

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

John Dickson Carr

Binbir Gece Cinayetleri

Çeviren: Sanem Erdem

Polisiye Roman

BİNBİR GECE CİNAYETLERİ

John Dickson Carr

Çeviri: Sanem Erdem

John Dickson Carr (1906-1977)

1906 yılında Pennsylvania’da doğdu. Babası Wooda Nicholas Carr Demokrat Parti’den bir dönem milletvekili seçilen Pennsylvania’nın ünlü avukatlarından biridir. Liseyi bitirdikten sonra öğrenimine Avrupa’da devam eden Carr, 1931 yılında İngiltere vatandaşı Clarice Cleaves ile evlenerek İngiltere’ye yerleşti. İkinci Dünya Savaşı yıllarında BBC’ye radyo oyunları da yazan Carr 1948 yılında tekrar ABD’ye döndü. Aynı zamanda Carter Dickson, Carr Dickson, Roger Fairbairn mahlaslarını da kullanan ve Amerikan polisiye roman altın çağının önde gelen isimlerinden biri, kilitli oda gizeminin efendisi olarak kabul edilen Carr ilk romanı *It Walks By Night*’ı 1930’da kaleme aldıktan sonra, özellikle de 1950’lerden itibaren yılda dört, beş roman yayınlamış son derece üretken bir yazardır. Romanlarının çoğu İngiltere’de ya da kıta Avrupası’nda geçer. Sayısız öykü, radyo oyunu ve romana imza atan yazarın 1942 yılında yayınladığı *İmparatorun Enfiye Kutusu* (NotaBene Yayınları tarafından 2013 yılında yayınlandı.) adlı polisiye romanı 1957 yılında senarist, yönetmen Compton Bennett tarafından *That Woman Opposite* adıyla beyaz perdeye uyarlanmıştır. Hayatı boyunca pek çok saygın ödül alan John Dickson Carr, *Mystery Writers of America* tarafından 1950 yılında *Special Edward*, 1963 yılında *Grand Master* (Büyük Üstat), 1970 yılında ise, 40. yıl kariyer ödülüne layık görülmüştür.

*“Peygamberin sakalı üzerine yemin ediyorsun.
O halde masalların anlatıcısı bize bir sakaldan yola çıkarak
çok daha ilginç bir hikaye uyduramaz mı?”*

Binbir Gece Masalları

*“Bir an duraksadım, belirgin bir biçimde seçilen
ama yavaşça ve sanki nefes nefese söylenen
tek bir kelime düştü kulağıma: ‘Sakal!’”*

Din Alimi Muhterem R. H. Barham’ın Hayatı

Dört adam 1 Numaralı Adelphi Terrace'ta bulunan büyük kütüphanedeki yuvarlak masanın etrafında oturuyordu. Yalnızca birkaç yıllık bir sürede pek çok tuhaf ve şaşırtıcı delil, Dr. Fell'in incelemesi için sarkıt lambanın altındaki o masanın üzerine yerleştirilmişti. Üzerinde kurmalı bir oyuncak dansçı vardı örneğin, o küçük teneke figürün sallanmaları Weatherby Grange vakasına ipucu sağlamıştı; ya da Regent Sokağı'ndan Paulton'un asılmasını sağlayan altı mavi metal para. Ancak masa o gece üstündekilerden daha alakasız nesneleri nadiren görmüştür. Bunlar Binbir Gece cinayeti olarak tanınmaya başlayan vakanın kanıtlarıydı. Bir yemek kitabı ile başlayıp iki çift takma sakalla biten bu kanıtlardan yarım düzine kadar vardı.

Masanın üzerindeki güçlü lamba sahne ışığı etkisi gösteriyordu. Bütün gece oturmak için (gerekirse diye) yakılan ateş dışında odada başka ışık yoktu. En büyük koltuğuna kurulmuş, üstü tıka basa puro ve içkilerle dolu yan sehpanın başında Dr. Gideon Fell'in yüzü parlıyordu. Fransa'nın güneyinde dört ay geçirdikten sonra doktorun sağlığı en canlı şekilde yerindeydi. Aslında Cannes'a, iki İngiliz kızın karıştığı Giraud zehirlenme vakası üzerine gitmişti ve inanılmaz kötü bir işti bu. Ardından, bir bakıma astımına şifa olsun diye, ama aslen doğal ve sağlıklı bir tembellik sebebiyle boş boş dolaşmıştı Cote d'Azur'da. Şimdi yüzü, sarkıt lambanın altında her zamankinden daha kırmızıydı. Gözlüklerinin ardındaki küçük gözleri geniş siyah gözlük ipinin üzerinde parlamaktaydı. Kıkırdamaları kat kat olmuş gıdısını oynatıyor ve yeleşindeki kabartılara kadar iniyordu ve muazzam varlığı sanki

Şimdiki Zamanın Noel Hayaleti gibi odanın içine dolup taşıyordu. Bir elini bastonuna dayarken masanın üzerindeki kanıtlara doğru tuttuğu diğerinde de kalın bir puro vardı.

“Evet, ilgimi çekti,” diye kabul etti, memnuniyetini gösteren bir hırıltıyla. “Bir yemek kitabıyla iki çift takma sakalı bir şekilde bir araya getiren her davayı dinlemeye gönüllüyüm. Dikkat ettim biri beyaz, diğeriye siyah. Ama diyorum ki Hadley, peki bu diğer kanıtlar nedir?” Eliyle işaret etti. “Bunlar da neredeyse aynı derecede kötü görünüyor. Şu yeterince ölümcül bir görünüşü olan eğri bıçağı anladım diyelim de ya bu fotoğraflar? Bu bir dizi raya benziyor. *Bu* da, Doğu’dan bir tezgâh ya da pazarın fotoğrafı gibi, kapının hemen üzerinde büyük koca bir şey sıçramış. Ne dersin?”

“Kuşkusuz,” dedi Emniyet Müdürü Hadley ciddi bir ifadeyle, “oraya biri kömür atmış.”

Dr. Fell purosunu yarıda bıraktı. Başını hafifçe bir yana eğdiğinde, gri çizgilerle dolu karışık saçları bir kulağının üzerine devrildi.

“Duvara kömür mü atılmış?” diye tekrarladı. “Neden?”

Bölge Müfettişi karamsar bir havayla araya girdi. “Evet efendim. Bu çok önemli, tabii komiserin yorumu baştan aşağı yanlış değilse. Ve o işaretle bağlantılı olarak dikkatinizi bu siyah sahte sakal çekti. Gördüğünüz gibi bir kere üzerinde zamk varmış, ki bu da çok önemli...”

Yetenekleri sayesinde Büyük Şehir Polis Teşkilatında Yardımcı Komiserliğe kadar yükselmiş saygın bir işadamı olan Sir Herbert Armstrong “susar mısınız?” diye gürledi. “Görmüyor musun, her şeyi arapsaçına çevirdiniz? İkiniz de sessiz olun ve *benim* açıkla-mama izin verin. Şimdi! Dostum Fell, kötü bir vaziyetteyiz ve son çare olarak sana danışıyoruz. Öyle bir saçmalık ki senden başka kimse anlamaz bunu.”

“Beni mahcup ediyorsunuz,” dedi Dr. Fell. “Devam edin.”

Masanın etrafındaki üç konuğuna göz gezdirdi. Her biri bir hikayeyi anlatmak, hatta düşünmekle ilgili birbiriyle tezat oluşturu-yordu ve üçü de Britanya’nın farklı bir köşesinde yetişmişlerdi.

İrlandalı John Carruthers Vine Sokağı’nda çalışan Birinci Sınıf Emniyet Müfettişiydi*. O yeni tür polis memurlarından biriydi:

* Divisional Detective Inspector (DDI)

Ötüzbeşini aşmamış olan bu müfettişimiz üniversitede akademik alanların yanı sıra atletizm alanında da onur belgesi almış, terbiyeli, güçlü ve bazen de farklı hayal gücüne sahip bir polisti. Hayal gücüne hakim olmayı ağır bir biçimde öğrenmişti ancak bu hakim olma onu biraz mahcup ediyordu. İrlandalı ruhuna ait olmayan tek özelliği ise olaylara başkalarının gözüyle bakabilmek gibi rahatsız edici bir yetenektir. Bunun dışında ağzının kenarından sallanan piposu ve alaycı gözlerinin üzerinde birleşen koyu kaşlarıyla uzun, ciddi, komik bir yüz görürdünüz.

Sir Herbert Armstrong kel kafası ve katı sağlamlığıyla tipik bir İngilizin mizacını yansıtıyordu. Yalnızca adıyla bile kişiliğini belli eden Dr. Bull için rahatlıklı model teşkil edebilirdi. Sadakatlili, duygusal, müstehzi, güler yüzlü, geveze, çabuk sinirlenen ve inatçı biri olan Sir Armstrong sahip olduğu erdemlerden hoşlanmaz, ancak önyargılarıyla gurur duyardı. Patlamaya hazır ancak zararsız bir tabiatı vardı ki, bu ona teşkilatın gizemli kanallarından uydurulan talihsiz bir takma isim olarak Donald Duck lakabını kazandırmıştı. Son olarak her zaman iyi bir dosttu, en azından Binbir Gece davasında yer alan bir kişi buna kesinlikle şahitlik edebilirdi.

Bu üçlünün sonuncusu olan Emniyet amiri David Hadley, aslen Tweed'in kuzeyinden gelmekteydi. Dr. Fell'in en yakın arkadaşıydı ve doktor onu herkesi tanıdığı kadar tanıyordu ama Dr. Fell sıklıkla kabul ederdi ki onunla kendinizi bir anda bambaşka bir yerde bulabilirdiniz. Görünüşte dikkatli, sakini ve mantıklıyken, birden değişir, ağırkanlılık ve delifışeklik, vurduğum duymazlık ve dengesiz yerinde duramazlık arasında gidip gelebilirdi. O sakini vurduğum duymazlığı -ki Poplar'ın doğusundaki en rezil hırsızların inine tek başına nasıl girdiği, Myers ve Bailey'i oyuncak bir silahla nasıl tutukladığı ve sırtı sağlam bir yere değil mekandaki tüm o uğursuzlara dönük olduğu halde onları önden nasıl çıkardığı hala anlatılır- en ufak bir hakarete, ortada öyle bir niyet olmasa bile hemen gücenerek savunma moduna geçecek bir alınganlık modunu gizliyordu. Skandallardan hoşlanmayan harika bir aile babasıydı ve muhtemelen çok kapsamlı bir onur ve haysiyet anlayışına sahipti. Buna öfkeyle karşı çıkacak olsa da, bir ihtimal diğer ikisinden daha güçlü bir hayal gücüne sahipti. Son olarak arkadaşı olsun olmasın, başı ciddi bir belada olan hiç kimseyi geri çevirdiği görülmemiştir.

Dr. Fell gruba baktı ve düşündü.

“Beni dinleyin,” diye devam etti Sir Herbert Armstrong masaya sertçe vurarak. “Wade Müzesindeki bu olayın çözülmesi gerek. Dört aydır bir tane bile İngiliz gazetesi görmediğine ve bu olay hakkında hiçbir şey bilmediğine emin misin? Doğru! Daha da iyi! Bu dosyalarda bütün kayıtlar harfi harfine mevcut. Burada işin tüm aşamalarıyla ilgilenmiş ve maalesef başarısızlıktan başka bir şey elde edememiş üç kişi bulunuyor...”

“Başarısızlık mı?” dedi Hadley. “Bu kadar ileri gitmezdim ben.”

“Yani, hukuki başarısızlık yine de. Buna göre Carruthers deliliğin ilk dalgası yani cinayet ve dünya üzerinde belki de kimse-nin açıklayamayacağı bu durumla muhatap oldu. Sonra işi ben ele devraldım ve ekip olarak duruma bir açıklık getirdik fakat bu da cinayetle ilgili pek bir şey söylemiyordu bize. Bu lanet vaka katman katman açılan bir tür koza gibi. Üstelik her katmanın altında bir açıklama ve onun altında da ‘Sokma’ kelimesi mevcut. Kömür tozu!” dedi Armstrong acı bir ses tonuyla. “Kömür tozu!”

Dr. Fell’in yüzünden şaşkınlık okunuyordu.

“Tam bir aptal işi,” diye devam etti Armstrong huysuz bir tonla, “ancak bu saçmalık yığının üzerinden tekrar geçeceğiz. Beğensen de beğenmesen de uçan halının üzerine oturman gerek. Her birimiz sırayla kendi hikayemizi anlatacağız ve bir öncekinin sorununa açıklama bulmaya çalışacağız. En sonunda ise senin bu konuda ne halt edeceğimizi söylemen gerekecek. Bu da bir şey bulabilirsen tabii. Zira bundan son derece şüpheliyim. Pekala Carruthers. Başla.”

Carruthers’in ifadesinden huzursuzluk akıyordu. Hadley’in dirseğinin dibindeki, içerisinde daktiloya çekilmiş sayfa yığını bulunan mavi ciltli klasöre uzandıktan sonra son derece ağırbaşlı ve gülünç bakışını grubun üzerinde gezdirdi. Ardından ağzında sallanan piponun ardında pis bir sırıtma belirdi.

“Korkarım ki işi berbat ettim,” dedi. “Ne var ki efendim, aşırı belaya girmiş değilim, bu yüzden kafam biraz rahat. Böyle konuştum masal anlatıcı pazardaki koltuğundan. Bardağınızı doldurmanızı ve sıkı tutunmanızı öneririm, efendim, başlıyoruz.

“Benim ilk sezgim yolunda gitmeyen bir şeyler olduğuydu “

Birinci Bölüm

Binbir Gece

Masallarındaki İrlandalı

Baş Müfettiş John Carruthers'ın İfadesi

1

Kayıp Sakal

Bir şeylerin ters gittiğini bana ilk kez üniformalı bir çavuş olduğunu hatırlatmak istediğim Çavuş Hoskins ima etti. Yani o zaman bile ortada duvara gölge biçiminde yansımış delice bir suçtan daha fazlası olduğunu söylemek zordu. Yine de, Vine Sokağı'nda özellikle smokinli beyefendiler sabaha kadar eğlendiğinde görülen gülünç vakalar bize gelse bile bunlarda suçlular nadiren uzun beyaz sakal takardı.

Hoskins'le 14 Haziran Cuma gecesi saat on biri çeyrek geçte buluştum. Geç saate kadar merkezde kalmıştım ve hâlâ yapacak işlerim vardı. Ben de işe geri dönmeden önce Panton Sokağı'ndaki kahve tezgahından kahve ve sandviç almak için çıkmıştım. Aydınlıkta biraz soluklanmak için Haymarket'a baktığımda az kalsın Hoskins ile çarpışıyordum. Eski moda tiplerden biri olan, ağır ve tumturaklı sözlerle konuşan ve bıyığıyla Napoiyon'a benzeyen Hoskins'i bu denli korkmuş görmemiştim.

Zor nefes alıyordu. Birden beni gölgeye çekti ve "Burda!" dedi.

"Efendim," dedi Hoskins, "yirmi beş yıldır eşek şakası olarak adlandırılan pek çok şey gördüm ama böyle bir eşek şakası görmedim hiç. Böyle uzun, beyaz sakallı adam da görmedim, sakalı sahte olsa bile! Hoskins sinsice "ben ona gösteririm sakalı!" dedi ve ardından "Bakın!" diyerek boynunu gösterdi. Boynunun üst kısmındaki uzun ve derin tırnak izlerini görebiliyordum. "Wade Müzesini biliyor musunuz, efendim? Cleveland Sokağı'ndaki?"

Pek çok insan gibi ben de Wade Müzesinin adını duymuştum. Birkaç kez oraya uğramayı düşünmüş, ancak nedense bunu hiç yapmamıştım. Bizim birim oraya göz kulak olmak için kesin emir almıştı; yalnızca Wade'in kendisinden değil, teşkilatın yüksek kademelerinden de. Sanırım yaşlı Geoffrey Wade'in adını duymuşsunuzdur, onu sadece sınırsız banka hesabına sahip biri olarak tanıyor olsanız bile. Yalnız bu durum onu memnun etmez. Kendisini hiç görmemiş olsam bile, ateşli, değişik ve "yeryüzündeki en büyük şovmen" olarak tanımlandığını duymuştum. Ayrıca Pall Mall Sokağı'nda bulunan bir apartman da dahil olmak üzere St. James'te birkaç mülkü olduğunu biliyordum.

On yıl kadar önce küratörlük sıfatını kendisinin üstlendiği, halka açık küçük bir özel müze bağışlamıştı. Asya ya da Doğu kültürü ağırlıklı bir müzeydi bu anladığım kadarıyla ve ayrıca orada erken döneme ait bazı güzel İngiliz atlı araba sergileri bulunduğunu bir makalede okuduğumu da hatırlıyorum yani yaşlı adamın yüreğinden gelen karman çorman şeyler. Müze Cleveland Sokağı'nda, St. James Sarayı'ndan meydana doğru olan kısımda, sokağın doğu ucuna doğru, on sekizinci yüzyıldan beri terkedilmiş gibi duran kasvetli küçük alanlar ve binaların arasına gizlenmişti. Gündüz vaktinde bile mahalleyi pek canlı göremezsiniz. Sokakta çok fazla yankı olur ve geceleri de hayal gücünüze uygun istediğiniz tuhaf renkleri görebilirsiniz burada.

Dolayısıyla Hoskins mekandan bahsedince ilgilenmiştim. Ona sakinleşmesini ve neler olduğunu anlatmasını söyledim.

"Devriyedeydim," diye devam etti Hoskins kendisini toparlayarak "ve Cleveland Sokağı'ndan batıya doğru yürüyordum. Saat on bir civarında, efendim. Sonraki noktaya yani Pall Mall devriyesine doğru gidiyordum, oradaki memurun yerine geçmek için. Ve Wade Müzesinin önünden geçiyordum. Orayı görmüş müydünüz, efendim?"

Birkaç kere önünden geçmiştim ve aklımda sokağa bakan, iki tarafında da dar yüksek duvarlı iki katlı taştan bir bina kalmış. Ayrıca yüksek bronzdan kapıları Arapça olduğunu tahmin ettiğim bir yazı içeren süslerle çevrelenmişti: Mekanı böyle fark ediyordunuz. Hoskins de ben de resmiyeti bırakmıştık. Zaten ben de uzun süre sürdüremezdim maalesef.

“Kendi kendime düşündüm,” diye sürdürdü konuşmasını Hoskins kısık ve sanki bir şeyler gizleyen bir ses tonuyla, “Kapıları bir kontrol edeyim diye düşündüm kendi kendime, bir de Barton’un bir şeyleri gözden kaçırmadığından emin olmak istedim. Şey, efendim, kapılar sımsıkı kapalıydı. Ben de yanımdaki lambayı açtım, aklımdan geçen bişey yoktu o sırada ama, efendim, açtım lambamı-“ Durdu. “Sonra dönüp arkama baktım ve kalakaldım. Zira adam yukarıda duvarın üstünde oturuyordu. Melon şapka ve frak giymiş uzun, sıska, yaşlıca bir adam. Üstelik uzun beyaz bir sakalı vardı.”

Hoskins’i inceledim ve anlattıklarını düşününce gülsem mi emin olamadım. Onu bu kadar iyi tanımamış olsaydım, bunun özenle hazırlanmış bir oyun olduğuna yemin edebilirdim. Ne var ki adam son derece ciddiye.

“Evet efendim, ciddiyim! Duvarın üstünde oturuyordu. Işığı-mı ona çevirdim; tabii biraz şaşırdım -adamin yaşına ve kafasının yanına takılmış şapkasına, biraz ezilmişti- ama seslendim “Hey! Ne yapıyorsun yukarda?” sonra herifin gözlerine bir baktım ve mecburen-“

“Çok çabuk etkileniyorsunuz, çavuş.”

“Peki efendim, siz isterseniz gülün,” dedi Hoskins belirsizce ve insana kaygı verecek şekilde başını salladı, “ama onu gören siz değildiniz. Gözünde kemik çerçeveli, kocaman bir gözlük vardı. Gözlerini sanki delirmişçesine bana dikmişti. O uzun suratı ve garip bıyığı ve duvardan aşağı sallanan örümceğimsi uzun, ince bacakları... Birden atladı. Pat diye! Üzerime atlayacağını sandım. Kilise görevlisini hiç gördünüz mü efendim, bağış tepsisini dağıtırken? Aynen öyle görünüyordu, onun deli olanı. Düştü ama kalktı. Sonra bana dedi ki, ‘Onu öldürdün ve bunun için asılacak-sın, benim iyi taklitçim. Seni arabada gördüm.’ Ve ardından iki eliyle üzerime yürüdü.”

Hoskins sarhoş değildi (yüzüme yüzüme soluduğundan anlayabiliyordum bunu); bu canavarlığı hayal edebilecek kapasiteye de sahip değildi.

“Dağdaki Yaşlı Adam*, muhtemelen,” dedim. “Sonra ne oldu?”

* The Old Man of the Mountain. 2004 yılında heyelan sonucu yıkılmadan önce New Hampshire eyaletinin resmi amblemi olan yaklaşık 30 bin yıllık doğal dağ oluşumu (çn.).

Hoskins üzgündü. “Ona bi’ yapıştırmam gerekirdi son olarak efendim. Kolay olsun diye çenesine alttan geçirdim ve adam indi. Sonra en tuhaf kısmını yani sakalının takma olduğunu keşfettim. Yemin ederim efendim, doğru bu. Bir tür yapıştırıcıyla tutturulmuş bu sakal kavgada çıkıverdi. Yüzüne iyice bakamadım, çünkü beni tekmelemeye çalışırken lambamı paramparça etti ve sokağın o tarafı da biraz karanlıktı.”

İçinde bulunduğu duruma rağmen Hoskins’in yüzündeki sert ifade yerini sırtmaya bıraktı.

“Eh, efendim, ben de kendi kendime dedim ki, ‘Lummy al sana karmaşık bir iş! Saygıdeğer görünümlü yaşlı bir herifle kaldım burda, sahte sakal ve paspas gibi yere serilmiş, Pall Mall ile arada yüz metre bile mesafe yok’ Ha? Bu beni afallattı biraz, size söyleyeyim. Yapabileceğim tek şey gözaltına almak için polis arabası çağırmaktı. Tam o anda devriyedeki Memur Jameson’u görmeye gideceğimi hatırladım Pall Mall’da. Düşündüm ki ben telefon ederken Jameson’u da herifin başında beklesin diye çağırayım. Eh, efendim beynine kan sıçrar da belki daha da delirir diye korkumdan adamı oluğa dayadım, kafasını da kaldırım taşına. İlerledim fakat daha birkaç adım atmamıştım ki iyi olduğundan emin olayım diye ardıma baktım,..”

“İyi miydi?”

“Hayır efendim, iyi değildi,” diye yanıtladı Hoskins vakur bir ifadeyle. “Gitmişti.”

“Gitmiş miydi? Yani ayaklanıp kaçmış mı diyorsun?”

“Hayır efendim. Adam ölü gibi yatıyordu. Kutsal kitabın üstüne yemin ederim! Adam birden ortadan kaybolmuştu. Puff diye!” dedi Hoskins, hayalgücünü oldukça zorlayıp, elini gergin bir biçimde açıp sallayarak. “Size anlattıklarımın hepsi doğru, efendim” Ağırbaşlı bir edayla toparlandı, içinde bir şeyin dert olduğu belliydi. “Zeki bir beyefendisiniz efendim ve bana inanacağınızı biliyorum. Memur Jameson inanmadı ve dalga geçmekten başka bişey yapmadı. ‘Gitmiş mi?’ dedi. ‘Öyle mi? Belki de lanet olası periler kaçırmıştır,’ diye kahkaha attı. ‘Takma sakal!’ dedi Jameson. ‘Takma sakalmış, hadi oradan! Patenleri ve yeşil şemsiyesi de vardı belki. Bence karakola döndüğünde bu hikayeyi anlatmasan

iyi olur dostum.” Ama görevim olduğu için anlatıyorum ve doğruluğunda da ısrar ediyorum! Dahası, o herifin kaybolabileceği hiç bir yer yoktu.” Birkaç kez derin nefes aldıktan sonra Hoskins için için yanan öfkesine hakim oldu. “Bi’ bakın efendim. Herif burada, sokağın ortası diyebileceğiniz bir yerde ve herhangi bir kapıdan uzakta yatıyordu. Dahası, öyle sessizdi ki etrafta yaklaşan biri olsa duyardım ve görürdüm çünkü sokak o kadar da karanlık değildi ve on metreden uzağa gitmemiştim yeminle. Ama ne bir şey gördüm, ne duydum ve on saniye içinde herif puf diye gitti! Bu bir Maskylene* Esrarı değilse, nedir? Gitmiş! Kaybolamayacağı bir yerden sırta kadem basmış, İncilin üzerine el basarım. Ama benim canımı sıkın şu: işler böyleyken ben ne yapacağım?”

Ona merkeze dönüp sakinleşmesini söyledim, bu sırada da ben bir fincan kahve içecektim. Her ne kadar bu duruma ciddiyetle yaklaşmayı ve içinde West End’deki ilk fırça *darbemi* gerçekleştirmeme yardımcı olacak ölümcül derecede bir anlam bulmayı istemiş olsam da, kendimi Çavuş Hoskins’ten daha şaşkın hissediyordum ve kahve olmadan Kaybolan Sakallı Sorunu üzerinde ciddi düşünmek imkânsızdı. Çavuş Hoskins gibi ben de ne halt edecektim? Diğer yandan, Hoskins karmaşık bir eşek şakasının kurbanı olmadıysa eğer, işin komik olduğu kadar rahatsız edici derecede tuhaf görüldüğünü inkar etmenin faydası yoktu. Onu soru yağmuruna tutmuş olmama rağmen, Hoskins o görmeden ya da duymadan Sakallının hiçbir şekilde birileri tarafından taşınmış olamayacağına yeminler ediyordu ve adamın kendinden geçmiş olduğuna aynı derecede emindi. O an için yapılacak tek şey vardı ve ben de kahvemi almaya gittim.

Bu lanet olası işin ne anlama gelebileceğiyle ilgili olarak daha da endişelenmiş biçimde geri döndüğümdeyse gelişmeler çoktan olmaya başlamıştı. Çavuş Hoskins beni kapıda karşılamıştı. Görevi sona ermiş ve sivil kıyafetini giymişti ama bastırılmış bir neşeyle oyalanıyor, arkasında duran polis memuru Jameson’ın asık yüzüne doğru sallıyordu başparmağını.

“Şansa bakın efendim,” diye belirtti. “Jameson da atlı karınca da bir tur atmış.”

“Sakallı tekrar mı ortaya çıkmış yani?”

* Ünlü bir ilüzyonist

Asık suratlı Jameson selam verdi. Huzursuz görünüyordu. “Hayır efendim, aynı adam değildi. Çavuş ayrılalı beş dakika bile olmadan Wade Müzesi’nde ortalığı birbirine katmaya başlayan başka bir kişiydi. Ama ben bu adamla yüz yüze geldiğimde- o da dövmek istedi.” Öfkeyle baktı. Belki onunla konuşmak istersiniz diye düşündüm. Henüz suçlamada bulunmadım ama onu herhangi bir sebepten tutmak isterseniz size yardımcı olabilirim zira bastonuyla bana vurmaya çalıştı lanet olası. Ona sadece sizinle konuşması için sessizce benimle gelmesini söyledim. Şimdi sizin ofisinizde.”

“Ne oldu?”

“Eh, efendim,” dedi Jameson biraz kımıldanarak, “vardiyaya çıkmıştım -o müzenin orada- bu adamı sırtı bana dönük olarak dışarıda dikilmiş gördüm; ellerini bronz kapıların üzerinde gezdiriyor gibiydi. Gece kıyafeti içinde oldukça sık, genç bir beydi; iri yapılıydı ve film oyuncularına benzer artistik bir havası vardı. Seslenip ne yaptığını sordum. O da dedi ki, ‘İçeri girmeye çalışıyorum; açıkça belli olmuyor mu?’ Ben de ‘Burasının bir müze olduğunu biliyorsunuzdur herhalde,’ dedim. O da ‘Evet, bu yüzden içeri girmek istiyorum ya. Burada bir yerde bir zil olacak; gelip bulmama yardım et.’ dedi. Eh, ben de müzenin kapalı olduğunu, içeride hiç ışık olmadığını ve eve dönme iyi olacağını ifade ettim. Öfkeyle arkasını döndü ve ‘Bilmen gerekiyorsa söyleyeyim. Burada özel bir gösterime davetliydim ve ben de yürüyüp gitmeyeceğim, ne yapmayı düşünüyorsun?’ dedi. Ben de ona ” Jameson yanaklarını şişirdi, yardım etmem gerekebilir diye düşündüm fakat o -filmler dışında ilk defa duyuyorum bunu- ‘Bu ne küstahlık’ dedi (aynen öyle) ve bastonunu sallayıp bana vurmaya çalıştı...”

“Çok enteresan,” diye yorum yaptı çavuş karamsar bir havayla, bıyığını kaşıdı. Anladığım kadarıyla aranızda boğuşma oldu; öyle mi efendim?”

“Devam et Jameson.”

“Bastonunu yakaladım ve nazikçe, tabii ki, bir sakıncası yoksa merkeze gelip müfettişin birkaç soru sormasında sakınca olup olmadığını sordum. Adamın tavrı epey değişti. Sessizleşmişti. Ne hakkında sorular? -bunu bilmek istiyordu. ‘Bir kayıp vakası hakkında,’ dedim. Oldukça tuhaf görüldüğünü düşündüm; ama benim beklediğimin aksine hiç sorun çıkarmadı ve ard arda sorular

sorarak benimle geldi. Ben kendisine herhangi bir şey söylemedim, efendim. Şu anda sizin ofisinizde.

Jameson aslında işgüzarlık etmişti ama bütün bu iş öyle tuhaf bir hale dönüyordu ki böyle yaptığına memnun kalmıştım. Koridoru geçip ofisime gittim ve kapıyı açtım.

Bu gece ilgilenmek zorunda olduğumuz bu kişilere ait çeşitli yorumlar dinleyeceksiniz. Size yalnızca kendi yorumumu sunabilirim. Benim döner sandalyemde oturmakta olan ve bir an için bana nasıl muamele edeceğine emin olamamış gibi kalkan adam yeterince etkileyiciydi. Kendisi özellikle de benim köhne ofisime değişik bir hava katmıştı. Bir saniyeliğine onda belli belirsiz tanıdık bir şey gördüm ve onunla daha önce tanıştığımı yemin edebilirdim. Bu esrarlı his ben ne olduğunu anlayana kadar devam etti. Karşımdaki adam binlerce öykü veya romanda yer alan tipik bir kahramandı. Esrarengiz bir şekilde canlanmış ve kendi dikkatli çabalarıyla inandırıcılık kazanmış bir öykü veya roman kahramanıydı. (Bunun farkındaydı da). Örneğin, uzun, geniş omuzluydu; kadın romancıların tercih ettiği sert ve yontulmamış bir yakışıklılığı vardı, karışık kaşlarının altında açık mavi gözleri, koyu, ağır saçları kısa kesimliydi; hatta yemin ederim ki bronz tenliydi. İstedığınız klişeleri alt alta sayın buna kusursuz gece kıyafetleri de dahil olmak üzere, ve kaplanlarla boğuşmuş birinin havasını ekleyin: hiçbirisi yanlış kaçmazdı. Ama en önemlisi üzerindeki havaydı. Absürtlüğe taştan bir duruşu vardı ve onun nerdeyse bileğini sallayarak “Hey, uşak!” dediğini gözünüzün önüne getirebilirdiniz -ancak uşağın hazır ola geçeceği gibi rahatsız edici bir fikre sahipsiniz. Onu inatçı bir ukala gibi görünmekten kurtaran şey tavrından çok hakiki bir cazibeydi, sanki dış görünüşünün altında bastırmaya çalıştığı övünme, canlılık ve heyecanlanma duyguları vardı. Bu açık renk gözler, yanık yüzünden beni inceledi (yirmi sekiz yaşlarındaydı); ben de duruşunun sertliğinde bir şeyi tarttığı izlenimine kapıldım. Sanki zihinsel bir heyecanla sarsılıyordu. Ardından bastonuyla bir nevi selam verdi. Belli ki candan bir dostlukta karar kılmıştı ve gülümsediğinde güçlü dişlerini gösterdi.

“İyi akşamlar, müfettiş,” dedi. Sesi tam olarak bekleyeceğiniz gibiydi, daha fazla klişeye malzeme oluyordu. Öylesine bir keyifle etrafına bakındı. “daha önceleri de polis karakollarında ve son derece kötü cezaevlerinde bulunduğum konusunda sizi uyarmak

zorundayım. Ama daha önce neden orada bulunduğumu oldukça iyi biliyordum.”

Ben de onun tavrının aynısını takındım. “Burada da çok nezih bir nezarethanemiz vardır bayım,” dedim, “hani deneyiminizi arttırmak isterseniz. Oturun lütfen. Sigara?”

Tekrar benim koltuğuma oturdu ve bir sigarayı kabul etti. Azıcık öne doğru eğilmiş, ellerini bastonunun üzerinde kavuşturmuştu. Karışık kaşlarının altında öfkeli bir dikkatle beni öyle inceliyordu ki hani neredeyse şaşı görünüyordu. Ama gülümsemesi tekrar belirdi ve ona bir kibrit yakmamı bekledi.

“Düşünmekten kendimi alamadım,” diye devam etti ben kibriti yakınca beliren bir güvenle, “o memurunuz kafayı oynatmış biraz. Doğal olarak ona eşlik ettim-bakın ben maceralardan hoşlanırım ve ne olacağını merak ettim.” (Bir tür yalandan gariplik.) “Londra sıkıcı bir yer, müfettiş. Ama ne olduğum, nereye gittiğim ve ne yaptığım konusunda hala şüphe içerisindeyim. “Duraksadı. “Robert bir ‘kayıp’ hakkında bir şey söylemişti.”

“Evet. Ufak bir mesele, Mr ____?”

“Mannering,” dedi. “Gregory Mannering.”

“Adresiniz, Mr Mannering?”

“The Edwardian House, Bury Sokağı.”

“Mesleğiniz, Mr Mannering?”

“Ah, paralı asker diyeyim.”

Aşağılayıcı ve büyüleyici kabalığına rağmen bu sorunun onun tadını kaçırdığını fark ettim ama üzerinde durmadım.

Devam etti:

“Gelin bu işi çözümleyelim, müfettiş. Belki siz bana bir cevap verebilirsiniz, zira ben kesinlikle veremiyorum. Bakın, bugün öğleden sonra bir davetiye aldım -kişisel bir davet- bu gece on birde Wade Müzesi’ne gelmem için...”

“Anlıyorum. O halde Bay Geoffrey Wade ile tanışıyorsunuz?”

“Doğrusunu söylemek gerekirse onunla hiç tanışmadım. Ama sanırım ki onu çok yakından tanıyacağım, zira onun gelecekteki damadı oluyorum. Bayan Miriam Wade ve ben...”

“Anlıyorum.”

“Anlıyorum demekle ne demeye getiriyorsunuz?” diye sordu oldukça alçak bir sesle.

Benim sıradan köprü görevi gören sözlerim, kaşlarının V şeklinde inmesine sebep olmuş ve o yüzünüze gözlerini diktiğinde, ona şüpheli bir yarı şaşı görünümünü vermişti ama görünüşüne hakim oldu ve bir kahkaha attı. “Özür dilerim müfettiş. Oraya gidip de Allahın belası yeri karanlık gördüğümde, üstelik hiçbir yerde yaşam izi de yoktu, biraz kızdığımı kabul ediyorum. Ama Miriam’ın tarihi nasıl olur da yanlış anladığını aklım almıyor. Bana bugün öğleden sonra telefon etmişti. Edinburgh’lu Illingworth de dahil oldukça seçkin davetlilerin bulunacağı bir toplantı olacaktı. Adını duymuşsunuzdur; kendisi Asya konusunda uzmandır ve toplantılarda vaaz verir... Benim de Doğu’da biraz deneyimim olduğundan, Miriam düşünmüş ki-“ Havası değişti. “Aman tanrım, bütün bunları neden anlatıyorum ki? Bütün bu sorular neden hem? Bilmiyorsanız diye -“

“Sadece bir soru daha Bay Mannering, işleri bir açıklığa kavuşturmak için,” dedim sakinleştirircesine. “Müzedeki toplantının amacı neydi?”

“Korkarım ki bunu size söyleyemem. Müzenin bir keşfiyle ilgili; özel bir şey. Bir anlamda bir mezarı araştıracaktık... Hayaletlere inanır mısınız, müfettiş?”

Bu adamın şaşırtıcı ruh hali değişimlerinin birinde tekrar samimi olmuştuk.

“Bu zor bir soru Bay Mannering. Ancak çavuşlarımdan biri hayaletlere inanma raddesine geldi bu gece ve bu da sizin buraya getirilme sebebiniz gerçekte. Hayaletler sahte sakal takar mı?” ona baktım ve birden irkildim. “Bahsettiğim bu hayalet yerde sessizce uzanırken çavuşun gözlerinin önünden kaybolmuş ya da oradan taşınmış. Ama hayalet bir suçlamada bulunmuş...”

Tamamen saçmalıktan ibaret bu konuşmayı yaparak kendimi gülünç duruma düşürdüğüm gerçeğini gizlemeye çalışıyor ve Mannering’in neden kafasını indirdiğini ve oturduğu sandalyeden biraz kaydığını merak ediyordum. Sanki düşünür gibi kafasını yavaşça indirdi ama sandalye gıcırdadı ve kafasının şimdi bir tarafa

doğru boş boş sallandığını gördüm. Gümüş başlı bastonu parmaklarında yuvarlandı, dizinde durakladı ve yere düştü. Ardından da sigarası. Ona seslendim fakat öyle sert bağırmışım ki koridorda birinin koşarak geldiğini duydum.

Omuzlarına asıldığımda Bay Gregory Mannering'in bayılmış olduğunu gördüm.

“Harun El-Reşid’in Karısı”

Mannering’in ağır bedenini bir kanepeye taşıdım, sırtüstü döndürdüm ve su istedim. Nabızı belli belirsiz atıyordu; soluk almasına bakınca böyle zinde görünen bir tipin bile kalbinin zayıf olma ihtimalinden şüphelendim. Hızlıca kapıyı çaldıktan sonra içeri giren Çavuş Hoskins, önce Mannering’e baktı, oradan da şapka, baston ve yerdeki sigara üzerinde gözlerini gezdirdi. Yerden sigarayı aldı.

“İşte!” dedi Hoskins şiddetle, kanepedeki adam yerine sigarayı inceliyordu. “Demek müzede şüpheli bir şeyler oluyormuş-”

“Oluyormuş,” dedim. “Ve tam orta yerine bastık; ne olduğunu ancak Tanrı bilir. Öğrenmek için oraya gideceğim. Sen burada adamın yanında kal ve uyandırmayı dene. Söylediği her şeyi not al. Senin şu Sakallı arkadaşından bahsettim de düşüp bayılıverdi... Bu saatte müzeye girmemin bir yolu var mı? Gece bekçisi ya da onun gibi bir şey var mı binada?”

“Evet efendim. Yaşlı Pruen var. Müze akşamları açık, haftada üç gün yediden ona kadar; yaşlı beyefendinin çılgınlığı gördüğünüz gibi, efendim. O üç saat boyunca Pruen bakıcı olarak görev yapıyor, sonrasında da gece bekçiliği. Ama ön kapıdan duymaz sizi. Onu çağırmak istiyorsanız arkadan gidin, Palmer Yard yolundan.”

Palmer Yard, hatırladığım kadarıyla St. James’s Sokağı’ndan açılan bir ara sokaktı ve arka taraftan Cleveland Sokağı’yla paralel gidiyordu. Hoskins, Wade Müzesi gibi saygın bir kurumla böyle bir şamatayı bağdaştıramadığı gerekçesiyle Pruen’i dışarı çıkarmayı düşünmediğini kabul etti. Ancak el fenerimi cebime koyup

arabamı çalıştırmaya giderken bana öyle geldi ki Kaybolan Sakallı sorununa bir derece ciddiyetle yaklaşmak mümkündü artık.

Sağduyuya göre bilincini yitirmiş bir adam boş sokağın ortasından ancak bir yolla kaybolabilir. Saygın bir yol değildi bu, hatta oldukça komik bir yoldu; ama suçun saygın olmasını nasıl umalım? Görüyorsunuz ya olayı daha o andan bir suç olarak görüyordum, delilik olarak değerlendirmeme rağmen. Teşkilata on bir yıl önce katıldığımda ortadan kalkmasını istediğim ilk şey mizah anlayışı olmuştu ve County Down'dan gelen herhangi biri için bu kadar kısa sürede elimden gelenin en iyisini yapmıştım.

Arabamı Haymarket'e sürdüm ve terk edilmiş bir Pall Mall sokağından geçtim. Gecenin o saatinde St. James's Sokağı'nın alt kısmı kadar yalnız görünen hiçbir yer yoktur Londra'da. Ay ışığı parlaktı ve saray kapısının üzerindeki altın yaldızlı saate göre gece yarısını beş dakika geçiyordu. Cleveland Row'un batısına doğru ortalık ağır ve gölgeli görünüyordu. Hoskins'in önerisinin aksine arka yoldan gitmedim. Arabamı doğruca müzenin önüne park ettim, arabadan çıktım ve karanlık kaldırım el fenerimle taradım. Kenar taşının ucuna doğru, Hoskins'in kırılmış lambasıyla görmediğini gördüm: kaldırımın içinde daire şeklinde bir açıklık vardı, demir bir kapakla gevşekçe örtülmüştü.

Başka bir deyişle, ortadan kaybolan deli mutlaka bir kömür deliğinden kaçmış olmalıydı.

Gülmeyin beyler. Kahrolası şeyi benim gördüğüm gibi görmediniz, karanlık bir karenin ortasında, insan yaşamının ötesinde, müzenin bronz kapıları tam karşıda pis pis sırtırken. Sakallı, şişesine giren bir cin gibi kömür deliğine kayıp girmişti. Fenerimi müzeye doğru çevirdim. Sokağa bakan cephesi yaklaşık yirmi dört metre uzunluğunda ağır bir binaydı ve iki kat cilalı taş bloklarıyla oldukça bodurdu. Alt kattaki pencereler taşla kapatılmış, üsttekiler ise Fransız modasına uygun biçimde demir parmaklıklarla örtülmüştü. Yarım düzine geniş ve dar basamaklar ön kapılara doğru çıkıyordu. Kapıların üzerinde iki taş sütunla desteklenen bir saçak vardı ve içeride bir yığın Arap karakterleri taşıyan bronz şey fenerimin altında ışıldıyordu. Bir Londra sokağında bundan daha fantastik bir şekilde, Binbir Gece Masalları'ndan çıkma bir ev bulunamazdı. Her iki yanda yaklaşık iki metrelik uzun duvarlar uzanıyordu.

Sağ taraftaki duvarın ötesinde bir ağacın tepesini görebiliyordum. Muhtemelen sadece Londra çınar ağacıydı ama hayal gücünüz kolayca onu daha egzotik bir şeye dönüştürebilirdi.

Kömürlüğe döndüm, demir kapağını kaldırdım ve el fenerimi kapattım. Kömür kızağının yeri değişmişti. Yazın ortasında olduğumuzdan aşağıda çok az kömür vardı ve nispeten kısa bir düşüş yaşamıştı. Ben de durum neyi gerektiriyorsa onu yaptım ve kendimi aşağı bıraktım. Çenemi kenarın hizasına getirdim ki asabi albayın biri eve geç döner de üzerine basarsa kapağı hemen hemen kapatabileyim diye ve bıraktım.

Aşağıda kutular ve eşya sandıkları vardı. Ben asılı dururken ayaklarım neredeyse onlara değiyordu. Belli ki kömürlüğe rasgele atılmışlardı ancak hiç şüphesiz birinin Sakallı'yı çekmek için üzerinde durduğu bir platform oluşturmuşlardı. Dahası, kömürlüğün kapısı kilerin geri kalanına doğru açılıyordu. Kilit köprüsünün üzerinde açık vaziyetteki ağır bir asma kilit sallanıyordu ve anahtarı hala üzerindeydi. Bir kutuya çarptım ve cehennemden çıkma bir patlama sesi duyuldu sanki kilerin daha büyük kısmına doğru.

Mekan nemli, ılık ve boğucuydu. Fenerimin ışığı beyaz badanalı duvara doğru yöneldi. Zemine biraz daha fazla eşya sandığı yığılmıştı ve bunlar hemen hemen talaşla kaplıydı. Dibe doğru bir kazan ocağı asbest kaplı borularını uzatıyordu ve tahminen bütün kiler otuz metre uzunluğundaydı. Kazanın az ilerisinde arka duvarda üç tane kanatlı pencere yüksekte duruyordu. Kazanın sol tarafında büyük bir kömür kovası, kapısı kilerin önüne doğru bakan bir tür yüksek ahşap duvarlı çit vardı ve orada bir kömür tepesi görülüyordu. Her yerde Sakallı'yı arıyordum, kim bilir neyi bulmayı umarak; hatta oraya bile baktım. Ama tek bir iz bile yoktu. Buna rağmen duyduğum huzursuzluk artmıştı. Adamın kendisi olmasa bile burada *bir şey* vardı. Başımı kazan borusuna çarpmamak için elimi uzattığımda asılı bir elektrik lambasına denk gelmişim ve lamba hala sıcaktı. Bir yerden hava akımı geliyordu ve birinin yürüdüğünü duyduğuma yemin edebilirdim.

Sağ tarafa doğru beton merdivenler vardı. Kiler o yönde iyice ilerliyordu; bir tahta bölmeye doğru bir sınır taşı gibi dizilmişlerdi, bu dar bölmeyi ilerideki büyük depolama kasalarından ayırıyordu. Bu basamaklar benim geldiğim yöne doğru bakıyordu. Yukarı çıktım,

ışığı kapalıydı ama hazırды. Tepede ateşe dayanıklı çelik bir kapı vardı, ahşaba benzemesi için boyanmıştı ve kapının çarpmasını önlemek için sıkıştırılmış hava valfleriyle donanmıştı. Kapının tokmağını yavaşça çevirdim. Valf aralıktan geçerken yarısında durmama sebep olacak şekilde aniden fişş diye bir ses çıkardı...

Önümde, karanlıkta mermer zeminli büyük bir hole benziyordu. Ortasında da dans eden biri vardı.

Bu hakiki bir durumdu. O uğursuz step dansının boş tıkırtıları ve yuvarlamalarının yankılarını duyabiliyordum. Müzenin ön kısmına doğru bakınca, salonun daha büyük bölümü benim solumda kalıyordu; beyaz mermerden merdivenlerin korkuluğunu görebiliyordum. İleride elektrikli bir fenerin ışıltısı boşlukta küçük bir parıltı olarak görünüyor, hareket etmeden duruyordu. Beyaz mermer zemini hayalet gibi gösteriyor ve dayandığı nesneye-yeni çivi başları ışıldayan, yaklaşık iki metre uzunluğunda 1 metre yüksekliğinde bir dikdörtgen kutu- engelli bir ışık çemberi saçıyordu. Etrafında, oynayan gölgelerin arasında bir insan figürü ayaklarını vuruyor, çarpıyor ve sıçırıyordu. Küçük adam, üzerinde bekçilerin giydiği düzgün mavi bir üniforma ve sarı renkli düğmeleri olduğu için bu durum daha da garipti. Adam kafasını salladıkça mavi kepinin rügan siperi parlıyordu. Ayaklarını son bir kez sürüyerek dansını icra etti. Astımlı gibi nefes nefese kalması neşesini sona erdirdi. Kutuya vurdu, gümbürtünün yankıları çatının altında yuvarlandı. Konuştuğunda sesi yalnızca bir fısıltı olarak çıkmıştı.

“Harun el Reşid’in karısı!” dedi oldukça yumuşak bir şekilde. “Ho, ho, ho! Ruh, diyorum! Ruh!”

Şimdi size gördüklerim ve duyduklarımı anlatıyorum ama bunlar için güvence veremem. Cansız nesnelerin karanlıkta birden canlandığı sinemadaki çizgi filmlerden biri gibiydi aynı ve o anki hissime göre hiçbir şey bir müze bekçisinden daha cansız olamazdı. Ama genizden gelen sesi gerçekti. Bir iki kez hırıltılı bir biçimde kahkaha attıktan sonra üniformasını resmi bir biçimde düzeltti, cebinden düz bir şişe çıkardı, salladı ve içmek için kafasını geriye attı.

El fenerimi açtım.

Salonun sonundaki ışık onun hindi gibi kırmızı ve buruşuk boynunda bir aşağı bir yukarı inip çıkan adem elmasına vurmuştu.

Adam bana dikkatle bakarken kolu sarsıldı. Gözlerimi kırptığında şaşırılmış görünüyordu ama hiç telaşa kapılmamıştı.

“Sen...” dedi; ardından farklı bir sesle, “Kim var orada?”

“Ben bir polis memuruyum. Bu tarafa gel.”

Makul değerler geri gelmişti. Bir şey onun sertleşmesine neden olmuş üzerine aksilik ve meydan okumadan oluşan bir kabuk örtmüştü. Büzüldü ve öfkeyle baktı ama hala hiç telaşa kapılmamıştı. Hatta üzerinde keyfin kalıntısı bile vardı. Feneri alıp ayaklarını sürürüyerek geldi. Bu arada söyleniyor, boynunu bir o yana bir bu yana sallıyordu. Bir yüzün kemikli yapısını gördüm, kırmızımsı lekeler dolu buruşuk derisi uzun burnunun ucunun ötesine kadar uzanıyordu. Bu, sıkıştırılmış görünen bir surattı, gözlükleri burnunun üzerinde ve kısılmış görünen gözleri, o kafasını omzuna neredeyse dayadığında bana öfkeyle bakan gözler. Silkindi.

“Ah demek öyle ha?” diye sordu gösterişli bir alaycılıkla. Ardından, sanki karanlık bir şüphe doğrulanmışçasına kafasını salladı ve boğazını temizlemesi gerekti. “Sorabilir miyim, bu oyun nedir, böyle haneye tecavüz yaparak? Sen nereden geldin? OYUN nedir, sorabilir miyim?”

“Bırak şimdi,” dedim. “Bu gece burada neler dönüyor?”

“Burada mı?” diye sordu, sanki başka bir yerden bahsederek konuyu değiştirmişim gibi. “Burada mı? Hiçbir şey. Tabii kaçak mumyalar pis kutularından çıkmadıysa -ve onları görmedim- hiçbir şey.”

“Adın Pruken, değil mi? Tamam. Adam kaçırma suçundan tutuklanmak ister misin? İstemiyorsan anlat bana, kemik çerçeveli gözlükleri olan uzun yaşlı adama ne oldu söyle” -takma sakal diyecekken içim kalkmıştı-“bir saat kadar önce kim vardı burada? Ona ne yaptın?”

İnanmadığını belli eden bir ses çıkardı, kısıp sesli bir neşe de yok değildi sesinde. Bana gözlerini dikerken isyankarlığında da bir yumuşama vardı sanki.

“Seni üşütük, yaşlı horoz,” dedi Bay Pruken sadece. “Bak buraya, Dog and Duck’a gitmedin sen, di mi? ‘Uzun boylu yaşlı adam’-ah, sakın ol derim! Bak ne diyeceğim ahbap, iyisi mi sen evine git ve bir güzel uyu-”

Elimi adamın omzuna koydum. Üşütük olup olmadığımı düşünmem onun sıska boynunu sıkmak istememe neden olmuştu.

“Pekala, cinayet suçlamasında bulunuruz biz de,” dedim. “Her durumda benimle merkeze kadar geleceksin...”

Adam çöktü, sesi cırtlak bir şekilde yükseliyordu. “Durun şimdi! Gücenmeyin ama...”

“Bu gece burada ne oldu?”

“Hiçbir şey! Saat onda kilit vurduktan sonra kimse gelmedi bu raya! (En kötüsü de, söyledikleri doğru gibiydi.)

“Burada on birde özel bir sergi ya da onun gibi bir şey olacaktı, değil mi?”

Işık sanki üzerinde kınılıyordu. “Ah, o! O! Neden öyle söylemedin?” Saldırganlaşmıştı. “Böyle bir şey olacaktı ama olmadı. İptal edildi. (Özür diledim; alınma!) Evet bir şeyler göreceklardı ve Dr. Illingworth’ün kendisi de burada olacaktı görmek için, işte bu kadar önemli bir olaydı. Ama son anda bugün Bay Wade -o yaşlı bey-ondan fırçayı yiyeceksin!-yaşlı bey, genç Bay Wade değil-şehir dışına çıkması gerekmiş. Bu yüzden öğlen iptal edildi. Hepsisi bu kadar. Hiç kimse yoktu burada.”

“Belki de. Yine de ışıkları açıp etrafa bir bakalım.”

“Zevkle,” diye kıkırdadı Pruken. Bana baktı. “Erkek erkeğe soruyorum ve aramızda kalsın, burada ne olduğunu sanmıştın? Biri şikayet mi etmiş?” Ben duraklayınca o zafer kazanmışçasına atladı. “Etmediler, değil mi? Ha? İyi öyleyse! Kimse şikayet etmediği halde haneye tecavüz etmek için mi para alıyorsun sen?”

“Sen de,” dedim, “gecenin köründe kutuların etrafında dans edesin diye mi para alıyorsun? Ne var bu kutuda?”

“O kutuda hiçbir şey yok,” dedi kafasını ağırbaşlı ve neşeli bir şekilde sallayarak. “İçinde ölü bir adam olduğundan şüphe edeceksin ama içinde ölü bir kadın bile yok. Şaka tabi ki. İçinde hiçbir şey yok! Ha?”

Ben buna akıl erdiremeden o feneri sallayıp ayaklarını sürüyecek karanlığın içine girdi. Merdivenin diğer tarafında gözden kayboldu. Bir dizi çarpma sesi geldi, tavanın pervazından yumuşak bir ışık huzmesi geliyordu. Gizli ampuller, salonu tıpkı ay ışığı gibi yumuşak bir ışıqla aydınlatıyordu.

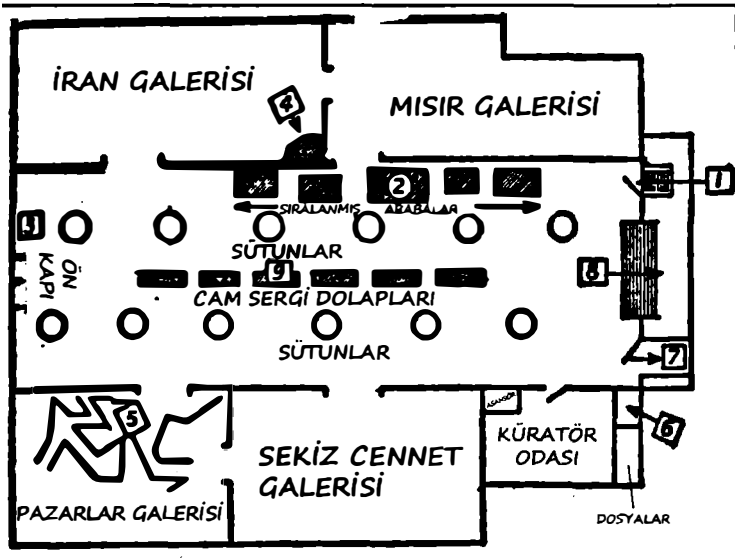
Mekan aydınlandığı için daha az tuhaf olmamıştı. Oldukça geniş ve yüksek bir salondur, baştan aşağı mermer döşeliydi zemin ve iki dizi mermer sütun - yaklaşık üç metre aralıklarla yerleştirilmiş- ön kapılara doğru uzanıyordu. Halka açık sergi salonlarına giden çıplak hava vardı etrafında. Arkada, ön kapılarla doğrudan bir sıra oluşturacak şekilde geniş mermer merdivenler ilk katı oluşturan iki açık galeriye ayrılan yere çıkıyordu. Her yeri kaplayan çatı, sırlı damalı yeşil ve beyaz damalı kiremitlerden oluşmaktaydı: renkleri daha sonra bu mekan hakkında oldukça ilginç bilgilerden öğrendiğim üzere, Bağdat'taki cami kubbelerinin rengiydi.

Yan duvarlarda iki yanda ikişer olmak üzere dört açık kemerli yol vardı; üzerlerinde de ince yaldızlı harflerle "İran Galerisi", "Mısır Galerisi," "Pazarlar Galerisi," "Sekiz Cennet Galerisi" yazıyordu. Bunların, ve öndeki büyük bronz kapıların dışında üç kapı daha vardı. Birincisi -içeri girdiğim kapı- yüzünüz dönükken merdivenin sonunda kalıyordu. Diğeri, tamamen aynıydı, merdivenlerin sağındaydı. Üçüncüsü sağ tarafta kalan yan duvarın (yüzünüz merdivene dönük haldeyken) en arkasındaydı; yaldızlı harflerle "Küratör. Özel," yazıyordu ve "Sekiz Cennet Galerisi" yazılı kemere en yakın kapı buydu.

Ancak benim baktıklarım bu salonda sergilenenlerdi ve çok az vardı. Sağ taraftaki yan duvarda halılar asılmıştı. Öyle bir desen vardı ve göze öyle takılıyordu ki kendinizi sürekli onlara bakmak için kıpırdanır buluyordunuz. Bunu nasıl açıklayacağımdan pek emin değilim. Yalnızca doyumluğu ya da çetrefilli olmaları, ya da zihnin yüzeyine çıkardıkları ilaçlanmış imgeler değil (aslına bakılırsa katman katman çiçekler yere dağılmış gibi motiflerdi daha çok), onların durgun ve canlı nitelikleriydi. Bu da mekanın sürreal tuhaflığını artırıyordu.* Salonun ortasında içlerinde silahlar bulunan düz, camekanlı kutular uzanırken gözünüz içgüdüsel olarak halılardan bıçaklara gidiyordu.

Sol taraftaki duvara doğru, sütun dizisinin arasına ve duvarın kendisine bakmak insanın içini rahatlatıyordu. Burada tutarsız gibi görünen ancak bir nedenden ötürü öyle olmayan bir sergi vardı: Faytonlar ve at arabaları. Onlardan beş tane vardı, ay ışığının parlaklığında devasa ve çirkin bir şekilde görünüyordular. Bana en

* Sürreal tuhafluk duygusuyla ilgili bkz. Suat Sima, Ankara'daki Sakarya Caddesi Heykelleri, Ankara, 1994.

1. Müzeye giden kapıya çıkan merdivenler
2. Cesedin bulunduğu araba.
3. Pruven'in oturduğu yer.
4. Üst kata çıkan dairesel demir merdiven.
5. Kömür tozuyla lekelenmiş duvar.
6. Camı arka bahçeye açılan lavabo.
7. Müzenin arka kapısına giden geçidin kapısı.
8. Üst kata çıkan ana merdivenler.
9. Hançerin alındığı vitrin.

yakın olan öndeki alçak, zevksizce boyanmış, hantal, açık kutuydu ve levhasında şunlar yazıyordu: “Guilliam Boonen tarafından yapılmıştır, Kraliçe Elizabeth’in arabacısı ve İngiltere’ye atlı arabaları tanıtan ilk kişi, 1564 dolaylarında. Koşum kayışları kraliyet belirtisi olarak deriden yapılmıştır fakat gövde henüz askıya alınmamıştır.” Bakmaya devam ettim. Onyedinci yüzyıldan kalma cam bir araba, kırmızı ve yeşil Bourbon armasıyla gösterişli bir Fransız faytonu ve kapı panelinde “Ipswich Telegraph” yazan Dickens dönemine ait bir posta arabası vardı. Son olarak, ortada siyaha boyanmış ve siyah deriden bir körüklü üstle üstü kapanmış, devasa bir konak arabası vardı, gözetleme deliğine benzer ufak cam pencereleri vardı yalnızca ve yerden yaklaşık bir buçuk metre kadar yüksekte kemerli yaylara yerleştirilmişti.

Bir aşığı bir yukarı yürüdüm, adımlarım yankılanıyordu ve alaycı bir sesle kendime geldim.

“Her şey doğru ve yerinde mi?” diye sordu Pruen. Kırışık göz-kapakları, kırışık yüzünde açıldı ve kapandı. Kepini keskin bir açıyla kaldırdı ve ellerini kalçasına koydu. “Kaçırılmış kurbanlar yok mu? Ceset yok mu? Bak şu işe! Hiçbir iz yok-“

Sözünü birdenbire kesti, zira yine ön tarafa, bronz kapıların yakınına gitmiştim ve bir şeye ait izler bulmuştum. Mermer zeminde kapıdan düz bir çizgiyle başlayan yaklaşık 2 metre uzunluğunda bir dizi siyah leke uzanıyordu. Bunlar ayak izleriydi; keskin biçimde belirli izler değil, birisinin bu kapıdan girdiğini ve lekeler soluklaşmadan yaklaşık iki metre yürüdüğünü gösteren aç ve lekelerdi. Yarım topuğun izi belirgindi; sivri uçlu bir ayakkabının yanı da öyleydi. İzler kömür tozuyla yapılmıştı.

“Ne BULDUN?” diye haykırdı aniden Pruen. Ayak seslerinin tıkırdamasını duydum.

“Kim bıraktı bu izleri?” diye sordum.

“Ne izi?”

“Onları görüyorsun. Buraya kimse gelmedi dememiş miydin?”

“Peh,” dedi Pruen, “hepsi bu mu? Müze onda kapandıktan sonra buraya kimse gelmedi dedim, o kadar. Ben nereden bileyim?”

Burada daha önceden düzinelerce insan vardı -gülme- düzinelerce! Beğenilen bir yer burası, öyle!”

“Sen görevdeyken konumun neresi? Yani nerede duruyorsun veya oturuyorsun?”

Arkaya bakınca bronz kapıların solunda kalan bir sandalyeyi işaret etti. Holün arabaların sağ tarafında kalan görüşüne hakimdi, ayrıca yukarı çıktığım kapının yarısından fazlasını görüyordu.

“Sen orada oturdun. Bu izi yapan kimseyi görmedin mi?”

“Hayır görmedim.”

“Açıklayabilirsin, sanıyorum, birisi sokaktan içeri ayakkabısının tabanları kömür tozuyla kaplı olarak nasıl içeri girdi?”

Sanki sinirli ancak kararlıymış gibi, dayanıksız küçük gözlüklerinin ardında bir şey parıldıdı. Alt dudağını dışarı çıkardı.

“Şimdi sana soruyorum, sadece soruyorum, bu benim işim mi? Senin işin. Ayak izleri, sana soruyorum!” Sesi yükselmişti. “Belki de aradığın ceset buraya canlıyken girmiştir, ha? Belki de bir bıçak alıp ona saplamışımıdır, ha? Belki sonra da bu arabaların birine tıkmışımıdır ya da Pazarlar Galerisi’ndeki tezgahlardan birine ya da Sekiz Cennet’e ya da yukarıdaki Arap Galerisi’ne... Şimdi ne yapacaksın?”

Boğazımda bir şeyler yükseliyordu. Epey hızlı bir şekilde arkada çarpınıp sallanan Pruen’i bırakarak araba dizisinin yanından yürüdüm. Beni tutan ortadaki konak arabası oldu: gizli pencereleri ve cilalı pirinç kapı tutamaklarıyla o devasa siyah örtülü araba. Kapının koluna asılı plakette şöyle yazıyordu: “İngiliz seyahat arabası, ondokuzuncu yüzyılın başından, Avrupa turu için yapıldı. Tam mahremiyet sağlamak için kullanılmıştır.”

Pruen’in sesi beni takip etti. Garip ve alaycı bir kahaha attı ve şöyle dedi: “dokunurken dikkat et ahhap. İçinde ölü bir adam var! Büyük kanlı bir ceset uzanıyor-“

Derken sesi bir tür çığlığa dönüştü.

Yukarı uzanıp kapı tutacağını sertçe çekerek açtım. Bir şey içerdiden fırladı, az kalsın yüzüme çarpıyordu. Sanki içinden oyuncak fırlayan bir kutunun ağzı gibi sıçramıştı ve gözlerini görmüştüm. Omzumu aşarak geçti, ayakkabıları arabanın basamağına takıldı; yan tarafa gitti ve ıslak bir çarpma sesiyle mermer zemine kondu.

Uzun boylu bir adamın bedeni sırtüstü uzanıyordu yerde. Kol ve bacakları tıpkı bir zencefilli kurabiye figürü gibi kısmen yanlara açılmıştı ve bir elinden kahverengi ciltli bir kitap düşmüştü. Adam aynen o kurabiyeler gibi cansızdı. Uzun, koyu renkli bir palto vardı üzerinde; göğsünün sol tarafında paltosu ilginç bir çadır şeklinde havaya kalkmıştı. Paltonun o kısmını kenara çekince ıpslak bir gömlekten çıkan bıçağın beyaz sapını gördüm. Ama gözümü cezbeden ve sabitlenmesine neden olan şey bu değildi, kafasına sıkışmış melon şapka da değildi.

Bu kabusun en tepe noktası olarak, ölü adam takma bir sakal takıyordu: çenesinden neredeyse çıkmış kısa ve dağınık bir sakal. Ancak bu takma sakal *siyah*tı.

Mantıklı çalışan bir beynin, tutarlı hiçbir düşüncesi bulunmayan zamanlar olduğunu arz ederim beyler: gözler önünde bulunan bütün görsel ayrıntıları yalnızca dosyalayıp hazmedebildiği zaman, sağduyu felci içinde. Bunlar kulağa fazla metafiziksel veya (bir polis durumunda) çok fazla deli saçması geliyorsa, size Wade Müzesi'nde gece yarısını yirmi beş dakika geçe o takma sakallı grotesk şeyin başında durmadığınızı söyleyebilirim.

Her bir ayrıntıyı incelerken zamanı da not ettim. Kurban yirmi beş ila kırk yaşları arasında görünüyordu. Bununla beraber çok daha yaşlı bir adama benzemek için hazırlanmıştı. Takma sakalında bile az miktarda gri tonlar olmasına dikkat edilmişti. Hafif yuvanlık olmasına rağmen yüzü belirgin bir biçimde yakışıklıydı; ölü olmasına rağmen alaycı bir cüretkarlık taşıyordu. Yıpranmış ancak özenle fırçalanmış melon şapkası koyu saçlarına sıkıştırılmıştı. Kahverengi gözleri açık, burnu yüksek kemerli ve teni hafifçe esmerdi. Siyah (gerçek) bir bıyığı vardı. Yapıştırıcı yüzünden hala parlayan yanakları ve çenesinin altında, siyah sakal sol çenesinin açısı boyunca altı peni boylarında bir yama şeklinde asılı duruyordu. Ağzı açıktı. Tahmin ettiğim kadarıyla en az iki saattir ölüydü.

Palto, şapka gibi eskiydi ve kolları aşınmıştı, ancak özenle giyilmişti. Eldivenlerimi takarak paltoyu tekrar açtım. Paltonun yakası ve paltonun içine doğru bir parça siyah gözlük ipi uzanıyor, bir gözlükte sonlanıyordu. Üzerinde akşam giysileri vardı, bunlar da eskiydi ve yeleğin düğmelerinden biri eksikti, kendisi için fazla büyük yakası dışında gömleği yıpranmıştı. Göğsünden -kalbinden

yüksek bir noktada, gerçi görünüşüne bakılırsa anında ölmüş olmaydı- ağır fildişinden bir sap, kanın içinde 12 santim kadar çıkıyordu. İleri uzanmış sağ eline ve düştüğünde parmaklarının arasından düşen kitaba baktım. Pürüzsüz dana derisiyle ciltlenmişti, sayfaları birbirine bağlanmış halde açık duruyordu ve bu bilmecede anlam çıkarmaya çalışılacak daha çirkin sırları akla getiriyordu.

Kitabı yerden kaldırdım ve açtım. Bir yemek kitabıydı bu.

Beyler, delilik daha ileri gidemez. Kitabın ismi Bayan Eldridge'in Ev Yemekleri Kılavuzu'ydü ve karşıma çıkan ilk madde, en doğru et suyu çorbası hazırlama yöntemine dair kısa bir dersti.

Kitabı saygılı bir şekilde yere koydum; ardından elimi kaldırdım ve içeri bakmak için arabanın yüksek basamağına kaldırdım kendimi. El fenerim içerisinin süpürölüp tozlarının alındığını gösteriyordu. Siyah deri döşemesi ve temiz ahşap zeminiyle, orada oturmuş merhumun bile izini göstermiyordu. Dışarıdan görülmesi için diz çöker halde, yanağı kapıya dayanmış ve başı öne eğik vaziyette ileri dayandırılmış olmalıydı. Yerde biraz kan lekesi vardı ve başka hiçbir şey yoktu.

Belirlemem gereken ilk nokta mevcut karmaşaya ekleniyordu. Bu nokta adamın kimliğiydi. İki sarsıcı hata yapılmadığı takdirde, göğsüne bıçak saplanmış adam, saat on biri biraz geçte Çavuş Hoskins'i müzenin dışında tartaklayan adam olamazdı. Adam uzun muydu, uzundu. Zayıf mıydı, evet. Victoria dönemi devlet adamlarının tutkun olduğu türden eski moda bir frakı, bunun gibi sıradan bir paltoyla karıştırmak mümkündü. Ancak beyaz bir sakalı siyah bir sakalla karıştırmak ve bir ipe bağlı gözlükleri büyük, kemik çerçeveli gözlükle karıştırmak imkansız görünüyordu: Hoskins tanımın iki en önemli noktası üzerinde tamamen yanılıyor olamazdı. Tabii biri gerçek dışı bir nedenden ötürü tamamen bir değişiklik yapmadıysa.

Aşağıya atladım ve ölü adamın tabanlarını kazıdım. Kalınca bir tabaka kömür tozu vardı.

Ancak bir davanın başlangıcı için düşünce zaman değildir; Beyaz Sakallı'nın - üstelik Hoskins'e- "Onu öldürdünüz ve bunun için asılacaksınız benim iyi taklitçim. Sizi arabanın içinde gördüm." diye bağırışını bile düşünmek için değil. O an için bu konu bir kenara atılmalıydı. Pruen'e döndüm.

“Oldukça haklıydın,” dedim. “İçeride ölü bir adam vardı.”

Bir elinin tersiyle ağzını silerek, diğer eliyle de düz cin şişesi- ni göğsüne doğru tutarak biraz uzakta duruyor, çapaklı gözleriyle bana bakıyordu. Bir anlığına ağlamaya başlayacağını sanmışım. Fakat çok sessizce konuştu.

“Bilmiyordum,” dedi. “Tanrı şahidim olsun ki bilmiyordum.”

Kısık sesi sanki uzaklardan geliyordu. Elindeki şişeyi aldım ve onu ileri çektim. Tır tır titriyordu.

“Bu gece mekanda bir tek sen olduğunda ısrar ediyor musun?” dedim. “Öyleyse sonuç olarak tabii ki bir cinayet suçlaması olacak.”

Bir durakladı. “Elimde değil, efendim. Yine de söylüyorum – yani-ben- evet, yalnızdım...”

“Buraya gel; yaklaş biraz. Bu adamı tanıyor musun?”

Kafasını çekti, öyle beklenmedik bir çabuklukla yapmıştı ki yüzündeki ifadeyi gizliyordu. “Onu mu? Daha önce hiç görmedim. Yok. Yabancılar benziyor.”

“Bıçağın sapına bak. Daha önce görmüş müydün böylesini?”

Pruen döndü ve gözümün içine baktı, aynı sulu inatçılıkla. “Evet. Evet, size doğrusunu söylüyorum, bu bıçağı bin kez görmüşümdür. Çünkü bıçak buradan geliyor, bu yüzden onu gördüm, tadını çıkar! Al, sana ispat edeyim!” diye haykırdı sanki ondan şüphelenmişim gibi ve kolumu çekiştirip parmağını salonun ortasındaki vitrinlere doğru salladı. “Şu vitrinden geliyor. ‘Hançer’ dedikleri- Fars kaması. Bunu biliyor musun? Hah! Eminim bilmiyordun! Hançer bu, halı yayıcıların taşıdıklarından. Kavislidir. Bir hançer, şu vitrinden alınmış, şeyde kullanılmış-“ sesi hazır bir konuşmayı tekrar eden birinin alışkanlığa bağlı tekdüzeliğine bürünmüştü ve söylediklerini fark ettiğinde gözlerini kırptı; gözlerini kırptı, titredi ve kendine çekidüzen verdi.

“Yani onun gitmiş olduğunu biliyor muydun?”

Yine bir duraklama. “Ben mi? Yok. Yani şimdi biliyorum.”

“Ben bir iki telefon ettikten sonra bunun hakkında konuşacağız. Burada bir telefon var mı? Güzel. Bu arada Bay Geoffrey Wade’in şehir dışında olduğunda hâlâ ısrarcı mısın?”

Hâlâ ısrar ediyordu hem de şiddetli bir biçimde. Bana söylediğine göre sahibi yokken müzenin başında Bay Ronald Holmes diye biri vardı. Bay Holmes'ün yaşadığı yer pek uzak değildi, Pall Mall Place'te bir hizmet dairesinde yaşıyordu ve Pruven neredeyse iğrenç bir hevesle derhal onunla bağlantıya geçmemi öneriyordu.

Ağızda bir şeyler geveleyerek beni Kûratör yazan kapıya yönlendirdi. Ama kapının yanındaki duvar anahtarına basınca odada gördükleri yüzünden biraz sıçradı. Bunun benim için olduğu gibi onun için de yeni olduğuna yemin edebilirdim.

Ortada başka ceset olmamasına rağmen, oldukça şiddet içeren bir şeyler olduğu belliydi. Büyük, konforlu bir odaydı, Kürdi tarza uygun biçimde bol halıyla döşenmişti. İki adet çalışma masası vardı, biri odanın ortasındaki büyük maun düz masa, diğeri ise dosya dolaplarının çevrelediği bir köşedeki iş görünümlü daktilo masası. Koltuklar kırmızı deridendi, duvarlar bir tür Mağribi oymalardan oluşmakta, duvara karşı çerçeveli fotoğraflar acayip görünmekteydi. Maun masanın üzerinde küçük bir kitap, sigara izmaritleriyle dolu bir kül tablasının yanında açık durmaktaydı.

Ne var ki ilk başta odadaki hava akımının farkına varıyordunuz. Sol taraftaki duvarda, arkaya doğru küçük bir lavaboya giden açık bir kapı vardı. Lavabonun arka duvarında yüksekte, leğenin üzerinde bir pencere açık duruyordu. Etrafa bakındım. Maun masanın önündeki halının üzerinde küçük bir el aynasının kırılmış parçaları uzanıyordu. Küçük bir kilim, bazen halıların üzerine yayılan türden, çarpık duruyordu. Ama hepsi bu değildi.

Girmiş olduğum kapının sağında duvara kurulmuş bir elektrikli asansör vardı. Asansörün her biri tel ile desteklenmiş iki tane küçük camlı penceresi vardı ve bunlar kısmen açık duruyordu. Pencerelelerden biri kırılmış ve bunun içeriden yapıldığı belliydi. Saçılan camlar yerin üzerinde duruyordu, bunlarla beraber bir savaş baltası ve üzerinde "SERVİS DIŞI" yazan ve asansör kapılarının dışına asılmış bir levha vardı. Dışarıdaki asansör kapılarının karşısında demir bir mandal olduğunu fark ettim, böylelikle içeriden olduğu gibi dışarıdan da kilitlenebileceklerdi. Sanki biri asansörün içine hapsolmuştu ve dışarı çıkmak için acil yola başvurmuş gibiydi.

Kapıları iterek açtım. Hafif bir ışık ana holün karşısındaki asansör duvarında yüksekte duran havalandırma deliklerinin uzun

filtresinden geçerek içeri girdi. Tersyüz olmuş bir kutu duruyordu içinde; bunun dışında içerisi boştu.

“Tekrar söylüyorum bunun hakkında hiçbir şey bilmiyorum,” dedi Pruken aciz bir halde. “Bu gece gelmedim buraya. O asansör bir haftadır bozuktur. Tamir edebilecek kimse yok ve Tanrı biliyor ben de edemem. İhtiyarın tepesi atıyor bu duruma zaten, birisi kasten bozdu diye ant içeriyor, ki doğru değil bu ama yapılması gerek çünkü kullandığında şık görünmeyecek ve neredeyse kafası kopacaktı iki kere ama bu belayı görünce- ay!”

“İhtiyar mı? Yani Bay Wade mi? Görünüşü nasıl bu arada?”

Gözlerini bana daktı. “Görünüşü mü? Bay Wade kaliteli görünüme sahip biridir, ufak tefek olsa da biraz. Barut gibidir. Harika bir şovmandır; ha! Güzel, büyük beyaz bir bıyığı vardır ve tam bir disiplin adamıdır. Evet ve mühim! – iki yılını İran’da geçirdi, halifenin sarayının kazısında, tam izinle ve Hükümetin bizzat imzası ve mührüyle. Evet. Bir de-“ Durdu, öfkeyle baktı ve aksileşti. “Bütün bunları neden bilmek istiyorsun? Neden telefon etmiyorsun? Telefon orda, masanın üzerinde, tam burnunun dibinde işte. Neden kullanmıyorsun?”

Benim canımı sıkan o belirsiz fikir-yani o ateşli Bay Wade’in kendisinin beyaz sahte sakal takıp kendi müzesinde suç işlemeye çıkmış olabileceği- bu “ufak tefek” tanımıyla yok edilmiş gibiydi. Vine Sokağı’nı aradım, durumu Hoskins’e açıklayıp, ona fotoğrafçı, parmak izi memuru ve adli tabip göndermesini söyledim. Şaşkınlıkla verdiği bir duraklamadan sonra Hoskins muzaffer bir keşif yapmışçasına konuştu.

“Mannering denen adam, efendim...”

“Onu da yanında getir. Serbest bırakmadınız, değil mi?”

“Hayır efendim. Onu da getiririm, tamamdır!” diye fısıldadı Hoskins. “Üstelik elimde kanıt var. Cebinden bir not düştü efendim. Cinayete kastedildiğini kanıtlıyor. Siz de göreceksiniz. Cinayet ve komplo-“

Pruken’in duyması için tekrar ettim, “Komployu kanıtlayan not-“ ve alıcıyı kararlı bir şekilde çarparak kapattım. “Bu, işleri çözer,” dedim Pruken’e. “Seni götürmeden önce şimdi konuşmana gerek

yok, eğer sen istemiyorsan. Hikayeyi öğrendik. Demek bir komplo varmış ve sen onu öldürdün?”

“Hayır! Kim dedi bunu? Kim dedi?”

“Neden inkar ediyorsun? Gregory Mannering’in cebindeki bir notta bir açıklama bulunmuş.”

Ruh hali değişmişti; isim onu gerçekten hayrete düşürmüştü benziyordu.

“Mannering-?” diye söylendi ve gözlerini kırptı. “Devam edin! Mannering! En son kişi olurdu, en son...”

Elimi kesin bir hareketle susturmak için kaldırdım, zira ikimiz de ayak sesleri duymuştuk. Lavabonun arka penceresi ardına kadar açıktı ve sesler dışardan geliyor gibiydi. Herhangi bir ses çıkarırsa sonuçlarının hoşuna gitmeyeceğini söyledim Pruen’e. Sonra da lavaboya girdim, leğenin üzerine çıktım ve pencereden dışarı baktım.

Müzenin arkasında çimle kaplı bir bahçe ile demir ızgaralı kapısı Palmer Yard adıyla anılan geçide açılan yüksek bir duvar vardı. Birisi o kapının kilidini açıp içeri giriyordu. Ay hala tepedeydi ve bunun bir kadın figürü olduğunu seçebiliyordum. Kapıyı arkasından kapattıktan sonra, oldukça hızlı bir şekilde yürüyüş yoluna geldi. Pencereye gölgesi yansımış başımı gördü ve belli ki orada birini bulmayı umdu, zira elini sallamıştı.

“Sen burada kal,” dedim Pruen’e, “ve gıkını çıkarırsan-Buranın arka kısmına nasıl geçiliyor?”

Gıkını çıkarmaya hiç de hevesli görünmüyordu. Arka kapıya gitmek için, diye açıkladı, hole çıkıp merdivenlerin sağındaki kapıdan geçiliyormuş. Kendi yaşadığı bölümü geçen kısa bir pasaja açılıyor, oradan da arka kapıya gidiyormuş. Hole çıktım, verdiği talimatları izledim ve kadın arka kapıyı açtığı anda kısa karanlık pasajdaydım. Asmalı bir elektrik lambasına uzanırken onun ay ışığındaki silüetini görebiliyordum. Sonra ışık yandı.

Orada, beyler, bir kadın vardı. Klasik anlamda daha güzel kızlar görmüştüm ama hiçbirinde insanı ulaşıp ele geçiren bir cazibe yoktu. Onun varlığını hissedebiliyordunuz. Işığın parlaklığı ve gölgesi altında onu bir anlığına hareketsiz gördüm, parmak uçlarında yükselirken bir kolunu yukarı kaldırmıştı, ışığa alışmak için gözlerini

kırpyıyordu. Omuzlarına koyu renkli bir şal atmıştı, altında göğüs hizasında alçak kesimli, mat kıvıll renkte bir gece elbisesi vardı. Uzun değildi, tam anlamıyla dolgun vücutlu da değildi. Daha fazla açık sözlü olamam, beyler, bu resmi hafif ve beyefendilere yaraşır bir kalemle çiziyorum çünkü o zamandan beri kendisiyle sıradan bir tanışıklığın ötesindeyiz. Ancak, dediğim gibi, kadın dolgunluk izlenimi taşıyordu. Koyu saçları sanki etrafındaki ışığı yansıtıyordu; mum gibi görünen kapakların altında uzun, pırıl pırıl koyu gözleri vardı; ağzı pembeydi ve boynu küçüktü. Gözlerinde gergin bir ifade vardı, şüphesiz ki tedirgindi. Ancak bu gerginliğe rağmen bu kızın yoğun canlılığıydı onu o kıvıll elbise kadar canlı kılan o pasajda. Ampul başının üzerinde sallanıyor, onu gölgenin içine bir atıyor, bir çıkarıyordu. Pasajın içinden gözlerini dikerek bana baktı.

“Baksana Ronald,” diye konuşmaya başladı heyecanla, “senin ışığını gördüm ama burada olacağını sanmıyordum. Dairene gitmişindir diye düşünmüştüm, ben de tam oraya gidiyordum. Yolunda olmayan bir-?” Sözüünü aniden kesti. “Kim o? Kim var orada? Ne istiyorsunuz?”

“Hanımefendi,” dedim, “ gereksiz derecede meraklı görünmeden bu deliller evinde ne cehennem olduğunu bulmak istiyorum. Siz kimsiniz?”

“Ben Miriam Wade. Siz kimsiniz?”

Verdiğim yanıtla gözlerini fal taşı gibi açtı ve daha iyi görebilmek için yaklaştı. Ancak o kara gözlerde tereddüt, korku kadar baskındı.

“Bir polis memuru,” diye tekrarladı. “Buradan ne istiyorsunuz? Ne oldu?”

“Cinayet.”

Başta anlamadı; “Yirmi dakika sınırını aşacak şekilde park etme” demiş de olabilirdim. Miriam Wade anladığında gülmeye başladı, beni inceledikçe aşama aşama kendini kaybeden bir sestti. Kenetlediği ellerini dişlerine, sonra da yanaklarına götürdü.

“Dalga geçiyorsunuz...”

“Hayır.”

“Yani-ölü mü? Kim öldü? Herhalde şey değildir - ?

“Ben de bunu öğrenmek istiyorum Bayan Wade. İçeri gelip onu teşhis edebilir misiniz?

Yüzümü inceliyordu, sanki kaçırdığı bir satırı bir kitapta aramışçasına; rahatsızlık verici bir yoğunluktan o uzun siyah kirpiklerin altında olmak ve sırlı bir dikkat...

“Elbette gelirim,” dedi en sonunda bir çabayla. “Hâlâ ciddi olmadığını düşünüyorum ama geleceğim. Yani daha önce hiç böyle bir şey görmedim-acaba çok mu kötü görünüyor? Bana bir şey söyleyemez misiniz? Sizi buraya kim çağırdı?”

Onu salona doğru götürdüm. Ben daha işaret edemeden, Bir Numaralı Delil'i kafası bize dönük yataarken görmüştü. O geri sıçradığında yalnızca bir şeyden emin olabilirdim: bu onun görmeyi umduğu şey değildi. Çok geçmeden soğukkanlılığını geri kazandı, kollarını yanına uzattı. İleri doğru yürüdü, ölünün suratına baktı ve durdu. Sanki dizlerinin üzerine çökecekmiş gibi eğilerek aniden, kendini kontrol etti; yüzü, ay ışığının parıltısı altındaki güzel yüzü, ölü adamın düştüğü arabanın indirilmiş körüğü kadar ifadesizdi. İfadesiz ve bir sebepten ötürü zarif bir biçimde *olgun*. Orada bir şey değişip, dönüşmüştü sanki, tıpkı sessiz bir haykırıştaki gibi; bir şey sertleşti ve ben bir anlığına gözlerinin yaşlarla perdelendiğini sandım. Sadece o kısacık zaman kadar sürmüştü.

Sert bir şekilde ayağa kalktı ve alçak sesle: “Hayır, onu tanımıyorum. Bir kez daha bakmama gerek var mı?” dedi.

Mantık ne lanet bir şeydir! Sanırım yerdeki adamın belli belirsiz jigolo görünümü, cesedin alaycı gösterişi ya da yıpranmış gece kıyafeti, ona ne yaptığımı söylememe neden olmuştu.

“Yalan söylemeyin,” dedim. “Yalan söylerseniz işler benim için daha da zorlaşacak.”

Neredeyse titrer bir haldeyken gülümsedi. Elleri elbisesinin yollarında yukarı aşağı hareket ediyordu. “Çok iyisiniz,” dedi. “Ama yalan söylemiyorum. Bana birini hatırlattı, hepsi bu. Tanrı aşkına, ne olduğunu anlatın bana! Nasıl gelmiş buraya? Ne olmuş? O bıçak-“ Gösterdi, canlandı onu görünce ve sesi tizleşti: “Sam’in-“

“Sam’in-?”

Beni duymuş görünmeden döndü ve Pruken'in etrafında dans ettiği yerde yatan uzun, çirkin görünüşlü eşya sandığına baktı. Ama soru aklındaydı. Bana döndüğünde, gözlerinin maskeye benzeyen ifadesini değiştirmeyen ve de göğsünün keskin yükselip alçalışlarını kontrol altına alan, neredeyse korkunç bir işve vardı tavrında.

"Diyorum ki, bana bakmayın siz. Cesetlere bakmak için zorlarsanız nasıl tutarlı olmamı beklersiniz, değil mi? Doğrusu, hiç bir şey demek istemedim. Sam -Sam Baxter, bir arkadaşım- o bıçağa hayranlık duyuyordu. Buradaki ya da başka vitrinlerden birinin içinde duruyordu. Sam sürekli almak istiyordu hançeri babamdan, odasının duvarına asmak için ve söylediğine göre oldukça çirkin ve kötülük dolu bir -"

"Sakin olun Bayan Wade. Uzaklaşın şimdi." Kolunu tuttum ve onu merdivenlere doğru yönlendirdim. "Bu gece ne için müzeye gelmişsiniz?"

"Gelmedim! Yani Ronald Holmes, kendisi babamın asistanı olur, Ronald bu gece dairesinde ufak bir parti veriyordu, ben de oraya gidiyordum. Ve ben bu civara ne zaman gelsem arabamı hep Palmer Sokağı'na park ederim, neyse, oraya park ettim ve sonra burada sizin ışığınızı gördüm. Ben de Ronald'ın gecikmiş olduğunu düşündüm..."

Ağzından çıkan her sözle ölü adamdan uzaklaşıyordu ve ben de onu peşinden sürüklenir gibi takip ediyordum. Şimdi salonun sağ tarafındaki sütunların ötesindeydi. Arkasındaki duvarda duran uzun İran halısına uzanıp dokundu; sırtını duvara verdiğinde halının kıvrımlı zenginliği arkasında belirdi ve onun zayıf, tel gibi elleri sanki ona güven verirmiş gibi halının yüzeyini okşadı.

"Bay Holmes'ün dairesinde verilen bir partiye gidiyordunuz," dedim yine. "Ama nişanlınız da sizinle gelmiyor muydu?"

Bir duraklama oldu, tekrar hatırlatmak zorunda kaldım. "Bay Gregory Mannering ile nişanlınız sanıyorum?"

"Şey-evet, bir bakıma, resmi olarak değil." Hızla ve geveleyerek söyledi bunları sanki hiç önemi yokmuş gibi ama gözleri ölü adamın üzerine doğru çöküyordu yine ve şaşkın bir bakışı vardı. "Greg! Yani, Greg'in bununla ne alakası var? Görmedi onu, gördü mü?"

“Görmüş olduğunu düşünüyorum... Bakın Bayan Wade, sizi korkutmak ya da gizemli sırları ortaya çıkarmaya çalışmıyorum.” Akıllıca bir hareket olmasa da ona o gece olanları anlattım. Kendi düşüncelerini çılgınca yoklar gibiydi, bir kadının mutfak dolaplarını yağmalaması gibi, ve bir anlığına onun “Kiler penceresi” dediğini duyduğuma yemin edebilirdim. Fakat ben devam ettim:” Mesele bu. Hiçbirimizin anlayamadığı bazı tutarsız ifadelerde bulundum takma sakallı bir adamın kaybolması hakkında-ve sizin nişanlınız bayılıverdi. Bunu anlayabiliyor musunuz?”

Ama bununla ilgilenmiş bile benzemiyordu.

“Polis memuru,” diyordu bu kez, “polis memurunuzun gördüğü beyaz -yani neden sakal kelimesi bu kadar komik ki?-beyaz sakallı bir adam, onu bir katil olarak suçlayan?” Sesi kısıldı, bir sebepten ötürü öncekinden daha serin kanlıydı ve akli benim bir önceki soruma gitti. “Bayıldı mı? Oh, şu şey! Anlamıyorsunuz. Greg bayılıyor çünkü-onu bir tanısaydınız bunun ne kadar komik olduğunu görürdünüz! Greg İspanyol Sivil Muhafızları’nda hizmet verdi ve bir yerde bütün bu sorunlar yaşanırken Arapların arasına bir ajan olarak Yabancı Lejyonuna katıldı ve harika vakit geçirdi... Ama sorun kalbinde ve bunun için dijitalin tabletlerini alması gerekiyor. Bu yüzden görevini bırakması gerekti. Eğer kendisini çok fazla zorlarsa ya da heyecanlanırsa- polisle bir tartışma yaşadı demiştiniz, değil mi?- bir şeyler ters gidiyor. Daha geçen hafta bir sandığı sırtında üst kata taşıdı, çünkü Ronald Holmes kimsenin bu işi tek başına yapamayacağına dair bahse girmişti onunla ve sonrasında bir atak geçirdi. Son derece güçlüdür; sandığı iki kat merdiven taşıdıktan sonra ayağı kaydı ve düşürdü: yalnız içinde eski porselenler vardı ve babamın tepesi attı. Greg birisi ona bir şey söylediği için mi bayıldı? Çok saçma. Anlıyorsunuz, değil mi?”

“Ama nasıl oldu da bu akşam bir yanlış anlama yaşadı? Burada kapıya vuruyordu yani ve müzede bir tür bir toplantı olduğu konusunda ısrar ediyordu...”

Gözlerimin içine baktı. “Mesajımı almamış olmalı, hepsi bu. Bu akşam erken saatlerde evini aramıştım. Dışarı çıkmış ama birkaç dakika içinde evde olacağını ve mesajımı ona ileteceklerini söylediler. Toplantının iptal edildiğini ve onun yerine Ronald’ın Pall Mall sokağındaki evine gelmesini söyledim.”

“Bu toplantıda kimler bulunacaktı? “

“Yalnızca babam- yani onun Greg’le güzel hoş bir ortamda tanışmasını istedim; aslında hiç yüz yüze karşılaşmadılar; Greg erkek kardeşimi bile tanımıyor...” Kelimelerden oluşan bir perde atıyordu umutsuzca ama bıraktım ki konuşsun, zira bu nefes almadan yaptığı tiradın altından bir şey çıkabilirdi. “Ne diyordum? Ah, evet. Yalnızca babam ve Greg ve Ronald ve Dr. Illingworth-İskoç vaiz, yani son derece prensip sahibidir ama *Binbir Gece Masalları*’yla da pek ilgilidir...”

“Bildığımız *Binbir Gece Masalları* mı?”

“Evet. Biliyorsunuzdur. Ali Baba ve Alaaddin ve bütün o kişiler. Beni çileden çıkartan da bu ya, babamın söylediğine göre onlarla sadece hikayeleri yüzünden ilgilenmiyor. Onların hikaye olduklarını düşünmüyor, doğru olduklarını düşündüğü için tarihi kökenlerinin izini filan sürüyor. *Journal Asiatique*’te onun yazılarından birini okumaya çalışmıştım. Öykü adamların balığa dönüştüğü masal hakkındaydı –, hatırlarsınız, adamların Müslüman, Hristiyan Yahudi ya da Mecusi olmalarına göre beyaz, mavi, sarı veya kırmızı balığa dönüştüğü masal. Dr. Illingworth bunun, Mısırlı Muhammet Bilmemkim’in Müslüman, Hristiyan ve Yahudi tebasına 1301 yılında giymelerini emrettiği türbanların rengi olduğunu yazmış durmuş. Ne olduğundan pek emin değilim ama son derece bilgi dolu ve sıkıcıydı, bunu biliyorum.”

Rahat bir hava takınmaya çalışarak parmaklarını bir arada tutuyordu ama beni bir konudan uzak tutmak için oldukça istekliydi. Hangi konuydu bu?

“Ve neydi bu,” dedim, “babanızın gitmesi gerekmeden önce inceleyecekleri şey?”

“İnceleyecekleri mi?”

“Evet. Anladığımı kadarıyla yalnızca sosyal bir toplantı oluyacaktı. Hatta Bay Mannering bana ‘Bir mezarı araştıracağız’ demişti ve hayaletlere inanıp inanmadığımı sormuştu.

Biri onun sıçramasına neden olan gümbürtülü bir yankıyla büyük bronz kapıları keskince yumrukladı. Boş vuruşlar müzenin içinde yankılanırken artık gözlerinin içinde korku görüyordum ve onu buraya getiren benim son sorumdu.

“Ortada Bir Ceset Olması Gerek”

Hızla aşağı indim ve büyük kapılarım üzerindeki sürgüleri geri ittim. Bıyıkları diken diken olmuş Hoskins sanki kapının eşiğinde bir ceset bulmayı umuyormuş gibi girdi içeri. Onun yanında bölge adli tabibi Dr. Marsden, parmak izi memuru Crosby, fotoğrafçı Rogers ve iki polis memuru gelmişti. Onları kömür tozuyla yapılan izlere dikkat etmeleri konusunda uyardıktan ve Rogers’a bu izlerin fotoğrafını çekmesini söyledikten sonra onlar her zamanki talimatları verdim. Polis memuru Martin kapıda dururken, polis memuru Collins ise binayı (muhtemelen faydasız) aramaya koyulmuştu. Rogers ve Crosby derhal ölü adamın üzerinde çalışmaya koyuldular, zira rutin iş bitene kadar kurbanın ceplerini bile inceleyemezdim.

Hoskins beni kenara çekti.

“Lord -yani Bay Mannering- dışarıda, arabanın içinde,” dedi hafif bir mırıldanmayla. “Jameson’a getirteyim mi onu şimdi?”

“Dur bakalım biraz. Kendine geldiğinde de dedi?”

Çavuşun kafası karışmış gibiydi. “Bana kalbinin zayıflığından söz etti ve küçük bir şişedeki tabletlerini gösterdi. Ama korkmaya gelince, efendim-o konuda tavrını tamamen değiştirdi. Ona yaşlı Beyaz Sakallı’yı ve Beyaz Sakallı’nın bana yaptıklarını anlattığımda-“

“Anlattın mı bunu?”

“Zorunda kaldım, efendim! Adamın biri neden karakolda tutulduğunu sorunca bundan kaçamadım... Neyse, efendim, canını

sıktı mı peki bunlar? Yok! Güldü. Güldü de güldü.” Hoskins kaşlarını çatı. “Sanki bayılınca aklında birkaç tahta eksilmişti. Sonra siz cinayet ve siyah sakallı adam hakkında telefon ettiğinizde dikkat kesildi ve heyecanlandı, ama benim kadar korkmuş değildi artık . Sürekli lafa karışıp bize Irak’ta ya da başka bir yerde işlenmiş bir Thug cinayetini anlattı, polisin araştırmasına yardım ettiğinden bahsetti” dedi Hoskins bir gözünü bir sır havasıyla kapatarak, “aramızda kalsın, bence o lanet bir yalancının teki. Görüyorsunuz ya efendim onu suç üstü yakaladık o notla... Jameson’a söyleyeyim de getirsin mi onu şimdi?”

“Öncelikle bir şeyi çözmemiz gerek. Buraya gel de söyle bakalım bu adam seni müzenin dışında boğmaya çalışanla aynı adam mı.”

Hoskins istekli bir biçimde içeri geldi. Hala duvar halısına dayanmakta olan ve benim rahatlatmak amacıyla işaret verdiğim Miriam Wade’i fark edince çavuş bir ısıklık çaldı. Kadının kim olduğunu ona anlattığımda, ifadesinden kendisini oldukça tekinsiz gördüğü belli oluyordu. Daha sonra cesede baktı.

“Hayır efendim,” dedi gözlerini kısıp uzun uzun baktıktan sonra, “bu o adam DEĞİL. “

“Bundan emin misin?”

“Kesinlikle eminim, efendim! Buraya bakın! Burdaki adamın yüzü yuvarlağımsı, burnu da Yahudi burnu dediklerinden. O duvardan atlayan ihtiyar-“

“Baksana, adamın yaşlı olduğundan emin misin?”

Hoskins yanaklarını şişirdi. “Y-yok, efendim, yemin edecek kadar değil, anlıyorsunuz ya. Şimdi sorduğunuz sırada bunu düşünüyordum ben de. Ama bir şeyi biliyorum. Bir at gibi uzun, ince bir yüzü vardı ve düz gibi bir burnu. Bu adamla alakası yok. İkisinin aynı olmadığına yemin ederim.” Üzerine bir canlılık gelmişti. “Bir emriniz var mı efendim? Görev başında değilim ama bir anlamda bu işin içine girdiğime göre-“

Eh, iş çözülmüş gibiydi. Ortalıkta takma sakalla dolaşan iki kişi vardı. Bunun işleri daha iyi mi yoksa kötü hale mi soktuğuna karar veremiyordum. Daha kötüydü muhtemelen. Mehtapsız gecede bir Doğu Medeniyetleri müzesinde yer alan bir kulüp takma sakallı adama ait uçuk imgeleri akla getiriyordu. Bu işe yaramazdı...

“Notu bir göreyim,” dedim.

Hoskins notu itina ile çıkardı. Sıradan bir not kağıdı sayfasıydı, iki kez kare şeklinde katlanmıştı ve kenarlarından biri oldukça pisti. Kağıdı açtım. Sıkıcı bir biçimde daktilo edilmiş, başlığında gelişigüzel bir biçimde “Çarşamba” yazan notta aşağıdaki oldukça sıradışı sözler yazıyordu.

SEVGİLİ G.

Bir ceset olmalı-gerçek bir ceset. Ölme şekli önemli değil, ama ortada bir ceset olması gerek. Cinayeti ben hallederim- fildişi saplı *hançer* işi görür ya da tercih edilirse boğma (*x harfiyle karalanan birkaç kelime geliyordu devamında ve not sona eriyordu*).

Aklımı bu okuduklarıma alıştırmaya çalıştım. Çavuş Hoskins düşüncelerimi okumuştur.

“Bu çok soğukkanlı bir herif, di mi edendim?” diye sordu. “Cinayet-puff!-Lyons’ta çay için buluşalım- budur. Ha?”

Ben de dedim ki: “Kahretsin Hoskins, burada yolunda gitmeyen bir şey var. Bir katilin göklere kan dökülsün diye haykırmasıyla ilgili bu kadar açık bir metni daha önce okumuş muydun hiç?”

Hoskins uzun uzun düşündü. “Yani, efendim bir katil nasıl göklere kan diye bağırır, tam olarak biliyorum diyemem. Sanki daha fazla üzülmeye gerekiyormuş gibi geliyor. Ama bu yaptığının bana çok çirkince geldiğini kabul etmeliyim.”

“Bunu nerede buldun?”

“Ben onu uyandırmak için kollarını indirip kaldırırken Bay Mannering’in paltosunun cebinden düştü. Hiçbir şey söylemedim bu konuda; bu işi size bırakmayı düşündüm. Yalnız: Fildişi saplı *hançer* ne oluyor?

“Bir ceset olmalı-gerçek bir ceset.” Bu satır yeterince çirkindi zaten. Hoskins peşimde, holün ortasındaki üstü camlı vitrinlerin sırası boyunca yürüdüm ve bıçağın alındığı vitrini aradım. Bulmak kolay olmuştu. Önden üçüncü vitrinde, “Modern İran” olarak etiketlenmiş, lacivert kadifede yaklaşık 25 santimetrelilik kıvrımlı bıçak şeklinde boş bir girinti vardı. Vitrin kapalıydı ve ortada menteşe görünmüyordu. Nasıl, diye düşündüm, müzelerde sık sık merak ettiğim gibi, nasıl açıyorlardı bu cam kutuları? Eldivenlerimi taktım

ve vitrinin üzerinde dikkatle gezdirdim. Bir tarafındaki ahşap destegin içinde ufak bir kilit vardı, anahtarsız. Bütün yan taraf kapı gibi açılıyordu belli ki ama şimdi kapalıydı. Bu nedenle, zannedersenem bıçağı alan kimse bir anahtara sahipti: bu da doğruca Wade’leri ya da ortaklarını gösteriyordu. “Bir ceset olmalı-gerçek bir ceset.” Yani cinayet yalnızca sürreel bir program dahilinde yapılması gerekenler listesinde yer alan bir maddeden mi ibaretti?

Elbette bu kanıtın gösterdiği en yakın insan yaşlı Pruen’di. Sıkıntı da buradaydı. Pruen’in cinayet hakkında herhangi bir şey bildiğine ben inanmıyordum ve bir jüri üyesi olsaydım da inanmazdım.

“İşe koyulmamız gerek,” dedim Hoskins’e. “Arkadaşın Pruen’i yani bana bahsettiğim bakıcıyı bulmanı istiyorum, aşağıda küratör odasında. Onu başka yere götür. Diğer şahitler için o odaya ihtiyacım olacak ve bu gece olan her şey hakkında soru yağmuruna tut onu. Ona bu kamayı sor, ne zaman kaybolduğunu fark ettiğini ve ne bileyim onunla ilgili her şeyi sor. Oradaki eşya sandığını görüyor musun? Pruen onun etrafında neden dans ediyormuş ve ‘Harun el Reşid’in karısı hakkında konuşarak ne demek istemiş öğren.

Hoskins pek de anlaşılabilir bir sebeple Harun el Reşid’in kim olduğunu ve bunun onun karısıyla ne ilgisi olduğunu öğrenmek istedi. Belli belirsiz hatırlayabildiğim kadarıyla Harun, onsekizinci yüzyıl civarında Bağdat Halifesi, *Binbir Gece Masalları*’nın kılık değiştirerek maceraya çıkmayı seven önemli bir figürüydü. Bir keresinde birisi bana “Harun el Reşid” kelimesinin çevrildiğinde “Ortodoks Aaron” anlamına geldiğini söylemişti ve bu bana pek anlaşılır gelmemişti. Bir karısı olduğunu düşünmek mantıklı olabilirdi, en azından burada açık bir ipucu vardı. Mannering müze tarafından yapılan bir bulgu hakkında konuşmuştu, gizli bir ilişki ve bir anlamda bir mezar incelemesi yapacaklarını söylemişti. Geoffrey Wade’in (Pruen’in anlattığı gibi “halifenin sarayında kazı yapmış”) Harun el Reşid’in karısının tabutunu bulmuş ya da bulduğunu sanmış olması mümkün müydü? Buna ilave olarak Pruen’in kutunun içinde hiçbir şey olmadığına dair keyifli ifadesi. Ve eklediğinizde bir elinde yemek kitabı olan takma sakallı cesedin yanında nasıl uyum sağladığını hayal etmeye çalışın.

Bu yeni olasılıktan bahsettim Hoskins’e, gözünü büyük eşya sandığına dikmişti. Sesini alçalttı.

“Yani efendim o mumyalardan biri mi?” diye sordu, “Filmlerdeki gibi ayağa kalkıp etrafta dolaşan türden mi?”

Halifelerin Müslüman olduğuna ve herkes gibi tabutla gömülüklerine dikkat çektim. Bu açıklama Hoskins’in içini rahatlatmış gibiydi. Mumyalara çok şüpheli bir gözle bakıyordu. Onun engin genel görüşüne göre, müzikhol şarkısının tabiriyle onlar ölüydü ama yatmıyorlardı.

“Şu an itibariyle,” dedi Hoskins, “mumyalar olmadığına göre-Benden ne yapmamı istiyorsunuz efendim? Ortaya mı çıkartayım, eğer doğru kelime buysa?”

“Evet, eğer Pruen konuşmazsa. Küratör odasında bir savaş bal-tası var. Pruen’in ağzından hiçbir şey alamazsan al onu; dikkatlice. Bizim istediğimiz bu mekan hakkında her şeyi bilen biri...”

“Eh, efendim, yaşlı Bay Wade bile burada değilse, sorumlu biri olmalı. O kişiyi arayamaz mısınız?”

Ronald Holmes. Ama onu aramaktan daha iyi bir fikir vardı. Miriam Wade’e göre müzeyle bağlantılı kişilerin büyük olasılıkla mevcut olduğu bir parti veriyordu Ronald Holmes. Üstelik yaşadığı yer beş dakikalık yürüyüş mesafesinde bile değildi, Pall Mall Place’teydi. On dakika ara verip bu iş onların kulağına gitmeden önce oraya gidersem, sonuç elde edebilirdim.

“İdareyi sen al,” dedim Hoskins’e. “Fazla kalmam, Holmes’u yanımda getireceğim. Şahit bulursak eğer hepsini ayrı bölümlerde tutacak kadar büyük burası. Bu arada kızı küratör odasına koyacağız, Martin’in sorumluluğu altına. Onun kimseyle iletişime geçmesini istemiyoruz; Mannering’i ondan uzak tut, hır çıkarsa bile. Bu arada-“

“Bayan nerede?” diye sordu Hoskins birden.

İkimiz de etrafımızda döndük. Duvar boyunca uzanan İran halıları sırası ıssızdı; birden kontrol dışına çıkmış bir arabanın direksiyonunda olduğum hissine kapıldım. Ön tarafa doğru koşmuş olamazdı; bronz kapıların orada sabit bir şekilde duran polis memuru Martin vardı. Hızla salondan küratör odasına gittim. Kapı kapalıydı ama içerden bir sesin seçemediğim kelimeler söylediğini hafifçe duyabiliyordum. Pruen’le mi konuşuyordu? Sözler o çelik kaplama kapıların ardından duyulmuyordu, ancak kafamın

hemen üzerinde duvarın diğer yanındaki asansör boşluğunun havalandırma delikleri vardı.

Kapıyı hızla iterek, yarın düzine net kelime duyacak kadar tam zamanında açtım.

Ama yine bütün bu iş acayip ve saçma görünüyordu. Miriam Wade maun masanın ardına oturmuş, telefonun üzerinden eğiliyordu. Duyduğum sözcükler “Whitehall iki 0 iki 6, Harriet Kirkton ile konuşmak istiyorum.” Ancak telefonun ağız kısmını bir mendille örtmüştü -belli ki sesini daha fazla değiştirebilmek için, zira kendi her zamanki ses tonuyla tezat gösteren titrek bir kontralto boğukluğuyla konuşuyordu. Beni gördüğünde ahizeyi sertçe yerine koydu ve yüzü alev alev ayağa kalktı.

“Se-!” diye haykırdı soluk soluğa. “Sizi-kötü-lanet-oooo! Nasıl gözetlersiniz beni! Gözetleme...”

“Bir durun bakalım,” dedim. Bu eğlenceli parçaya her zaman “Bir durun bakalım” demek geliyordu içimden, otoriter öfkesiyle Messalina’ya benziyordu ama bu etkiyi seçtiği kelimelerle yok ediyordu. “Bir telefon görüşmesi yapıyordunuz. Neden devam etmiyorsunuz?”

“Neden devam etmediğim sizi ilgilendirmez.”

“İçinde bulunduğumuz koşullar altında size kimi aradığınızı sormam gerekiyor.”

“Duydunuz, değil mi? Harriet’ı arıyordum. En yakın arkadaşlarımdan biridir. Birlikte tekneyle eve geldik. O-“

“Tamam, ama yakın arkadaşlarınızı aradığınızda genellikle sesinizi değiştirir misiniz? Bakın Bayan Wade; şaka yapmak için seçeceğiniz bir zaman değil bu-“

bronz küllüğü alıp kafama fırlatacağını sandım. Onun yerine ellerini dolgun göğsüne bastırarak içinden gelen isteğe hakim oldu ve hiç şüphesiz soğuk bir küçümseme tonu amaçlayarak bana açıkça gidip ne yapabileceğimi söyledi.

“Whitehall çift 0, çift 6,” dedim. “Kimin numarası bu? Telefon santralinden öğrenebilirim, biliyorsunuz.”

“Ronald Holmes’ün dairesi. Bana inanmıyorsunuz, değil mi?” (Telefon rehberini almıştım. “İnanmayacaksınız. Ama doğrusu

bu.” Gözleri dolmuştu. “Baksanıza, beni burada tutmanız gerekli mi? Sizce benim için hoş mu dışarıdaki o şey ve diğer her şey ile? Beni bırakmayacak mısınız ya da birini aramama izin vermeyecek misiniz? Erkek kardeşime ulaşmama izin vermeyecek misiniz?”

“Kardeşiniz nerede?”

“Ronald’ın dairesinde.”

Eğer onunla konuşmak istiyorduysa neden şu Harriet Kirkton yerine erkek kardeşini telefona çağırmadığı sorusu o kadar belliydi ki sormadım bile. Ama numara konusunda doğruyu söylüyordu: Ronald Holmes, Prince Regent Court, Pall Mall Place adresinin numarası, Whitehall 0066 olarak listedeydi. Rehberi geri yerine koyarken ilk kez Pruen’in odada olmadığına farkına vardım; ama bunu sezmişti, keskin ve mağrur bir kendine hakimiyetle.

“Kendisi lavaboda,” diye açıkladı Bayan Wade. “Ben görüşme yaparken oraya gitmesini istemiştım. Tamam Raffles, yaşlı dostum! Dışarı çıkabilirsin artık.

Pruen asık suratla ama mahcup bir şekilde açtı kapıyı ve cüretkar bir biçimde ayaklarını sürüyerek çıktı. Kıza karşı tavrı, ona gönderdiği bir bakıştan anlaşıldığı kadarıyla, hayranlığa yakındı ve onunla konuşan herkese çıkışmak için bir bahane arar gibiydi. Kapı aralığındaki Hoskins ve polis memuru Martin’e işaret edip çağırdım.

“İdareyi sen al Martin, burada kal ve ben gelene kadar Bayan Wade’e göz kulak ol. Telefon edilmeyecek, anladın mı?” Kız asık suratla kırmızı deri bir koltuğa oturdu, ona döndüm. “Şimdi birkaç dakika rahat durun, bir mahsuru yoksa. Kardeşinizle iletişime geçiliyor ve onu buraya getireceğiz; o zaman her şey yoluna girecek. Çok geçmeden dönerim.”

Dışarı çıktığımda onun Belfast’taki halam ve eniştemin duysa çok ayıplayacağı bir şekilde küfrettiğini duydum. Çıkarken seyahat arabasının etrafındaki faaliyetin ortasında durdum. Rogers cesedin konumunun fotoğraflarını çekmeyi bitirmişti ama Crosby hala parmak izlerini topluyordu ve Dr. Marsden ise ayrıntılı bir inceleme yapıyordu. Bıçak yaradan çıkarılmıştı. Crosby bir mendille tutuyordu onu. Tehlikeli görünen kıvrımlı bir bıçaktı, boyu 25 santimetrenin biraz altındaydı, iki kenarı da bileylenmış ve ince uçluydu. Üstünü sildiler.

“Bunun üzerinde bir sürü iz var efendim,” diye bildirdi fildişi sapı göstererek. “Ama birbirine bulaşmış ve üstüste kaplanmış, sanki birden fazla insan dokunmuş gibi. Büyütüp net bir şey alınamayacağıma bakacağım. Bu arabanın içinde bazı belirgin izler var... Bir şey daha. Adamın ismi “Raymond Penderel” galiba. Bu iki ziyaretçi kartı yeleğinin cebinden dışarı sarkıyordu ve aynı isim şapkasına da işlenmişti.

Kanla lekelenmiş iki kart uzattı, üzerlerine “Raymond Penderel” ismi yazıyordu. Hani siz beklerken dizgi yapan şu köşe başı kart basanlar tarafından hazırlanmıştı. Sessiz duran Dr. Marsden’e baktım, homurdandı.

“Söyleyecek fazla bir şey yok,” dedi Marsden. “Bıçak işini görmüş: doğruca kalbe; hemen ölmüş.” Dimdik ayağa kalktı. “Ölüm saati-ee. Onu bulduğunuzda saat kaçtı? Onikiyi yirmi beş geçe. Peki. Şimdi saat tam olarak biri çeyrek geçe değil. Bana göre on otuz ila onbir otuz arasında ölmüş, gerçi biraz gecikme payı bırakabilirsiniz.” Biraz duraksadı. “Bak Carruthers, pek benim alanım sayılmaz ama sana bir ipucu vereyim. Bıçağın şeklini görüyor musun? Tıbbi bilgisi olmayan çok az insan bıçağın nereden kalbe ulaştığını hesaplayabilirdi. Böyle bir bıçak yarası ya büyük bir kaza, ya da katil nereye vuracağını tam olarak biliyormuş.”

Çömelip ölü adamın ceplerini karıştırdım. Yedi bakır peni, onluk bir paket sigara ve yıpranmış bir gazete kesiği dışında cepleri boştu. Gazete kesiği bir tür dedikodu sütunundan kesilmişti; sayfanın başına yakındı ve gazetenin tarihi “-YIS 11,” olarak görünüyordu, bir aydan biraz daha fazla. Şunlar yazıyordu:

Irak’taki çetin iklimden bugün İngiltere’ye döndü Bayan MIRIAM WADE. Genç, güzel, alışılmadık, ev sahibelerine korku salan. Onsekiz ay önceki ayrılışından önce, “SAM” BAXTER, LORD ABBSLEY’in oğlu ile nişanlandığı konuşulan, eskiden alem ustası (9/5/31 tarihli sütuna bakın), ama şimdi Kahire’deki Britanya elçiliğinde yükselen yıldız. Haftaya baba GEOFFREY WADE bekleniyor, öğrenci ve koleksiyoncu, uzun bıyıkları bilimsel toplatılarda kabarıyor. Bağdat’taki Halife’nin Sarayı’na ait izlerin, inandığına göre -

Katlayıp defterimin arasına Mannering’in üzerinde bulunan çirkin notla beraber koyduğum küpür, alemcinin Lord Abbsley

ya da oğlu olup olmadığını açıklığa kavuşturmuyordu ama ikincinin doğru olduğunu kabul edebilirdik. Yine de başka bir bağlantıydı bu. Ama Raymond Penderel'e gelince, kim olduğu ya da nerede yaşadığıma dair hiçbir iz yoktu giysilerinde. Üzerindeki frak kafur kokuyordu sanki uzun süredir naftalinle saklanmış gibi, ve iç cepte "Gaudien, İngiliz terzi, 27 Boulevard Maiesherbes, Paris," yazan bir etiket vardı. Hepsi bu.

Rogers ve Crosby'yi küratör odasındaki asansörün etrafındaki karmaşada iz bulmaları için talimat bıraktıktan sonra Ronald Holmes'u bulmak için çıktım. Dışarıda kaldırım taşına park etmiş bir polis arabasında Gregory Mannering şiddetli bir biçimde polis memuru Jameson ile tartışıyordu; karışmak istemediğimden hızla yanlarından geçtim ve Pall Mall boyunca doğuya yürüdüm. Kaldırımların üzerindeki boş parlıtların altında bütün kent ıssız görünüyordu ve uzakta çalan bir korna sesi sesi yakındaymış gibi geliyordu. Pall Mall Place bir kemerin derin tüneli altından sokağa açılan küçük bir avlu ve sokaktı. Kemerini buldum ve "Prince-Regent Court" yazan neon bir tabela ile ışıldayan uzun ve dar daire bloklarının içinde olduğu karanlık bina yığınının ötesinde buldum. İçeride uzun ve dar bir salon vardı, salonun sonundaysa otomatik asansörün kafesi. Görünürde kapı görevlisi yoktu ama, telefon santraline doğru esneyen ve işten çıkmaya hazırlanan uykulu bir genç komi vardı. Kendimi tanıtmam henüz doğru olmazdı.

"Parti," dedim, "Bay Holmes'ün dairesinde devam ediyor mu hala?"

"Evet efendim," dedi komi, gönülsüz bir askeri hazırcevaplık girişimiyle. Daireye bağlanmak için kabloya uzandı. "İsminiz?"

Geçerli bir madeni para kullandım. "Bir dakika! Beni anons etmeyin. Kapıya vurup polis memuru olduğumu söyleyeceğim. Ben çıkarım yukarı; daire D demiştiniz, değil mi?"

İtaatkar bir biçimde sırtıttı. E olduğunu ve sesleri duyacağını söyledi. Asansöre adım atmışken, aklıma bir şey gelmiş gibi durdum.

"Ne kadar süredir oradalar?"

"Bütün akşam," diye yanıtladı komi. "Saat dokuzdan beri. Basamağa dikkat edin, efendim."

Gıcırdayan asansör sarsılarak üst kata çıkıp durduğunda duymuştum sesi. Loş, ufak bir koridordaydım, yeşil badanalı ve ancak içinde dönebilecek büyüklükteydi. En sondaki kapının ardından bir ağız mızıkasının belli belirsiz melodileri geliyordu, yanında da boğuk sesler coşkuyla loş bir dini ortam sağlayan ışıgın altında şarkı söylüyordu. Hafif bir ahenk ağırbaşlı bir biçimde çınılıyordu. Böyleydi:

Biz Fred Karno'nun askerleriyiz*

Rag-time piyadesiyiz,

Savaşamaz, yürüyemeyiz,

Ne halta yararız biiiz

Ve biz-

Kapı tokmağını gürültüyle vurdun; öyle gürültüydü ki içeridekiler herhalde sestten şikayet etmeye gelen biri sanmıştı zira şarkı durmuştu sanki biri kısmış gibi. İçeriden hışırtilar geliyordu, kapanan bir kapının sesi ve ayak sesleri. Kapı elinde bir bardak olan zayıf bir adam tarafından açıldı.

“Ben,” diye söze başladım, “Bay Ronald Holmes’u arıyorum...”

“Aradığınız benim,” dedi. “Ne vardı?”

Yan durduğu için ışık hole düşüyordu. Büyük, kemik çerçeveli gözlük takıyordu.

* 1. Dünya Savaşı sırasında İngiltere’de oldukça popüler olan bir komedi grubunun şarkısı.

5

Kama Kutusunun Anahtarları

Adam odaya geri dönerken ben peşinden gittim. Ufak oda boş ve düzenliydi ve konserin verildiği yer burası olamazdı. Karşıdaki kapalı bir kapının ardından kahkaha sesi duyuldu, yanında da mızıkadan çıkan bir iki deneysel nota. Buradaki tek ışık büyük, sarı abajurlu lambadan geliyordu, kendi ışığını parlak masa üstüne yansıtıyor ve evsahibinin yüzünün bir yanını aydınlatıyordu.

Kaşları hafif bir merakla kalkmıştı; başka bir şey yüzünden değil. Orta boylu ve zayıftı, hafifçe de kamburdu. Sarımsı, tel gibi kıvrımlı saçları, uzun kafasına uygun kesilmişti. Yumuşak mavi gözleri, gözlüğünün ardından bana bakıyordu; özür dileyen bir ifadeye sahip uzun, ince, keskin hatlı bir yüzü vardı. Koyu renkli bir gündelik elbise vardı üzerinde, bir de sert yaka buruşuk koyu kravat. Yaşı otuzların başlarında olabilirdi ama kafasını ışığa karşı döndürdüğünde sıcak yüzünden parlayan alnına kazınmış ince çizgileri gördüm. Sarhoş olmamasına rağmen, bir kaç kadeh içmiş gibi görünüyordu. Boğazını temizleyerek kımıldandı, elleriye tuttuğu bardağa baktı, uzun parmaklarının arasında salladı ve tekrar yukarı baktı. Saygılı sesinde özür ve kararlılık arasında garip bir ton vardı.

“Evet?” dedi. “Yolunda gitmeyen bir şeyler mi var? Bakın, sizi tanımıyor muyum? Bana tanışmışız gibi geliyor -“

Kapının ardından bir kadının sesi geldi. Sıradan bir tonda başlayıp aksi ama neşeli bir tür ulumanın sonunda aniden yükseldi. “Sen mi geldin Rinkey?” diye sesleniyordu. “Rinkey, seni sığa! Sen misiiiiin?” bunu, pekiştirmek için topuklarını hızla altı boş ahşaba vuran bir kadının gürültüsü izledi.

“Sessiz olun!” Holmes kafasını aniden çevirerek beklenmedik bir biçimde kükredi. “Rinkey değil.” Tekrar bana döndü sessiz bir beklenti içinde.

“Evet? Dediğim gibi, yüzünüz tanıdık geliyor ama-“

“Daha önce karşılaştığımızı sanmıyorum Bay Holmes. Ben Dedektif-Müfettiş Carruthers ve buraya bu gece Wade Müzesi’nde ne olduğunu size sormak için geldim.”

Ona kadar sayabileceğiniz bir müddette Holmes, başı ışığa karşı siluet oluşturarak hareketsiz duruyordu.

“Bana bir saniye izin verin,” dedi kısaca.

Adam öyle hızlı hareket ediyordu ki ben ağzımı açamadan bardağını koymuş, iç kapıya rahatça gitmiş, açıp içeri kaybolmuştu. Duman dumana bir oda ve bir kadının kanepesi üzerine uzattığı uzun bacaklarını görmüştüm kısaca. Adamın sesini duydum, bir şey söylüyordu içeriye, yarım düzine kelimeden fazla değildi; sonra kapıyı kapatarak dışarı çıktı.

“Çok gürültü yapıyorlar” diye açıkladı özür dilercesine, “bir-birimizin düşüncelerini duyamıyoruz. Öyleyse müfettiş. Sizi pek anladığımı sanmıyorum. Bana sormaya geldiğiniz ne-“ Durdu. “Aman Tanrının, ne oldu? Soygun mu?”

“Hayır. Hiçbir şey çalınmamış.”

“Yoksa-yanığın mı demek istiyorsunuz?”

“Hayır.”

Holmes göğsünün cebinden bir mendil çıkardı ve özenle yüzünü sildi. O yumuşak gözleri beni mendilin üstünden de altından da etrafından da inceliyor gibiydi. Sonra gülümsedi.

“Yüreğime su serptiniz, tabii,” dedi, “ama hala anlamış değilim. Şey- viski ve soda alır mısınız, müfettiş?”

“Sağolun efendim,” dedim. Fena halde ihtiyacım vardı bir içkiye.

Konuşmaya devam ederek kendi bardağını bir büfeye taşıdı, bir bardak daha çıkardı ve ikisine de üç parmak kadar viski döktü. “Hala birbirimizi yanlış anlıyoruz gibi,” diye devam etti boğazını temizledikten sonra. “Bildığım kadarıyla bu gece müzede hiçbir şey olmadı, tabi Bay Wade beklenmedik bir biçimde dönmediyse.

Ben de gitmedim oraya. Ben-kahretsin, bu kadar gizemli davranmayın. Ne oldu orada?”

“Cinayet,” dedim.

Soda sifonunun sapını bastırmaya yeni başlamıştı ve bardağı tamamen kaçırdı. Soda tıslayarak meşe büfeye döküldü; hemen mendilini çıkardı ve silerken saldırır gibiydi. Arkasına dönünce şakağında ufak bir spiral damar belli oluyordu.

“Beceriksiz,” diye söylendi. “Bu imkansız-Şaka mı yapıyor ya da yapmaya çalışıyorsunuz-? Kim öldürülmüş? Bütün bunlar ne demek oluyor?”

“Raymond Penderel adında bir adam. Müzedeki kutulardan birinden alınan fildişi saplı kama ile bıçaklanmış bu gece. Cesedini holdeki büyük kapalı seyahat arabasının içinde buldum.”

Holmes titrek bir nefes aldı, sonra sakinleşti. Gözleri yumuşak ancak şaşkınca bakıyordu. O anda farkettim, büfenin üstündeki duvarda çerçeveli bir fotoğraf vardı. Ağaçlık manzaradaki bir adamın fotoğrafıydı bu, cüppe giymişti ve adamın oldukça özenli beyaz sakalları vardı. Bu vakada nereye baksanız sakal vardı: bende bir kabus ve bir takıntıya dönüşmüştü.

“Penderel,” diye tekrarlıyordu Holmes, hakiki bir kafa bulanıklığı olduğuna yemin edebileceğim bir halde. “Raymond Penderel! Bu isim kesinlikle hiçbir şey ifade etmiyor. Nasıl oldu bu yahu? Hem orada ne yapıyormuş? Kim öldürmüş onu; yoksa bunu bilmiyor musunuz?”

“Bu soruların hiçbirinin cevabını bilmiyoruz, Bay Holmes. Ama bize yardımınız dokunabilir. Bu adamın öldürüldüğü kama...”

Kamadan söz edilmesiyle beraber Holmes’ün gözlerinde ilk defa biraz tereddüt vardı. “Fildişi saplı, kıvrımlı bir bıçak, Pruen’e göre hançer olarak adlandırılıyor...”

“Pruen!” diye bağırdı Holmes, sanki bir şeyi unutmuş gibi. “Şey-evet, elbette. Pruen’in bununla ilgisi ne? O ne dedi?”

“Müzedeki bu gece kendisi dışında başka birilerinin bulunduğunu inkar etti. Yani tabii durum onun için kötü görünüyor.” Sözlerimin iyice nüfuz etmesini bekledim. “Şimdi gelelim kamaya. Ana holdeki kutulara kimin anahtarı var?

“Benim var. Ama çalındıysa-“

“Başkasının var mı anahtarı?”

“Şey, Bay Wade tabii. Ama-“

“Kama çalınmamış. Kutudan, anahtarı olan biri tarafından alınmış ve kutu tekrar kilitlenmiş.”

Holmes oldukça alçak bir sesle konuşuyordu. Sanki bir makine gibi büfenin üzerinden iki bardağı aldı. Geri çevirdiğimi gösteren bir harekette bulundum, çünkü böyle ani bir suçlamada bulunduğunuz bir adamla birlikte içemezsiniz; ama ters bir aklıbaşındalıkla “Aptal olma!” dedi ve tekrar alçak sesle konuşmaya devam etti. “O halde anahtarın bir yedeği alınmış olmalı. Size sadece *benim* yapmadığımı söyleyebilirim ve Raymond Penderel adında kimseyi hayatımda duymadım. Arkadaşlarım ve ben bütün akşam buradaydık-

“Hazır laf açılmışken, sizin yanınızda kimler var burada?”

“Jerry Wade, Bay Wade’in oğlu; Baxter adında bir arkadaşımız ve Bayan Kirkton. Onları tanıdığınızı sanmıyorum. Bayan Wade’i ve Mannering adında bir arkadaşını bekliyorduk-“

“Burada başka birileri var mı?”

“Şu anda yok. Başkaları vardı ama gittiler. Bakın, Jerry Wade’i buraya çağırma izin verir misiniz?”

Öbür odanın kapalı kapısına doğru baktım. Holmes o kısa geziyi yaptığından beri olduğu gibi şimdi de şüphe verecek bir biçimde sessizdi ortalık. Bir noktada kadının sesi “Barnacle Bill The Sailor,” şarkısını söylemeye başlamış, ama ağzından yükselen ilk notada kadının şiddetle susturulduğunu belirten sesler duyulmuştu.

“Bana bir saniye izin verin,” dedim Holmes’a. Kapıya doğru gittim, çaldım ve açtım.

İrkilmenin verdiği ilk sessizlikten sonra seslerin çeşitliliği yüzünden bir papağan yuvasına girmiş gibi hissettim. Hemen hemen diğeri kadar ufak bir odaydı, benzer ışıktandırmaya sahipti ve dumandan göz gözü görmüyordu. Duvara bakan kanepede zayıf, uzun bacaklı bir sarışın kıvrılmış oturuyordu, neşeyle göz kırıp gözlerini kırıştırıyor, dirseğini kanepenin koluna yaslamış elinde de bir kokteyl kadehini dik tutuyordu. Raphael öncesi resimlerinde gördüğünüz o ruhani, duygulu yüzlerden birine sahipti, çok pembe

ve beyaz ve porselen gibi mavi gözler; ayrıca sanki şeytan onu dürtmüş gibi aniden öne doğru eğilmek gibi bir huyu vardı.

Masanın üstündeki şişe ormanının ardında ateşli kızıl saçları ve son derece doğru seçilmiş akşam kıyafetleriyle iri bir genç adam duruyordu. Ağzının bir kenarından sigarası sarkıyor ve gözüne duman kaçmasın diye bir gözünü kırparken elindeki yapış yapış kokteyl karıştırıcısını inceliyordu. Benim girişimle arkasına döndü, gözlerini dikip baktı ve sert bir ağırbaşlılık maskesi takınmaya çalıştı: bu duruşu, birinin bir çikolata kutusundan uzun, kırmızı bir kurdele alıp göğsüne çengelli iğnelerle çapraz olarak tutturmuş olması yüzünden biraz bozulmuştu. Üstelik korkmuştu.

Üçüncü kişi alçak bir koltukta oturmuş mızıkasını parlatıyordu. Onu ancak yaşlı bir adamın yüzüne sahip genç bir adam olarak tasvir edebilirim. Yirmili yaşlarının sonlarından daha büyük olamazdı, ne var ki eşit sırtıtma ve eşit kitaplara dalma ile çizgilere bölünen o yüzlerden birine sahipti; arkadaşımız Dr. Fell'inki bir yana, sanırın gördüğüm en güleç yüz onunkiydi. Kolay heyecanlanan birine benziyordu ve elini bile kıpırdatmadığında el kol hareketleri yapıyordu sanki. Eski bir tüvit ceket giymiş, siyah saçları Alman usulü kesilmiş ufak tefek bir adamdı, koltuğuna yaslandı ve elini dostane bir havayla salladı.

Bir sessizlikten sonra papağan yuvası canlanmıştı. Harriet Kirkton başını keyifli bir esin havasıyla geriye attı ve ağzını Rafael öncesi bademciklerini gösterecek ölçüde açarak şarkıya başladı. Sanki çatıyı yıkacaktı.

“Kapımı çalan kimdir?

Kapımı çalaan kimdir?

Kapımı ÇAAA-LAN kimdir?”

Dedi güzel genç kıınız.

Kızıl saçlı genç adam gövdesini dikleştirdi ve viskiyle tütsülenmiş bariton bir sesle başladı: “Baksanıza, buraya davetsiz olarak gelmek hiç affedilemez bir şey...”

Yaşlı görünen genç adam elini düz olarak, sanki beni büyüleyecekmiş gibi kasvetli bir havayla uzattı. “Benim yaptığımı asla söyleyemezsiniz,” dedi derin bir ses tonuyla. “Kanlı başını bana

sallama.’ Ve Eugene Aram bileklerinde prangayla arada yürüdü. ‘Oh, Sammy, Sammy, neden yoktu orada bir mazeret?’” Ardından mızıkasından etkili bir ses çıkardı, sırtıttı ve doğal bir ses tonuyla ekledi: “İyi akşamlar ahbab. Otur. Bir içki al. Scotland Yard’daki takma sakallılar nasıllar?

Bu manasız sözlerin arasına Holmes’ün alçak, hatta keskin sesi girdi. Şöyle dedi:

“Tanrı aşkına, kes şu gürültüyü.”

Bu sert çıkışım kitle üzerinde buzlu su seli kadar etkili olmuştu. Bir grubun aniden sessiz böyle kaldığına daha önce şahitlik etmemiştim. Yaşlı görünümlü genç adam mızıkasını sessizce koltuğunun yanına bıraktı ve kafasını kaldırdı.

“Yu-ho!” dedi duraklamadan sonra. “Baksana Ron, nedir bu? Sanki patlayacakmışsın da kendini zor tutuyormuş gibisin.”

“Aranıza böyle daldığım için üzgünüm,” dedim, “ama bu önemli. İçinizde herhangi biri Raymond Penderel adında bir adam tanıyor mu?”

Kızıl saçlı tamamen şaşırmış görünüyordu. Ufak tefek adam ağzını açtı, ardından tekrar düşündü ve kapattı, kendi yapacağı konuşma aydınlatıcı olacakmış gibi görünmüyordu gerçi. Ancak Harriet Kirkton bu ismi tanımıştı, işte bundan eminim. Biraz daha az çakırkeyif görünüyordu. Hareket etmemesine rağmen ve kolu hala dirseğini dayadığı yerde dimdik havada durmasına rağmen, yanındaki lambanın ışığının altında tırnaklarının üzerindeki beyaz yerleri, kadehin sapına sarılan parmaklarını görebiliyordum. Ama düşündüğüm bombayı patlatmanın zamanı henüz gelmemişti.

“Kimse bilmiyor mu?” diye sordum.

Kimse konuşmadı, bu sessizlikte köprülerin yakıldığı gibi garip bir hisse kapılmıştım. Holmes’ün sesi, şimdi yine küçümseyen bir sestti, söze girdi:

“Müfettiş Carruthers bu Penderel denen adamın cinayet kurbanı olduğunu söylüyor bana. Sakın sözümü kesmeyin. Bu gece müze- de bıçaklanmış -yanılıyorsam beni düzeltin, müfettiş- kutuların birindeki fildişi saplı bir bıçakla.” Holmes kelimelerine dikkatle ara vererek konuştu. “Ona bu akşam hepimizin saat dokuzdan itibaren burada olduğumuzu söyledim, ama sanki düşüncesine göre hala -“

“Cinayet-“ diye tekrar etti kızıl saçlı ve elini titrekçe yüzünde gezdirdi. Oldukça sarhoştur ama bu bir arabanın aniden çarpması gibi uyandırmış gibiydi onu. Yüzünün üzerinde ilginç bir hareket yaptı, sanki bir şeyi silmeye ya da bir şey bulmaya çalışmış gibi. Güneşten yanarak kırmızı olan yüz ifadesi biraz dağılmıştı ama iyiydi. Kahverengi gözleri donukluğunun ardında keskinleşmişti. “Cinayet! Aman Tanrım, bu korkunç bir şey! Yani tam da müzede mi öldürülmüş? Ne zaman? Ne zaman olmuş bu?”

Parmak eklemlerini masaya vurmaya başladı. Ama Holmes’ün yumuşak sesi önceki gibi cümleye devam etti.

“-ancak müfettiş bizim şüpheli bir grup olduğumuzu düşünüyor gibi. Ah, evet; izin verin. Bayan Kirkton, bu Müfettiş Caruthers. Bay Baxter,” fildişi bıçaklarla ilgili bir şeyler mırıldanan Kızıl saçlıya doğru başıyla işaret etti. “Ve Bay Wade- junior.” Yaşlı-genç suratlı adam dostane bir alaycılıkla eğilip selam verdi ve Holmes devam etti: “Yani ifadeniz alındığında mantıklı konuşmaya çalışın, yoksa başımız belaya girebilir, ortak mazeretimiz var gibi görünse de.”

“Tabii ki var,” dedi Harriet Kirkton ve titreye titreye kahkaha attı. “Ne ilgimiz var bizim bununla ayol?”

Genç Wade sessizliği sağlamak için elini salladı. Gulyabanile-rinkine benzeyen gözlerini büzüştürmüştü.

“Bu çürüyen akla,” dedi heyecanlı hareketleriyle tezat oluşturan yavaşlık ve özenle, “hiç anlam ifade etmeyen bir bulmacayı inceleme isteği geldi. Susun, lanet olsun!” mızıkasını aldı ve sözünü vurgulamak için uzun uzun öttürdü. Sam Baxter’a öfkeli bir bakış attıktan sonra tekrar bana döndü. “Pekala. İlk soru-“

“Evet, ama buraya bak Patron,” diye araya girdi Baxter, “Ben bir soru sormuştum ve müfettiş ona henüz yanıt vermedi. Ne zaman öldürülmüş?”

“Öldürüldüğü saat,” dedim yavaşça, “on otuz ila onbir otuz arası.”

“Akşam saatinde mi diyorsunuz yani?” diye sordu Baxter bir tür korkunç umutla.

“Akşam saatinde diyorum.”

Bir duraklama oldu. Baxter oturdu. Onlara soru sormak için acele etmiyordum zira sormadan söyledikleri daha açıklayıcı oluyordu. Patron diye çağırdıkları Genç Jerry Wade bunu sezmiş gibiydi ve dostane kayıtsızlığının altında Holmes'ten çok daha endişeliydi. Çünkü bir fikrinin olduğu apaçık belliydi, mızıkasını dişleri üzerinde yumuşak bir hareketle ileri geri gezdirirken, bir fikrin gözlerinin ardında parlayıp büyüdüğünü görüyordum.

"Müfettiş," dedi ansızın, "bu Penderel denen adam kimdi ve neye benziyor?"

"Kim olduğunu bilmiyoruz. Bir kaç ziyaret kartı dışında üzerinde kimliğini kanıtlayan bir belge ya da işaret yoktu. Aslına bakarsanız cebinde Bayan Miriam Wade ile ilgili bir gazete küpüründen başka bir şey yoktu..."

"Lanet-!" dedi Bayan Kirkton.

Baxter kafasını kaldırdı, bakışları sertti. "Rüzgar o yönden esiyor, değil mi?" diye sordu viskiyle tütsülenmiş bariton, daha yumuşak -hemen hemen diplomatik diyebileceğiniz- bir tonda. Gömleğinin üzerine iğnelenmiş çikolata kutusu kurdelesini garip bir tezat oluştuyordu. "Pardon müfettiş. Siz devam edin."

"Adamın tarifine gelince: Yaklaşık 1.80 boyunda, yuvarlak yüzlü, kanca burunlu, buğday tenli, siyah saçlı ve bıyıklı. Bu herhangi birinize bir anlam ifade ediyor mu?"

En azından üç adama açıkça etmiyordu ya da bana öyle gelmişti. Wade'in bakışındaki ışık söndü ve gözlerini kırttı. Ancak bir sonraki sözüm kesin sonuçlar elde etmişti. "Onu göğsünde hançerle son gördüğümde de," devam ettim, "siyah takma sakal takıyordu-"

Wade yerinden sıçradı. "Siyah sakal!" dedi ciyaklayarak. "Siyah sakal mı dediniz?"

"Evet. Aslına bakarsanız," dedim, "beyaz sakal olmasını umuyordunuz, değil mi?"

diğeri geride kalmamıştı. "Sevgili müfettiş," diye yanıtladı çok eskilerden kalmışa benzer bir sırtmayla, "Yemin olsun ki sakallar tarafından rahatsız edilmiyordum. Zihnim tamamen sakalsızdı. Aklıma bile gelmediler. Ama 'Siyah' kelimesinin altını öyle çizdiniz ki, oradaki uğursuz bir anlam yüzünden hepimizin

darağacına gideceğimizi görür gibi oldum.” (Bu küçük gulyabasının hayalgücü diğerlerinden daha fazlaydı ve düşündüm de elini attı mı uzman bir yalancı olurdu ondan.) “Takma sakal takan bir ceset! Başka bir şey var mıydı?

“Şimdilik sakallar hakkında konuşalım biraz,” diye önerdim. Saldırıya geçme zamanı gelmişti. “Bu vaka tam bir kabus, bari biraz anlam çıkaralım... Mesela Bay Holmes, dışarıdaki odanızda -büfenin üzerinde- cübbe giyen ve beyaz sakallı birinin bir fotoğrafı vardı. Bir tür amatör tiyatro topluluğunun fotoğrafı gibi. Kim o adam?”

Holmes ağzını açtı, duraksadı ve odada göz gezdirdi. Yanıt veren kişi Jerry Wade oldu.

“Ah, o mu?” dedi düşünmeden. “Benim o.”

6

Evdeki Ayrılmazlar

“Çok haklısınız,” diye devam etti Wade. “O fotoğraf Oxford Üniversitesi Tiyatro Topluluğu’nda çekilmişti, beni ünlü Kral Lear rolümde görüyorsunuz. Sizi şaşırtmadı, değil mi? Lütfen şu kurumuş yüzümü inceleyin, sizi şaşırtmayacaktır. Her gün daha da genç görüldüğümü söylerler bana... Neden bu kadar ilgilendiniz bununla? Yoksa bıyıklıların peşinde misiniz?”

“Aynen öyle. Adil bir oyun oynayalım. Ben size neler bulunduğunu söyleyeyim, siz de bana elinizden geldiğince yardım edin.” Gruba baktım; siyah sakalın sözü geçince Harriet Kirkton’ın ifadesi diğerleri kadar boştu. Holmes bile nazikçe meydan okur havasını kaybetmiş ve içtenlikle gözlerini dikip bakmıştı. Devam ettim: “Hikaye öyle çılginca ve belirsiz ki birisi mantıklı bir ipucu bulunmalı, masum bir ipucu olsa bile.”

“Bu gece saat onbiri birkaç dakika geçe Vine Sokağı’ndan bir karakol çavuşu Wade Müzesinin önünden geçiyormuş. Frak giymiş, kemik çerçeveli gözlük takmış ve yanaklarına beyaz takma sakal yapıştırılmış uzun bir adam duvarın üstünden kükreyerek gelmiş. Çavuşa söyle seslenmiş: ‘Onu öldürdün ve bunun için asılacaksın benim iyi taklitçim. Seni arabada gördüm.’ Ardından deli gibi çavuşun üzerine atlamış ve onu boğmaya çalışmış. Çavuş onu susturmak için bayıltmak zorunda kalmış. Ardından, çavuş yardım getirmek için gittiğinde baygın adam -görünen o ki- boş bir sokağın ortasında ortadan kaybolmuş.”

Grubun etrafında sıkıntılı bir baskı havası vardı şimdi. Harriet Kirkton kontrol edilemez bir biçimde gülmeye başladı ve porselen mavisi gözleri bana bakarken elleriyle ağzını kapattı.

“St. James’in o kısmında cinlerin olduğunu hiç duymadım,” dedi genç Wade düşünceli bir biçimde. “Ama yanılıyor da olabiliyim. Devam edin.”

“Birkaç dakika sonra kendini çok beğenmiş genç bir bey ortaya çıkmış, boş bir müzenin kapısını yumruklamaya başlamış ve öyle bir kıyamet koparmış ki karakola götürülmüş. Adını Gregory Mannering olarak veren bu bey Miriam Wade ile nişanlı olduğunu söyledi.” (Bu noktada Baxter’in yüzü ekşimişti ama Holmes sadece başını salladı, Wade ise ciddi kalmaya devam etti.) “Ayrıca bu gece müzede özel gösterim gibisinden bir etkinliğe davetli olduğunu söyledi, Edinburgh’tan Dr. Illingworth diye biri için Bay Geoffrey Wade tarafından verilen bir davet...”

“Demek bu yüzden Mannering gelmedi buraya,” diye gözlemledi Holmes. “Polis merkezinde, ha?” Hülyalı bir keyif havasıyla tavanı süzdü. “Eh, müfettiş, orada neden kimsenin olmadığı kolayca açıklanır. Mannering için dairesine bir mesaj bırakılmıştı. Bakın-“

“Evet,” dedim, “bunun için açıklamalar yapılmıştı zaten. Anladığım kadarıyla Bay Wade beklenmedik bir biçimde buradan ayrılmak zorunda kalmış...”

Baxter oturduğu yerde doğruldu. “Bunu nereden biliyorsunuz?” diye sordu hızla. “Mannering mi öyle dedi?”

“Bir saniye. Bu doğru mu, Bay Holmes?”

“Çok doğru, gerçi tam olarak beklenmedik denemez. Şöyle oldu. Bay Wade Irak’tan daha yeni gelmişti. Orada iki yıl kaldı, Bağdat’ın dışında, Dicle’nin batısındaki ovada Lyons’tan Morel ile araştırma yapıyordu. Burası halifelere ait eski kentin bulunduğu bölge, anlıyorsunuz ya; modern Bağdat doğuda kalıyor. Ne yazık ki kalıntıların bazıları yok edilmiş ve alanın büyük bir kısmı mezarlıktı, bu yüzden kazı konusunda yetkililerle biraz zorluk yaşandı. İki yıl boyunca oldukça önemli keşiflerde bulundu ve bunların çoğu buraya, bana gönderildi. Bu keşiflerden biri onun peşinden gelecekti gemiyle ve bu haftanın başında buraya varacaktı. Büyük

partiler halinde; *Bab-el-Tılsım*'a çok benzeyen bir kuleden bir parça Sarazen tuğla örgüsü, ve bir yazıt içeriyor -Ama bunlarla sizin dikkatinizi dağıtmak istemem-

“Dikkatimi dağıtmıyorsunuz. Devam edin.”

Holmes merakla yüzüme baktı. Yumuşak gözlerinde tuğlalar hakkında konuşurken fanatikliğe benzer bir şey vardı, bunların İran tuğlaları olması kaydıyla. Duraksadı, boğazını temizledi ve sözüne devam etti:

“Hepsi bu. Parçaların, dediğim gibi, İngiltere’ye Salı günü varması gerekiyordu. Sonra geminin rötat yaptığı ve Cumartesi’ye kadar burada olmayacağı haberini aldık. Bugünse geminin bu öğleden sonra limana gireceğini duyduk. Yani Bay Wade’in Southampton’a bizzat gidip sandığın karaya çıktığını görmesinden -bir kısmı ki-remit ve kırılabilir- ye Londra’ya kendisinin getirmesinden başka yolu yoktu. Bu geceki toplantının kolaylıkla Cumartesi ya da Pazar’a ertelenebileceğini söyledi.”

“Anlıyorum. Şimdi birkaç kişisel ayrıntıya geçelim. Bay Wade İngiltere’ye ne zaman döndü?”

“Yaklaşık üç hafta önce. Sanırım Mayıs’ın yirmisiydi.”

“Bayan Miriam Wade ise bundan bir hafta önce, ayın onbiri civarında vardı, değil mi?”

Baxter tekrar ayağa kalktı. Elini bir şişe Scotch’a güçlülkle uzattı, bir kokteyl kadehine epeyce doldurdu ve kadehi bana doğrulttu. “Oyun nedir?” diye sordu. “Çok komik bir polis muamelesi bu bana sorarsanız. Miriam’ın bununla ilgisi ne? Bugün bütün gece evdeydi. Miriam’ın hiçbirimizin duymadığı takma sakallı bir dilenciyle ne ilgisi var?”

Hepsi gözlerini bana dikmiş bakıyordu, ben de şimdilik lafı değiş-tirdim.

“Bay Mannering’le ilgili olduğu kadar,” dedim, “Bayan Wade ile ilgili değildi.” Bu noktada ihtiyatlı olmak gerekiyordu, zira Bayan Wade’i henüz konuya dahil etmek istemiyordum. “Durum şöyle. Bay Mannering onunla nişanlı; ama anlayabildiğim kadarıyla ne babasıyla ne de erkek kardeşiyle tanışmış. Bu nasıl oluyor?”

Patron Wade'in parlak, cin gibi gözleri mızıkasının ardından bana sabitlenmişti. Bir nevi saldırı gibi konuştu.

"Aha! Akıl yürütme. Anladım. Ağır baba ve suratsız erkek kardeşin bahçe yürüyüşlerinde gelişen bu çirkin ilişkiyi bozmaya çalıştığını düşünüyorsunuz. "Lanet olsun size, siz kim oluyorsunuz da yaşlı Jeff Wade ile ilgili böyle saçma sapan konuşuyorsunuz! Alçak müfettiş. Aynen tekrar ediyorum- alçak. Bence roller değişti." Alnını kırıştırdı. "İşin aslı şu ki Mannering aramızda soylu denebilecek tek insandır. Onun ailesini tanıyan biri benim pederle konuşmuş. Mannering hakkında duyduğuma göre o dünyanın en madalyalı yalancısıdır, ama sahiden de Haçlı Seferlerine katılmış ataları varmış. Bunlara inanmaya hazırım, zira atını çarpişmanın içine sürüp kılıcının bir hamlesiyle üç yüz Serazeni öldürmesiyle ilgili palavraları kim ortaya attı biliyorum artık. Mannering'in eli gizemli bir şekilde görülüyor... Yok, benim pederin bu fikirden oldukça memnun olduğunu sanıyorum ve benim umurumda olmadığını Tanrı biliyor."

Baxter guruldadı.

"Sakin ol Sam" dedi Jerry Wade alçak sesle. "Senin tarafındayım, eski dostum, ama hatunun kendi kararını kendisi vermesi gerek. Devam edersek, müfettiş, ihtiyarın onunla karşılaşmaması tamamen bir tesadüften ibaret. Görüyorsunuz ya--"

"Ah, sessiz ol, seni-seni fazla büyümüş cüce!" diye haykırdı Harriet Kirkton aniden. Wade'in yüzü biraz kızardı; o sözler gördüğüm kadarıyla derinden vurmuş ve incitmişti onu. Bir müddet sessizlik oldu, Wade arkasına yaslanmış, kız duraksamıştı, o da kızarmıştı.

"Ü-üzgünüm Patron," diye devam etti. "Ciddi değildim-sadece, yani, öyle boş konuşuyorsun ki!" Bana döndü. "Miriam dönerken onunla gemide tanıştı; ben de onunlaydım. Onun hakkında karar veremiyorum sahiden. Biz İngiltere'ye varır varmaz Miriam iki haftalığına Norfolk'taki bir halasını ziyarete gönderildi--"

"Gönderildi," diye tekrar ettim, biraz fazla sert olmuştu bu.

"Şey, insan halalarını ziyarete gider bazen," diye araya girdi Jerry Wade, makul olma havasıyla. (O kalkan hep oradaydı ve araya girmeyi bekliyordu.) Sırttı. "Dedektif öykülerine uygun inanılmaz bir gerekçe, ama gerçek böyle."

“Bir saniye, efendim... ‘Gönderildi’ demekle ne kastettiniz Bayan Kirkton?”

“Hiçbir şey kastetmedim! Çok doğal bir ifade, değil mi? Aman Tanrım, ne kastedebilirdim ki? Babası dönmeden önce teyzesiyle kalabileceğini düşünmüş - annesi hayatta değil, yani- ve o kaçamamasın diye teyzesi de limanda bekliyordu. Ben de yanlarında gittim.” Bu asil masum yüz, Burne-Jones’un resmetmek isteyeceği bir ifadeye bürünmüştü. “Ama siz Greg Mannering’i soruyordunuz, değil mi? Şey, Miriam’ı görmek için orayı aradı. Sonra da, iki hafta sonra buraya döndüğünde, Greg ihtiyara en iyi tarzıyla ziyarette buluncaktı -Miriam’ın evine, Hyde Park Gardens’ta- ne var ki o oraya öğleden önce çok erken varmış. Gösteriş yapıyormuş, bir sandık dolusu eski çanak çömlek filanla oynuyormuş. Sonra bunlar elinden kaymış ve parçalara ayrılmış.” Sanki yüzünde bir haylazlık ışığı açılmıştı; gözlerini faltaşı gibi açtı ve gülümsedi. “Ah, KORKUNÇ bir karmaşaydı! Biz de onu evden çıkarmayı ve ihtiyar sakinleşene kadar dönmemeyi düşündük. Sonra Miriam ona telefonda-“

Kız durdu, alnını ovuşturdu ve bir şey hatırladı. İfadesi tekrar değişmişti, bu kez korku vardı.

“Miriam nerede?” diye sordu tiz bir kabalıkla. Ben yanıt vermediğimden parmağıyla işaret etti. “Miriam nerede? Dinleyin beyler. Ronald -kısa bir süre önce- bir kadının buraya telefon edip beni sorduğunu -sesini değiştirerek hem de- ve birden telefonu kapattığını söylemişti, hatırlıyor musunuz? Kimdi o? Miriam’a ne oldu? Neden onunla ilgili bütün bu soruları soruyorsunuz?”

Onlara baktım ve bir kahkaha attım.

“Konuyu sürekli Bayan Wade’e götürmek ister gibisiniz,” dedim onlara, “oysa benim aklımda Mannering konusuna devam etmek var. Dinleyin! Elimizde bu geceki işe muhtemelen karışmış olduğuna dair kanıt olduğunu inkar etmenin faydası yok.”

Bu sözlerim onları durdurmuştu. Bir sessizlik oldu, bana göre bu sessizlik (bu kötüydü) karışmış akılların ve tam anlamıyla kuşkunun verdiği bir sessizlikti. Ronald Holmes arkamdaki kapıdan ağır ağır içeri girdi, sanki durumu ele almış gibi. Koltuklardan birinin koluna oturdu, elindeki bardağı oynattı ve ayakkabısının sallanan burnuna baktı.

“Kanıt,” dedi sormaktan çok ifade ederek. “Ne kanıt?”

“Bu soruya öncelikle size bu geceki ‘özel gösterim’in siz iptal etmeden önce ne olacağını size sorarak cevap vereceğim. Harun el Reşid’in karısının tabutunu açacağınız doğru, değil mi?”

“Ah Tanrım-!” diye inledi Baxter, Holmes da onu durdurdu. İkincisi şaşırması gibiydi, ama alçak sesle konuştu.

“Hayır, doğru değil. Sorabilir miyim, böyle bir fikir nereden aklınıza geldi yahu? Mannering’den mi?”

“Kısmen. Öncelikle sizin ‘bir mezarı inceleyeceğinizi’ söyledi.”

“Ağır ol Patron...” Holmes tavana baktı. “Ama neden? Neden size böyle söyledi? Yok, konudan sapmıyorum; benim ilgimi çeken soyut problem asıl. Harun el Reşid’in karısının tabutu!”

“Soyut problemi bir süreliğine boş verin. Doğru olmadığını söylüyorsunuz. İyi düşünün Bay Holmes.”

Öyle şüpheli bir solgun gülümsemeyle döndü ki sanki surat asar gibiydi. “İkimiz de iyi düşünelim,” diye önerdi. “Söyleyin bana: Bağdat hakkında herhangi bir şey biliyor musunuz?”

“Hayır.”

“Harun el Reşid’in gözde karısı Zübeyde’nin -sizin kastettiğiniz karısının bu olduğunu sanıyorum- kabri Eski Şehir’in mezarlığında, Şeyh Maaruf’un kabrinden çok uzakta olmayan bir yerdedir. Bağdat’ın baş anıtlarından biridir bu. En az bin yıl önce inşa edilmiş ve çeşitli Müslüman yöneticiler tarafından özenle restore edilmiştir. Müslümanlar doğrudan görmek için nadiren izin verir; Medine’deki Muhammed’in kabrine bakın, orada ziyaretçiler peygamberin kabrinin dışını görmek için bile parmaklıklar arkasından bakmak zorundalar. Zübeyde hakkında altın bir tabutu çevreleyen kurşun bir hazneye konmuş olduğu bahsinden başka daha fazla bilgi sahibi değil hiçkimse. Birinin şeye teşebbüs etmesi fikri bile- Yo, yok yok!”

Daha canlı bir biçimde kafasını iki yana salladı.

“Birinin Nelson’un tabutunu St. Paul’dan çaldığını düşünün ya da kamuya mal olmuş herhangi birinin mezarını herhangi bir kamusal anıttan çaldığını. Sırf bu bile korkunç olurdu ama -Tanrım! Bir Müslüman mabedine saygısızlık yanında hafif kalırdı. Eski Mısır’la

alakası yok; yaşayan bir din bu. Buna öyle bir kabri açıp bakmanın tamamen imkansızlığını da ekleyin..." Elleri açtı ve omuz silkti.

Gözlüğünün ardında bir parıltı olsa da, o diğerlerine bir bakıp şöyle eklediğinde tavrının gerektiğinden fazla sempatik olduğunu düşündüm: "Bu tabii ki saçma. Beni asıl meraklandıran Mannering'in böyle bir fikre nasıl kapıldığı."

"Ben doğru olmasını dilerdim gerçi," dedi Baxter, karanlık bir haz duygusuyla. İttiği son ağır içki görünümünü oldukça aydınlatmıştı. Elleri ceplerinde sırtını dayamış, şişeye bakıyordu. "İşleri oldukça heyecanlı yapardı bana soracak olursanız. O kabri hatırlıyorum; tepesinde bir koni olan tuğla bir yer. İhtiyar kendisi gösterdi ben Kahire'den döndüğümde. Şeyle başıboş dolaşmaktan çok daha iyi."

"Neyle?" diye sordum. "Tabut değilse, neyi inceleyecektiniz?"

Holmes diğerlerine acayip bir şekilde baktı. "Antoine Galland ismini daha önce hiç duymuş muydunuz, müfettiş?"

"Hayır."

"Hal böyleyken dünyadaki herkes onun yaptığı işi duydu. *Binbir Gece Masalları*'nı Arapça'dan Fransızcaya çevirmişti 1704 ve 1712 yılları arasında, bize de Fransızcadan çevirileri geldi. Bay Wade bilhassa ilgileniyor Binbir Gece Masalları ile çünkü hikayelerin doğrudan Farsça Hazar Efsaneleri*, yani Bin Masal'dan alındığı görüşünü paylaşıyor, gerçi konuları ele alış biçimi başından sonuna kadar Arap kültürüne ait olsa da. Yani Galland'ın orijinal çevirisine ait ilk iki yüz elyazmasını alma fırsatı eline geçince, notları ve ekleriyle beraber -"

"Bir saniye," dedim, "yani bu topluluk sadece bazı elyazmalarına bakmak için mi toplanacaktı?"

Bu noktada, üzülererek söylemek durumundayım ki, ben, ki kendimi makul ve mantıklı bir insan olarak görmüşümdür hep, samimi olarak bu gecenin deliliğinden zevk aldığımı ve Holmes'ün açıklamasının hayal kırıklığı yarattığını fark ettim. Holmes etrafa göz atarken şaşırmış görünüyordu.

"Evet, elbette. BU yüzden Dr. Illingworth de orada olacaktı. Notlar ve eklerle, anlıyorsunuz ya..."

* *Hézar Afsane*

“Hepsi bu kadar mı?”

Parlak ve sabit bir ilgi ifadesiyle karşıdan bakan Jerry Wade öne eğildi. “El sıkışalım, müfettiş,” diye ısrar etti. “Ben de aynen öyle hissediyorum. Parlak mavi üniformanın altında (tabiri caizse) *Hazine Adası* okuyan bir çocuğun ruhu var. Hislerinizi paylaşıyorum, yalansa batırın gemimi, tabutlarla ilgili rüyalarınızdan uyan-dırılmanızda ve bu gıcık herifte biraz-“

“Bende adap duygusu var, her şeye rağmen,” dedi Holmes. Sesi öyle soğuktu ki, tekrar sağduyuya döndüm sarsılarak. “Sonuçta bir cinayet var ortada, gerçek bir cinayet, işlenmiş bir cinayet.” Endişeli bir ifadeyle bana döndü. “Hepsi *bu kadar* mı? Diye sormuş-tunuz. Ah, dostum, anlamıyor musunuz... Galland’ın elyazması sayfaları!” Sanki ona “Medeniyet nedir?” ya da çok büyük bir soru sormuşum gibi. Yanıtlaması için gibi belirsiz bir hareket yaptı. “Tarihi ışığın seli yıkacaktır“

“Tarihi ışık sönecektir,” dedi Jerry Wade. “Bununla yere se-rilmemi beklemeyin.’Bir cinayet işlendi.’ Pekala. Ama adını hiç duymadığımız birinin ölümü için sarsılmış ve üzülüyor değiliz diye Müfettiş Carruthers’in bize kötü gözle bakması hiç adil de-ğil. Bence bu Binbir Gece Masallarının günümüzde hayata geçmiş hali. Sizin derdiniz hikayelerle hiç ilgilenmemeniz. Siz sadece bir sultanın altı karısını öldürmesini anlatan hikayedeki sürükleyici öyküyle ilgileniyorsunuz, çünkü 1401 yılında hükümdar Hasan’ın yönetimi altındaki Basra’da evlilik adetlerine dair bilgiler veriyor. Sizden ve ihtiyardan, hakkında konuşabilecek ve Rinkey Butler’a polisiye öykü yazmasında yardım edebilecek kadar azıcık bilgi öğrendim. Ama ruhumun derinliğinde Asyalılar hakkında gerçek-ten bildiğim, komik kıyafetler giydikleri, sürekli Allah hakkında konuştukları ve kutsal eserleri eline geçirdikleri için insanları öl-dürdükleri gibi muhteşem bir fikre dayanır. Bu da yeterlidir. İranlı bir Müslümanı Hindistandaki bir Hindu’dan ayıramam. Ancak dikkatli olmazsam gulyabaniler beni ele geçirecek, bu da heyecanlı bir yaşamın sırrıdır.”

“Sakin olun Bay Wade,” diye araya girdim, koltuğunda heyecanlı bir şekilde zıplamaya başlamış, parmağını Holmes’a doğrult-muştu. “Bu da sizin- müzeyle bir bağlantınız olmadığı anlamına mı geliyor, o halde?”

Holmes gülümsedi. “Öyle. Patron’un tek işi okumaktır; işe yaramaz bilgiler hakkında kitap üstüne kitap okur. Onun tavrına neden olan da budur-psikologlar buna savunma mekanizması derdi. Bütün basmakalıp şeylerin biraz ters düz olduğu bir dünya hayal etmekten hoşlanır: Papazların kendi kiliselerinin yağmur oluklarına tırmandığının görülmüş olduğu ve Londra’nın Belediye Başkanı Lordun kraliyet alayı Temple Bar’ın önünden geçmek istediğinde beklenmedik bir şekilde ‘Hayır’ dediği bir dünya. Zırvalık! Bir şeyin sırf başaşağı sergileniyor oluşu onu illa daha ilginç kılmaz diye yüz kez söylemişimdir ona. Net gerçekse, Patron, gerçek dünya o değil.”

“Değil mi?” dedim. “Bay Wade ile aynı fikirde olmaya meyilliyim.”

Bir duraklamadan sonra Harriet Kirkton bana döndü sinirli ve şaşkın bir bıkkınlıkla. “Ah, bizden ne istediğinizi söylemeyecek misiniz?” diye haykırdı. “Neden bu konuyu uzatıyorsunuz ve-ve-bilmiyorum, ama bir yerde komik bu *ve-neden*?

Dedim ki: “Çünkü küçük hanım, içinizden birinin yalan söylüyor olması mümkün görünüyor. Tuhaf davranışa gelince, yağmur oluğuna tırmanan bir papaz, bir müze bekçisinin eşya sandığının etrafında dans edip, Harun el Reşid’in karısı hakkında şarkı söylemesinden daha acayip değildir. Ya da bir elinde yemek kitabı olan bir cesetten. Bana söyleyeceğiniz bir şey olmadığınızdan emin misiniz şimdi?”

“Evet!”

Kısaca verdim bilgileri. Baxter biraz söylenmiş ve masaya vurmuştu. Ama onları en hazırlıksız yakalayan yemek kitabı olmuş gibiydi. Holmes hâlâ kendine hâkim ama yüzünde öfke ifadesiyle Jerry Wade’e döndü.

“Bilmeseydim-“ dedi ve lafının gerisi yuttu. “Bu senin çılgınca işine benziyor. Bir yemek kitabı! Neredeyse senin bununla bir ilgin olduğuna inanmaya meyilliyim bütün bu olanlardan sonra.”

“Ağır ol, Ron,” dedi Baxter, beklenmedik, etkili bir otoriteyle. Boynunu uzattı. “Ama bak Patron. Demek istediğim-sen yapmadın, değil mi?-ne de olsa-“

“İster inanın ister inanmayın, bunun hakkında hiçbir şey bilmiyorum,” diye basitçe yanıtladı Jerry Wade. (Yine de çok

tedirgin görünüyordu.) “Bir yemek kitabı benim tarzım için yeterince resmedilmeye değer değil. Ah, Tanrı yardımcımız olsun, bir-! Bu konuda bir şey yapılmalı. Ben düşünmeye çalışırken bana yaklaşmayın, olur mu? Sanırım arkadaş bir tür İtalyan şef değildi?”

“Eh, eğer öyle olsaydı,” diye homurdandı Baxter, “Bayan Bilmemkim’in ev yemekleri tariflerini sağa sola götürüyor olmazdı hiç, değil mi? Yani, *Soufflé à la Carmagnole* veya bütün bu süslü şeyleri nasıl hazırlayacağı konusunda pek fikir elde edemezdi ve bütün bildikleri bu gibi. Kitap bir şifreli yazı ya da bu tür bir şey değilse tabii. Yani mesela ‘Soğanlı biftek’: ‘Derhâl kaç; her şey açığa çıktı.’ Pek güzel bir yol olabilir-“

Holmes ayağa kalkmıştı.

“Siz sarhoş musunuz,” diye sordu sönük bir sakinlikle, “yoksa çocuk gibi davranmak size doğal mı geliyor veya bu konunun ciddi olduğu kafanıza girmedir mi?”

“Bizim de ödümüz patlıyor,” diye yanıtladı Jerry Wade aynı sakinlikle, “doğrusunu bilmek istiyorsan. Bizim bilmediğimiz başka bir şey daha var mı müfettiş? Papazların yağmur oluklarına tırmanması meselesinin sonuna gelmediyse-“

Kapıya bakarak durdu, diğer herkes onun baktığı yere baktı. Bir yanıma dönük duruyordum ve yeni gelen kişi beni o an görmedi. Çünkü polis memurunun kaskı odanın içine doğru girmişti.

İri bir polis memuruydu, kolunda trafiği düzenlemede olduğunu gösteren beyaz kol bendi vardı ve odada bulunanlara ters ters baktı.

“Üç şilin ve altı peni var mı kimsede?” diye sordu. “Taksi parası için lazım. *Aman tanrım!* -ne gece ama! Sorun büyüyor, yani bakıp durmayın da üç şilin altı peni çıkarın, olmaz mı?”

Kaskını Tekmeleyen Polis

O beni görmeden ya da bu durumla başa çıkamadan önce, yeni gelen oldukça ciddi bir biçimde kaskını çıkardı, bir futbol topunu dengeler gibi tuttu ve vurarak odanın öbür ucuna attı. Kask lambayı kıl payı geçti, duvara çarptı ve hemen hemen ayağıma kadar yuvarlandı. Harriet Kirkton çığlık atarak ayağa kalktı.

“Çık buradan, seni budala!” diye haykırdı. “Burada gerçek-“

Yeni gelen etrafında döndü. Yakasındaki numaraları gördüm ve durumu anladım. Güçlü bir gençti bu, yuvarlak, canayakın yüzü şimdi ter ve endişe yüzünden donuktu. Gevşek tutamlar halindeki siyah saçlarının altında kafası kelleşiyor, saçlarının bazıları alına dökülüyordu. Beyaz kolları sürekli alına sürüyordu; endişe kırıksıklıkları göz kapaklarının kenarlarında ve onların altında da donuk gri gözler sıradan mahmurluk olmadan bakıyordu, sıkı olmayan canayakın ağzının kenarları aşağı dönüktü. Kabiliyetli, umursamaz ve bir şekilde tehlikeli görünüyordu. Onu görmek bu kabusun en azından bir bölümüne ait çözümü vermişti bana ve artık en zorlu birkaç parçayı nasıl biraraya getireceğimi biliyordum. Beni gördüğünde tereddüte düştü, etrafı göz ucuyla hızlıca süzdü ve yüzünü adeta bir maskeymiş gibi bariz bir şekilde düzeltmeye çalışarak kendini çekti. Bu durum çenesini çekmesine ve bana kasvetli pis bir bakış atmasına neden olmuştu. Bunu biraz daha sürdürseydi baş parmaklarını hayali bir yeğin kol oyuklarına geçirme noktasına gelmiş olacaktı.

“Pekala!” diye başladı kısık, farklı bir sesle. “Pekala-“

“Bu pek nahoş oldu,” dedim. “Ben Vine Street karakolundayım. Sizin bölgeniz neresi?”

Hareketsiz kaldı, güçlkle nefes alıyordu. “Evet, “ diye yanıtladı alakasız bir biçimde. “Evet, elbette. Görüyorsunuz ya-“

“ZX105 diye bir numara yok. Kimsiniz ve üniformayı nereden aldınız ve neden kılık değiştirdiniz?”

“Biriniz bana bir sigara versin,” dedi öteki omzunun üzerinden. Kolu havada hareketler yaptı. “Ne oldu, memur bey? Sadece bir şaka, hepsi bu. Butler benim adım-Richard Butler. Oldukça saygıdeğer bir vatandaşım, bir bakıma.” Tedirginlikle gülümsemeye çalıştı. “Bu yaygara da ne böyle? Kostümlü partiye gitmenin bir zararı yok ya.”

“Nerede bu kostümlü parti?”

“Tanrı aşkına Rinkey, dikkat et,” dedi Harriet Kirkton hızla ve anlaşılmaz bir biçimde, tereddüt ızdırabı içinde hemen hemen kenepenin üstünde hopluyordu. “Müzede işlendiği düşünülen bir cinayet hakkında bilgi veriyordu; biz de ona bunun hakkında hiçbir şey bilmediğimizi ve müzenin civarında bile olmadığımızı söyledik ama hala düşünüyor ki-“

“Ah,” dedi Butler ve benim omzuma bakmaya devam etti.

“Nerede bu kostümlü parti?”

“Ha? Ah, şey, yalnızca bazı arkadaşlar-“ Tekrar duraksadı ve yüzü karardı. “Hey, neden bana birini öldürmüşüm gibi bakıyorsunuz yahu? İçeri girer girmez neden benim üstüme atlıyorsunuz?”

“Bir saniye içinde söyleyeceğim efendim, eğer benimle gelerseniz. Ben de tam gidiyordum buradan, birkaç dakikalığına benimle Wade Müzesi’ne gelerseniz eğer-“

“Ah,” diye tekrar etti Butler yine aynı ağır sesle. Tunığın altından omuzlarını yavaşça hareket ettiriyordu. “Ya gelmezsem?”

“Gitmene gerek yok, biliyorsun,” diye araya girdi Holmes seşinkanlı bir tavırla. “Bay Wade’in avukatına telefon edersem-“

“Pekala, efendim, Bay Butler oldukça ağır biri,” dedim, “ama beraberimde götürebileceğimi sanıyorum ve avukatınızla sorun yaşama tehlikesini göze almam gerek. Bunun yanında,” Holmes

ve Jerry Wade'e baktım, "Siz iki beyefendinin de bizimle gelmesini isterim." Papağan yuvasından çılgınlık duyulmaya başladı. "Dinleyin beni sizi genç budalalar! Sessiz olun ve bir dakika dinleyin. Hepinizi alıp götüremem oraya, ama neden gereksiz bir tartışma yaratalım? Kamusal merak duygusu sizi yardım etmek için elinizden geleni yapmaya teşvik etse iyi olur, eğer yapmazsanız yetkililer sert davranacaktır-yaşlı Bay Wade'in ne diyeceğinden bahsetmiyorum tabii."

Yaşlı adamdan bahsetmem şansına olmuştu. Holmes durdu, elini saçlarının arasından geçirdi ve ciddi bir tavırla başını salladı. Jerry Wade hüzünlü bir anımsama edasıyla "For He's a Jolly Good Fellow" adlı ezginin bir iki ölçüsünü çaldı mızıkasıyla. Hala cekeyinin yeniyle alnını silen Butler ise bir kahkaha patlattı. Hummalı bir neşeyle dolmuş gibiydi, onun ardında gözlerinde bir tür düelloya tutuşan zeki bir beynin kımıldanmasını ve dönmesini görebileceğimi sandım. Tavrı cana yakın olmasına rağmen o soluk gri gözleri kendi başına bir önem ve durağanlık kazanmıştı.

"Haklısın, eski dostum," diye kabul etti. "Bu sözde cinayet nedir bilmiyorum, ne de aniden neden bu kadar önem kazandığımı. Ama itiraz etmeden geleceğim sizinle, birinin taksi için üç şilin altı sent vermesi koşuluyla. Şoför hala bekliyor aşağıda, kapı görevlisi de işini bitirip çıkmış, yani ödeyecek kimse yoktu-"

"Rinkey!" diye haykırdı kız, "Şoförü sorgulayacağını anlamadın mı? Seni bu yüzden aşağı indirmek istiyor, anlamıyor musun?"

"Ah, hepsi bu mu yani?" diye sordu Butler göze çarpan bir hareketle. "Onun şoförü sorgulamasını istiyorum; belki böylece faturayı ona yüklerim. Alın, gitmeden bana bir tek verin, olur mu?"

"Hepimiz gideceğiz," dedi Baxter, sanki biri bir parti önerisinde bulunmuş gibi ilham edasıyla. "Hepimiz gideceğiz ve birleşik bir cephe oluşturacağız."

Bunu biraz zorlukla engelledim zira ne Baxter'ı ne de kızın gelmelerini istiyordum ve sinirlenmeye başlamıştım. Suçladığım üç kişi (Butler kaskını alıp sert bir içki içtikten sonra) önden çıkmışlardı. Sessizlik içinde aşağıya indik, insanların asansörde birarada sıkıştığı zaman takındıkları o ilginç boş bakışla birbirimize bakarak. Taksi şoförü-eğik sırtlı ve kırmızı burunlu bir deri bir

kemik bir adamdı- riske girmemişti; holde merdivenlerin altında bekliyordu. Wade ona parasını öderken, ben işime baktım.

“Bu yolcuyu nereden aldınız?”

“Demek ki polis değilmiş,” dedi şoför, şüphesinin doğru çıkmasının verdiği gurur edasıyla, “ve siz öylesiniz. Biliyorum. Haha. Orkney Otel, Kensington Caddesi.”

“Ne kadar oldu?”

“Yaklaşık yirmi dakika.”

“Otelden mi çıktı?”

“Hayır. Dışarıda kaldırım boyunca yürüyordu. Ne oldu efendim?”

Butler’a baktım, ilgisiz yüzünde hoşnut bir masumiyet vardı. “Hayır, otelde değildim,” dedi. “Dinle, şoför, buradaki Sir Robert Peel benim bir kostümlü partide olduğuma inanmıyor. Onu aydınlatabilir misin?”

Şoför uyumluydu. “Orada olması yeterince kolay, Sir Robert,” dedi bana. “Pennington’da, iki ya da üç ev ötede bir kostümlü parti vardı, yalnız biraz erken dağılmıştı. Sepet örücüler birliği ya da başka bir şeyin...”

Bu yanıt, geliştirmekte olduğum teori için hayal kırıklığıydı, ancak ben teorinin doğru olması gerektiğine gittikçe daha fazla ikna oluyordum. Yine de şoförü biraz daha sorguladım fakat hiçbir ilerleme olmadı ve referans olsun diye adını ve numarasını alarak adamı bıraktım. Butler’ı sorgulayabilmem için Wade ve Holmes birkaç adım geride kalarak uygun adım yürümeye devam ettik.

Pall Mall sokağı bundan daha tuhaf yürüme alaylarını az görmüştür. Bu üçünün de sinirleri fena gerilmişti ve bu gerginlik yanlış biçimde kendini göstermişti. Bunun nedeni az çok Butler’ın söylediklerinin kısmen gerçekleşmiş olması olabilirdi; ama bana göre daha çok hayatlarında ilk defa gerçekten öldürülmüş bir adama yaklaşıyor olmalarıydı. Jerry Wade’in mızıkası hala yanındaydı; “The Animals Walked in Two by Two” adlı şarkıyı icra etti ve ben de yorum olarak sunulan ezgilere askerler gibi ayak uydurduğumuzu fark ettim. Doğrucu Holmes siyah kravatına ve fırçalanmış melon şapkasına uygun olmayan görüşlerde bulunmadıysa da diğerlerinin sözlerine aptal bir coşkuyla güldü. Batmakta olan

ayın altında o sert boz renkli sokakta kaba şamatanın şiddeti azaldı, çünkü ölüm beklentisiyle sona erecekti ve Butler, kulübünün basamaklarından henüz inen iri yarı yaşlı bir beyefendinin üzerine birden eğilip “Böö!” dediğinde komikliğini yitirmişti.

“Eğleniyor musunuz?” diye sordum, gürültüyü susturmayı başarinca. “Şimdi konuşalım. Sanırım sepet örücülerin balosuna katıldığınızı söyleyecektiniz? Neden?”

“Öyle. Sarışın, çok güzel bir sepet örücü vardı-“ Yüzümdeki ifadeyi gördü ve durdu. Yüzünde yine hinlik ve tarifi zor bir şey toplanıyordu yine; düelloya hazır, hatta umutsuzca hazır. “Dinleyin müfettiş, bir dedektife göre oldukça akıllı bir tip olduğunuz için size gerçeği söyleyeceğim. Sepet örücülerim balosuna gerçekten gittim -aslina bakarsanız motor üretim şirketiymiş- ve ne tesadüftür ki orada benimle yarın bir yerde buluşacağını söyleyen hoş bir sarışın vardı. Ama oraya bir süreliğine bir bahane olarak gittim asıl.

“Bahane mi?”

“Evet. Oyun şöyle: Her türlü dehşetli, heyecan verici olay içeren macera hikayeleri yazıyorum ben, Amerikan tarzı ucuz hikaye dergileri için yani ve bunun için de arada sırada Patron Wade’den de yardım alıyorum. Müze Kali Laneti hakkında, belki de başka biridir, malzeme konusunda paha biçilemez bir yer. Ama benim asıl yapmak istediğim sokaklarda dolaşp heyecan ve renklilik olup olmadığını test etmektir. Şimdi size soruyorum, insanın tehlikenin parlak gözlerine rastlaması için bir polis üniforması giyip gezmesi -“

Kendi fikirlerinden, ki bu fikirlerin son birkaç dakikada aklına geldiğine yemin edebilirdim ve güzel sesinin oyunlarından ilham alıyordu. Bana bakmak için döndüğünde, bakışında bilinçli olarak hipnotize eden bir şey vardı. Geniş gülümsemesine rağmen bana o ay ışığıyla aydınlanan sokakta boş ve ürkütücü gelen bir şeydi bu.

“Bütün bunlar,” dedim, “bu gece Wade Müzesi’nde olmadığını anlamına mı geliyor?”

Birden durmuştu. “Orada mı? Ha? Yok. Hayır, orada değildim.”

“Nerede olduğunu kanıtlayabilir misin?”

“Bu biraz zor olabilir. Balodaki maskeler-ve sokaklarda başıboş dolaşmam-sarışını getirebilirim gerçi,” diye söylendi sanki

kendi kendine konuşur gibi.”Kahretsin, eğer iş oraya gelirse siz benim müzede olduğumu kanıtlayabilir misiniz? Hem burada ne oluyor? Açıklamam gereken şeyin ne olduğunu bile bilmiyorum. Sam Baxter, Penderel adlı bir adamla ilgili bulanık bazı şeylerden bahsediyordu, fildişi saplı bir hançerle öldürülmüş, ama bu konuda ben hiçbir şey bilmiyorum. Benim orada olduğumu kanıtlayabilir misiniz?”

“Mümkündür. Görülmüşsünüz, haberiniz olsun.

Şimdi fiziksel anlamda durmuştu, omuzlarını kocaman sallayarak döndü ama diğerleri bize yetişmesin diye onu ittim devam etmesi için. Arkamızda mızıka, Ayışığı Koyu’nda denize açıldığı-mızı mırıldanıyordu, ama Butler’ın yüzü buna korkunç bir tezat oluştuyordu.

“Görülmüş müyüm?” diye tekrarladi. “Bu pis bir yalan. Kim demiş benim görüldüğümü? Kim görmüş beni?”

“Beyaz takma sakallı bir adam. Müzenin arkasından çıkıp duvara tırmanmış. Dinle şimdi! Benim karakol çavuşunu görmüş, seninle aynı vücut yapısında ve bıyığı dışında sana benziyor. Çavuş bu adamın loş ışıktaki müzenin kapılarını yokladığını görmüş. Demiş ki: ‘Öldürdün onu, bunun için asılacaksın *benim iyi taklitçim*. Seni arabada gördüm.’ Çavuşu kastetmemiş bununla; çavuşu başka biriyle karıştırmış... Kim olabilir bu?”

Çok ağır adımlarla yürüyen ve gözlerini ileriye diken Butler ilginç bir şey söylemişti. Şöyle demişti:

“Bundan diğerlerine bahsettin mi?”

“Hayır.”

“Bu takma sakallı şahit nerede peki?”

“Ortadan kayboldu.”

“Kim olduğunu biliyor musun?”

“Henüz değil.”

Butler çılgin ve gürültücü bir kutlama edasıyla etrafına bakındı. “Mükemmel, müfettiş! Beklendiği gibi, zeki bir tahmin ve - çok zayıf bir. İşe yaramaz. Kimseyi böyle bir suçlamayla alamazsınız. Ne anlama geliyor bu? Asil ve lekesiz bir şahidiniz var

(ortaya çıkaramadığınız biri, bu arada) ve zevkleri arasında takma sakal takınak, duvarlara tırmanmak ve polis çavuşlarının üzerine atlamak var. Bu-en hafif deyimiyle- ekzantrik karakter tarafından söylenen anlamsız sözler üzerine sekiz milyon kişi içinden köstümlü partiye giden ve gittiğini kanıtlayabilen bir kişiyi seçiyorsunuz. (Öbür kişi de kostüm giymiş gibi sanki, ama bunu unuttum.) Bu da haliyle adını hiç duymadığım bir adamı , olamayacağım bir yerde öldürdüğümü ortaya koyuyor. Hayali olmayan ve olay yerinde bulunan ve ortaya çıkabilen saygın herhangi bir şahit, benim müzede olduğumu söyleyebilir mi? Yaşlı Pruen var mesela, arkasında Wade ailesine yirmi yıllık, müzeye de on yıllık hizmet var. O ne diyor? Benim bu gece müzede olduğumu söylüyor mu o?

“Şey, şu anda-“

Butler başını sallayarak bana küçümsercesine baktı. Devam etti: “Doğrusunu söylemek gerekirse, dostum, buna kimse inanmaz. Kişisel olarak benim orada olduğumu düşünüyor olabilirsiniz. Orada değildim; ama bunu tartışmıyoruz. Ben diyorum ki siz kişisel olarak orada olduğumu düşünüyor olabilirsiniz, ama bunu ispat edebilir misiniz? Sulh yargıcının önüne elinizdeki kanıtla çıkacak cesaretiniz var mı? Ya, dostum,” etkili konuşmasıyla yeni sözler söylemeye can atıyordu,”vakayı şu anki haliyle düşünün! Bu kimliği bilinmeyen adamı bıçakladığımı ve bedenini holdeki bir atlı arabaya attığımı iddia ediyorsunuz-“

“Öyle mi? Holdeki at arabası hakkında hiçbir şey söylenmedi. Bunu nasıl bildiniz?”

Soğukkanlı bakışı tereddüte düşmemişti. “Ah, şey, inanıyorum ki Sam ya da Patron’un bunun hakkında bir şeyler dediğini oradaki gürültüde duymuştum. Beni böyle çılgınca bir kanıtla mı içeri atacaksınız, sorarım size?

“Bütün vaka çılgıncaysa, kanıt da çılgınca olmaya mahkumdur. İşte geldik.”

Müzenin büyük bronz kapıları tam olarak kapalı değildi ve bir ışık huzmesi kaldırıma düşüyordu. Üst kat pencerelerinden ışık geliyordu ve o uykusu gelmiş mahalleye nazaran vahşi bir hareketlilik görünümü vardı mekanda. Ama içimden çok sayıp sövmeme neden olan bir şey gördüm: Polis memuru Jameson’un Manering ile içinde otururken bıraktığım polis arabası şimdi boştu.

Mekandan ayrıldığı için hata bendeydi, ama talimatlarımın aksine Mannering'in Miriam Wade ile konuşmasına izin verilseydi sorun yaşanacaktı. Öncelikle kapıların etrafını saran yarım düzine gazeteci ve fotoğrafçıyla ilgilenmem gerekiyordu. Onlara kısa süre içinde bir hikaye sözü verdim, zira ölü adamın kimliği hakkında hiçbir bilgi çıkmazsa, bir çağrı yayınlamamız gerekecekti. Butler gerçek bir polis memuru kılığında farkedilmeden geçti, ama Wade ve Holmes'ün çeşitli fotoğrafları çekildi, ilki huzursuz bir ilgisizlik içindeyken, ikincisi öfkeliydi.

Hoskins, arkasında polis memuru Collins olduğu halde içeride beklemekteydi. Çavuş, ona şık bir selam veren Butler'ı görünce dik dik baktı. Ama bu küstah şakacılığın da bir sonu vardı. Çok fazla yankının olduğu o dingin yerde, yapay ay ışığı gerçeğinden daha davetkardı. Duvar halılarının birbirine geçmiş renkleri beyaz duvarların karşısında ön plana çıkırken atlı araba sırası beklemekteydi. Ölü adam da sırtüstü uzanmış bir biçimde yatmaktaydı. Jerry Wade'in yüzünde biraz yabani bir ifade vardı, Holmes ise şapkasını çıkarmıştı. Fısıldayarak konuşmaya başladılar. Onların cesedi görmeye götürülmesi ve konuşmaları daha ilginç hale gelmeden bir köşede beklemelerini sağlamak için polis memuru Collins ile başka bir odaya konulması talimatlarını verdikten sonra, Hoskins'i bir kenara çektim.

"Mannering nerede?"

Hoskins tereddüte kapıldı. "Şey, efendim, düşündüm de--"

"Yani onu Bayan Wade ile aynı odada mı bıraktın?"

Çavuşun yüzü değişti. "Ama düşündüm ki efendim, ne zararı olabilir?" diye sordu. "Siz de kızın bu olayla bir ilgisi olmadığını düşünmüştünüz. Kız da bana sordu -ağlamaya filan başladı- bir zararı yok, belki onun için, eğer adam katilse; ve hem Martin de çoğu zaman oradaydı. Hala küratör odasındalar." Kollarını oynatmadıysa da, kanat çırpır gibi bir hareket iletliyordu sanki. "Dinleyin efendim! Bana özellikle emrettiğiniz gibi Pruen'den ısrarla bilgi almaya çalıştım."

"Boş ver şimdi. Onun ağzından bir şey alabildin mi?"

"Korkarım ki hayır efendim. Hiçbir şey söylemiyor! 'Bilmiyorum,' ya da 'Hiç duymadım' diyor yalnızca, kendi adını

sorduğunuzda bile ve sürekli Bay Wade'in kolumdaki rütbeyi alacağını söyleyip duruyor. Ama bir iki şey bulduk..."

"Nedir?"

Hoskins parmaklarıyla teker teker saymaya başladı. "Önce eşya sandığı. Açtım onu, sizin de bana söylediğiniz üzere. İçinde bir şey vardı, doğru. Tabut gibi bir şey, çok eski görünümlü diyebilirsiniz ve kurşundan yapılmıştı; talaşla sarmışlar. Biri açılacak yere balmumu sürmüştü. Daha da kurcalamadım, efendim; sizin yapmak isteyebileceğinizi düşündüm."

Bu benim düşündüklerimin doğrulanması mıydı, yoksa başka bir hayal kırıklığı mıydı, söylemesi zordu. Kısa bir süre için o kutudan hiçbir şey çıkmamasını bekliyordum: Pruen'in şeytani neşesini açıklayacak bir aldatmaca ya da oyunun bir kısmı olduğunu sanıyordum. Holmes'ün yumuşak sesi kulağıma çalındı yine, orada bir tabut olabileceğini yalnızca bir budalanın düşünebileceği sakince açıklamasını beklediğim türden bir şeydi ve yanlış bir Yalan söylüyordu-ya da biri yalan söylüyordu-ve Pruen bu deliller müzesinin içinde gerçek bir tabutun etrafında dans etmişti.

"Başka bir şey var mı?" dedim.

"Evet efendim!" diye başını salladı Hoskins. "Kömür tozu! Kömür! Benimle gelin."

Önceden de açıklamış olduğum gibi, müzenin arka kısmına yüzünüzü döndüğünüzde, sütunların oluşturduğu sıranın ötesindeki sağ taraftaki yan duvarda iki açık kemer vardı, yaldızlı harflerle "Sekiz Cennet Galerisi" ve "Pazarlar Galerisi" olarak işaretlenmişti. İlki, gözüme çarpan ve araştırmak istediğim bir isim, arka kısma doğru uzanıyordu. İkincisi ön taraftaydı, bronz ön kapılardan fazla uzakta değildi. Hoskins önümden giderek beni kemere götürdü, kemer yaklaşık üç metre genişliğindeydi, ama o kadar yüksekti ki eni daha az görünüyordu. Londra'dan çıkıp Doğu'ya ya da daha yavan bir zihniniz varsa balmumu heykelleri olmayan yeraltındaki bir balmumu galerisine gidermişçesine bir etki vermek amacıyla içeride ışıklar yanıyordu.

Uzun oda diğer dolambaçlı sokaklarla kesişen bir sokağı temsil etmesi için düzenlenmişti, tepesi de dallar ve çubuklarla kafes halinde örülmüş bir çatı ile örtülmüştü. Bu bir Doğu pazarının tam

boyutlu canlandırması gibiydi. İçerisi ustaca ışıklandırılmıştı, öyle ki dalların arasından bir alacakaranlık içinde görüyordunuz, zira en çok hatırladığım şey gölgelerin iç içe geçerek oluşturduğu örüntüydü. Aslen sarımtırak kırmızı renkli olan fakat şimdi hafiften kararmaya yüz tutmuş pişmiş tuğlalardan örülü duvarların karşısındaki mağazalar ve tezgahlar perdelerden oluşan bir ormanın arkasında mağaralar oluşturuordu. Tarif edemeyecek kadar çok şey vardı. Bir silah tezgahı olduğunu hatırlıyorum, bir boncuk tezgahı, bir de parlayan pirinç ve çanak çömlek tezgahı vardı ki dışında şu nargile denen camdan büyük sulu pipolardan vardı, arkasında da bir minder, sanki içen kişi başından yeni kalkmış da içeri gitmiş gibi. Üzerinde gölgelerin yarattığı desen ince ve gizli görünmesine sebep oluyordu; mekanın bitmek bilmeyen gürültüsünün siz sokağa adım atmadan az önce durduğunu hissediyordunuz. Güzel bir illüzyondur bu, öyle iyiydi ki otomatik olarak omzumun üzerinden holdeki araba sırasına baktım.

“Acayip bir yer, değil mi?” dedi Hoskins çenesini kaşıyarak. “o adamı illa bir yerde öldürmeleri gerektirse, bu dükkan vitrininin önünde işini bitirmediklerine şaşarın. Çocuklarımı düşünüyordum; onları bu dükkana getirsem saklambaç oynamak için az bulunur bir yer olduğunu düşünürlerdi. Şimdi, efendim! Collins her yeri aradı. Hiçbir şey yok! Olağandışı hiçbir şey yok, yani- şu hariç.”

Yapay sokağın bize doğru kıvrıldığı yerde duvarın bir çıkıntısını işaret etti. Pirinç ve çanak çömlek tezgahının dışında duran çarpık bir tentenin üzerinde, sarımsı kırmızı renkli duvarda yıldız şeklinde bir siyah leke vardı. Kömür tozu bu. Tente kömür tozuyla lekelenmişti, içinde parlayan kömür parçalarıyla. Önündeki zemin daha fazla parçayla kirlenmişti, kırılan büyük bir kömür parçasından kalanlar nargilenin yanında duruyordu. Hoskins sordu:

“Görüyor musunuz? Orada! Görünüşe göre biri bizim şu anda durduğumuz yerin yanında durmuş, büyük bir kömür parçası almış ve bu özel odanın üzerindeki duvara *pat* diye atmış. Ha? Şimdi, neden? Neden biri durup da duvara kömür atsın? Adam neyi hedef almış? Orada hiçbir şey yok ve hiç kimse dükkana yerle bir etmeden yukarı tırmanamaz. Şakalaşmak için kömür savaşı yaptıklarını sanmıyorsunuz, değil mi efendim? Ne anlama geldiğini bilmiyordum ama Collins görmüş ve en iyisi size göstereyim

dedim. Adam tam burada durmuş olmalı,” diye iddia etti Hoskins, tekrar ederek pırıl pırıl netleştirmeyi seven biriydi, “ve pat! Bir parça kömür duvara çarpar-“

“Evet, onu anladım. Pruen’e sordun mu bunu?”

“Pruen kömür hakkında hiçbir şey bilmiyor. Öyle diyor. Her türlü kömür için öyle.”

İyice düşündüm. “Çavuş, bütün bu şeyleri bir araya getirecek mantıklı bir açıklama vardır mutlaka veya Tanrı bilir ne gibi bir saçmalığın içerisindeyiz. Neden biri durup duvara kömür atsın, senden daha fazla bilgim yok. Dediğin gibi, hiç kimseye atmış olmaz, kimse bütün pazarı bozmadan oraya çıkamazdı... Başka bir şey bulmadın, değil mi?

“Evet efendim!” dedi çavuş şeytani bir sırıtmayla ve başını şiddetle salladı. “Buraya gelin.”

Tekrar hole çıktık. Kimliği bilinmeyen cesedin etrafındaki Wade, Holmes, Butler ve Collins’ten oluşan grup dağılmaya başlamıştı. Bunlardan ilk üçü oradan yavaş yavaş uzaklaşıyordu. Holmes hasta gibi görünüyordu, Wade kararlı bir şekilde alaycı, Butler ise ifadesizdi.

“Onu daha önce hiç görmedim,” diye haykırdı Jerry Wade oda-ya, sesi öyle beklenmedik yankılarla uğuldadı ki sıçradı yerinden. Ardından neşeliymiş gibi devam ettiğinde sesi titriyordu: “Bizden şimdi ne istiyorsunuz? Makul her isteğe memnuniyetle itaat edilir. Ron küratör odasına gidip her şeyin yerinde olduğundan emin olmak istiyor, tabii bir itirazınız yoksa.”

İtirazlara rağmen onları “İran Galerisi” olarak etiketlenmiş odaya yolladım, başlarında Collins olmak üzere. Holmes paltosunun kollarını temizliyor ve yine bir avukattan bahsediyordu. Genç Wade’in sesinin Miriam ve Mannering’in küratör odasından bağıra çağıra çıkmalarına sebep olmasından korkmuş olsam da, belli ki görev başındaki polis memuru Martin işleri kontrol ediyordu. Sonra Hoskins hançerin alındığı cam kutunun başına çağırı.

“Şimdi efendim. Şuraya bakın. Rogers’ın bu kutuyu parmak izleri için incelemesini istemiştiniz, hatırladınız mı? Evet! Kutunun yan tarafındaki küçük kapı kilitliydi. Ama Collins kilitler hakkında bir iki şey biliyor, yani Roger o küçük kapının üzerinde parmak izi

olabilir diye düşündüğünde, Collins işe koyulup eğri bir iğneyle istediğiniz gibi açtı. Gördünüz mü?”

Nefesi daralarak üzerine eğildi ve küçük ahşap kapıyı ileri geri salladı. Ardından elini bir sihirbaz havasıyla içeri uzattı ama elini içeride tuttu.

“Yani biz bunu açtık. İçeri baktım-şu şekilde- ve daha önce göremediğimizi gördüm, zira oldukça karanlık ve koyu kadifenin üzerindeydi. Ama oradaydı! Muntazam ve gizli bir şekilde bu küçük kapının tam içinde, sanki gösterilecekmiş gibi kadifenin üzerinde düzenli ve rahat bir şekilde uzanıyordu. Ve işte bu.”

Elini hızlıca, sanki bir övgüyü kabul eder gibi geriye bükülmüş olarak çekti, avucunda siyah bir bıyık vardı.

Zübeyde'nin Boş Tabutu

“Demek,” diye düşündüm ve yeni delili elimde oynattım, “kıl koleksiyonumuza bir şey daha eklendi. Biri kutudan hançeri almış ve yerine takma bıyık koymuş. Bunun hakkında fikriniz var mı, çavuş?”

“Y-yok efendim. Yalnız akıl yürütebildiğim bir şey haricinde,” diye yanıtladı Hoskins gösterişsiz bir sertlikle. “Bıyık *ona* ait değil.” Başparmağını ölü adama doğru salladı. “Birincisi, onun gerçek bir bıyığı var. İkincisiyse bıyığı olmasaydı bile, bu bıyık farklı bir tür görünüş için yapılmış, görüyor musunuz? Bu Penderel denen adamın bıyıklarında onu daha yaşlı göstermek için yer yer gri teller var ve iyi bir saç, gerçek saç kullanılmış. Bu ufak şeyse kap-kara ve ucuz; Guy Fawkes kostümü için çocukların dükkanlardan altı peniye aldığı türden bir bıyık.”

“Yani hala üçüncü bir kişi var kılık değiştirmiş-hmm.”

“Öyle görünüyor efendim; değil mi? İnsanlar duvarlara kömür fırlatıyor!” diye patladı Hoskins, nedense bunun tüm olan bitende en gizemli kısım olduğunu düşünüyor gibiydi. “Ve hançerlerin durduğu yere takma bıyık koymak! Şimdi ne yapacağız?”

Cesedin teşhis edilene kadar morga götürülmesi için kamyonet çağrıldığını öğrendim. Ölü adamın çamaşırları teşhis için faydalı olabilirdi, bu yüzden kıyafetlerinin, takma sakal ve gözlükle beraber saklanmasını emrettim. Parmak izlerinin ayrı olarak sınıflandırılması, öğrendiğime göre sabaha bitirmiş; tam bir rapor yazmam için az bir süreydi bu, zira Yard'ın vakayı elimden alması oldukça

olası görünüyordu. Ben de bıyığı delil koleksiyonuma ekledim ve zarftan üzerinde Gregory Mannering'in cebinde bulunan mesaj yazılı olan o katlanmış, sıkıca bastırılmış, kirli not kağıdını çıkardım yine. Tekrar okudum.

SEVGİLİ G.

Bir ceset olmalı-gerçek bir ceset. Ölme şekli önemli değil, ama ortada bir ceset olması gerek. Cinayeti ben hallederim- fildişi saplı hançer işi görür, ya da tercih edilirse boğma-

Mannering'i bununla şaşırtma zamanı gelmişti, şimdiye dek benim amacıma uygun olarak yeterince gerilmiş olmalıydı. Bu, bütün vakanın anahtarı olabilirdi. Mannering olası kötü adam olarak yer almamıştı listemde. Biri bana nedenini sorsaydı, mahkemede onaylanacak hiçbir neden veremezdim ve yine de şüpheliydim. O halde bu şeyden ne sonucuna varılabilirdi?

Not, sıradan bir cins iyi kalite not kağıdının üzerine, sıradan bir siyah mürekkepli daktilo şeridiyle ve virgülün kuyruğunda hafif bir leke haricinde çıplak gözle görülebilecek tuhafıkları olmayan sıradan bir daktilo ile yazılmıştı. Daktiloya eli alışkın biri tarafından yazılmıştı tahminen, zira yazı oldukça düzgündü ve acemilerin yazdıklarında görülen o duraksamalardan iz yoktu. Dahası, fildişi saplı hançerden öylesine bahsetmesine bakılacak olursa, bu müzeyi iyiden iyiye tanıyan biri tarafından yazılmıştı ve bu da alanı daraltıyordu. Notun kirli yüzüne gelince -tekrar baktım ve kirin kömür tozu olması mümkün görüldü. Bu kahrolası şey aynı sakallar gibi her yerden çıkmaya başlamıştı. Kirin birazını defterimin bir yaprağına sürttüm ve analiz edilmesi için bir kenara koydum. Ancak, müzenin ön kapısındaki ağır lekeler ve "Pazarlar Galerisi"ndeki o tezgahın etrafına sıçratılanlar gibi kömür tozu olduğu ortaya çıkarsa ne olacaktı? Not Mannering'in paltosunun cebinde bulunmuştu...

Ve sonra, beyler, sonunda (en sonunda) yalın bir gerçek kalın kafama dank etti. Bu en başından beri öyle barizdi ki bir dolap dolusu sakal tarafından bile gizlenemezdi. Bu gerçek şuydu: Not Gregory Mannering'e yazılmış olamazdı.

Gregory Mannering'e yazılmış olamazdı, çünkü çok da karamaşık olmayan bir nedenden ötürü not tamamlanmamıştı. Ortasındayken aniden durmuştu ve son yarım çizgi tam ortada karalanmıştı. Birine not yazarken, bir yada başka bir nedenden ötürü imzanızı koymayabilirsiniz. Ama sayfanın yarısında yazının ortasında aniden durmaz ve notu bir zarfa tıkıp yollamazsınız. Aslına bakılırsa bu mektup bir zarfa sığacak şekilde katlanmamıştı da kare şeklinde katlanmıştı, kat yerleri keskin ve sanki üzerine baskı uygulanmış gibi düzdü...

Kısacası, bu notun yazarı mektup yazan dikkatsiz pek çok insanın el altında çöp tenekesi olmayınca yaptığını yapmıştı. Yazdığı ilk satırları beğenmemiş, ya da yazmamaya karar vermiş, bu yüzden yarıda kesmişti. Sonra da gözünün önünden çekmek için katlayıp ceketinin göğüs cebine sokmuş, orada da diğer kağıtlar notu düzleştirmişti. O halde Mannering, o notu hiç almamıştı; ama notu o mu yazmıştı? Onun üzerinde bulunmuştu not ama onu yazmasının olası olduğunu da sanmıyordum.

Öncelikle, not onun paltosunun cebinde bulunmuştu ve düşmesine yetecek kadar kabaca tıkıştırılmıştı. Daktilonun başına üzerinizde palto varken geçmezsiniz- ek olarak bu bir gece ceketiydi- ve, hani olur da bitmemiş notları bir gece ceketinin cebine tıksanız bile, onları önce başka bir cepte düzleştirip çıkarmaz, kömür tozuyla lekelemez ve cebinize dışarı fırlayacak gibi kabaca sıkıştırmazsınız. Bana göre bu not ne Mannering'e hitaben ne de onun tarafından yazılmıştı. Sanki bir yerden almış da aceleyle cebine sokmuş gibi görünmeye başlamıştı durum. Notta tarih olarak "Çarşamba" yazıyordu, bu da iki gün zarfında -veya bir sürü geçmiş Çarşamba günlerini takip eden herhangi bir günde, kim bilir- bir zamanda alındığı anlamına geliyordu ve her yerde kömür tozu görmek için duyduğum hipnotize tarzdaki istekliliğime rağmen, Londra genelinde herhangi bir yerden olduğu kadar, bu müzenin civarından da alınmış olabilirdi.

Bütün bunların varsayıma dayalı olmasına rağmen, yine de Mannering'in kötü bir canı olma ihtimali çıkmeye ve ısıtılmış balmumu gibi erimeye başlamıştı. Artık kendimi nedensizce öfkelenmiş buluyordum ve keşke bunu keşfetmeden önce Mannering'in üzerine atlasaymışım diye düşünmek hevesimi kaçırmıştı.

Tamamen hevesim kaybolmadan önce herhangi bir şey olursa diye, küratör odasına paldır küldür girdim.

Dört kişi vardı içeride ve hepsi de kapının sesine çeşitli ruh halleriyle bakmışlardı. Bir köşede Pruen oturmuş, kemikli dizlerinin üzerindeki bir çizim çantasına sarılmışken diğer yandan bir kağıt oyunu kartlarına can sıkıntıyla fiske vuruyordu... Onun tam arkasında polis memuru Martin dikiliyordu, kırmızı onlunun üzerine siyah dokuzlu oynamasını tavsiye edecek birinin ifadesiyle Pruen'in omzunun üzerinden kaçamak bakışlar atıyordu. Ancak büyük maun masanın sonunda, Miriam Wade elleri koltuğun kollarını kavrayarak yarı kalkık bir şekilde, eski gözyaşlarının bıraktığı lekeli bir bakışla kapıya baktı, öfkesi tamamen bana yönelik değildi...

Mannering'e mi yönelikti o halde? Burada bir tür tartışma veya duygusal patlama yaşanmıştı, havada iz bırakan o sessiz patlamalardan biri. Dalgaları bana ulaştı Mannering arkasını dönerek havayı bozduğunda; dimdik ayakta duruyordu, sırtı kıza kısmen dönük ve kollarını kavuşturmuştu. Byron tarzı bir hırsız gibi ifadeyle odanın öbür ucundaki duvar kasasına belli belirsiz gözlerini dikmişti. Koyu renkli saçları, kırışmış alnıyla o kırışık surat yine kendini göstermişti. Bir polis merkezine göre bir şekilde daha egzotik olan Fas etkili bir ortamla çevrelenmiş olduğundan, şimdi gerçekten etkileyici görünüyordu. Haşin tebessümü yavaşça tersine döndü.

"Ah, müfettiş," diye selamladı beni bir şeytani zenginlik ve tatlı dille. "Bizi terk edip eve gittiğinizi düşünmeye başlamıştık."

Pruen havada asılı kalan bir kartla kalakalmıştı. İnce sesi çatlıyordu.

"Tanrıya şükürler olsun ki döndünüz," diye hırıltılı bir sesle konuştu. "Pek adil sayılmazsınız ama insansınız nihayetinde. Oradaki Şeyh'in çenesini kapamasını sağlarsınız belki. Bayan Miriam'ı üzüyor-"

Miriam, "Pruen!" diye haykırınca adam sanki vurulmuş gibi koltukta düşüp mırıldanarak çöktü. Sonra Miriam kızarmış, güzel yüzünü, kirpiklerinde hala yaşlarla ve sıkıntılı bir pişmanlıkla Mannering'e çevirdi. Bazı insanlar çok şanslı oluyor.

"Doğrusu, Greg, dediğimde ciddi değildim. Çok üzgündüm ve burada korkunç bir şekilde tutulmamız, " bana kin dolu bir biçimde baktı, "aklımı kaçırmak üzereyim-"

“Unutmaya çalış, canım,” dedi Mannering. “İkimiz de üzgündük.” Kızın eline hafifçe vurdu. “Müfettişle ben ilgileneceğim.”

“Bayan Wade,” dedim, “erkek kardeşiniz burada, Bay Holmes ve Bay Butler ile diğer odada. Onların yanına gitmek isterseniz gidebilirsiniz. Sizin burada olduğunuzu bilmiyorlar. Pruen, sen de gitsen iyi olur.”

Kız, Mannering’i iki kat öfkeliendirmişe benzeyen bir çeviklikle uçarcasına çıktı odadan. Ellerini sıkıp bıraktı ve ardından masanın yanına oturdu. Wade ve Pruen çıkarken, kapıda duran Hoskins’e şöyle fısıldadım: “Collins’i o odadan çıkar. Bırak konuşsunlar, ama sen de dinle.”

Sonra Martin’i de gönderip, elimde defterimle Mannering’e döndüm. Mannering farketmemiş gibiydi. Koltuğa çökmüş, hazırlıksız ve öfkeli bir tavırla, öyle ki şaşı bakışı neredeyse sakatlık derecesinde geri dönmüştü. Havada basıncın ya da canlılığın düşmesi gibi, bir şekilde bir değişiklik vardı. Oturmuş, sıkıdığı yumruklarının işaret parmaklarını başparmağıyla sürtüyor ve hafiften yerinde kıpırdanıyordu. Konuştuğu zaman sözcükler sanki yumruk atar gibi aniden fırlıyordu ağzından.

“Benim derdim ne?” diye sordu.

“Dert?”

“Evet, ne demek istediğimi biliyorsunuz. Ben bir insanım. Bu adi heriflerin hiçbirisi umurumda değil... onların benim hayatım hakkında ne düşündükleriyle hiç ilgilenmedim, aklıma gelmişken söyleyeyim-bu sızdıran kapakçık,” göğsüne, kalbinin altına bastırdı eliyle, “sorumsuzca davranmaya başlayana kadar. Eskiden üzerine hiç düşünmeden yapabildiklerimin hiçbirini bugün yapamıyorum. Ufak tefek bir iş halletmeye çalıştığımda -sonra bir şey çat ediyor ve neler olduğunu siz de biliyorsunuz. Nefret ettiğim türden bir salak durumuna düşüyorum,” dedi kasılmış çenesinin arasından, alçak sesle konuşmuştu ama öyle şiddetliydi ki yüzü kıpkırmızı olmuştu. “Tanrının, bu dünyada nefret ettiğim bir şey varsa, o da bir aptal gibi görünmektir...”

İstemeye istemeye adamdan oldukça hoşlanmaya başladığımı fark ettim. “Sizce de,” dedim “bu kadar çok düşünmeyip unutsaydınız-“

“Düşünün bi kere! Düşünün! Bir adamdan bir odaya girmesini ve duvarlara bakmasını engelleyin. Ondan tiyatroya gitmesini ve gözlerini sahneden ayırmasını isteyin. Her zaman kendi karar vericiniz kendiniz olmak istersiniz , en azından ben öyleyim... Ve kısa bir süre öncesine kadar bunun oldukça doğru olduğunu düşünürdüm. Kendi kararlarımı kendim veriyor olmak hoşuma giderdi,” dedi bana, tamamen bilinçsiz bir kibirle, “çünkü bu doğrudu ve fakat şimdi daha budala görünemezdim-Ama bir şeyler değişti-bir-denbire hem de- şimdi bu konuda bişeyler söylemek zorundayım, ve konuşmaya ve konuşmaya... Bakın, bir takım şeyler yaptım; evet bunları gerçekten yaptım ve herhangi bir nedenden ötürü bahsetmem gerekmediği sürece bahislerini açmak istemem ve kendime bile salakça geldiğine göre bu yaptıklarım tam bir zıvalık bunu kabul ediyorum. Beni anlıyor musunuz? Bu yüzden insanlara kötü davranıp hakaret etmem gerekiyor. Aklıma gelmişken, onlara eskiden de hakaret ederdim-gerçekten, çünkü onları pek önemsemiyorum,” bunu açık bir gerçek olarak ifade etmişti ve oldukça sakindi, “ama şimdi bu biraz abartılı oldu. Miriam’ın arkadaş grubuyla özellikle bağlantılı olarak düşündüm bunu-“

“Onları tanıyor musunuz?”

“Holmes’u ve Kirkton adlı kızı tanıyorum, o kadar. Diğerleriyle tanışma isteğimin olmadığını söyledim,” dedi serinkanlı bir sesle ,”çünkü benim ilgimi pek çekmiyorlardı. Miriam’da şu Sam Baxter denen adamın bir fotoğrafı olduğunu hatırlıyorum-şu büyütlüp renklendirilmiş fotoğraflardan; Miriam çocukça şeylerden hoşlanır -ben de o fotoğrafla Malay Yarımadası’ndaki kızıl maymunlarından birini her bir ayrıntısıyla karşılaştıran tam bir bilimsel çalışma çizdim.

“Oldukça bilimselmiş, buna hiç şüphe yok.”

Düşünüp taşındı. “Şey, gerçeklerden biraz fazla abartılı olmuştu, tabii. Ama Miriam gelip de Baxter’ın Kahire’deki elçilikte geçirdiği sekiz aydan daha kısa sürenin ardından anadili gibi Arapça konuşabildiğini söyleyince, bu duruma tam da hakettiği gibi müdahale ettim.” Gülümsemesinin yerini tekrar o şaşkın hoşnutsuzluk almıştı. “Neden onlarla tanışmak istemiyorum? Neden? Onların üstesinden gelebilirdim, yapardım bunu - Ama bir sandık dolusu çanak çömlekle kendimi gülünç duruma düşürdüm-ve sonra da okullu kızlar gibi bayıldım-!”

Sandalyesinden sıçradı.

“Faydası yok. Mevcut sıkıntıyı tek başıma kavga ederek çözmem gerekecek. Bunu bir yandan içimi dökmek için anlatıyorum size, bir yandan da bu gece ofisinizde kendimi komik duruma düşürmemin nedenini açıklamak için. Bana ne oldu bilmiyorum, tabii asıl neden sizin memurunuzla olan tartışma değilse. Sadece uğramıştım: siz beyaz sakallı bir adamın çavuşunuza saldırdığından bahsederken neden böyle bir şey yapayım? Neden? Bilmiyorum. Ama bu gece burada ne olduğu konusunda hiçbir şey bilmiyorum ve ölü adamı daha önce görmedim kesinlikle.”

Bunları söyleyip rahatladıktan sonra, derin bir nefes aldı; tekrar rolüne adapte olmaya çalıştığını, paralı asker karakterinde somurtmak veya caka satmak için tekrar sahne makyajına büründüğünü hissettim. Havada o hafif değişiklik belirdi yine. Gülümseme şeklinden, takındığı kibirli ve şen ifadesinden ve hareketlerinden, az sonra “Melodramı bırakın! Richard kendine geldi!” gibisinden bir söz edeceği açıktı. Ama onu önlemem gerekiyordu.

“Eğer bu konuda bir şey bilmiyorsan,” dedim, “bu notu nereden buldun?”

Notu masanın üzerine koydum. Kaşlarını çatıp baktı biraz (san ki kendini hazırlıyormuş gibiydi) ama hiç de paniğe kapılmış gibi görünmüyordu. Bir süre nota gözlerini diktikten sonra yukarı baktı.

“Demek polis merkezindeyken aldınız bunu,” dedi sessiz bir şekilde. “Oradayken kaybettiğimi sanmıştım. Doğruyu bilmeniz gerekiyorsa, notu Holmes’ün dairesinden almıştım.”

Hiç kıpırdamadan gözlerimin içine baktı.

“Holmes’ün dairesinden... Ne zaman?”

“Bu gece, müzeye gelmeden az önce.”

“Ama sizin müzedeki toplantının iptal edildiğini bilmediğinizi sanıyordum? Holmes’ün dairesine gittiyseniz eğer-ne zamandı?”

“Onbire yirmi kala civarında.”

“O halde, geri kalanlar size toplantının iptal olduğunu söylemediler mi?”

“Hayır, söylemediler,” diye yanıtladı Mannering sakın sakın. “Anlıyorsunuz ya, orada kimse yoktu.”

Bu durumla ilgili tüm olasılıkları kapsamak ve müdahalemi bu olasılıklar çerçevesinde düzenlemek için masanın etrafında yürüdükten sonra notu tekrar okudum ve yerine koydum. “Doğru,” dedim. “Olanları duyulalım bakalım.”

“Size söylediğim gibi, bu gece saat on birde müzede olacaktım. Miriam ve erkek kardeşi bir tür yemekte olacaktı ve müzeye de oradan geleceklerdi. Yani Miriam’a ben eşlik etmiyordum. Ama bir yabancı gibi görünmemek için bari müzeye biriyle gideyim diye düşündüm.” Dişlerini iyice sıktı. “Tanıdığım tek kişi Holmes’tu. Yani, dediğim gibi, yaklaşık onbire yirmi dakika kala Prince-Regent Court’a uğradım. Santraldaki oğlan üst katta bir parti olduğunu söyledi ve yukarı çıkmama izin vermek istemedi. Ama ona haddini bildirdim tabii ve yukarı çıktım.”

Duraksadı.

“Kapıyı çaldım ama kimse açmadı, içeride de kimsenin sesi gelmiyordu. Kapı sürgü ile tutturulmuştu sadece, ben de içeri girdim. Daire boştu ama çocuğun söylediklerinden sonra neden böyleydi anlamadım. Arkada küçük bir oturma odasında yeni yakılmış bir kömür ateşi mevcuttu. Not da açık olarak şöminenin içinde ateşe yakın duruyordu. Açıkta-şimdi olduğu gibi değil, gerçi buruşmuştu. Ben-“ Çenesi sıkışıyordu ve yüzü kızarmış ve asılmış haldeydi, ancak bir uyurgezer gibi konuşuyordu. “Notu aldım ve okudum. Sonra da cebime koydum.”

“Neden?”

“Bir nedeni var ama bunun ne olduğunu size söylemeyeceğim.” (bir patlamanın eşiğindeydi; siyah kaşları V şeklinde aşağı çekilmişti , onların altındaki duygusuz mavi gözleri düşüncesizce bakıyordu. Sesi kalınlaşmıştı.) “Bir nedeni var, bu da sizi ilgilen-dirmez.”

“Diğerlerinin bunu bilmesine herhangi bir itirazınız var mı?”

“Hiç yok.”

Kapıya gidip açtım ve dışarıda duran Martin’le konuştum. “Diğerlerini topla ve buraya getir. Onları getirmeden önce, Collins’i al ve -büyük eşya sandığını biliyor musun, çavuşun açtığı, içinde kurşundan bir tabut olan? - işte, onu da buraya taşı.”

Mannering dimdik durmuş, sessiz ve gözleri odanın karşısındaki açık asansör kapılarına sabitlenmiş dururken, daha önce yapılması gerekeni yaptım. Gösterişli odanın bir köşesinde, daha önce bahsettiğim üzere, katlanan bir daktilo masası vardı Standart model bir Remington 12, kırmızı ve siyah şeritli makinayı kaldırdım. Masanın çekmecesinden aldığım bir sayfaya birkaç satır yazdım. Virgülün kuyruğunda aynı leke vardı. Rastlantı değilse ve bir uzmanın incelemesine bağlı olarak, Mannering'in Holmes'ün daire-sinde bulunduğu not bu makinede yazılmıştı.

Daktilo, içinde özellikle bıraktığım kağıt ile köşede dururken, Martin ve Collins eşya sandığını talaşları döke döke hareket ettirmeye çalışıyorlardı. Kapağı çıkarılmıştı ve bir talaş yatağından yaklaşık bir metre seksen santim uzunluğunda kurşun bir kutunun eğri sırtı yükseliyordu. Kurşun çürümeden dolayı çok eskimişti ama talaşı temizleyince kapağa kazınmış Arap harflerini çıkarabildiğimi düşündüm. Kapağın tabuta yerleştiği yerlerde, yeni yapılmış kırmızı mühürler vardı.

Collins elime bir savaş baltası ve keski vermişti ki kapı tekrar açıldı. Miriam önce girdi, bakışları hemen Mannering'e gitti. Onun ardından Jerry Wade, sonra Holmes, sonra Pruen, sonra da polis kaskı hala yana kaymış halde Butler geldi. Ama ortamda dair tek komiklik işareti buydu, zira hepsi sabit bir şekilde Mannering'e bakıyordu. Hatta öyle bir konsantrasyonla bakıyorlardı ki, Jerry Wade'in ayağı takılana kadar eşya sandığını fark etmemişlerdi bile.

"Bu şey de ne yahu?" diye sordu, cana yakın, mızımız sesi sanki bir gerilimi dindirmişti. Bu kavruk ufak gulyabani- herkesten daha tuhaf bir görünümde- hala odadaki en insani figürdü. "Pek çok kez komik görünümlü ıvır zıvıra çarpmışımdır burada, ama tanrı akına bu da nedir böyle?"

"Henüz öğrenmedik," dedim. "Harun el Reşid'in karısı olabilir veya olmayabilir. Bu arada--"

Mannering'i Wade ve Butler'a hevesle takdim eden Miriam oldu, sanki her şey yoluna girecekmiş gibi bir ona bir diğerine gülümsüyordu. Mannering o gecenin erken saatlerinde benim ofisimde yeterince canayakın idiyse de elini uzatmamıştı.

“Ah, evet, tabii,” dedi. “Sanırım ikinizin de adını duymuştum. Ama Miriam, Bay Butler’ın bir polis olduğundan bahsetmemişti bana.”

Keski ve savaş baltası ile kurşun kutuyla uğraşmaya giden Collins ve Martin’e başımla işaret ettim. Yalnızca mühürleri kırıp kapağı kaldırmaları gerekiyordu. Keskinin sesi Holmes’u canlandırmışa benziyordu. Gözleri odayı baştanbaşa süzdü; ilkin duvar kasasına, oradan daktiloya ve tekrar kasaya.

Kutuyu kastederek, “Bunun amacını anlamıyorum,” dedi oldukça tiz bir sesle. “Neden bunu çıkardınız? Yeni değil; üst kattaki Arap sergisindeydi yıllardır ve Arap bir gümüş sandığından başka bir şey değil. İçinde hiçbirşey yok. Bu kez kafanıza nasıl çılgınca bir fikir koydunuz, müfettiş?-Bu arada, benim daktilomla oynayan kim öğrenmek isterim.”

“Yaptık efendim,” dedi polis memuru Collins. “Kapağı kaldıralım mı? Diğer taraftan menteşeli.”

“Kaldırın,” dedim ve hazırlandım.

Grup sessizleşmişti. Yine de onların birbirlerine baktığını gördüm. İfadeleri şaşırıcıydı, sanki kendileri bile hangi tavrı takınacaklarını bilmiyormuş gibi görünüyordlardı. Birkaç saniyeliğine, iki memur kapakla uğraştığı sırada çatırtı ve gıcırtilardan başka ses çıkmadı. Benim zihnim de bulanık fikirlerle doluydu; sanki o kutuda bulacağımız en kötü şey İran tozu ya da başka bir ceset değil de, yalnızca takma bıyıklı gibi geliyordu bana. Kapak, şimdi Pruen’in neşesinin gürültüsüyle karışan kulak tırmalayan bir gıcırtila ile yükseldi.

Kutuda hiçbir şey yoktu. Çelikle kaplıydı ve içinde hiçbir şey yoktu. Londra havasından kaynaklı Londra tozu bile yoktu. Tertemizdi.

“Pekala çocuklar,” dedim. Kapak gürültüyle yere düştü.

“Ona demiştim içinde hiçbir şey yok diye,” diye yükseldi Pruen’in sesi boğuk bir kıkırtıyla. “Harun el Reşid’in karısıymış! İçinde bir şey yok demiştim ona.”

Yukarı baktığımda Holmes’ün solgun gülümsemesiyle karşılaştım. “Bu da meseleyi çözer gibi görünüyor, değil mi?” diye sordu.

“Tanrı Zübeyde’nin günahlarını affetsin! Ama onu bir Arap gümüş sandığı içinde bulamayacağınıza sizi temin edebilirim. Bana inanmaya hazır mısınız şimdi?”

“Aslında hayır, her konuda değil,” dedim ve notu cebimden çıkararak yavaşça açtım. “Bunu siz mi yazdınız?”

“Neyi yazmışım?”

“”Sevgili G., Bir ceset olmalı-gerçek bir ceset. Ölme şekli önemli değil, ama ortada bir ceset olması gerek. Cinayeti ben hallederim- fildişi saplı *hançer* işi görür, ya da tercih edilirse boğma yoluyla’ Buna bakın! Bunu siz mi yazdınız?”

“Kesinlikle hayır,” dedi Holmes ve gözlüğünü büyük merceklerinin arkasında yüzü yağ gibi beyaz olmuştı. “Neden bahsediyorsunuz siz yahu? Benim gözümü korkutmaya çalışmayın, dostum! Hangi gülünç fikirle-“

“Şurada duran daktilonuzla yazılmış. Bunu inkar mı ediyorsunuz?”

“Sevgili bayım, onaylamam veya inkar etmem söz konusu bile olamaz. Onu ben yazmadım. Daha önce hiç görmedim o notu.”

Holmes geriye doğru kısa bir adım attı. Cana yakın, temkinli, küçümseyen ifadesi yumuşak mavi gözleri gibi sabitlenmişti.

“Biraz bekleyin, müfettiş!” dedi Jerry Wade, biraz zıplamıştı. “Lanet olsun, eğer-“Kes sesini Patron”, diye lafını kesti Holmes, ıstıraplı bir hızla ama yine de serinkanlılıkla, “ve bırak bununla ben başa çıkayım. Benim dairemde bulunduğunu söylemişsiniz. Kim tarafından bulunmuş?”

“Bay Mannering tarafından. Başka bir şey daha var. Sizin ve partinizde bulunanların geri kalanının saat dokuzdan itibaren bütün gece dairenizde olduğunu söylüyorsunuz, değil mi?”

“Kesinlikle.”

“Ancak Bay Mannering oraya onbire yirmi kala gitmiş ve evde kimse yokmuş. Hiç kimse.”

Artık birden fazla nedenden ötürü birleşik bir cephe oluşturmuş olan kapının yanında duran hareketsiz grubun içinde Richard Butler ilerliyordu. Kaskını başının arkasına takmış, kayışla destekleniyordu: grimsi mahmur gözlerin biraz kısık durduğu yuvarlak, toplu

bir suratta grotesk bir etki yaratıyordu bu. Elleri ceplerinde, yavaş adımlarla Mannering'e yürüdü.

"Seni ispiyoncu domuz," dedi oldukça sakın bir biçimde.

Mannering ona baktı.

"Bunun için seni seçiyorum," dedi Mannering, "çünkü en irileri sensin."

Dediğim gibi Butler'ın elleri ceplerindeydi, ama ceplerinde olmasaydı bile kendini müdafaa edecek zamanı olup olmayacağından kuşkuluyum. Mannering bir çingiraklı yılandan beş kat daha hızlı olmalıydı, zira kimse olayın olduğunu görmedi. Sonrasında Collins bana onun yumruğunun yalnızca 30 santim kadar gittiğini söyledi bana. Ama bunun bilincinde değildik, yalnızca Mannering'in içinde bomba gibi bir şey patlamış gibi olmasıydı. Butler'ın omzunun ardından bir saniyeliğine yüzünü gördüğümde, tanık olduğum bir delinin yüzüydü ve sadece düz, kemiksi bir tür ses duydum. Sonra Butler ses çıkarmadan ve sanki kendi özgür iradesiyle yapmışçasına usulca öne kaydı, dizlerinin üzerine düştü ve süslü halının üzerine kapandı.

Sessizlikte Mannering'in ısıklık çalan soluğunu duydum, kimse yerinden kıpırdamıyordu.

"Yapılacak en münasip şey buydu, itiraf ediyorum," dedi Jerry Wade'in sesi o boşluğun ortasında, "ama bu senin daha az adi olduğunu kanıtlar mı?"

Bir saniyeliğine Mannering'in ona da saldıracağını sandım ve buna kalkışsaydı adamın kolunu kırmaya hazırdım. Ne var ki zayıfça soluyan ve bronz teninin altında bembeyaz olmuş Mannering, masanın üstünden şapkasını ve bastonunu aldı.

"Şahitleri kötü duruma soktuğum için üzgünüm, müfettiş," dedi normal bir ses tonuyla, "ama beş dakikada kendine gelecektir. Benden istediğiniz başka bir şey var mı?"

"Teşekkür ederim," dedim, "ama bu gece için yeterli olacaktır. Pekala. Evinize gidebilirsiniz."

Bu da, beyler (Dedektif-Müfettiş Caruthers son olarak söyledi), bu vakayla olan resmi bağlantımı neredeyse sona erdiliyor. Aldığım notların sonuçlarının daha iyi kişiler tarafından

yürütüldüğünü duyacaksınız, ama bu suçun başlangıcına dair bütün ayrıntıları vermekle görevlendirildim; olayda adı geçen karakterlere dair kendi tasvirlerim ve izlenimlerimle beraber. Bazıları önyargı içerebilir ve bunlar benden sonra gelen kişiler tarafından düzeltilebilir. Yalnızca benim bulgularım göz önünde bulundurulmalı ve onları sabah saat dörde kadar sorgulamama rağmen kişilerin oluşturduğu bu gruptan daha fazla bilgi alamadım. Oluşturdukları birleşik cepheyi korudular.

Benim teorilerimin herhangi birinin burada yeri yok, zira ertesi gün sabah onda bütün vaka tersine döndü. Tersine dönerek benim kafamı karıştıran önceki saçmalıkların her birini açıklamaya kavuşturdu-ancak daha fazla saçmalık olarak geri geldi ne yazık ki.

O gece Brixton'daki evime gitmedim. Merkezde birkaç saat uyudum ve raporum üzerinde çalışmaya başladım. Tasnifi biraz zaman alan raporumu tam tamamlıyordum ki Emniyet Amiri Hadley telefon edip Yard'daki Yardımcı Komiser'in ofisinde istendiğimi söyledi. Ofisine saat ona biraz kala gittiğimde, Sir Herbert Armstrong'u odada aşağı yukarı yürürken ve okuduğu bir mektuba gülüp söverken buldum. O mektup bütün bu sarsıcı işe bir nokta koydu. Burada bir kopyası var. "Orkney Oteli, Kensington, Saat Sabah 1:00, Cumartesi, 15 Haziran" tarihli ve Sir Herbert'in adına yazılmış. Elyazısı oldukça heyecanlı bir ruh halini gösteriyor. Mektupta şunlar yazıyor:

Bayım,

Bu satırları, dünyanın en büyük utancına yakın bir duygu ve dünyanın en büyük kaygılarını da içeren oldukça derin bir tereddütle kaleme alıyorum. Ama kalbimin derinliklerine baktım ve görevimin beni buna mecbur bıraktığını biliyorum. Edinburgh'ta John Knox Presbiteryen Kilisesinin papazı olarak yirmi yıllık aciz (fakat inanıyorum ki aynı zamanda yardımseverlikle dolu) hizmetim boyunca en az birkaç kere acı verici veya mahcup edici denebilecek duruma karıştığım oldu. (*Protestant Churchman* dergisinin köşelerinde Moderatör'le yaşadığım fikir ayrılığı hatırlayabilirsiniz, bağış çanağının soldan sağa yerine sağdan sola geçirilmesi sorununa değiniyordu; korkarım ki bu ara sıra sert tartışmalara neden olabilen bir ihtilaftı.) Bu arada ben, umuyorum ki, hiçbir

anlamda dar kafalı bir adam değilim. İskambil oynamakta ve sağlıklı bir eğlence biçimi olarak dans etmekte bir zarar görmüyorum ve gözlemlerim kilise toplantılarındaki ahlaki bozulmaların biraz fazla büyütüldüğüne ikna ediyor beni. Eğer taşra görüşlerini benimsemeye meyilli olsaydım bile, Doğu'da yaptığım kapsamlı seyahatler, başka ülkelerin insanları ve adetleriyle temasa geçmeyi gerektirdiğinden, yine de (deyim yerindeyse) ufkumu genişletirdi.

Bunları tecrübeden veya özgür görüşlerden yoksun olmadığı-mı göstermek için yazıyorum. Ama İskoçya Kilisesi'nin bir papazı olarak en çılgın düşlerimde bile -kendi irademle- yüzüme takma sakal takacağımı; bir tuvalet penceresinin sağladığı çıkış yoluya bir binayı terk edeceğimi ve oradan bir yağmur oluğu yardımıyla ineceğimi; bir duvara tırmanacağımı; bir polis memuruna öldürecekmiş gibi saldıracağımı ki bu polis memuru, aklım şimdi başımda, hiç bir zarar vermemiştii ve son olarak bu içler acısı olay yerinden bir kömürlük yoluyla çıkacağımı asla düşünmezdim. Burada belirtmek isterim ki bahsettiğim şeyler eğlence amacıyla yapılmamıştır. Ayrıca alkol, uyuşturucu veya hipnoz etkisi altında olduğumu kesinlikle ileri süremem.

Fakat hepsi bu kadarla kalmıyor, yoksa korkarım ki asla konuşmaya mecbur kalmazdım. Kısaca anlatayım: Bir suç işlendiğine şahit oldum ve bu diğer ayrıntılar toplum tarafından duyulursa benim akıbetimle ilgili olacaklara rağmen konuşmak *zorundayım*. Bu sabah tam olarak on bir otuzda sizi ziyaret etmeme müsaade ederseniz, size karşı en derin duygularımla borçlu ve minnettar olacağım.

Saygılarımla,

William Augustus Illingworth

İkinci Bölüm

Binbir Gece

Masallarındaki İngiliz

Yardımcı Komiser Sir Herbert Armstrong'un İfadesi

Bronz Kapıların Önünde :
Dr. Illingworth Ali Baba'yı Nasıl Oynadı

Eh, çocuklar, sekreterim Cumartesi sabahı saat dokuzda o mektubu masama koyduğunda şaşkına dönmüştüm. Evet, et kafalılar, şaşkına dönmüştüm. Ama benim asıl sinirimi bozan şey adamın bir türlü sadede gelmemesiydi. Görmeyi en sevdiğim şey doğrudan olayın özüne inen kişilerdir. Dünyada ağırdan alınması gereken hiçbir şey yoktur, doğru seçilmiş bir Burgundy ile güzel bir akşam yemeği haricinde belki-ha! Bel ölçünüz için iyi olmadığını söylemelerine izin vermeyin; sırf etten oluşuyorsa karnın nesi kötü? Benimkine bakın. Demir kadar sert. Ne diyordum ben yahu? Dikkatimi dağıtmayın. Ah, evet, şimdi sen, Carruthers- senin sorunun şu, beyefendilerin içgüdülerinden çok var sende ve bu da bir yere varmanı engelliyor. Bende yok bunlardan. Bu yüzden bir polis teşkilatı veya tereyağı üretim şirketi ya da herhangi bir yapıyı idare edebilirim ve herkes eğer hemen işe koyulup görevlerini tam olarak yapmazlarsa mezarlarının üzerine dans edeceğimi bilir. Doğruca konuya girerim. Hırpala onları. Grr! İşte ben buyum.

Yani, dediğim gibi, Cumartesi günü sabah saat dokuzda sekreterim içeri girdi ve kulağıma tısladı... Böyle bir alışkanlığı var da. Beş yıldır bu adamı kovmaya niyetleniyorum ve üstelik arkamdan bana Donald Duck lakabını takma cesaretini göstermiş olan oydu sanırım. Mektubu masama koydu ağırbaşlı bir tavırla, ben de okudum.

Dedim ki: “Kim bu Illingworth?”

Alnını çattı ve saç hizasının arkasını kaşıyarak sonunda dedi ki, “Onun bir İskoç olduğunu söylemem gerekir, efendim.”

Ben de dedim, “Bir İskoç olduğunu ben de iyi biliyorum. Ama sana sorduğum, onun kim olduğu? Hakkında bir şey biliyor musun? Kim kimdir rehberi nerede? Hem, şu takma bıyık meselesi de nedir? Saçmalık! Papazlar takma bıyık takmazlar.”

“Şey efendim, bu takmış ama,” diye belirtti. “Belki İskoçya’da ayinin bir parçasıdır. Neyse, bu konuda ne yapmayı düşünüyorsunuz? Bu sabahki rapordan bahsedebilirim diye düşündüm. Henüz kimliği belirlenememiş bir adam geçen gece Wade Müzesi’nde cinayete uğramış. Emniyet Müdürü Hadley bunun o olayla ilgisi olabileceğini düşünüyor.”

Bana ilk ufak bilgileri verdikten sonra birkaç dakika içerisinde öyle şaşkına dönmüştüm ki onunla münakaşa zahmetine bile girmedim. Yani, yaşlı Jeff Wade’i zengin olmadan yani çok önceden beri tanırım; Somerset’te aynı köyde doğduk. Tarihi kalıntılara hep büyük ilgisi olmuştur bu adamın-bar yerine harabelerde eğlenmeyi tercih eder- ama o zaman, bugünlerde kendi kendini cesaretlendirdiği ölçüde kararlı ve bilgili değildi. Jeff Wade’i High Littleton ile Bristol arası yolda (on beş santim toz içindeydi o yol) ekose takım elbise ve kıvrık kenarlı bir melon şapka giymiş, selesi yüz seksen santim yüksekte yüksek tekerli bir bisiklet sürmeye çalışıyordu. Cambaz ayaklığı giymiş gibi yol boyunca yalpalar durur her on iki metrede bir düşerdi. Bir keresinde şapkasının üzerine düştü ama her seferinde tekrar binerdi bisiklete. Jeff Wade böyleydi işte. Bir tür kendini feda eylemi olarak bir çitin üzerinden eğilen bir çiftçi gördüm. Baktım ve Wade olduğunu gördüm ve kendisine “Ne yapıyorsunuz Bay Wade?” dedim. Jeff de dedi ki “İşildağımı parçaladım, ama Tanrı şahidimdir ki, ne olursa olsun bu gece Bristol’a varacağım.” Ve bunu yapmış bir şekilde oraya ulaşmıştı. O günlerde bile yüzünün yanlarından çıkan kılıç gibi keskin bıyıklardan bırakan kısa, tıknaz bir adamdı. Sonra kuzeye gitti ve iç çamaşırı veya pantolonlardan veya ne bileyim benzer şeylerden milyonlar kazandı. Tuhaftır, Jeff Wade yabancılardan nefret ederdi, özellikle de koyu tenli yabancılardan. Şimdilerde ana uğraşının İran veya Mısır kalıntıları olması entersan olmuş, gerçi yabancılardan ölü olduğu takdirde sorun yaratmadığını düşünüyordur sanırım. Biz İngilizler genellikle öyle düşünüyoruz. Yine de ben Jeff’i o yolda bir toz bulutu içinde yalpalarken hatırların, çitin üzerinden eğilmiş şekilde, etrafta elma ağaçları çiçek açmış olarak.

Popkins, yani sekreterim dedi ki: “Elma ağaçlarını bırakın bir kenara. Bu bir cinayet davası. Doğruca konuya girelim, efendim. Benden ne yapmamı istiyorsunuz?”

Onu bir güzel azarladıktan sonra, mevcut tüm raporların gönderilmesini istedim ve bana hikayeyi anlatması için Carruthers’ı çağırttım. İşin özünü duyduğumda (ve en önemli noktası apaçık görünüyordu, birazdan size göstereceğim üzere) endişelenmiştim. Hem de ne endişelenme. Bizim istediğimiz, bu Dr. William Augustus Illingworth denen adamın, Jeff Wade’i ilgilendirmese inanmayacağım bu kaba daire kendi yorumunu vermesiydi. Ben de öbür işleri bir kenara bıraktım, puro içip Dr. Illingworth’ü bekledim. Big Ben tam on bir otuzda çaldığında, birkaç polis memuru onu özel ofisime bir suçlu gibi getirdi, o da kendisini asılmaya götürüyorlarmış gibi kendinden geçmiş halde etrafa bakıyordu.

Ne bekliyordum bilmiyorum ama kendisi bana aynı anda hem güven verecek hem de kızdıracak kadar, cana yakın biriydi. Uzun, zayıf, bir deri bir kemik görünüşlüydü -fazla büyümüş bir çiroz gibiydi; hatta balığa benzeyen gözlerinde de çirozumsu bir şey vardı- ama kendine hakim olduğunda bana gerçek bir ağırbaşlılıkla baktı. Çok ciddiym. Uzun, kösele gibi bir yüzü ve konuşmaya başladığında çenesini yakasına sokma huyu vardı. Böylece kırışıklıkları kulaklarına kadar çıkıyordu. Bir de ağzını açınca yere dikkatlice bakma ve tekrar yukarı bakma huyu vardı konuyu kaçırmamak adına. Cebinden kemik çerçeveli okuma gözlüğünü çıkardı ve elleri titreyerek gözlükleri taktı. Gözlük burnunu daha uzun gösteriyordu. Pas rengi bir takım elbise vardı üzerinde, kolunun altında yumuşak bir şapka bulunurken griye çalan saçları biraz yamuk taranmıştı. Elbette adamı araştırtmıştım. Aynen iddia ettiği gibi biriydi. Ek olarak görevinden sonra beklenmedik büyük bir depara kalkan ve belanın içine düşen, çetin, efendi, kibar, serserim bir ihtiyar izlenimi oluşturmuştum şimdi (ve pek hataya düşmem, et kafalılar). Bir Tankçı Muhafızı’ndan çok daha dik durmasından ve en az 46 numara çizme giyiyor olduğunu düşünmemden başka bir şey gelmiyor aklıma.

“Sir Herbert Armstrong?” dedi beni sıçratan, kulağı tırmalayan bir sesle.

“Oturun,” dedim. “Sakin olun.”

Sanki vurulmuş gibi sandalyelerden birine çöktü, ben yine sıçradım.

“Lanet olsun, yapmayın şöyle!” dedim. “Sakin olun ve asıl konuya gelin lütfen.”

Şapkasını özenle yere koydu, çenesini çekti, mağara gibi ağzını açtı ve aceleyle sanki vızıldar gibi konuşmaya başladı. Kullanmış olduğu cümleler silsilesini kendi hafızamla anımsayamadım. Bu yüzden bütün meseleyi stenocu adamın kayıtlarından aktarıyorum.

“Dikkat ettim de, Sir Herbert, pusulamı almışsınız,” dedi. “Yazdığım mektubum aracılığıyla size iletmış olduğum maksadımın birtakım yanlış anlaşılma sebebiyet vermiş olabileceğini düşünüyorum. Lütfen bunun bitkin ruh halimden kaynaklandığına inanın ve beni affedin. Ama ben –şey- ben içim rahatlayarak itiraf etmeliyim ki –henüz- kelepçe ya da prangaları ortalıkta görmediğim için mutluyum...”

“Tabi ki” dedim, “ben yardımcı polis komiseriyim, demirci değil. Bir puro alın.”

Puroyu aldı, ucunu kibar bir şekilde ısırdı ve devam etti.

“Söylediklerime kaldığım yerden devam ediyorum, Sir Herbert. Dün geceki pusulamdaki ifadelerin hiçbirini geri almamakla, hatta bunu temenni bile etmemekle beraber, bahsettiğim suçun – tek kelimeyle, onu işlediğimle ilgili olduğuna dair inancınızı ciddiyetle düzeltmektir dileğim. Doğrudan düşünme ve yazmayı geliştirme çabam hep olsa da, korkarım ki dün geceki perişan halimle sizde yanlış bir izlenim bırakmış olabilirim - affınızı rica ediyorum!”

Tam da doğru anda sözünü kesmişti. Önce, cebinden bir kutu kibrit çıkardı; içinden bir kibrit çıkarmaya çalışırken kutuyu parampaşa etti ve yüzüme kibrit yağdırdı. *Bunda* sorun yoktu. Sonra bir kibrit alıp sigaramı yakmak için çaktı. “Affınızı rica ediyorum!” dediğinde, parmakları öyle titriyordu ki yanık kibriti hafifçe gömleğim ve yeleğim arasına düşürmüştü. Bunu yapma noktasına gelmesinin sıra dışı olduğunu söyledi, ben de katıldım. Göğsüme vururken ayrıca söylediklerim bir papazın karşısında söylenecek şeyler değildi. Bir anlığına öyle delirmiştim ki az kalsın adamı dışarı attırıyordum ama kendime hakim oldum ve ona soğuk bir bakış atmakla yetindim.

“Dr. Illingworth,” dedim soluğum yerine geldiğinde, “Dr. Illingworth, size demirci olmadığımı söyledim. Sizin konuşma tarzınızı benimseyecek olursam, aynı zamanda lanet bir havai fişek olmadığımı da söyleyebilirim. Bu bir kibrit. Buna bakın. Uygun yerlerde kullanıldığı takdirde faydalı bir ürün ama benim üzerim bu yerlere dahil değil. Şimdi sizin puronuzu ben yakacağım, eğer size puro emanet edilebilirse. Ardından, polis yönetmeliğine uygun olsun olmasın, size bir içki vereceksiniz. Çünkü buna ihtiyacınız var.”

“Teşekkür ederim,” diye cevap verdi. “İçki konusundaki ulusal zayıflığımızı kabul etmeme ve bu konuda bizzat azimle mücadele etmeme rağmen- kısacası evet bir içki iyi olabilir.”

Büyük bir kadeh içki doldurdum ona, sek; gözünü bile kırpmadan ve bayağı ifadesiz bir yüzle içti.

“Epey canlandırdı beni,” dedi Dr. Illingworth, kadehi çöp kutusuna usulca atarken, “ve söylenmesi gerekeni söylerken bana destek olacak bu içki. İkinci olarak, Sir Herbert, beni bu can sıkıcı koşullarda müsterih kılan teklifsiz davranışınız için teşekkür ederim: bu koşullar ki , endişeyle görmekteyim, John Knox Presbiteryen Kilisesi’nin mütevelli heyeti üyeleri üzerinde yatıştırıcı etkisi olmayacaktır. Bununla birlikte, bu tür meselelerde, ne kadar acı verici olursa olsun, konu dışına çıkmamalıyım. Edinburgh’dan trenle seyahat ederken, boş zamanımı (seyahatin büyük kısmı Birleşik Presbiteryen Pazar Okulları’na yapacağım ve bu akşam Londra’da verecek olduğum söylevi yazmaya adanmıştı) boş zamanımı aynı kompartımandaki bir gezici satış memuru tarafından bana ödünç verilen, *Kıyamet Hançeri* başlıklı bir polisiye el kitabını inceleyerek geçirdim. Papazlık görevlerim, hem de eski uygarlıkların tarihine dair araştırmalarım, etrafımızdaki dünya ile ilgili okumalar için çok az zaman bıraktı bana; ancak hikayeyi etkileyici, hatta çekici bulduğumu ve bunun, üzerimde derin bir etki bırakan bir aydınlanma olduğunu söyleyebilirim. Hakikaten, ana karakterin kötülüğü beni dehşete düşürmüştü, kim olduğunun ortaya çıkması- Hayır, Sir Herbert, sözlerinize karşın, konudan sapmıyorum. Söylemek istediğim şuydu: *Kıyamet Hançeri*’ndeki yöntemlerinizden başka bir şey öğrenmediysem, o da ne kadar önemsiz gözükürse gözüksün hiçbir şeyin saklanmaması veya atlanmaması gerektiğidir. Hikayemi anlatırken, istediğiniz o yasal kısa ve öz üsluba uygun olduğu kadarıyla, bunu aklımda tutmaya çalışacağım.

Beyler, felç geçirmeme ramak kalmıştı, ama bu kibar, yaşlı ahmak gönüllü bir kurbana öyle çok benziyordu ki, stenocuya bir işaret vermekle yetindim. Birkaç kez genzini temizledi ve purodan bir nefes çektikten sonra aceleyle devam etti.

“Benim adım William Augustus Illingworth,” dedi birden bire, ruh çağırma seansındaki bir hayalet gibi. “Edinburgh John Knox Presbiteryen Kilisesinin papazıyım. Benden önce rahmetli babam gibi; adı geçen kilisenin lojmanında Bayan Illingworth ve papazlığa hazırlanan oğlum Ian ile kalıyorum. 13 Haziran Perşembe gününün akşamında (düenden önceki gün olduğunu ifade edeyim), Londra’ya vardım ve King’s Cross İstasyonu’ndan arabayla Kensington Caddesi’ndeki Orkney Otel’ine götürüldüm. Londra’ya gelme sebebi kısmen, az önce belirttiğim gibi, Albert Hall’de Birleşik Presbiteryen Pazar Okulları’nın bir toplantısında söylev vermekti; fakat bu seyahati hevesle beklemem başka ve korkarım ki daha bencilce bir nedenden kaynaklanıyor.”

“Hatır sayılır bir süredir Binbir Gece Masalları olarak bilinen, maalesef basitleştirilip bir şekilde gerçek anlamından yoksun bırakılan o ilgi çekici tarihi belgelere ait kaynakların ve gelişiminin izini sürmeye çalışmakla epey ilgilenmekteyim. Bay Geoffrey Wade adında saygın bir araştırmacı, eserin ilk tercümesine ait iki yüz el yazması sayfayı yakın zamanda eline geçirme talihine erişmiş—“

“Bir dakika,” dedim. Bu kısmı ifade etmeme izin ver de bakalım hedefi vuracak mıyız. Dün gece Antoine Galland adında bir adamın el yazmalarını incelemek ve bu konuda çene çalmak için Wade Müzesine davet edilmiştiniz. Bu doğru mu?”

Şaşırmamıştı, birazcık bile olsun şaşırmamıştı. Sanırım çıkarım yapmış olduğum fikrine kapıldı ve evet anlamına gelen bir yığın laf etti.

Dedim ki: “Jeff Wade’i tanıyor musunuz? Yani onu bizzat tanıyor musunuz?”

Görünüşe göre tanııyordu. Uzun süre yazışmışlar, birbirlerinde sürüyle iltifatlarla bulunmuşlar ve ilk fırsatta tanışmaya karar vermişler. Müzedeki toplantı daha Illingworth Edinburgh’tan ayrılmadan önce düzenlenmiş.

“Ve,” diye devam etti Illingworth, hikayenin ana fikrine yaklaştıkça ruhsuz yüzüne canlılık gelmişti, “ne büyük hayal kırıklığıdır

ki, dün tam olarak öğle saatlerinde otelimde Bay Wade'in asistanı ve iş arkadaşı Bay Ronald Holmes'ten bir telefon mesajı aldım. En derin üzüntülerini dile getirerek, Bay Wade'in beklenmedik bir biçimde şehir dışına çağrıldığı ve bu sebeple ne yazık ki buluşmamızı daha uygun bir zamana erteleme mecburiyetinde olduğunu açıkladı. Ben de hayal kırıklığına uğradığımı ancak şaşırdığımı söyleyemeceğimi belirttim. Bay Wade'in güçlü ve kararlı ancak kaprisli bir zihne sahip bir bey olduğu bilgisini almıştım (abarttıklarına inandığım ortak arkadaşlarımızdan). Hakikaten de, güvenilir kaynaklardan duyduğuma göre, orijinal bir bildirisini Büyük Britanya Orta Asya Topluluğu'na okuması sırasında görüşlerinden biri sorgulandığında, Bay Wade lafını kesen kişiyi acı veren bir ifade olan 'küçük adam' adını vermiş ve başkan Sir Humprey Ballinger-Gore'un yüzünün kuru eriğe benzediğini ima ettiği anlaşılmış.

Bu sebepten planlarını ikinci kez değiştirdiğini öğrendiğimde- dün öğleden sonra saat beşte- şaşırmadım. Güney Kensington Müzesi'nde (ki ben bu kurumun bazılarının bizi inandırmaya çalıştığı kadar önemsiz olduğunu düşünmüyorum) geçirdiğim ilham verici iki saatten sonra otelime döndüğümde Bay Wade'den gelen ve kısa süre önce Southampton'dan yollanmış olan bir telgrafi ilettiler bana. Buyrun.”

Masamın üzerine bir telgraf koydu. Üzerinde şunlar yazıyordu:

*ERKEN GELEBİLİRİM İPTAL ETMEMİZE GEREK YOK BU
GECE ON OTUZDA MÜZEDE BULUŞALIM GEOFFREY WADE*

“İzleyen olayların ışığında,” diye devam etti doktor telgrafa başıyla işaret ederek, “o belgeyi inceleyerek önemli bir sonuç çıkarmaya çalıştım, *Kıyamet Hançeri*'nden derlediğim hayran olunacak önerilere uygun olarak. Kağıdı dikkatle ışığa tutup filigran aradım. Ne var ki bir 'filigran'ın ne olduğundan tam olarak emin olmadığım, korkarım ki bunun varlığı ya da yokluğunun simgelediği herhangi bir kötü anlamını gözümünden kaçırmış olmalıyım.

“Ama devam etmeme izin verin. İkinci kez fikrini değiştirdiği ve vaktimi bir nebze de olsa düşüncesizce harcadığı için Bay Wade'e karşı az da olsa sabırsız davrandığımı itiraf ediyorum etmesine de, gitmeye tam olarak da isteksiz değildim. Özenle giyindim ve Bay Wade'e göstermek için yanımdan pek ayırmadığım, 1814 yılında Kalküta'da yayımlanan bu '*Masallar*'ın çok

nadir bulunan Arapça ilk baskısını aldım. Ona kitabın ilk baskısını eline alıp inceleyebilme zevkini yaşatacağımı vadediyordum bir süredir.

Paltosunun cebinden büyük, deri ciltli bir kitap çıkardı ve bunu bir başka delil olarak telgrafın yanına koydu.

“Devam ediyorum,” dedi (Bir hayli heyecanlanmaya başlamıştı şimdi.) “Yaklaşık olarak onu yirmi gece otelimin dışından bir taksiye bindim ve Wade Müzesi’ne gittim, ki tam olarak on otuzbeşte veya onbire yirmibeş dakika kala vardım. Bunun doğruluğunu sorgusuz sualsiz kanıtlayabilirim, zira taksiciye parasını öderken kol saatim akıl almaz bir biçimde parmaklarıma veya cebimdeki gümüş paralara dolandı ve kaldırıma düştü. Saat durdu ve onu çalıştırmayı halen başaramadım.”

Saati de çıkarıp telgraf ve kitabın yanına koydu. Strip-poker oynamaya başlamıştık sanki.

“İtiraf ediyorum, bir anlığına,” diye devam etti ihtiyar, çenesini içeri çekerek, “bu büyük yapının kapılarında oyalanmanın ve muhteşem bronz kapıları dikkatle izleyip kendimi kaybetmenin kışkırtıcılığına karşı koyamadım: Şah Abbas’ın Heşt Behişt, yani Sekiz Cennet’inin girişini süslediği söylenen kapıların sadık birer röprodüksiyonlarıydılar. Böylece bir süre düşünceye dalmış dururken ve kapılardaki İran yazılarını incelememe yardımcı olsun diye bir ya da iki kibrit çakmışken; sokaktan geçen iki kişinin müstehcen yorumlarıyla birden kendime geldim. Dog&Duck adında bir sokak barından yeni döndüğüm ve anahtar deliğini doğru olarak bulacak durumda olmadığım izlenimine kapılmışa benziyorlardı.

“Bu iftiraları sessizce, ağırbaşlılıkla karşıladım, yoldan geçenler geçtikten sonra (tabiri caizse), bana söylendiği üzere zili çaldım. Kapılar açıldı, içerideki ışıkların yanında kapıları açan kişinin Bay Wade’in arada sırada bahsettiği kişi olması gerektiğini düşündüm. Kendisi gece görevlisi ve bekçisi olarak yıllardan beri hizmet veren ve adı sanının Pruen olan sadık bir uşaktı.”

“Hoppala!” dedim, “Demek ki oradaymış.”

İhtiyar beni duymuşa benzemiyordu. Onun yerine öyle sabit bir bakışla gözlerini dikmişti ki üzerime vicdanım rahatsız olmaya başladı.

“Sonra da orada,” dedi, “o uğursuz kapıların ardında olacak sıradışı hadiselerin ilki ve en hafifi olarak tanımlayabileceğim olay meydana geldi. Tek kelimeyle söyleyecek olursak- Pruken yüzüme karşı bir kahkaha patlattı.

Dedim ki: “Ne yaptı?”

“Kahkaha patlattı,” dedi Illingworth ve başını ciddiyetle salladı, “yüzüme karşı. İlk olarak beni bir tür gizlilik gösterisiyle içeri çağırdıktan sonra, beni dikkatle inceledi ve ağızdan aniden çıkan bir kıkırdama olarak tarif edebileceğim bir ses çıkardı. Öyle ki yüzü sanki ileri doğru gerilmişti. Daha sonra birazdan söyleyeceğim sözleri, tekrarlamaya kalkışmayacağım bir argo dille belirtti. ‘Merabaaaa! Siz *de* kimsiniz ayol?’

“Ben de doğal olarak bu şaşırtıcı ve nahoş davranış karşısında sinirlendim ve yanıtlım biraz sert bir tonda verdim:

“‘Ben Dr. William Augustus Illingworth, dostum. ‘ diye bilgilendirdim onu, ‘sanırım Bay Wade beni bekliyor. Beni kendisine götürme lütfunda bulunur musunuz?’”

“Büyük bir şaşkınlıkla gördüm ki, adamın keyfi, azalmak şöyle dursun, korkutucu boyuta ulaşmıştı. Keyiften gıcırıyor, elleri karnının üstünde iki büküm, gizemli bir şekilde bir o yana bir bu yana sallanıyor, ancak çok az ses çıkarıyordu.

“‘Ah, sen yok musun sen,’ dedi bana, nefes kesilmelerden ve sulanmış gözlerin silinmesinden sonra. ‘Neden salonlarda sükse yapmıyorsun hiç anlamadım. (Bu ‘salonlarda’ ifadesiyle, sonradan öğrendiğim üzere pavyon sahnesinde yer alan şarkıcılar, bisiklete binenler, akrobatlar vb. gibi Tanrı sözünü yayan bir papaz için kullanıldığında tamamen akıl almaz olan, icracıları kast ediyormuş,) Şimdiye dek gördüğüm en inandırıcı şeysin,’ diye ekledi bu hayret verici yaşlı adam, ‘ve cinayete çok yardımcı olacaksın.’

“Ve bunu söyledikten sonra, Sir Herbert, dayanılmaz bir kahkahanın ortasında, uzun işaret parmağını uzattı ve kaburgalarımın beni dürttü.”

Büyünün Açılması:**Dr. Illingworth Alaaddin'i Nasıl Oynadı?**

“O an için adamın sarhoş olması dışında başka bir sonuca varmamıştım, gerçi olağandışı davranışı haricinde bu durumuna dair bir kanıt da yoktu. Bunun üzerine kendimi bulduğum holde beni karşılamaya hazır Bay Wade'i bulmak için etrafıma bakındım. İçinde bulunduğum holün heybetli ölçülerinden ve sütunlu azametinden adamakıllı etkilenmiştim. Burası pencerenin tavanla buluştuğu kornişlerden süzülen ak bir parıltıyla, belli belirsiz ay ışığıyla hafifçe aydınlanıyor ve düşüncelere dalıp gitmiş bir insanın hoşuna gidecek ortamı yaratıyordu. Bir tür mavi bir üniforma giymiş bu ufak tefek yaşlı adamın yüzüne bile tuhaf bir renk veriyordu; adam yanımda hoplayıp zıplıyordu. Hemen ardından da biraz sonra aktaracağım sözleri söyledi bana:

“‘Git de patronu bir gör. Zaten geciktin-şey- ahbap.’ Kelimesi kelimesine anlatmaya çalışıyorum, Sir Herbert. ‘Ama bağışlanacakсын, ve sorarsan eğer *bu* görünüşünün etkisiyle avans bile alırsın.

“Sizi temin ederim ki efendim, silindir şapkam veya frakımın (ki bu sıradan, hatta yalın desenliydi) zerre kadar tuhafılığı yoktu; bu nedenle bunun delilik ya da bir yanlış anlama olduğuna ikna oldum. Bana haber veren kişi ‘Küratör odası-düz git, sağına dön, ilk kapı; şimdi içeride’ diye eklediğinde konuşmaya mecbur kaldım.

“‘Bir nedenden ötürü,’ dedim, ‘benim Dr. Illingworth olduğumdan şüpheye düşmüş gibisiniz. Bu yüzden buyrun kartımı alın. Ayrıca lütfen Bay Wade’in incelemesi için getirdiğim ilk yüz

‘Masal’ın birinci baskısına bakın. Eğer bu hakiki bir yanlış anlaşılırsa sizi bağışlamaktan memnun olacağım; yok, eğer yalnızca sizin hoş görülemez küstahlığınızsa, bu durumu Bay Wade’e açık açık anlatacağım.’

“Konuşmam sırasında adamın ifadesinde kuşku ve tereddüt dolu bir değişim belirlediğini gözlemledim ve duyulabilir bir söz etmemesine karşın, ağzı açılmıştı. Bununla birlikte, küratör odasını kendi başıma da bulabileceğime karar vererek, elimden geldiğince ağırbaşlı bir tavırla yoluma devam ediyordum -ta ki daha tuhaf bir şeyin görüntüsü dikkatimi çekene kadar.

“Hiç şüphesiz Wade Müzesi’nin içini iyi biliyorsunuzdur, buna rağmen sağ taraftaki duvarda, yüzü arkaya dönük bir pozisyonda, ön kapılardan 6 küsur metre ileride ‘Pazarlar Galerisi’ yazılı büyük bir kemer var. Burası bir Doğu kentindeki bir pazarın veya ticaret alanının eğlenceli ancak (arkeolojik veya tarihi bir bakış açısından bakınca) tamamen önemsiz bir canlandırmasıdır. Temsilin oldukça doğru olduğunu söyleyebilirim ve buraya aydınlatma aracılığıyla teatral bir gerçeklik verilmişti. Bu da gerçekdışı bir sokağın üzerine alacalı gölgeler tablosu ortaya çıkarıyordu. Ben o yöne bakarken yalnızca alacakaranlığa doğru İsfahan’da bir sokağa baktığıma dair kısa bir sanrı yüzünden değil, aynı zamanda orada durduğunu gördüğüm insan figürü yüzünden de durakladım.

“Sokağın ortasında durmuş, gölgelerin oluşturduğu bir örgünün altında hareketsiz bana bakan, yerel kostümü içinde bir İran soylusunu açıkça gördüm.

“Efendim, size bunu anlatırken zerre kadar huzursuz değilim ve yemin ederim ki doğruyu söylüyorsunuz. Elbette en çok adamın giyimi dikkatimi çekmişti. Geleneksel koyun derisinden bir şapka takmıştı ve üzerindeki tunik mavi, nakışlı bir ipeklidendi. Çok uzundu, bu da -beyaz gömlekle beraber- zenginliğin veya soyluluğun göstergesiydi. *Zirjamah*, yani pantolonu beyaz pamukludandı, ancak mevkisinin en belirgin işareti siyah, vernikli deri kemerdi. Kemerde, sıradan bir saray adamlarının taktığı gibi pirinç bir toka yerine, kesilmiş yakutlardan büyük, yuvarlak bir süsün içinde asilzadelerin tokası görünüyordu. Gölgede kalmış yüzüne dair gözlerinin aklarıyla tezat oluşturan yanık tenini seçebiliyordum yalnızca. Böyle bir fonda böyle bir görüntü bir anlığına adamın,

bu sergiye gerçeklik havası vermesi için konulmuş bir balmumu heykel olduğuna inanmamı sağladı. Ancak durum böyle değildi zira bol kanıtım vardı buna dair. Basit bir testti ama o koşullarda korkunç bir biçimde tekinsiz olarak tanımlayabileceğim bir etki yaratıyordu bende çünkü adam gözlerini açıp kapatıyordu.

“Sanırım hayalperest değil de düşünceli bir adam olarak tanımlanabilirim. İçine düştüğümü fark ettiğim meraklı ruh hali için, yalnızca öyle bir zamanda öyle bir görüntünün uygunsuzluğunu bahane olarak sunabilirim. Ancak bu mantıksız his (şunu itiraf etmekten bile utaniyorum ama), yani Evren’de var olan bir çatlak yoluyla kendimi ‘Masallar’dan birinin içinde bulduğum ve mavi üniformalı görevlinin başka maceralara yol gösteren kara bir Şehrazad olduğu hissi, salt dini prensiplerim tarafından değil, güçlü sağduyum tarafından da giderildi. Bu sağduyum bana en bariz açıklamayı yapmıştı. İran ve Irak’taki son derece geniş arkadaş çevresiyle Bay Wade’in oralarda bir soyluyla ahablık kurması ve bu beyin benim ahabım olması için buraya davet edilmiş olmasından daha doğal bir şey olabilir miydi? Kesinlikle olamazdı. Bu nedenle gayet resmi bir tonda onunla konuşmaya karar verdim. Bu amaç için Arapça yüzünden eski saflığı bozulmuş, (bu terimi kırıncı bir anlamda kullanmıyorum) melez ‘Yeni Farsça’yı değil, saf Arapçayı seçtim.

“Bu nedenle elimi selam vermek için kaldırdım. ‘*Masa el-hayir,*’ diye selamladım adamı, ‘*es-salamü aleyküm es-selam. İnşa allah tekun fii hayıt es-sahah.*’ Bu sözlerime ciddi bir edayla cevap verdi: ‘*Ve aleyküm es-selam. Ana b’hayir el-hamd illah.*’

“Sesinde ağırbaşlı ve derin bir nitelik vardı ve benzersiz bir asaletle konuşmuştu, ne var ki ona kendi diliyle hitap etmiş olmam onu fazlasıyla şaşırtmış gibiydi. Merakımı çeken başka bir şey de Arapçayı İranlı değil de Mısırlı tonlamasıyla konuşmasıydı. Mesela ben ‘*El kâ’ât hüvy-e-sin*’ diye devam ettiğimde-özür dilerim Sir Herbert, bir şey mi demiştiniz?” diyerek sözünü yarıda bıraktı Dr. Illingworth. “Hikayemin heyecanı içinde korkarım ki kendimi kaybettim. Bir şey mi demiştiniz?”

Bu Illingworth denen adamın çene çalmasını uzun süredir dinledikten sonra, elbette ki demiştim.

“OHA!” dedim. Cami tepesindeki birinin taklidini güzel yaptınız ama inançlıları duaya çağırmayı bırakıp bana bütün bunların dilimizde ne anlama geldiğini anlatın.”

İster inanın ister inanmayın, şaşırmış görünüyordu.

“Özür dilerim. Tabii, elbette. Özen gösteren bir yabancıнын ihmal etmeyeceği geleneksel bir selamlaşma biçimiydi yalnızca. Ona iyi akşamlar diledikten sonra ‘Huzur üzerine olsun! İyi olduğunu umarım,’ dedim. Bunun üzerine o da resmi bir tavırla ‘Senin de huzur üzerine olsun. Allaha şükür çok iyiyim’ dedi. Devam edeyim mi? Teşekkür ederim.”

“Sorularıma devam edecekken adam beni yarıda kesip, otoriter bir şekilde ancak büyük bir kibarlıkla ilk başta yönlendirildiğim küratör odasını işaret etti. Burada hala saklı bir gizem olduğunu hissetmeme rağmen, yoluma devam ettim -omzumun üzerinden birkaç latif söz ekleyerek ve bana bu dilde hitap etmek isterse diye sözümü kendi dilimde bitirerek- ve holün ortasını tam geçmiştim ki bu gecenin bir sonraki harikasını gördüm. Bu, teknik adını bilmediğim koyu kırmızı renkli bir elbise giymiş genç, güzel bir kadındı...

“Bu genç kadından bahsedince sarsıldınız sanki Sir Herbert. Maksadımı açıklayacağım, zira bu son derece önemli bir bulgu olabilir. Yüzünüz müzenin arkasına baktığında, tam ortada beyaz mermerden büyük bir merdiven bulunuyor. Bu merdivenlerin iki yanının arkasındaki duvarda bir kapı var: sola açılan bir kapıyla sağa açılan bir kapı. O an açtığımı anladığım kapı sola açılan kapıydı. Ardından kırmızı elbiseli genç kadın çıktı, çok çekici ve cazibe sahibi olarak tanımlamam gereken koyu saçlı genç bir hanımdı. Beni o ana dek müzede karşılayanların her biri farklı ölçülerde şaşkınlık göstermişti fakat bu genç hanım şaşkın görünmüş olsa da, öyle düşünceli bir ruh halindeydi ki bana çok az dikkat etmişti. Döndü ve mermer merdivenlerden yukarıdaki galerilere koşarak çıktı, oradan da gözden kayboldu. Üst katta bir noktada, tam tanımlayamadığım bir yerden sanki biri tahtaya çivi çakıyormuş gibi bir ses geldiğini söyleyebilirim.

“Ama bunun üzerine uzun uzadıya düşünecek zamanım yoktu. Sağıma doğru biraz ileride, ben merdivenin başında dururken, ‘Küratör’ yazılı kapı açılıverdi; ve sonunda-ifade edemeyeceğim bir rahatlama hissiyle- davet sahibini gördüm.

“Bay Wade’in fotoğrafını hiç görmediysem de, onu şahsen tanıyanlar fiziksel tanımına dair iki nokta üzerinde durmuşlardı: kısa boyu ve uzun, beyaz bıyığı. Kısa boyuna hazırlıklıydım (ki gördüm) ve de uzun bıyığına (ki gördüm), ancak göğsüne kadar inen ve ona etkileyici, hatta saygıdeğer bir görünüş veren gür beyaz sakalına hazırlıklı değildim. Beyaz saçları ve beyaz sakalı yılların etkisiyle bir nebze buruşmuş yüzünü çevreliyordu ama fazlasıyla keskin iki gözüyle beni baştan aşağı inceliyordu. Hakikaten, bana bakarken zarafetiyle, ağırbaşlılığıyla, yıllar önce Sir Henry Irving’in canlandığı Kral Lear figürünü hatırlatmıştı. Beni hayrete düşüren şey, bu seçkin beyefendinin ceketinin cebinden dikkatle bir mızıkla -evet Sir Herbert, bir mızıkla- çıkardığını, dudaklarının üzerine yerleştirdiğini ve düşünceli bir tavırla sanırım ‘gam çalmak’ adı verilen egzersizi yapmaya başladığını görmek oldu.

“Mızıkının bahsi, sanırım sizi yeniden şiddetli bir biçimde sarstı Sir Herbert. Eğer yanılmıyorsam ‘Jerry’ de dediniz. Bunun neye işaret ettiğini tahmin edebilirim, zira bir suç işlenmesi halinde referans olması için Scotland Yard’ın bütün tehlikeli suçluları tuhafıklarıyla içeren bir listeye sahip olduğunu duymuştum. Hırsızlık ve cinayet sırasında kendisini ele veren mızıkla çalma zayıflığı yüzünden, tıpkı *Kıyamet Hançeri*’ndeki Dr. Chianti’nin trombon çalması gibi (sonradan aklıma geldi) bu adamın kimliğini bir anda bulmuş olmanız mümkündür. Ancak ne yazık ki tehlikeli suçluların yuvasına girdiğim o anda aklıma gelmemişti. Bu arada, efendim, Bay Wade’in biraz egzantrik olduğu konusunda bilgilendirildiğimden, mızıkaya olan *tutkusunu* çok çalışkan zihne sahip insanların sıklıkla haz aldıkları hafif eğlencelerden biri olduğunu var saydım; tıpkı arkadaşım, Üniversite’den Dr. MacTavish gibi, bilgili ve başka yönlerden örnek alınacak bir beyefendidir, fakat sinematograf gösterilerine gitmek ve birinin yüzüne kremalı turta atıldığında gü-rültülü bir şekilde gülmek gibi üzücü bir huyu vardır. Bu yüzden ev sahibim bana biraz şiddetle hitap ettiğinde hiç şaşırmadım.

“‘Geç kaldın,’ dedi ve mızıkasını bana doğru yöneltti. ‘Burada konuşarak neden aylıklık etmek istiyorsun? Yapacak işlerimiz var. Kahretsin geç kaldın ve yalnızca yarın saatimiz var. Buraya gel. Çabuk ol!’

“Huyu değişmişti ve adeta heyecandan kıvranmaya başlamıştı, ki bence böyle bir tepki hayli lüzumsuz ve tuhaf kaçıyordu.

Ardından yaşına göre şaşırtıcı bir çeviklikle önümden geçerek küratör odasına girdi.

“Son derece üzgünüm, Bay Wade,’ dedim, biraz da ters bir tonda, ‘eğer biraz gecikmem sizi zor durumda bıraktıysa. İtiraf etmeliyim ki ilk buluşmamızın daha dostane bir ruhla olmasını ummuştum.’

“Aynı çeviklikle, bir yandan da kendi kendine mırıldanarak odanın karşısına geçti ve büyük bir düz satırlı masanın arkasına oturdu. Masanın üzerinde küçük bir kitap açılmış olduğunu gördüm, onun yanında da sigara izmaritleriyle dolu bir kültablası vardı ve kültablasının ucunda bir sigara yanmaya devam ediyordu. Sigarayı yerinden alıp heybetli bıyıklarını tehlikeye atarak ağzına götürdükten sonra, parmağını kitabın bir sayfasının üzerinde gezdirdi.

“Evet, evet,’ dedi, ‘Size kaba davranmak istemedim, ancak bu iş pürüzsüz bir şekilde başlamalı.’ Fakat o ana kadar sarf edilmiş olan ‘iş’ kelimesi henüz zihnime işlememişken Sir Herbert, ev sahibim gözlerini dosdoğru üstüme dikip Arapça şu kelimeleri yüzüme haykırdı: ‘*Yâ onbâşii irga’ ente bi’d-deurtena ‘l va kool li ‘l-yüzbâşii hiknadâr e-imdâ-diyah yegee henâ bi ‘lghâr!*’ Bu da, kulaklarım beni tamamen yanıltmıyorsa tabii, ‘Atını geriye doğru hızla sür, onbaşı ve destekten sorumlu yüzbaşıya acele etmesini söyle!’ , anlamına geliyordu.

Ona ancak uzun uzun bakmakla yetindim.

“Sevgili bayım,’ dedim ‘sanırım anlaşılması güç bir endişe duyuyorsunuz. Ben asker değilim ve hiç-‘

“Yanlış sayfa’ dedi bu sıradışı adam birdenbire. Sigarasını öfkeyle içine çekerek arkasını döndü. ‘Bu kahrolası dilbilgisi kitapları’ özür dilerim Sir Herbert ama ne kadar acı verici olursa olsun olduğu gibi anlatmak zorundayım, ‘bu kahrolası dilbilgisi kitapları bir işe yaramıyor. İn ve ateş aç! Bin ve düzene gir ve 2 numaralı bölüğün sol kanadını koru! Bu işe yaramaz. Oldukça ateşli ve canlı şeyler elbette, ama sıradan bir sohbeta yedirmesi biraz zor. Ah, işte burada!’ kendi kendine bir süre mırıldandıktan sona bana tekrar delici bir bakışla gözlerini dikti ve Arapça sordu: ‘Söyle bana dostum, kuyumcu Hasan’ın polis karakolu yanındaki dükkanını biliyor musun, dün gece soyulmuş?-İngilizce cevap ver.’

“Bir anlığına hafif bir ışık seçer gibi oldum. ‘Yoksa soyulduğunuz için mi Bay Wade,’ diye sordum, ‘böyle telaşlı bir ruh halindesiniz? Eğer durum buysa hemen anlarım. Kuyumcu Hasan’ın dükkkanı hangi şehirdeydi?’

“‘Hangi şehir olduğunu boşver şimdi,’ dedi ev sahibim biraz ters bir tonda. ‘Sen asıl anladın mı ne dediğimi? Mükemmel. Her neyse, Sam seni denemiş-Sam Baxter müzikolden alınan şapkaıyla İranlı asilzade kılığına giren, sen içeri girdiğinde konuştuğun kişi ve Sam’in Arapça konuşmakta becerikli olduğu söyleniyor. Dolayısıyla ciddiyletlen seni temin ederim ki benim açımdan her şeye eyvallah.’

“Bu saygıdeğer bilim adamının, Sir Herbert, dudaklarından korkunç bir neşeyle dökülen hayret verici ve kaba söz dizisini hafızamdan tam olarak aktarmak için çok çaba sarf ettim. Eski Ahit’ten bir piskoposun birdenbire dans etmeye başlaması kadar zordu neredeyse. Ne var ki önceden hissettiğim huşu ve heyecan ev sahibimin daha sonra söyledikleriyle zihnimden akıp gitti, kendisi görkemli bir şekilde sandalyesinden kalktı ve yumruğuyla masaya vurdu.

“‘Tek bir şey dışında her şey tamam,’ diye haykırdı. ‘Sakalın nerede?’

“‘Sakal mı?’ dedim, kulaklarıma inanamıyordum.

“‘Kahretsin, sakalının olması gerekir!’ diye haykırdı, ancak öfkeli bir makul olma durumunun ıstırabı olarak tanımlayabileceğim bir tavırla. ‘Sakalı olmayan bir Asya uzmanı olduğu nerede görölmüş? British Museum’da bir ihtiyar var, sakalları ta dizlerine kadar iniyor. Elimi vicdanıma koyup temin ederim seni, Laugh-ton, dostum, öyle bir sakalı Whipsnade Hayvanat Bahçesi dışında görmemiştir.’

“‘Ama bende sakal yok.’

“‘Farkındayım,’ dedi evsahibim sabırla. ‘Ben de bundan şikayetçiyim ya. Ama sakalının olması gerekir. Buyur,’ diye ekledi sanki ilham gelmiş gibi bir havayla, ‘buyur-benimkini al!’

“Birkaç saniye sonra, Sir Herbert, bu lanetli yerde meydana gelenlere dair körlüğüm sona ermişti. Ancak tam da o anda, zihinsel ve duygusal yetilerim felç olarak fark ettim ki, ev sahibim çene bölgesini parmaklarıyla yoklamaya başlamıştı. Odanın karşısına gitti ve küçük bir lavaboya ait olduğunu anladığım bir kapıyı açtı.

Leğenin üzerindeki rafın üstündeki aynanın yardımıyla, sakalını (sıvı, yapıştırıcı bir maddeyle yapıştırılmıştı) yanaklarından ve çenesinden özenle çıkardı.

“Olduğun yerde otur,’ diye devam etti, ‘bunu sana takacağım. Bu şeyi tekrar nemlendirmesi kolay, tiyatro kostümcülerinin verebileceği en iyi sakal bu; Sherlock Holmes’u bile kandırması garanti... Doğrusu bunları takmaya karar vermemeliydim ve bu fikre bizzat ben karşıydım. Bu akşamki işimizde ihtiyarı -Jeff’in ta kendisini-ben oynayacağım, zira doğal olarak ona çok benziyorum. Ama Rinkey Butler hep abartılı olma taraftarı, kurbanımız görünmem gereken yaştan daha genç olduğumu fark ederse diye beni az gelişmiş bir Noel Baba’ya dönüşmem için ısrar etti. (Baksana, ne de güzel bir peruk ama, değil mi?) Sakalı sen al, ama bıyıklar bende kalacak. Bıyığa pek ihtiyacın olmayacak. Elbette deneyimlisin ve seni uarmama gerek yok, ama ne yaparsan yap ciddi dur ve katil harekete geçeceği anda sakın gülümseme. Al, diğerleri aşağıya inmeden önce bu sakalı sana takmak istiyorum. Yukarıda tabutu hazırlıyorlar.’

“Korkudan donmuştum. Bunu, zerre kadar utanmadan kabul ediyorum, efendim. Bu olan bitenlerin tam olarak ne anlama geldiği ilk kez anlıyordum ve çok daha önce anlamam gereken şeyi anladım, zira *Kıyamet Hançeri*’nde de hemen hemen benzer bir durum vardı. Zerre kadar saygısızlık niyetim olmadan kesinlikle söylüyorum ki, o polisiye el kitabının yakınımına konduğu anı hep bir takdiri ilahi olarak sayacağım. Bu komplonun belirli ayrıntılarından henüz emin olamıyorum, ama şu kadarı apaçık: bu müze bir haydut çetesinin elindeydi ve liderlerinin onun kılığına girmesi için (hatırladığım kadarıyla Dr. Chianti’nin en sevdiği stratejiydi bu) Bay Wade’in yokluğunu fırsat bilmişlerdi. Müze soyulmakla kalmayacak, muhtemelen yabancının biri tuzağa çekilecek ve ya çeteye ilgili sebeplerden dolayı -onlara ihanet etmiş olması gibi-veya üzerinde taşıdığı elmas ve yakut gibi değerli eşyalardan ötürü öldürülecekti. Bir anlığına kurbanla kastedilen kişinin ben olduğumu sanarak rahatsız oldum, ödül de benim 1814 Kalküta basımlı birinci baskı kitabımdı, ki hala göğsümde sıkıca tutuyordum.

“Ama bir süre düşününce durumun böyle olmadığına inanmadım. Belli ki pek çok ismi olan tehlikeli bir canı zannedilmiştim, zira ev sahibim damarlarımı donduran iğrenç bir şaka yoluyla, bana üç ayrı fırsatta Charles Laughton, Wallace Beery ve George

Arliss isimleriyle hitap etmişti ve işin en komik yanı da, benim, *benim*, bir Asya uzmanının rolünü oynayacak olmamdı.

“Peki bu durumda ne yapmam gerekirdi? Aşırı derecede tehlikeyle dolu bir durumda, bu canilerin arasından hızla koşup kaçmaya mı çalışsaydım ve Uçan Ekip’i* ikaz mı etseydim? Böyle bir yolun faydasız olduğunu siz de anlarsınız. Dahası da var! Sir Herbert, bunu belirsiz bir gururla karışık utançla söylüyorum: o ödleğe korku sırasında içimde o ana dek yabancıysa olduğum bir duygu belirdi. Nabzımın şu ana dek unuttuğum vahşi İskoç kanıyla attığını hissettim ve bu, tehlike anında uyanıp isyan etmişti. Bay Wade’in soyulmasına ve kendi halinde bir yabancının bu canilerce katledilmesine uysal bir şekilde izin mi vermeliydim? Hayır! Tanrı esirgesin, hayır!” diye kükredi Dr. Illingworth, birden sandalyesinden kalkıp dalgali denizdeki bir cıvadra gibi geniş bir kol hareketi yaparak. Masanın üstünde karımın çerçeveli bir fotoğrafı vardı, adamın kolu onu odanın karşısına uçurmuştu. O kadar heyecanlanmıştı ki özür bile dilemedi, ama kendine hakim oldu ve alçak sesle konuşmaya başladı. “Pekala. İzleyebilirdim. Beklerdim. Bu kötü şöhretli Asya uzmanıymış gibi davranabilirdim. Her ne kadar kuvvetli hislerim beni şaşırtsa ve korkutsa da, planın bütün ayrıntılarını öğrenene kadar liderlerini kurnazca sorularla sıkıştırıracaktım -tıpkı *Kıyamet Hançeri*’nde sizin Scotland Yard karakterinin yaptığı gibi- ve bu arada aklımı çalıştırıp, onların işini bozacak bir yol bulacaktım.

“Zihinsel durumumu uzun uzun anlatmış olsam da, bütün bunlar bir anlık düşünceden ibaret. Çetenin lideri, zalim kahkahasıyla odanın karşısından geliyordu (büyük bıyıklarının altındaki traş olmuş çenesi ona daha şeytani bir görüntü veriyordu) ve takma sakalı bana yapıştırmaya hazırlanıyordu. Varlığımın her parçası onun dokunuşuyla ürperirken buna rağmen kaskatı durdum ve tek bir şikayet etmedim. Bana pis pis bakarak cinayet işlendikten sonra gülümseme mi tavsiye edebilen bu canavar karşısında beni bulacaktı! Masanın üzerine yerleştirdiği, lavabodaki portatif aynada görünüşüme bakma zahmetine bile girdim. Ardından bu çetin iş için cesaretimi güçlkle toplayarak, sesimi alçaltarak boğuk bir fısıltıyla konuştum.

“Kimi temizleyeceğiz, patron?” diye sordu sonsuz bir utançla, Edinburgh John Knox Presbiteryen Kilisesi’nin papazı.”

* Flying Squad, Londra Metropolitan Polis Teşkilatı’nın bir bölümü

Korkunç Bay Gable:**Dr Illingworth William Wallace Rolünü Nasıl Oynadı?**

Çocuklar, şimdiye dek dinlediğim en çılgın hikayenin bu noktasında yaşlı Illingworth'e bir içki daha vermek zorundaydım. Buna ihtiyacı vardı. Üstelik, vallahi hayran olmuştum adama! Hatta stenocu bile alkışlamamak için kendini zor tutuyormuş gibi geldi. Jerry Wade ve çetesi belli ki bir tür dolap çeviriyorlarmış. Ama Illingworth bunu nereden bilecek? Doğruca Kapanan İstiridye Birliği'nin içine düştüğünü sanmış. Ee? Kürsüden bile yalpalayarak inen bu dalgın, kafası karışık yaşlı adam, iş başa düşünce İskoç milli futbol takımının kaptanı, yaman bir forvet kadar cesur ve kararlı davranabiliyordu. Bir süre sonra, soluyup sanki sakal hala takılıymış gibi çenesini yokladıktan sonra, genzini temizledi ve konuşmaya devam etti.

"Bu son sözleri söylerken, liderin yüzünde ilginç bir ifade farketmişim gibi geldi, sanki benim tutumumda bir değişiklik görmüş gibiydi. Hakikaten de, masada otururken karşımdaki aynada sakallı yüzümü görünce, iğrenç bir bakışı taklit ettiğimi gördüm-John Knox Kilisesi'nin cemaati görseydi, ilk üç sırada oturanların akıllarını başından alırdı eminim.

"Tanıştığın en tuhaf herifsin sen' dedi bana garip ve tekinsiz bir edayla bakarak. 'Bak şimdi: yalnızca birkaç dakikamız daha var. Diğerleri alt katta tabutun yanında olacaklar, sonra da son talimatlarımızın üzerinden geçeriz Bay-bu arada, gerçek adın neydi?'

"Wallace Beery,' diye cevapladım, takma isimlerden birini rastgele seçerek.

“Bu, Sir Herbert onun içini bir tür umutsuz ve korkunç bir öfkeyle doldurmuşa benziyordu; benim sahici adımlı söylememi ve polisiye el kitabının deyimiyle ‘dürüst olmamı’ istemişti ve öyle yapmadığımın da farkındaydı. Yumruğuyla masaya vurmaya başladığında şeytani tutkuların her işareti yüzüne geçmişti.

“Evet, elbette,’ dedi, ‘ben de Clark Gable’ım. Baksana, tiyatroya ajansları genellikle senin gibi kötü mizah anlayışına sahip insanları mı gönderiyorlar? Seni bir türlü çözemedim. Kilise idarecisine benzer bir yüzün var - sanki gerçekten Dr. Illingworth senmişsin gibi...’

“Bu ismin verdiği etki cesaretimi kırmıştı, sizin de kolayca anlayacağınız gibi, ama hissettiğim o ilk berbat duygudan sonra şöyle soracak kadar metanet kazanmıştım:

“Ne demek istiyorsunuz?”

“Diyorum ki sanki Dr. William Augustus Illingworth’müşsün, bu geceki işimizde canlandıracağın kişiymişsin gibi görünüyorsun,’ diye yanıtladı Dr. Gable. Aklına korkunç bir şüphe düşmüş gibiydi. ‘Aman Tanrının, sakın bana Rinkey Butler’ın ya da Ronald Holmes’ün -Rinkey bu öğleden sonra seni görecekti, değil mi?- sakın bana ne yapacağın konusunda bir şey söylemedi deme.’

“O sırada neler düşündüğümü az çok tahmin edebiliyorsunuzdur. Adımın, benim adımın bu iğrenç oyuna dâhil edilmesi için kurulan planlardaki cüreti geçtim, şimdi bir de adeta bir başkasıymışçasına kendimi canlandırmam gerekiyordu. Ancak bu bilgi göstereceğim hile için bana soğukkanlılık ve güç vermişti.

“Oynayacağım rolün ayrıntılarını baştan aşağı biliyorum, haydut,’ diye bilgilendirdim onu. (El kitabındaki suçlular ‘haydut’ terimini sıklıkla kullanıyorlardı ve ben de bunun konuşmama gerçeklik havası katacağını hissetmiştim.) ‘Ancak varsayalım, açık olmak adına, olayları teker teker saysak, haydut; ha, olur mu? Mesela, kurban kim?’

“Dr. Gable sanki serinletmek istermişçesine başını alçalttı.

“Şey, seni önermişlerdi,’ dedi lakayt bir tonda, ‘sanırım işlerini biliyorlar. Her neyse, senin de yarı İranlı olduğunu söylemişlerdi ve eski anıtlar, el yazıları filan hakkında bilgin varmış. İşte, önde olup konuşmaların çoğunu sen yapacaksın; bu yüzden içimizden

biri yapamaz bunu- Sam Baxter'ın göreviyse, tehdit ve bıçaklama filan, çok kısa sürecek.

“Şimdi dinle. Bu işte kurban Gregory Mannering adında bir adam, biz de o kadar övündüğü cesaretini küçük bir sınava tabi tutacağız.’

“O da sizin çetenin bir üyesi mi?”

“Pek fazla sürmeyeceğine bahse girerim,’ diye yanıtladı Dr. Gable, acımasız ifadelerinden birini takınmıştı yine. ‘Ona karşı bir garezim yok, ama Sam Baxter ve Rinkey Butler ve Ron Holmes deliye dönmüş halde. Sam’in bir maymuna benzediğini ve bir maymundan daha iyi Arapça konuşamayacağını söylemiş; diğerleri hakkında söylediklerini kendi aramızda bile tekrar etmeye gelmez, üstelik Ron haricinde hiçbirimizle tanışmamışken. Bu yüzden kendi rollerini oynayabiliyorlar, ben de, fark edilmeden. Sam, İran Nemesis’i rolündeki Sam’in onun ciğerini deşmek üzere elinde fildişi saplı bıçakla onun üzerine eğildiğinde onun o gözüpekliğinin (peşinde bir sürü öfkeli rahip olduğu halde, Kali yakutunu puttan çalarken gözüpekliğinin yardımcı olduğunu söylemişti bir keresinde) devam edip etmeyeceğini göreceğiz.’

“Yani ortada çifte gerekçe var, nefret ve yağmalama. ‘Ve yakutu da ele geçireceksiniz tabii?’ dedim, hatırlaması bile beni ürperten bir bakış atarak.

“Sarsılarak kahkaha attı. ‘Ah, hiç şüphesiz,’ dedi ve bu çukur kaçkını iblis göz kırptı. ‘Ah, yakutu şapkasının alt kısmına dikilmiş küçük bir güderi torbanın içinde bulacağız hiç şüphesiz... Ancak onu buraya çekmek için kullandığımız bahanenin o yakutla ilgisi yok. İşe yaramazdı, üstelik onu şüpheye düşürdü.’

“Ah, evet,’ dedim, bu işteki kurnaz nedeni anlayıp. ‘Elbette.’

“Ona ihtiyar Jeff’in-bu ben oluyorum-Irak’taki anıtmezarından Harun el Reşid’in en sevdiği karısı Zübeyde’nin mezarını gizlice çaldığı söylendi...”

“Ama sevgili Dr. Gable!’ diye itiraz ettim, ‘elbette bu apaçık ortadadır, haydut-’

“Bir saniye izin verin. Miriam onu bu tuzağa düşürmek istemedi (Miriam benim kardeşim oluyor) çünkü onunla nişanlı, ama

Sam ve Rinkey onu öyle zorladılar ki kabul etmek zorunda kaldı-
nelere dayanabileceğini görmek için zor durumda bırakılmasına
yani. (*Kıyamet Hançeri*'ni okumamış olsaydım, Sir Herbert, bir
kadının aşığına yaptığı böylesine bir vefasızlığı anlamam mümkün
olmayacaktı, ama o güzel melez Wonna Sen Dr. Chianti'nin işken-
ce odasında tıpatıp aynısını yapmıştı. Ama, bir düşünün!) 'Plan şu'
diye devam etti acımasız Dr. Gable. 'Buraya saat on birde veya
biraz daha sonra gelecek- vakti geldi sayılır. Dr. Illingworth adın-
da birinin-bu sen oluyorsun-ihtiyarı görmek için buraya geleceğini
biliyor zira gazetelere bile çıktı ve her şey tam istendiği gibi görü-
necek. Ron Holmes benim iş ortağım rolünü oynayacak, ki bu da
tam istendiği gibi görünecek. Miriam, Harriet Kirkton ile kendisi
olarak bulunacak. Sam Baxter (Mihran Ailesi'nin prensi Taif'li
Ebu Ubeyd kılığında; kostümünü İran Galerisi'nden yürüttük) ve
Rinkey Butler (polis kılığında) doğru ana dek sessiz kalacaklar.

"Zübeyde'nin tabutuna gelince, onun için Arap bir gümüş san-
dığı kullanıyoruz; tutarsızlığı görmezden gel; bulabildiğimiz tek şey
buydu. Tabii içindeki bütün gümüşler uzun süre önce çıkarıldı..."

"Elbette," dedim alaycı bir şekilde, ama içimdeki öfke artıyordu.

"Ve hikaye de o tabutun lanetli olması... Aslında ihtiyar ve bu
eski kafalı Illingworth'ün inceleyeceği şey aptal bir elyazmasıydı,
ama Mannering bunu bilmiyor... O tabut lanetli. Burada, dostum,
sen dersini vereceksin. Tabuta kim dokunur da içinde saklanan
kutsal kemiklerin huzurunu kaçırırsa," dedi Dr. Gable derin ses
tonunu titreterek ve bir manyakla baş başa olduğuma beni ilna
eden sürüngensi bir biçimde gözlerini dikerek, 'önce elleri ve
ayakları kesilecektir. Sonra Doksan Dört Zulüm ile yüzü tahrip
edilecektir... Bunların hepsi Rinkey Butler'ın planı, onun ve her
birimizin dikkatlice tasarladığı ve rollerimizi dağıttığı. Ne dersin,
başarabilecek misin?'

"Tanrı şahidim olsun ki aklımda olan her şey başarılacaktır!"

"Peki o halde. Tabutu kim açacak? Ben tereddüt edeceğim.
Sen de. Ortam tamamen hazır. Gözü pek Bay Mannering lanete
meydan okumayı önerecek. Yumuşak ışıklar ve müzik,' diye hay-
kırdı ev sahibim, masanın etrafında hızla yürüyor ve ellerini hava-
da sallıyordu. "Sekiz Cennet Galerisi. Keski ve çekicinin gürültüsü.
Sonra da tabut. Kapağına dokunulacak-hah! Aniden sen-bir aktör

olarak deneyimin burada devreye girecek- değişiyorsun. Grubun içine atlıyorsun. Cebinden bir tabanca çıkarıyorsun. Bu tabancayı.’

“Kendi cebinden siyah ve ölümcül görünüşlü bir tasarımı olan otomatik bir tabanca çıkardı ve ellerime tutuşturdu

“‘Sonra ne olduğunu açığa vuruyorsun, “Geri çekilin!” diye haykırıyorsun, “geri çekilin imansızlar, kafirler! Ölmüş annemin ruhu üzerine”-sahiden de yarı İranlısın , değil mi?-"kutsal Irak'ın yıldızlardan fenerleri ve çölün büyük rüzgarları üzerine yemin ettim kim dokunursa," vesaire; ne söyleyeceğini biliyorsun. “O iyi mi, Prensım?” diyorsun. Ve Sam Baxter devreye giriyor. Hah! Ortam iyice hazır. “O iyi,” diyor o da. “Bu saygısız şakacı yakalansın...”

“Kendi çılgınlığı biraz bana geçmiş olmalıydı. Boğazım daralıyor ve kalbim şiddetle çarpıyordu, ki bu benim yaşımda bir adam için kötüye işaretti; ama içimde kayıtsız bir zafer duygusu hissettim, zira buruşuk yüzü ve uzun bıyığıyla cinayetle kendinden geçmiş bu zalim, Dr. Chianti gibi hatasını yapmıştı. Dolu tabancayı ellerime vermişti ki, bu zamanı geldiğinde onun yıkımı olacaktı.

“‘Polis içeri girince -elbette o da bizden-‘ diye devam etti, ‘ona ateş edeceksin. İçeride bir odamız olacak ve silah sesini kimse duyamayacak. Yani-‘

“Durdu ve omzumun üstünden baktı. Ve yine, Sir Herbert, bana en başından beri bonkörce yol göstermiş olan İlahi takdire yalnızca naçiz teşekkürlerimi sunabilirim. Bahsetmiş olduğum gibi, masanın üzerinde yüzüme dönük bir portatif ayna vardı, yansımından arkadaki kapıyı görebiliyordum. O kapı gizlice belki on iki santim kadar açılmıştı. Kapının aralığından genç bir adamın gizlice bana baktığını ve belli ki sessiz hareketlerle Dr. Gable’ın dikkatini çekmeye çalıştığını gördüm. Dış görünüşü genellikle içinde saklı olanları göstermeyen genç bir adamdı: dışarıdan bakana acımasız olmayan ve hatta hoş bile denebilecek bir yüzü, açık renk saçları ve benimkine benzer büyük, kemik çerçeveli gözlüğü vardı ancak bunların altında çirkin bir şüphe veya tereddüdün izi yatmaktaydı. Ben bakarken, arkamda bir pandomim gerçekleştiriliyordu. İşaret parmağını kaldırarak bir ördeğin başını sallamasına benzer hareketlerle beni gösterdi. Sonra da geniş bir silkinişle omuzlarını kaldırdı ve gözlerini sonuna kadar açarak yavaşça başını salladı.

“Açığa çıkmıştım.

“Hangi şekilde gerçek kimliğim açığa çıktı, bilmiyorum, ama bu hasta eden gerçek ortaya çıkmıştı. Dr. Gable suç ortaklarının üst katta tabutu hazırladığını söylemişti ve şimdi de beni yakalamak için kapıda toplanmak amacıyla inmişlerdi aşağıya. Bu noktada bile umutsuzluğa kapılmadım -kapılamadım efendim-, gerçi tarif ettiğim fiziksel belirtiler yeniden başladı ve gözümün önünde ilginç bir bulanıklık belirdi.

“Gizlice odanın içine bakındım. Odaya giriş ya da odadan çıkış yolu üç taneydi. Biri salona bakan kapıydı, dışında Dr. Gable’ın tetikçileri toplanacaktı. Biri hemen arkamdaki duvarda bulunan asansördü; ama bu asansörün ağır kapıları sıkı sıkıya kapanmıştı ve üzerine ‘SERVİS DIŞIDIR’ yazan bir plaka asılıydı. Son olarak solumda kalan lavaboda leğenin üzerinde, yüksekte bir pencere görmüştüm, ki en kötüsü olduğu takdirde pratik bir kaçış yolu sağlıyordu. Ne var ki ben kendi Bannockburn* savaşımdan kaçmaya ve korkakça şeref alanından kaçmaya, özellikle de (beni mazur görün) bir lavabo penceresi gibi asaletten uzak ve hakikaten toplum içinde sözü edilemez bir yolla bunu yapmaya hazır mıydım? Hayır! O odada etrafa bakıp, ruh halimin halının zengin renklerinde yansıdığını görünce, sizin de hatırlayabileceğiniz şu asil ve coşku verici satırlar beynimde ilham olarak beliriverdi:

İskoçlar, Wallace ile kan dökenler,

İskoçlar, Bruce’un önderlik ettikleri,

Kanlı yatağınıza hoş geldiniz,

Ya da zafere-!

“Ve Wallace’ın benim durumumda yapacağını, şimdi ben yapıyordum. Hatırladığım kadarıyla Kalküta baskısı birinci basım kitabını dikkatle cebime koydum, silindir şapkamı başıma geçirdim ve iyice sıktım. Hissettiğim en önemli şey Dr. Gable’ın tetikçilerinin o salon kapısından içeri alınmamasıydı, benim için çok fazla gelirlerse diye ve şimdi onları ayırırsam, liderleri benim etkim altında olurdu.

“Sonra, Sir Herbert, yerimden sıçradım.

“Fırlayarak, kolumun bir hareketiyle masadaki aynayı devirdim-şimdi buraya yeniden koyduğunuz hanımınızın resmini

* Bannockburn Savaşı: İskoç Bağımsızlık Savaşları’nın da kazanan en önemli zaferlerden biri

masanızda devirdiğim gibi-BÖYLE!” (Pat!) “Böyle yapmakla faydalı bir sonuç elde edileceğinden değil, Sir Herbert, ama benim coşmuş ruh halimde bir yerde bir şeyi devirmem kaçınılmaz görünüyordu. İki sıçrayışta kapıdaydım, Dr. Gable’ın yordakçıları içeri dalmadan önce; kapıyı gözlüklü genç adamın yüzüne çarptım, kilidin üzerindeki anahtarı çevirdim ve soğukkanlı bir gülümsemeyle Dr. Gable’a döndüm, tabancamla kalbine nişan almıştım, Wallace’ın yapacağı gibi.

“Dr Gable dedi ki: ‘Bak, bak, bak sen! Bu da ne anlama geliyor?’

“İçimdeki vahşi bir güç daha önce aklıma gelmemiş şanlı sözleri bana söylüyor gibiydi, ne var ki buz gibi sakindim.

“‘Bunun anlamı, Dr. Gable,’ dedim, ‘oyun bitti! Ben Scotland Yard’dan Dedektif Müfettiş Wallace Beery’im ve seni Gregory Mannering’e cinayete teşebbüs etmekten tutukluyorum! Ellerini kaldır!’

“İnsan zihni mantıksızdır. O tehlike anında bile, o beyaz sakal yüzümden sarkarken ve şapkam başıma bir papaza yakışık almayacak aşırı bir açıda basık geçirilmiş halde, merak etmekten kendimi alamadım -gururun verdiği ani bir heyecanla- Salı Gecesi Hanımlar Yardım Topluluğu’nun üyeleri papazlarını bu halde görseler ne düşünürdü diye. Dr. Gable’ın yüz hatlarına yayılan kurbağamsı ifadeyi gördüğümde, gözleri gözlük merceği kadar büyümüş gibiydi ve muhtemelen korku ve suçluluk duygularıyla büyük beyaz bıyığa göz dikmişti; ben kendimi daha muzaffer hissediyordum.

“Dedi ki:

“‘Bak dostum, aklını mı kaçırdın sen?’

“‘Bu tür dalaverelerin size faydası yok, Dr. Gable,’ dedim sert bir biçimde. ‘Bir hücreye yerleştirildiğiniz zaman, planınızı suya düşüren Tanrı’nın inayeti üzerine uzun uzun düşünme fırsatınız olacak. Herhangi bir yönde bir adım atarsanız ya da ses çıkarırsanız beyninizi dağıtırım!’

“‘Zırdelisin sen!’ diye haykırdı Dr. Gable, yumruğunu çılgın gibi havada savurarak. ‘O tabancada yalnızca kurusıkı kurşun var, seni sersem. İndir onu!’

“‘Bu eski bir numaradır, dostum,’ dedim küçümseyerek.

‘Çok eski bir numara. O telefondan uzak dur. Scotland Yard’ı arayıp Uçan Ekip’i çağıracağım, zira ben De-‘

“‘Senin ne olduğunu biliyorum,’ dedi Dr. Gable, anlatılamayacak derecede bastırılmış bir kötü niyetle. ‘Akıl hastanesinden kaçmış ve bir şekilde buraya girmiş bir delisin sen. Fakat ne yaparsan yap Greg Mannering’e yapacağımız eğlenceli şakayı bozamayacaksın.’

“Onun yaptığı harekete hazırlıklı olmuş olmam gerekirken, zira buna çok benzeyen bir olay el-kitabında da geçiyor, ne acı gerçektir ki tetikte değildim. Doğru hatırlıyorsam bazen halıların üzerine serilen şu ufak çok amaçlı kilimlerden birinin üzerinde duruyordum. Şeytani bir çabuklukla Dr. Gable’ın yalnızca öne eğilip kilimi, ucunu tutarak güçlü bir biçimde çekmesi yetti...

“Ayakların yerden kesildikten bir saniye sonra, tam arkamdaki masanın yanında duran sert bir büfeye kafamı çarpmış olmalıyım. Kafamda bir çınlama ve kükreme sesi vardı: odanın görüntüsü, tıpkı suda görülen bir imge gibi geniş dalgalarla açılıp kapanarak hafifçe karardı ve etrafımda olan bitenin belli belirsiz bilincince olmama rağmen, hareket edemez halde kısmen sırt üstü uzanıyordum.

“Zayıf bedenim üstesinden gelemeyeceği bu küçük düşürücü pozisyonda, olan bitenin oldukça farkındaydım (söylediğim gibi). Bu yüzden Dr. Gable’ın bir kolunu kaldırıp tutkulu bir yakarıyla tavanı göstererek ‘Bu manyakla ne yapacağım?’ dediğini gördüm. Hatta hissiz bir donuklukla ben onun düşüncelerinin sırasını takip edebiliyordum. Lavaboya göz attı, oradan da asansöre-ki şimdi aklıma belirsizce geldiği üzere asansörün dışında çubuk gibi demirden bir mandal vardı. Kullanım dışı olan ve dışarıdan kilitlenebilen çelik duvarlı bir asansörden daha iyi bir geçici hapisane olabilir miydi, diye geçti aklımdan. Kuvvetsizce debelenmeye çalışırken ve anlaşılmasız sözler söylerken bile, arka bölgemden kilim üzerinde geriye doğru sürüklendiğimi hissettim. Bu yüzden Dr. Gable asansörün kapısını açtıktan sonra, içeride iki büküm oldum. Kapılar kapanıp kilitlendiğinde o utanç verici pozisyonun şokuyla kafam berraklaşmıştı. Midem bulanıyor, başım dönüyordu ama ayağa kalmanın bir yolunu buldum: ayak bileğimi karanlık asansörde boş bir ahşap kutuya çarpında moraran ayak bileğimin verdiği acı da zonklayan kafamın berraklaşmasına yardımcı olmuştu.

“Asansörün iki kapısında da birer pencere vardı, kalın camdan, belki bir metre kare. Yanağımı cama bastırınca, odayı iyi görebiliyordum. En kötü durumda kalın camı yuruğumla kırmaya çalışabilirdim, ama o an için enerjimi bulantım geçene kadar idareli kullanmanın en iyisi olacağını düşündüm. Ben de izledim. Dr. Gable’ın beni kilitledikten sonra yaptığı ilk hareket benim kapatılmış olduğum salon kapısına koşmak ve onu açmak oldu. Oradan aceleyle açık renkli saçlı, gözlüklü genç adam girdi içeri, Dr. Gable ile heyecanlı bir şekilde konuşmaya başladı; ikisi de birkaç kere asansörü işaret edip anlaşılmasa hareketler yapıyordu. Ne yazık ki asansörün çelik duvarları onların dediklerini anlamama engel oluyordu. O küçük düşürücü yerde sanki hayvanat bahçesinde bir yaratılmışçasına dışarı bakarken elimden ancak etkisiz bir şekilde öfkelenmek geliyordu. Anlayabildiğim kadarıyla gözlüklü genç adam Dr. Gable’ı dışarı çıkması ve salondaki biriyle konuşması için iknaya çalışıyor gibiydi. Sonra da kapıya gitmeye hazırlandılar, o anda bana ilham geldi.

“Asansörün arka duvarında-yani, dışarıdaki salona paralel giden duvardı bu-karanlığın içinde bir aydınlık gördüm ve bunun asansörün üst kısmı boyunca devam eden bir tür kablolu vantilatör ya da kafesten geldiğini sezdim. Ah, ilham! O vantilatöre ulaşabilseydim dışarıda, salonda ne olup bittiğini apaçık görebilir, ve hatta duyabilirdim. Boyum hatırı sayılır ölçüde uzun olmasına rağmen, gözlerimi aynı seviyeye getirecek kadar uzun değildim ama ahşap kutunun yardımıyla üzerinde de durarak bu süreci herkes için basitleştirirdi.

“Kaşla göz arasında kutunun üzerindeydim, burnum vantilatör ya da kafese yapışık haldeydi ve boynumu hafifçe iki yana uzattığımda neredeyse bütün salonu görüyordum.”

Burada Dr. Illingworth durdu ve sertçe bir nefes aldı. Bu ihtiyar konuşmaya başladığından beri ilk kez yüzünde tuhaf bir renk belirmişti.

“Ve o görüş açısından, Sir Herbert,” dedi bana, “cinayetin işlendiğini gördüm.”

Artık en sonunda-sonunda, sonunda- doğruca konuya giriyorduk. Bu berbat meselenin kilit noktası burasıydı. Ve ihtiyarın hikayesini engellemek ya da daha önceki laf kalabalığından sonra kısa kesmesini söylemek istemiyordum, zira adamın detaycı olmak gibi bir marifeti vardı. Farklı bir atmosfere girdiğini hissetmiş gibi gözükse bile, bunun neden olduğu onun kafasını karıştırdığından oldukça eminim.

Bu bir oyun değildi çünkü artık ortada gerçek bir cinayet vardı. Ve Illingworth'ün başından beri meselenin cinayet olduğunu beklemesi, duyduğu ve gördüğü her şeyi bir sinema filmi gibi ezberlemesini sağlamıştı.

Masamın yanına oturmuş, köküne kadar yanmış ve sönmüş purosuyla hala onu içer gibi hareketler yapıyordu ama biraz sıkıntılı ve yorgun görünüyordu. Buna rağmen bir karga gibi kulakları tırmalayan, çatlak sesiyle devam etti.

“Bu önemli anda benim çok itinalı olmamı isteyeceğinizin farkındayım,” dedi alnını silerek, “ben de öyle olmaya çalışacağım. Benim bakış açımdan, görülebilir ilk nesneler mermer sütunlardı, ki bunlar yaklaşık üç metre aralıkla duvarın bu yönü boyunca uzanıyordu. Sütunların ötesinde salonun ortasında büyük bir açık alan görüyordum, sonra da karşı tarafta yine bir dizi sütun ve onların ötesinde de bir dizi atlı araba vardı. Hemen sağımda salonun arka kısmındaki merdiven vardı ve yanağımı vantilatöre bastırıp sola iyice bakınca bronz ön kapıların bir kısmını bile seçebiliyordum.

Bu ön kapıların yakında bir grup toplanmış, fısıltıyla konuşuyordu. Bu kişiler Pruken, o hain bekçi, daha önce gördüğüm kırmızı elbiseli ve balık etli genç kadın ile daha önce görmediğim zayıf, açık renk saçlı bir genç kadındı. Bunlardan biri aşığına ihanet edip bıçaklanmasına göz yumacak Miriam olmalıydı, diğeryse Dr. Gable'ın bahsettiği Harriet. Son olarak, onların yanında Mirhan Ailesi'nden bir prensi canlandıracak cani duruyordu ve üzerinde hala çalınmış elbiseler olduğu halde vahşi el kol hareketleri yapıyordu. Fısıltıları bile bu mekanda yankıya neden oluyordu, bu yapay ay ışığıyla mavi, beyaz ve solgun ve ifade edilemeyecek derecede korkunç mekanda.

"Küratör odasının kapısı açıldı. Dr. Gable ve açık renk saçlı adam dışarı çıktı, böylece onların konuşmasını ilk defa duyabildim. Konuşmaları bana tutarsız, hatta hayret verici geldi ama kelimesi kelimesine aktarıyorum ve doğru olduğuna dair yemin edebilirim, zira konuşanlardan hemen hemen üç buçuk metre uzaktaydım.

"-ama gerçekten Illingworth olamaz!" diye itiraz ediyordu Dr. Gable alçak bir sesle ama bir tür ciyaklamayla. 'Lanet olsun Ron, bu herif üşütük diyorum! Scotland Yard'dan Wallace Beery olduğunu söyledi ve İskoçların Wallace ile kim adına kan döktüğü hakkında bir sürü mısra okudu ezberden!' (Burada bir parantez açıp, insan zihninin oynadığı ilginç oyunlara bir örnek olarak, Robert Burns'ün kulaklarda çınlayan satırlarını yükses sesle alıntıladığıma dair hiç bir şey hatırlamadığımı ekleyebilirim.)

"'Hapı yuttuk,' dedi ortağı, kaşarlanmış alçak Holmes olarak ayırt etmiş olduğum kişi: patronuna ihanet eden o sekreter. 'Sen yukarı çık ve Pruken ile konuş. Pruken sürekli kapıdaydı. Bu herif içeri girdiğinde adamda bir bit yeniği olduğunu düşünmüş. Derken, Illingworth'ün -eğer bu oysa-girmesinden on dakika geçmeden, içeri tiyatro acentasından gelen *gerçek* aktör girmiş-!'

"Dr. Gable çılgına dönmüş gibi görünüyordu.

"Peki, neden Pruken bizi uyarmamış?" diye sordu. 'Hem, ajans-tan gelen aktör nerede şimdi? Beni görmeye gelmedi. Nerede o?'

"'Bilmiyorum! Kimse bilmiyor!" diye yanıtladı Holmes. 'Pruken ön kapılardan ayrılmaya cesaret edemedi, Mannering beklen-medik bir biçimde gelirse diye; aktör de beş dakika kadar öncesine kadar varmamıştı buraya ve Pruken onu görünceye kadar durumu

tam olarak anlamamış. Sonra Pruken kapıdan ayrılmaya cesaret edememiş. Hemen sonra ben aşağıya indim, Pruken durumu anlattı bana ve koş a koş seni görmeye geldim... Dinle, Jerry, neden burada bekliyoruz? Tanrı aşkına, hadi dönüp Illingworth'ü o asansörden çıkaralım, özür dileyelim ve onu yatıştırmaya çalışalım! Keşke bu işe bulaşmasaydık. Eğer ihtiyar bir duyarsa ben işimi kaybederim, Sam de elçilikte kakkaha malzemesi olur-yaşlı Abbsley'in nasıl biri olduğunu biliyorsun; sen de evden kovulursun, Miriam'a da olacıklardan hiç bahsetmiyorum bile. Bir şekilde bu durumu örtbas etmek lazım.'

"Bu çetenin bir üyesinden duyması olağandışı bir konuşma diyebilirsiniz, gerçekten öyle soğukkanlı ve içe işleyen bir akıllılıkla söylenmişti ki tereddüde düştüm. Bu çetenin arkadaşlarından daha az tehlikeli olanı olabilir miydi, yoksa bir yerde bir yanlışlık mı vardı? Ama bu işin altında yatan ayrıntıları düşünecek zamanım yoktu, zira İranlı kılığındaki Baxter ön kapıların yanında gruptan ayrılmış ve benim vantilatörün altındaki iki kapiya doğru hızla geliyordu. İçinde çeşitli silahların sergilendiği vitrinlerin önünden geçmesi gerekiyordu, sonra da yolu odanın karşı tarafına sıralanmış beş atlı arabanın ya da faytonun önünden geçmesini gerektiriyordu. Türünü bilmediğim büyük ve koyu renkli kapalı bir arabanın yanından geçerken, arkasındaki zemine bir göz atar gibi oldu. Eğildi, kıvrıla kıvrıla arabanın altına girdi ve (tam orada bir sütun olduğu için) birkaç saniyeliğine gözden kayboldu. Ardından avucunun içinde küçük ve koyu renkli bir nesneyle tekrar ortaya çıktı ve alışılmadık bir biçimde uzağı iyi görebilme yeteneğim olmasına rağmen, o mesafeden elindeki nesneyi tam olarak teşhis edemedim. Bütün bunlar, dediğim gibi, iki suç ortağı konuştuğu sırada meydana gelmişti. Başımda duyduğum acı ya da yakıcı ve aşağılanmış ruh halim, Dr. Gable'ın beni kastederken kullandığı ses tonuyla yatışmamıştı.

"'Evet, sanırım bütün işi iptal edeceğiz,' dedi Dr. Gable. 'Saat onbir oldu, tamamen altüst oldu kurduğumuz plan, asansörde kapattığımız bir manyak var ve Brainerd Ajansı'ndan gelen adam galiba içeri girmiş ve-ah, Tanrım!'

"Bu noktada Baxter denen adam, üzerinde nakışlı, mavi tuniği olduğu halde heyecanla konuşarak grubun yanına geldi. Yüzünün yapay yolla koyulaşmış olduğu sonucuna vardım (sahiden

de yüzüne dokunma ve ellerini bir ev kedisini sever gibi üzerinde gezdirme eğilimi gösteriyordu), ve saçının düzensiz halinden, giydiği koyun derisi şapkanın altında mutlaka siyah bir peruk takıyor olması gerektiğini anladım. Huysuz bir hava vardı sesinde ve konuşmasında bitmek bilmeyen tekrarlarla ‘Diyorum ki’ler ve ‘Kahretsin’ler içeriyordu. İtiraf etmeliyim ki üzerimden bir merak dalgası geçti; zira durumun hakiki dehşetini artırmak için, bu insanların yaptığı kana susamış konuşma okul çocuklarınkı gibi tuhaf bir havaya bürünmüştü.

“‘Hayır, iptal etmiyoruz,’ diye hırladı Baxter. ‘Kim demiş iptal edeceğimizi? Şimdi caymak yok.’ Dr. Gable durumu anlatmaya başladığındaysa Baxter sözünü kesti. ‘Üst kattaki kadınlar gibi konuşuyorsun. Bırakalım bu herif, artık her kimse, asansörde dursun. Hikayeyi daha iyi bir hale getirmez mi? Doğru anda onu serbest bırakır ve fazladan etki vermesi için Mannering’in önüne atarız... Benim bilmek istediğim şu, tuttuğumuz aktör nerede? Buraya girmiş, Pruken öyle diyor, lanet bir hayalet gibi ortadan kaybolmuş olamaz, arka kapıdan çıkmadıysa tabii. Hem ne tür bir komik mesele dönüyor burada? Şuna bakın!’

“Avucunu açıp yerden aldığını sandığım küçük nesneyi gösterdi ve kafesin altındaki çıkıntıya tehlikeli bir biçimde tutunarak bunun takma bıyık şeklinde kesilmiş siyah saç veya yün parçası olduğunu gördüm.

“‘Her yerde bu şeyi arıyordum,’ dedi. ‘Rinkey bunu illa giyeceksin dedi. İnsanları saçla süsleme konusunda kafayı yemiş. Şimdi de bu şeyi yerde buluyorum. Hem, hançerim nerede? Onu da bulabilmiş değilim. Bir hançerim olmazsa rolümü nasıl oynamamı bekliyorsunuz yahu? Takımın en önemli parçası o. Ron, bu gösterinin malzemecisi sensin-hançerim nerede?’

“‘Hançerinin nerede olduğu konusunda en ufak fikrim bile yok,’ diye cevapladı Holmes, çenesi kapalı olarak, tıpkı dostum Bay Murdoch’un kilise festivallerinde vantrologluk yaptığında olduğu gibi. ‘Kutuyu açtım ve senin görmem için merdivenlerin üzerine koydum. Hançerini bulmandan daha önemli şeyler olduğunu kafanın almasına çalışır mısın? Hemen şimdi-Sam!’

“Baxter bir küfür ederek arkasını döndü ve yine müzenin ön kısmına doğru hızlı adımlarla yürüdü. Diğer ikisi hızlı hızlı

konusarak onun peşinden gitti, ben de onların ilerlemesini tüne-
diğim yerde eğilip durarak takip etmeye çalıştım. Dengemi nasıl
kaybettim bilmiyorum. Derin düşünce halindeyken kollarım ve
bacaklarımın dengesizliğe eğilim gösterdiği daha önce de dile
getirilmişti (özellikle de evde önemsiz eşyaların kırılmasından
şikayet eden karım tarafından). Zaten, fazla eğilmekteydim ve
bunun sonucunda altımdaki kutu devrildi ve ancak vantilatö-
rün altındaki çıkıntıya tutunarak düşmekten kurtuldum. Oradan
da kendimi aşağı bıraktım. Tekrar ediyorum, efendim, kutunun
kayması Tanrı'nın hikmetiyle olmuştu. Kutuyu tekrar düzeltmek
için birden el yordamıyla çabaladığımda parmakların soğuk bir
maddeye değdi. Dokunduğum şey asansörün zemininde yatan bir
savaş baltasının bıçağıydı. Ona dokunduğum an sevinçten bağıra-
bilirdim, zira morluklarımın verdiği acı, rezil olmam ve belli bir
sinir bozukluğuyla kalbimin bu gaddarlarla boğuşma raddesine
hızla yaklaştığını hissediyordum ve (bunu utanmadan itiraf edi-
yorum) gözlerimde neredeyse yaşlar vardı. Miami sokaklarındaki
bir Kızılderili savaşçısı gibi bu balta silahım olarak, düşmanla-
rına başkaldırmaya teşebbüs edebilir ve o asi ruh Seminole'nin
dilinde onlara yanıt verebilirdim:

Sıra sıra askerlerinizle ateş açın!- Eğmeyeceğim boynumu!

Artık özgür olan kolu bir daha bağlamayacak prangalar;

Fırtına alçak sesle fısıldadığında gök gürültüsüyle yolladım,

Düştüğü yerdeki şimşeğinden korkun!

“Hayır, hayır, Sir Herbert, hikayeye bağlı kalmam için ısrar et-
menize gerek yok. Hikayeyi sonraya erteliyorum -bu dizeleri oku-
yorum- çünkü o kutuya tekrar çıktığımda şahit olduğum görüntüyü
düşünmek hoşuma gitmiyor. Hikayenin düğüm noktası ve dehşet
anı orasıydı -inanın bana- ama tarif ettiğimde olabildiğince düz
anlatmama izin verin.

“Size söylediğim gibi, karşıdaki atlı araba sırasına bakıyordum
doğruca. Karşıda, hafif bir açıyla bakınca, ama engelsiz bir görüşe
sahip olamayacak kadar solumdan çok uzakta değil, size bahsetti-
ğim devasa siyah atlı araba duruyordu. Daha önce görmüş oldu-
ğum grubun bütün üyeleri salonun üst köşesinde toplanmışlardı,
‘İran Galerisi’ yazan kapının yanında; arabaların diğer tarafında

onun başındaydılar ve benim gördüğümü göremiyorlardı. Seslerinin boş yankılar halinde geldiğini ve kendi kendilerine kıs kıs güldüklerini işitiyordum, ama onları dinlemedim. Zira seyahat arabasının kapısı epey yavaş bir şekilde açılıyordu.

“Arabanın kapısı, o mavimsi ay ışığı altında bana doğru açılıyordu. İçerisinde bir adam ayakta duracak kadar büyükmüş gibi görünen bu arabanın içinde bir adam ayaktaydı. Kendisi biraz öne eğilmişti ve ayağının dibindeki büyük bir yumruya bakıyordu. Bu arada sağ eliyle de daha iyi aydınlatma için arabanın kapısını iterek açmıştı. Bu adam sıradan bir polis memuru üniforması giydiği için önce polisin geldiğini sandım, sonra ev sahibimin çetesine mensup bir üyenin polis üniforması giydiğinden bahsettiğini anımsadım. Kapıyı ayağıyla açık tutarak eğildi ve kuvvetli bir biçimde çekerek bu tümseği yerden kaldırmaya başladı. O zaman anladım ki bu tümsek bir adamın cesediydi, başı benim tarafıma dönmüş yatıyordu. Sahte polisin bu adamı omuzlarından yakaladığını ve yukarı kaldırdığını gördüm. Cesedi şimdi tek eliyle tutarak, ensesini kavradı -görünüşe göre saçından ya da şapkasından tuttu, silindir bir şapka başına sıkıca bastırılmıştı- ve yüzüne bakabilmek için yukarı kaldırdı.

“Bir ölünün suratıydı bu Sir Herbert ve doğruca bana bakıyordu. Etrafında beyaz bir halka gördüğüm ardına kadar açılmış gözleriyle; gerçi boynu boşta sallanıyordu. Ağzı açık, sakallı bir adamın yüzüydü bu. Koyu renkli paltosu açılıverdiğinde göğsünden fildişine benzeyen beyazımsı bir çıkıntının çıktığını gördüm. Ve o an anladım.

“Tam o anda açık renkli saçları olan kızın feryat eden sesi duyuluyordu müzenin ön tarafından. Oysa oradan arabanın içini ya da içindeki tüyler ürpertici delili göremezdi. Sahte memura seslendi, ona ‘sevgilim’ diye hitap ederek -bu sevgi ifadesinin ölü bir adamın üzerinde yankılanması korkunç bir etki yaratmıştı- ve ona ‘neden böyle zamanlarda at arabalarına atladığını’ sordu.

“Adam çabuk hareket etti ve hareketlerinden onun suçlu olduğunu anladım. Bir eliyle kısmen cesedi desteklemeye devam ederek, arabanın benim tarafımda olan kısmından kayarak aşağı indi; sonra diğer eliyle kapıyı ölü adamın yüzüne çarptı. Kapının çarpmasının yarattığı patlama sesiyle irkildiğimi itiraf ediyorum, zira arabadan

dışarıya taşmış bir ceset kafasının üzerinde kapanmıştı kapı ve adamın gayet canlı gelen sesinin aksi beni daha fazla irkiltmişti.

“Hiçbir şey yok,” diye seslendi. ‘Copumu bu arabaların birinde bırakmışım, o kadar. Yok, yolunda gitmeyen bir şey yok- sadece buradan çıkmamız gerek, hem de çabuk. Gösteri başarısızlığa uğradı gibi, öyleyse neden kalalım? Ama önce siz kızları bir yere gönderelim, sonra da Jerry, Sam, Ron ve benim kısa bir toplantı yapmamız gerek.

“Baxter uzun adımlarla ortadan ana koridora geldi.

“Ne demek dışarı çık?’ diye sordu. ‘Ters giden bir şey yok, değil mi?’

“‘Yo, yo-!’ diye haykırıyordu öteki, çatlak ve yapay bir içtenlikle, arkasını döndüğünde gözlerini kaldırdı ve salonun tam karşısından doğruca benim yüzüme baktı.

“Vantilatördeki delikler birbirlerine yakın olmasına rağmen, elbette ki yüz hatlarını seçmesi imkansızdı; ama bir kafanın belli belirsiz görünüşü de yeterliydi. Mavilere bürünmüş o şapkalı figürün ayaklarının dibinde mavimsi küçük bir gölde olduğu halde beyaz mermer üzerinde hareketsiz durmasını ve etrafta hayalet gibi dikilen sütunları unutmam zaman alacak. Gözleri kaskıyla perdelense de, gözleri oynuyor ve parlıyor gibiydi ve yüzünün yanında kaskının altından gelen bir damla terin üzerinde ışığın parıldadığını gördüm.

“Asansörün içindeki kim?’ diye sordu.

“‘Jerry’nin yayı ve mızrağıyla yakaladığı esir,’ dedi kıkırdayarak açık renk saçlı kız. ‘Neden sordun?’

“Onunla konuşmak istiyorum,’ dedi polis.

“O konuşmaya başlamadan önce bile, şu an bile pişmanlık duyamayacağım bir tür deli gibi davrandım. Kutudan aşağı atlayarak, savaş baltamı asansör kapısındaki cama çaktım. İlk darbeyle parçalara ayrıldı, ikinci ve üçüncü darbenin ardından çerçevede neredeyse hiç cam kalmadı, böylece oluşan açıklıktan elimi sokup dışarıdaki mandalı kavrayabildim. Ben böyle yaptığım anda, ısırap çeken Holmes’ün sesini duydum, belli ki kırılan cam sesiyle ürkmüştü, haykırıyordu ‘Dışarı çıkıyor!’ ve bundan hemen sonra

sahte memurun daha kalın sesi feryat ediyordu: ‘Onu durdurmamız gerek, sizi uyarıyorum! Neden olduğunu sormayın bana ama çıkıp da polisi bulursa başımız büyük bir belaya girecek.’

“Bu sözler belli belirsiz vahşi bir zafer duygusuyla bile daha fazla çaba harcamama neden oldu, özellikle de onların bu oda-ya panik halinde koşturarak geldiklerini duyduğumda. Asansör kapılarını açtıktan sonra savaş baltamı fırlatıp attım, zira tek bir amacım vardı artık. Onlar girmeden önce kilitlemek için salon kapısına koştumve bunda da başarılı oldum. O kapının ardında ayak seslerinin tıktırtısı dalga halinde yükselmeye başladığı halde, anahtarı çevirdim ve kapıya görüşüm daralmış ama kararlılığım artmış bir halde dayandım. Kişisel haysiyet soruları şimdilik unutulmalıydı. Sağlam adımlarla lavaboya doğru yürüdüm, orada leğenin üzerine çıkmanın son derece mümkün olduğunu gördüm (gerçi pürüzsüz porselenin içbükey yüzeyi insanın ayak bastığı yeri son derece tehlikeli kılıyordu). Leğenden geçip pencere kenarına oturdum ve sallanan pencereyi dışarı ittim. Düşüşüm büyük tehlike yaratmadı. Pencerenin tam solunda aşağı topraktan kaçışma yardım olacak şekilde yağmur oluğu ya da atık su borusu iniyordu. Benim yerimde daha zayıf bir adam olsaydı arkamdan gelen bağırış çağırıştan harekete geçerdi.

“Kapının hala kilitli olmasına ve oradan hiçbir ses geçememesine rağmen, asansörün kapıları açıldığında vantilatörün içinden hafif sesler duydum.

“‘Oradan çıkamaz,’ diyordu Dr. Gable’ın sesi.

“‘Sana söylüyorum, çıkabilir,’ diye bağırды sahte polisin sesi. ‘Lavabonun penceresinden çıkabilir. Sakın itiraz etmeyin; siz çıkın ve arka kapıda adamın yolunu kesin, aksi takdirde kıyamet kopacak. Ön tarafı ben tutarım.’

“Kendimden geçmiş bir halde inişime yardım edecek başka bir teşvike gerek yoktu. Kendimi bir arka bahçe ya da avluda soluk soluğa dururken buldum, ama mübarek ay ışığı bahçeyi bozulmamış bir görkemle aydınlatarak bana arka duvarda bir demir korkuluklu kapıyı gösterdi. Ona doğru koştum ve ellerimin sabırsız yalvarışıyla kurtuluşuma uzandım.

“Kapı kilitliydi.”

“Arkamda bir tıkırtı ve tıklama sesi duyar gibi oldum. Müzenin siyah silüetine karşı bir ışık çizgi açık bir kapıdan patika boyunca eğimli bir çizgi çiziyordu. Bulduğumu sandığım vaha, zalim kumlara dönüştüğünden o arayan ışıktan uzak durmak dışında başka bir düşüncem yoktu. Şimdilik bu avluda peşimdekilere görünmeden saklanmalıydım. Duvar boyunca eğildim hedefim ya da bilinçli bir arayışım olmadan, tam o anda peşimdekiler büyük bir hızla arka kapıya doğru uzanan yola yöneldiler. En öne gelivermişim ve uzattığım elimle duvarı yoklarken başka bir şey buldum: demirden bir destek ya da çubuktu bu, duvardan çıkan bir dizi çubuk bir tür merdiven gibi duvardan yukarı yükseliyordu.”

“O merdiveni tırmandığımı hiç hatırlamıyorum, aklımda kalan sadece özgürlüğün bir adım ötede olduğu hissiydi. Bu da uzun sürmedi. İstirap verici bir solukla kendimi duvarın üstünde bacaklarım iki yanda oturmuş buldum fakat çok geçmeden bir ışık gözüme vurdu. Düşmanım olduğuna inandığım bir adamın iğrenç görüntüsünü ve kaskını seçtim aşağıda, sahte polisti bu; fırıl fırıl dönen aklımla söylediği bazı zafer dolu sözleri anladım ancak ne olduklarını anımsamıyorum; zira en belirgin biçimde bir kaç saniye önce ‘Ön tarafı ben tutarım,’ diye haykırışını hatırlıyordum.”

“Sürekli yenilen kişinin öfkesi kadar büyük bir öfke yoktur derler. Sürekli yenilen kişi bendim ve bekleyen bomba o an patlamıştı. Bire karşı birdik; katili tek elimle altedecek ya da ölecektim. Bunu takip eden olayları, duvardan adamın üzerinde deli gibi atladığım yeri çabucak geçiyorum. Beni tam bir hissizliğe sürükleyen patlamadan hemen önce içimde önemli tek bir karamsarlık kalmıştı ve bu karamsarlığın iki bilgi kaynağı vardı: Benim Kilise’nin bir papazı olduğum ve yanlış adama canice saldırdığım.”

Dr. Illingworth başını ellerinin arasına koydu ve uzun bir süre sessiz kaldı. Lafa ben girdim.

“Ama sonra ne oldu doktor? Sonu böyle bitmedi, değil mi?”

“Tutarlı bir hikayeyi ana hatlarıyla anlatacak kadar kendime ya da kuvvetime hakim olduğum kadarıyla,” dedi ve titredi, “kısacası, öyle. Hatıralar, anlık görüntüler, hiçbir şey yok-“

“Yine de mektubunuzda bir kömürlükten bahsetmişsiniz...”

“Kömürlük!” dedi, sanki ona iğne batırmışım gibi. “Bağışlayan Tanrım, bir kömürlük! Bu-! Diyebilirim ki Sir Herbert, onbiri biraz geçe ile on iki buçuk arasındaki o belirsiz arayla ilgili zaten çok az olan bilgi kırıntılarının tamamını öğrenmeniz en iyisi, ben bunlara hiçbir anlam veremememe rağmen! Onlar birer suçluysa, ki hiçbir şey beni aksine inandıramaz, neden harekete geçmediler ve beni öldürmediler ben onların insafındayken? Gerçek şu ki, kömürlüğe dair hiçbir şey hatırlamıyorum. Dolayısıyla:

“Kendimdeyken hatırlayabildiğim bir sonraki izlenim bir motorlu aracın içinde oturmam ve bir o yana bir bu yana sarsılırken başımda dayanılmaz bir ağrı ve gözümde ışıkların yanıp söndüğü hissi. Anlayabildiğim kadarıyla bu mekan bir taksinin karanlık içiydi. Görünüşe göre kendi kıyafetimden yayılan alkolün keskin kokusunu hissediyordum ve yanımda karanlık bir figür yanımda oturmuş, ağzıma bir şişe tutuyordu.

“Zayıf bir sesle nerede olduğumu sordum.

“Hammersmith Köprüsü,” dedi uzaktan gelen bir ses. ‘Seni bir küsür saatte kendine getirene kadar Slough’a vardık. Şükürler olsun ki daha iyisin! Merak etme; her şey yolunda. Taksi şoförü senin sarhoş olduğunu sanıyor.’

“Acının yarattığı sise rağmen dik oturmaya ve kollarımı kavuşturmaya çabaladım, zira sesi tanımıştım.

“‘Eğer bu gece öldürmeye devam edeceksen,’ diye mırıldandığımı duydum sahte polise, ‘haydi, devam et. Ben tükendim.’

“‘Sizi kimse öldürmek istemiyor Dr. Illingworth!’ dedi Butler adındaki adam, acı veren bir şiddetle kulağıma bağırarak, öyle ki başımın açılıp kapanmasına neden olmuştu sanki. ‘Evet, adınızı biliyorum; sizi kömürlüğün içinden çektiğimiz sırada cebinizden çıkan ziyaret kartlarınızı bulduk. Dr. Illingworth! Beni duyabiliyor musunuz? Size bir özür borcumuz var- dizlerimizin üzerine çökerek sizden özür dilememiz gerek. Korkunç bir hata oldu, hepsi bu. Bu yüzden sizinle başbaşa kalmak ve açıklamak istedim ve diğerlerini de ilana ettim sizi evinize bırakmam için. Onlar henüz bilmiyorlar, -sizin ve benim bildiğimiz şeyi- o cesedi...’

“Başka neler dedi bir süreliğine emin değilim, ancak yüksek sesle konuşmaya devam etti. Sarsılan taksi, yanıp sönen ışıklar ve

genel bir mide bulantısı birleşerek başka hiçbir şeyi önemsememe neden olmuştu; ve bir noktada (küçük düşürücü gerçekleri siz istediniz, Sir Herbert) hatırlıyorum da -af buyurun- pencereden şiddetli bir biçimde kusmuştum. Evvela bana dediklerini anladım, zira polisle karşılaşmamdan sonra ne olduğuna dair belirsiz bir merak içindeydim.”

“Sizin dışarıdaki polisin üzerine uçtuğunuzu gördüğümde henüz ön kapıları yaklaşık yedi santim kadar açmıştım,” dedi. ‘Sırrı ifşa etmeden dışarı çıkıp sizi almanın yolu hiç yoktu. Sonra siz aşağı düştinüz, tam da kömürlük olduğunu bildiğim yerin yanına. Polis yardım almak için giderse, sizi oradan içeri çekebileceğimizi biliyorduk. Sam ile mahzene indik. Polis henüz uzaklaşmaktaydı ve siz de neredeyse kömürlüğün kenarındaydınız; sizi içeri çektik, polis içerisini göremedi çünkü siz fenerini kırmıştınız...”

“Londra’ya dönerken böyle sürüp gitti. Bir ara cesaretimi toplayıp ona katil dediğimi hatırlıyorum. O korkunç meseleyle hiçbir alakası olmadığına yeminler etti ama savunduğu şeyleri anlamam zordu. Galiba meseledeki suç ortaklarının , özellikle de kadınların isimlerini gizlemem için yalvarmalardan oluşuyordu bütün sözleri. Gergin bir söz beni kafa karışıklığından kurtardı.

“Bana bakın, ne yapacağımı söyleyeceğim’, dedi. ‘Benim tek suçum o domuz Mannering’ten ve arkadaşlarım hakkındaki söylediklerinden hoşlanmamak. Bir papaz ve beyefendi olarak bana bu gece arkadaşlarımın müzede bulunduğu dair bir şey söylemeyeceğinize söz verirsiniz, şerefim üzerine yemin ederim ki yarın Scotland Yard’a gidip at arabasındaki adamı benim öldürdüğümü itiraf edeceğim. Bazı nedenlerden ötürü hiçbiri bu meseleye karışmamalı.’

“Ona böyle bir şey yapamayacağımı söyledim, yanından geçtiğimiz ışıkların altında onun beyaz yüzünü anımsıyorum.

“‘O halde bunun için mücadele vereceğim,’ dedi. ‘Biraz yürüyüp düşünmem gerek.’

“Bu davranıştan kaynaklanan şaşkınlığımı anlayacaksınız, Sir Herbert, hele de gece olan olaylardan sonra. Otelime, Kensington Sokağı’ndaki Orkney Otel’ine vardığımızda uzun bir arayıştan sonra cebinde dehşete düşürecek kadar pahalı bir taksi ücretini

ödeyecek parayı ucu ucuna bulmuştu. Kanun koruyucu bir memur rolünde, otele kadar bana eşlik etti ve benim itibarsız (Tanrı'ya şükür takma sakal çıkmıştı yüzümden) durumumu açıklamak için, otel resepsiyonistine bir toplantıda konuşurken bir kavgaya karıştığım gibi yaratıcı bir hikaye anlattı. O anda buna itiraz edecek ne yürek ne de mide vardı bende ancak odamın teskin edici sessizliğine sığındığımda, sizin polisiye el kitabınızda anlatıldığı kadar dehşetli bir geceden sonra hem de, elime kalemi alıp gerçeği yazmam gerektiğini anladım. Artık hepsini sizin gözlerinizin önüne serdim. Benim davranışımın budalalığını yargılama anı gelmiştir. Sir Herbert-“

Elini havada salladı, sesi akşamdan kalma bir adam gibi çatlak-tı, çenesini çekti ve durdu.

13

On Bir Nokta

Yaşlı Illingworth'ten kurtulduğumda yemek vakti geçmişti ama oturmak ve kulaklarımı tıkayıp düşünmek istedim. Elbette Illingworth'ten` de önce kıyameti koparıyordum, çünkü sert bir adamım ben-grr!-ve onlara sert davranılması taraftarıyım. Ama adamın içine şeytan korkusu salıyorken bile, onun bu mesele yüzünden başının pek de belaya girmeyeceğine ve değerli olabilecek birkaç parça bilgi verdiği kendisini ikna etmek zorunda kaldım. Yok canım, ama bilgiler değerliydi yani! Ben de bundan korkuyordum. Tam bir karmaşaydı ve örtbas edilemeyecek olmasından korkuyordum. Yani, Illingworth karının resmini son bir kez devirdikten sonra ağır adımlarla dışarı çıktığında, ofisin içinde eşyaları tekmeleyerek ve genel olarak hislerimi dindirerek ofisin içinde dolandım, sonra da birkaç düğmeye bastım.

Popkins, size bahsettiğim emir subayım, o fil gibi kulağıyla kapıyı dinliyordu, içeri girdi.

Dedim ki: "Otur, budala. Yazmaktan eline kramp girmiş bir stenocu dışında ne var elimizde?"

Her zaman yaptığı gibi alnını kırıştırıp, saç çizgisinin arkasını kaşıdı. Sonra şöyle dedi:

"Elimizde oldukça sıradışı bir bey var, efendim, film yıldızlarını ve polisiye romanlarını birleştirmek gibi bir kompleksi var. Büyük bir aktör olurdu ondan. Bir an kendisinden bazı pozlara takınmasını ve Surete'deki Mickey Mouse olduğunu ilan etmesini bekledim. Sanırın gerçekten dürüst bir adam? Gerçek olamayacak kadar iyi gibi sanki?"

“Evet, onun dürüst bir adam olduğunu düşünüyorum. Bir soruşturmak lazım tabii. Aklıma gelmişken, Carruthers’ın raporunda dediğine göre parmak izi görevlisine asansörü inceleyip izlere bakmasını söylemiş. Eğer Illingworth içeride idiyse -o burdayken sormalıydım parmak izlerini almamızda sakınca olup olmadığı- parmak izleri birbirini tutacaktır... Kahretsin, yapmam gerekirdi bunu-!

“Bunu ayarladım bile efendim,” dedi Popkins, sanki polis kuvvetinin yetenekli uşağıydı, öyle ki adamı deli etmeye yeterdi. “Aşağı inerken durduracaklar. Karşılaştırmak için parmak izleri birkaç dakikaya elimizde olur.”

“Pekala, pekala,” dedim. “Haydi şimdi senin o ünlü istihbarat konuşmanı dinleyelim ve hikayeden başka neler öğrenmişsin bakalım.”

Elbette bu hiç sonuç vermez ama genellikle Popkins’e sorarım bunu zira beni canlandırır böyle yapmak. Defterini çıkardı.

Dedi ki: “Ana hatları anlamak kolay. Genç Wade, Butler, Holmes, Baxter, Pruett ve iki kız maceralarıyla böbürlenmesinden sonra onu korkutup kokutamayacaklarını görmek için Mannering’e bu oyunu hazırlıyorlar. Bu işi zekice yapmaları gerekiyordu, zira Mannering gerçekten Doğu’da bulunmuştu, tahminen biraz Arapça biliyordu ve acemi işi bir oyuna da kanmazdı. Bu meselede anahtar olan karakter ‘Dr. Illingworth’ idi, numaranın çoğunu o yapacaktı - sorun hangisinin bu rolü oynayacağıydı. İçlerinden hiçbiri bu işi yeterli bir beceriyle yapamazdı; zira içlerinde bu konuyla ilgili gerekli bilgiye sahip tek kişi olan Holmes’ün bu rolü alması engellenmişti çünkü Mannering onu tanıyordu ve durumu fark edebilirdi. Meselenin nasıl çözümlendiğini görüyorsunuz. Genç Wade’in iyi laf yapma yeteneği ve biraz da bilgisi vardı Illingworth rolü için, ama Jeff Wade’i oynaması gerekiyordu çünkü ihtiyara öyle çok benziyordu ki bu rolü inandırıcı bir biçimde oynayabilecek tek kişi oydu. Mannering ihtiyarla hiç tanışmamıştı ama bir fotoğrafını görmüş olabilirdi. Baxter’ın Illingworth’ün rolünü oynaması için gerekli Arapça bilgisi vardı, ama onun dışında pek bilgisi yoktu ve ağzı da laf yapmazdı. Butler’ın ağzı laf yapıyordu ama bilgisi ya da Arapçası yoktu.

“Böylece tıkaandılar, ta ki bir tiyatro ajansını arayıp rolü oynayacak birini bulup bulamayacaklarını sormayı akıl edene dek. Bütün özellikleriyle hem de; dili bilmesi, anıtlar-“

Dedim ki: “Bir tiyatro ajansına verilecek abartılı derecede zor bir istek bu. Her neyse, ajansın adını biliyoruz (Brainerd, değil mi?) onları arayabiliriz-“

“Ben aradım bile,” dedi Popkins, başını meşhur uşak Jeeves gibi sallayarak ve bir defter daha çıkardı. “Raymond Penderel hakkındaki tüm ayrıntılar burada.” Durdu ve bana dikkatlice baktı. “Belki, *belki* diyorum bu isteği yerine getiecek bir adam tanıyorlarmış...”

Ben de biraz daha hınzırca bir dil kullandım. “‘Belki.’ Demek ki burası kıpırdanan suların birleştiği ve yıldızlara yazılmış kaderlerin bir araya geldiği yer? Popkins, bundan hoşlanmadım.”

“Gelgelelim ben hoşlandım. Bizi doğruca konuya götürüyor-özür dilerim, sizi götürüyor. Brainerd Ajansı özel partilere özel gösteriler hazırlamakta uzmanlaşmış bir şirket. Kızınızın resepsiyonuna bir dans orkestrası istiyorsanız, bekarlığa veda partisi için bir düzine koro kızı istiyorsanız, bir sopranodan tutun da hünerli pireler topluluğuna kadar ne isterseniz onları arayın ve onlar bulurlar.”

Defterini açtı.

“Raymond Penderel. Yaşı 32. Irak’ta doğmuş, İngiliz bir baba ve İranlı bir annenin oğlu; bu yüzden iyi bir Britanya vatandaşı. Fazla eğitim almamış ama doğuştan gelen pek çok yeteneği var. Yalnızca dört ay önce İngiltere’ye gelmiş, Bağdat’tan...”

“Vay canına!”

“Evet efendim. Ajanstakilerden birine, ki ona baş belası olmuşa benziyor, içini epey dökmüş. Adamla on dakika önce konuştum ve bazı faydalı bilgiler aldım. Penderel ona kendisinin bir İngiliz asilzadesi olan bir binbaşının -binbaşılar ahlak bozukluklarıyla ünlüdür- oğlu olduğunu, Büyük Britanya 1919 yılında bölgeyi mandası altına aldığında bir İngiliz okuluna gittiğini ve eski harikalarda bir turist rehberi-dikkat edin, bir rehber- olarak görev yaptığını anlatmış. Yirmi bir yaşındayken Paris’e gitmiş; bir müzikholde bir süre şarkı söylemiş, biraz da karakter taklitleri yapmış. Ayrıyeten profesyonel bir dansçıymış. Para sızdırmaya çalıştığı bir kadını

haksız yere suçlarken söylediklerinden ötürü başı belaya girmişe benziyordu.”

“Tanrım, Popkins, ben de bundan korkuyordum.”

O anda benim sadık av köpeğim bana baktı, sanki aklımda ne olduğunu merak ediyormuş gibi, ama tıslayıp devam etti.

“Sonra Londra’ya gelmiş ve yaklaşık dört yıl önce de Bağdat’taki ana ocağına dönmüş. Hepsi hemen hemen bu kadar, yalnız dört ay önce buraya tekrar geldiğinde ekonomik olarak dardaymış. Şarkı söylemesi ya da karakter taklidi için pek arayan yokmuş. Ama dün sizin Wade tayfası ihtiyaçlarına uyan bir adam bulmak için ajansı aradıklarında doğal olarak Penderel akıllarına gelmiş...”

“Arayan kimmiş?”

“Butler. Kısa bir taklit için yirmi gine teklif etmiş, aceleyle hazırlanılması gereken bir rol olduğunu belirtmiş ve aradığında henüz öğleymiş. Ayrıntıları konuşmak için Piccadilly’de bir barda öğlen saat ikide adamın buluşmaya gelmesini söylemiş. Yani, dün gece Carruthers onlara Raymond Penderel adında birinin öldürdüğünü o tayfaya pat diye söylediğinde, bu ismin onlar için anlam ifade etmemiş olması pek şaşırtıcı değil. Bu adı hiç duymamışlardı veya en azından çoğu duymamıştı...”

“Buraya bak, seni işe yaramaz adam,” diye kükredim, “Jeff Wade’in kızı hakkında ne ima ediyorsun?”

Popkins dedi ki: “Sakin olun, aslında hiç bir şey ima etmiyorum, efendim. Olayların olası gidiş yolunu çıkarıyorum. O da şöyle:

“Penderel rolü oynamak için hazırlandı ve bu yüzden bir çok şey için bir açıklamamız var. Hafifçe gri takma sakalı; Dr. Illingworth’ü canlandıracaktı sonuçta ve Butler ile Jerry Wade de akademisyenlerin sakallı olduğu konusunda güçlü fıkirlere sahip gibiler. Gözlüğü siyah bir ipe bağlı; bir akademisyene yakışır bir dokunuş, dostumuz Dr. Fell gibi. Ağırbaşlı silindir şapkası ve gece kıyafetleri; jigololuk günlerine ait kıyafetleri, Carruthers’in içlerinde bulduğu Paris etiketini hatırlarsanız. Hepsi birbirine uyuyor, o çılgın çocuklar bile - şey, içlerinden biri o kadar da deli değil sanki. Bence olaya böyle bakmak gerekir efendim!

“Son olarak, eğer Illingworth doğru duyduysa, Penderel müzeye Illingworth’ten on dakika kadar sonra varmış olmalı. O saat ile on bir arasında biri onu öldürdü. Şimdi, dışarıdan gelen birinin işi bitirmesinin, olası olmasına rağmen yine de son derece ihtimal dışı olduğuna sizin dikkatinizi çekmemeye gerek yok. Bütün karakter rolleri gözümüzün-sizin gözünüzün- önünde. Yani?”

Popkins’in haklı olduğunu kabul etmek zorundaydım. Bunun üzerine bir dakika kadar düşündüm ve karşıya geçip pencereden Rıhtım’a baktım. Sonra da ona başka bir şey olup olmadığını sordum. Vardı.

Popkins devam etti: “Şimdi Dr. Illingworth’ün hikayesiyle birlikte, Carruthers’ın içine düştüğü deliliğin büyük bir bölümüne dair bir açıklamamız var. Büyük bir bölümüne! Birbirine bağlı bir hikaye oluşturabiliriz. Ancak açıklamanın aydınlatmadığı bir kaç nokta var. Bazıları önemli olabilir, bazılarıysa değil. Bu çocukları bir paylamayı denemeniz gerek ve ayrıca özellikle sadık Pruen’i de, ki sizin ana şahidiniz o olabilir, zira bütün gece kapılarda nöbetteydi ve salonu açık bir şekilde görüyordu. Bu noktaların bazılarını, dolayısıyla ilk denemede aydınlığa kavuşturabilirsiniz. Bazılarınınnsa nahoş çıkma ihtimali var.

“Dün gece o tayfa ışıkları kapatıp müzeden öyle bir aceleyle çıktığında, gerçek Illingworth’ü Çavuş Hoskins’ten kurtardıktan hemen sonra tek bir şey yaptılar. Bir anlaşma yapıp, her ne olursa olsun o gece müzede olduklarını kabul etmeyeceklerine karar verdiler. Illingworth’ten korkuyorlardı; onun Jeff Wade ile konuşup, çocukların Jeff’in pek sevdiği müzesinde maskaralık ettiklerini ve Illingworth’ü asansöre kapattıklarını söylemesini istemiyorlardı. Butler’ın belki Illingworth’ü yatıştıracağını düşündüler... Ancak burada iki istisna vardı, bir cinayet işlendiğini bilmiyorlardı. Bu iki istisna Butler ve katildi veya katil Butler da olabilir, bildiğim kadarıyla. Ama diğerleri- bundan şüpheliyim.”

Popkins kendi sesinin tınısını seviyordu.

Dedim ki: “Benim aptal olduğumu mu sanıyorsun? Elbette bilmiyorlardı. Yoksa Carruthers içeri girdiğinde Pruen o kadar ukala davranmazdı. Eğer o arabada taze bir cesedin tıkıştırılmış olduğunu bilseydi, kalabalığın şevkine hayran olarak karanlıkta neşeyle

dans etmezdi. Mantıklı konuş. Pruen o kıza düşkündür, ayrıca bütün çeteye de. Ancak-“

“Ancak, dediğiniz gibi,” tereyağı gibi kolayca girdi söze Popkins, “cinayet ortaya çıktığına göre konuşmaları gerekecek. Bu yüzden size önerim bu noktalar üzerinde odaklanmanız. Bazıları, dediğim gibi, kolayca aydınlatılabilir. Dr. Illingworth’ün hikayesinin açıklamadığı noktaların bir listesini çıkarmıştım. Sizin için de bir liste hazırladım,” masanın üstüne itti, “ve, izninizle üzerinden geçeceğim. I ve II olarak iki kısma ayırdım, önce pratik noktalar, sonra da genel felsefi noktalar olarak. Şu şekilde:

I

- 1. Müzenin ön kapısının hemen içindeki kömür tozu izlerine, Carruthers’in yerde bulduğu fark edilmesi zor lekeler ne oldu?

Yorum: Öldürülen adamın ayakkabılarının tabanında bir tabaka kömür tozu bulunduğundan, izler de muhtemelen adam tarafından bırakılmıştı. O zaman beyaz mermerin üzerinde iz bırakmasına sebep olacak nerede bulunmuştu müzeye girmesinden hemen önce?

- 2. Mannering’in cebinde bulunan, “Sevgili G, Bir ceset olmalı-gerçek bir ceset,” vs. ile başlayan ve daktilo ile yazılmış not ne oldu?

Yorum: Holmes’ün daktilosuyla yazılmış ve Mannering’e göre Holmes’ün dairesinde bulunmuş bu not, Dr. Illingworth’ün anladığı üzere sahte “cinayet” hikayesiyle tam olarak uyuşmuyor.

- 3. Carruthers’in Pazarlar Galerisi’nde ortada bir neden yokken duvara atılmış bulduğu büyük kömür parçası ne oldu?

Yorum: Bu konudan Dr. Illingworth ya da bir başkası bahsetmedi ve hikayeye pek uymuyor. Bu konuda sorgulanmaya uygun kişilerden biri salonu sürekli açık olarak gören Pruen ve Dr. Illingworth müzeye (yaklaşık) 10:35’te vardığında Pazarlar Galerisi’nde bulunan Baxter.

- 4. Siyah takma bıyığın başından neler geçti?

Yorum: Baxter tarafından takılması planlanan bu bıyık, -Holmes’a göre- Holmes tarafından hançerle birlikte akşamın erken bir saatinde ana salonun merdiveninin üstünde bir yere konuldu. Hançerle birlikte, ortadan kaybolmuş gibiydi. Daha sonra

müzenin zemininde Baxter tarafından bulundu; sonra da gözden kaybettik ve Carruthers bıyığı kilitli bir vitrinin içinde, hançerin olması gereken yerde buldu. Bu bir anlam ifade ediyor mu? Pruhen'ı sorgulayın, orada nöbetçiydi.

- 5. Grup müzeyi saat on birden biraz sonra terk ettikten sonra neden Miriam Wade müzeye döndü?

Yorum: Carruthers cesedi 12:25'te bulduktan hemen sonra, Miriam Wade duvardaki arka kapıya döndü. Kilitli olan bu kapının bir anahtarı vardı onda. Carruthers'ı Ronald Holmes sandı ve "Işığını gördüm ama burada olacağını sanmıyordum. Dairene gitmişsindir sandım; ben de tam oraya gidiyordum. Ters giden bir şey mi var?" dedi. Miriam Wade bu arada neredeydi ve neden geri döndü?

- 6. Miriam Wade geri döndüğünde ve Carruthers ona cinayetten bahsettiğinde neden Holmes'un dairesindeki Harriet Kirkton'ı aradı-hem de sesini değiştirerek?

Yorum: Yalnızca cinayeti haber verip onları uyarmak istediye neden herhangi birini isteyip pat diye söylemedi? Bunun için hiç bir neden yok gibi görünüyor.

- 7. (ve son olarak) Peki ya yemek kitabı?

Yorum: gereksiz.

"Bu, sanırım," dedi Popkins, yüzünü alçak gönüllülükle buruşturarak, "birkaç noktanın icabına bakıyor. Tabii bunlar yalnızca hikayeyi tutarlı bir biçimde bağlamak için amaçlandı. Sorgulamanın düz hatlarını dahil etmedim: (yaklaşık) on kırk beşte Penderel müzeye girmesi ve (yaklaşık) on birde Butler onun cesedini arabanın içinde bulması ile arada geçen zamanda herkes neredeydi. Anladığınız gibi bu belge yalnızca tuhaf noktaların peşinden gitmeyi amaçlıyor. Ancak bütün bunlara yanıt bulduğunuzda, katili de bulacağınızı saygıyla ileri sürerim."

"Kurnazsın sen, öylesin," dedim ona, zira bütün bunlar hokus pokus veya süslü belgeler ya da düz çizgiler olmadan da açıktı. Popkins herhangi bir şey için bir plan çizmeyi seven türden bir heriftir. Hah! "Ve," dedim, "daha kimseyi sorgulamamışken meselelerin çok ötesine atlıyorsun."

Sonra benim polis teşkilatının bir üyesi olmamla ve önyargılarla bu işin olmayacağı hakkında bir sürü saçmalıkla devam etti lafına.

Ama onun çenesini ters bir şekilde kapattım ve başka önereceği bir şey varsa devam etmesini söyledim (sanki benim, herkesten çok benim, önyargım olacaktı da!) Neyse, belgenin ikinci yarısı da böyle devam etti. Ben köpürdüm de köpürdüm; hala köpürüyorum.

II

- 8. Dr. Illingworth'e dün öğleden sonra saat beşte Bay Geoffrey Wade'den gelen telgrafa ne oldu?

Yorum: Southampton'dan verilen bu telgraf Illingworth'ü o gece saat on buçukta müzeye davet ediyor ve G. Wade'in erken dönebileceğini belirtiyordu. Görünüşe bakılırsa dönmedi; neredeydi ve bu ne anlama geliyor?

- 9. Neden Raymond Penderel, geçen gece müzeye bu kadar geç vakitte gelmişti?

Yorum: Bu önemli bir nokta, ancak diğerleri kadar açık değil. Kendisine tuzak kurulan Mannering, müzeye saat on birde davet edilmişti. Mekanı gözden geçirmesi ve meseleyi diğerleriyle birlikte prova etmesi için Penderel'in daha erken bir saatte gelmesi söylenmiş olduğu farz edilmelidir. Bu yalnızca mantıklı bir tahmin. Ama yaklaşık 10:45'e, yani, gösterinin başlayacağı saat-ten sadece on beş dakika öncesine kadar gelmemiş oraya. Hatta, Illingworth'ün -ilk geldiğinde Penderel sanılarak- çok geç kaldığı için Pruett ve Jerry Wade'den fırça yediğini biliyoruz.

- 10. Gruptan herhangi birinin daha önce tıp okumuşluğu ya da anatomi veya cerrahi alanında uzmanlık bilgisi var mı?

Yorum: Bölge cerrahı Dr. Marsden'in tanıklığına bakılırsa, o kavisli bıçakla kalbe girilmesi ancak ya bir tesadüf ya da tıbbi bilgi sonucu olabilmış.

- 11. (ve son olarak) Dr. Illingworth müzeye girdiği sırada Miriam Wade kilerde ne yapıyordu?

Tam burada, resmi yorumunu yapamadan önce sözünü kestim. On bir noktadan üçü doğrudan Miriam'ı ilgilendiriyordu ve bu da beni kızdıyordu. O kızı tanım ve acı gerçeği bilmek istiyorsan onun vaftiz babasıyım. Jeff insanları öyle çileden çıkarırdı ki baş-ka kimse bunu yapmak istemedi ama onun bu komik zihniyetini anlıyorum ve ona aldırınmadım. Kıza gelince, bir anda küçük bir fa-hişeye dönüşebilir- aslına bakarsan bu yönde eğilimleri olmadığını

söyleyemem, ve Carruthers açıklamasını yaptığında bunu düşünüyordum- ama bunun gibi bir işe asla karışmış olamaz.

Popkins dedi ki: “Hepsi bu işe karışmış durumda. Vaftiz kızınız hakkında bir şey söylemedim. Yalnızca, kilerde ne yapıyormuş, diye sordum. Bundan bahsettim çünkü bu vakada inanılmaz bir kömür tozu izi var ve önemli olabileceğini düşündüm.

“Evet ama hangi kiler? Lanet bir kilerle kızın işi ne? Kanıtlarda onun bir kilerde olduğuna dair bir şey var mı?

“Illingworth’ün hikayesine inanıyorsunuz, değil mi efendim?

“Diyelim inanıyorum. Ne olmuş?”

“Pekala. İfadesine - burada, defterimde ve steno raporunda da bulabilirsiniz- ifadesine göre, küratör odasına geri dönerken, merdivenin *solundaki* kapı açılmış ve kırmızı elbiseli kız dışarı çıkmış. Şimdi de Carruthers’ın raporuna bakın. O kapı kilere açılıyor. Yalnızca kilere açılıyor. Bu yüzden kız kilerdeydi. Kimse kız hakkında bir şey söylemiyor, ben bunun ille de önemli olduğunu bile söylemiyorum; yalnızca orada olduğunu söylüyorum... Ancak bütün mesele şu ki, karar verme zamanı geldi. Ne emir vereceksiniz?”

“Hadley’i resmen davanın başına getiririz,” dedim “ve yardım etmesi için de genç Betts’i. Ama yalnızca bu seferlik idareyi ben alacağım, biraz anlam çıkarana kadar. Telefonda bana Jeff Wade’i bul ve bahanelerle seni sıkmalarına izin verne. Şimdi toz ol.”

Oldukça meşguldüm ama şu anda işler bir kenarda duracaktı. Ben de oturduktan sonra, kulaklarımı tıkayıp meseleyi iyice düşündüm. Popkins’e söylediklerime rağmen, işlerin nasıl yürüdüğünü görebilirsiniz. Miriam’ın bu Penderel denen adamı tanıdığından emindim, sizin de görmüş olduğunuz pek çok iddiadan dolayı; ama benim bundan çok emin olmamı sağlayan şey, kendi özetinde olmasına rağmen Popkins’in uzun burnunun önemini kavramayamadığı küçük bir ipucuydu. Cinayeti öğrendiğinde ve Penderel’in cesedini gördüğünde neden sesini değiştirerek Harriet Kirkton’ı aramıştı?

Bu Kirkton denen kızı tanıımıyordum. Hatta Miriam’ı bile üç ya da dört yıldır görmemiştim. O zamanlar cilveli bir haylaz çocuk olarak serpiliyordu ve herhangi bir şeyden hoşlandığı zaman bunu yüzünü kırıştırıp “İİİ” diyerek gösteriyordu. Her zaman sahip olduğunu düşündüğüm tek şey cesaret ve küstahlıktı, ki bu örnekte

de bunu göstermişti. Kirkton denen kız herkesin dediğine bakılırsa onun en yakın arkadaşıydı. On sekiz ay boyunca Miriam'la beraber çorak topraklardaydılar, gemiyle onunla geri dönmüştü ve muhtemelen ne olup bittiğini biliyordu. Penderel İngiltere'ye Bağdat'tan geldi; dört ay önce. Miriam İngiltere'ye Bağdat'tan geldi; bir ay önce ve Jeff'in emri üzerine derhal Norfolk'taki bir teyzesine gemiyle gönderildi- teyze de gemideydi avını güvence altına almak için- Jeff eve dönüp idareyi ele alıncaya dek. Yaklaşık iki yolculuk boyunca arkadaşlarınızdan ve doğduğunuz şehirden uzak kaldığınızda bunun iyi bir sebebi vardır. Son olarak Penderel'in cebinde Miriam hakkında bir gazete kütürü bulundu ve Carruthers'ın dediğine göre grubun "Raymond Penderel" adını kesinlikle tanımış gibi görünen tek üyesi Harriet Kirkton'dı, aynı Miriam'ın ölü adamı görünce yüzünü tanımış gibi görünmesi gibi. Hepsisi de büyük kanıtı giden küçük, ispatlanamaz ve mahkemede bahsedilemez kanıtlar.

Kadınlar hakkında çok şey bilmem, yalnızca bir kez evlendim ve zaten insanların kadınlar hakkında spekülasyonlarda bulunmasının tek sebebi yalnızca özlü söz oluşturmak içindir bence. Ama bildiğim iki şey var. Melon şapkalarından hoşlanan bir kadınla hiç tanışmadım ve özel bir neden olmadığı sürece alarm vermeye karşı koyan bir kadınla hiç tanışmadım. Mümkün olduğu ilk anda, yani dün gece Miriam telefona sarıldı. Bu doğal bir olay elbette; ancak yalnızca orada bir ceset olmasından, bu belli cesetten değil, korkmuş olsaydı, orada toplandıklarını bildiği Holmes'ün dairesini arar ve telefonu açan kimse ona pat diye şunları söylerdi: "Fırtına için hazırlıklı olun ve hikayelerinizi hazırlayın zira burada ölü bir adam buldular." Ama ilk düşündüğü şey bu olmamıştı. Yok, yok. İlk düşündüğü bu kızla özel olarak konuşmak, özel olarak uyarmak, diğerlerinin bilmediği bir şeyi bu kıza söylemek olmuştu. Diğerlerinden saklanması gereken bir şeydi bu. Arayıp doğruca "Ben Miriam," deseydi, önce sıradan haberleri söylemek zorunda kalırdı ve bu da onun, Carruthers onu telefon ederken yalamadan önce göze alamayacağı bir gecikme anlamına gelirdi. Söylemek istediği şey "Burada ölü bir adam var ve hepimizin başı belada," değildi; asıl "*Penderel* öldü, öğrendiğiniz zaman sessiz kalın" demek istemişti. Ve bunun da daha kötü bir bela demek olduğunu hesaba kattı. Bu nedenle sesini değiştirdi, Harriet ile konuşurken kendi sesine dönebilirdi.

Beni anlıyor musunuz, et kafalılar? Popkins'in burnunu sokmasına rağmen iyi bir bulgu kendini gösteriyor. Öyle önemli bir şey vardı ki diğerlerine cinayetten bahsetmeden önce Harriet'a söylemesi gerekiyordu. Yeni keşfettiği bir şeydi bu; cesedin kimliği. Bunun anlamı da Miriam'ın veya Kirkton'ın ya da ikisinin de Penderel ile ilişkisi olduğuydu.

Bu şekilde telefon etmesinin iyi bir bulgu olduğunu düşünmüyor musunuz? Ben düşünüyorum. Zira cesedin kimliği, cinayet gerçeğini aklından almıştı. Bu muhtemelen "patavatsızlık" denilen kavramdan suçlu bir kadının davranışiydı. Kesinlikle cinayetten suçlu bir kadının davranışı değildi.

Fakat yine de bu pis bir meseleydi ve Jeff Wade'in telefonda olduğunu söylediklerinde kendimi daha iyi hissetmemiştim. Ruhumu bir patlamaya ve mücadeleye hazırladım. "Merhaba, Jeff," dediğimde ve o "Merhaba, Bert," diye homurdandığında o yüksek, çatallı ve sinirli sesi ahizeyi iki metre uzakta tutmanıza neden olacak biçimde titrek ve cızırtılı gelmiyordu telefondan. Başka bir işaret vardı. "Neden aradığımı biliyorsun," dediğimde, ilk başta uygun bir soru sorduğunuzda genellikle yaptığı şeyi yapmadı. Yani, genellikle "Güzel bir gün, değil mi?" der ve anlamadan sendelemeye başlamış gibi yapardı, ta ki siz "Bak dinle, seni lanet mankafa, neyin kafasındaysan uyan ve bana cevap ver," deyinceye kadar. Sonra o da normal bir ses tonuyla derdi ki, "Ah, bu daha iyi," ve neşelenip, işe koyulurdu.

Onun şöyle mınıldandığını duymak benim için biraz şok olmuştu:

"Hı-hı. Senin arayacağını düşünmüştüm." Uzun bir sessizlik oldu, öyle ki telefonun kapandığını sandım. "Pis bir mesele bu, Bert. Meşgul müsün?"

"Ben hep meşgulüm."

"Düşünüyordum da -buraya saat iki gibi gelebilir misin... Ben müzedeyim. Penderel denen adamın evsahibesi beni aradı ve önemli bilgileri olduğunu söyledi. Durum kötü, Bert. Oldukça kötü."

Ve onu tanıdığımdan beri ilk defa sesi yaşlı bir adam gibi gelmişti.

Müzeye gitmeye zaman ayırabildiğimde saat ikiye geçmişti. Yediğim öğle yemeği dokunmuştu mideme, ayakkabılarım da çok sıkıyordu. Bu arada, tek yeni haber Illingworth'ün parmak izlerinin asansörün içinde bulunanlarla örtüştüğüydü. Asansör bir süredir kullanılmamıştı ve Illingworth'ünkiler oradaki tek parmak izleriydi; yani ihtiyarın hikayesinin o kısmı doğrudu. Hadley'i resmen vakanın başına getirmiştım ve raporları ona vermiştim Ayrıca, Haziran ayında olmamıza rağmen hava Ekim ayı gibi yağmurlu ve soğuk geçmişti.

Müzenin kapıları kapalıydı elbette, ama etrafında siyah mantarlar gibi yerden biten şemsiyeler vardı. Görev başındaki memura ulaşmadan önce bunlardan birkaçını deneme memnuniyetine erişmiştim. Kapıları Jeff'in gündüz hizmetlisi olan Warburton açtı. Kendisi Pruken'in hiç olmadığı kadar ağırbaşlı bir hizmetkârdır.

Müzenin içinde önceden bir kaç kez bulunmama rağmen, kendi hatırladıklarımın çok Carruthers ve Illingworth'ün açıklamalarından biliyordum mekanı. Ay ışığının da aksiyile, hatta araba tekerlek çıkıntılarının dışarı uzanma şekline kadar tuhaf, tanıdık bir görünümü vardı ve beyaz kiremitli çatı, aşağıda ortada bulunan cam vitrinlerin üzerine yer yer yansıyordu. Gerçi ben de bir rüyanın içinde dolanıp durduğumu zannetmiyordum. Bana Jeff'in küratör odasına döndüğünü ve yalnız olduğunu haber verdiler.

Odanın içi epey loştu. Jeff ışıkları açmamıştı ve tek ışık lavabodaki pencereden geliyordu. Pencere açık olduğu için yağmur sıçıyordu içeriye. Buna rağmen burasının büyük, etkileyici bir

oda olduğunu seçebiliyordum. Jeff maun bir masanın ardında, bir döner iskemleyi arkaya yatırmış, büyük deri çizmelerini masanın ucuna dayamıştı. Pencereye doğru bakıyor hareket etmiyordu ve beyaz bıyığının altına sıkıştırdığı sigaranın külü iki santim kadar yamuk bir biçimde uzamıştı. Gri ışık şakaklarındaki boşlukları ve bakışlarında tuhaf, boş bir ifadeyi gösteriyordu. Arkasını dönmedi; yalnızca çizmelerini gıcırdattı biraz ve bir sandalyeyi gösterdi başıyla. Sahip olduğu bütün o parayla Jeff yalnızca elli şilinlik terzi- lere büyüklük taslardı. Büyüklük taslamayı seven biri olduğu için değil pahalı giysilerden gerçekten nefret ettiği için yapardı bunu.

Oturdum ve yağmurun sıçramasını bir ya da iki dakika kadar dinledik.

“Senle pek çok zorluğu aştık, Bert,” dedi.

Ben de başımı sallayıp “Hayhay,” dediğimi hatırlıyorum, tıpkı yıllar önce Somerset’teymişiz gibi. Gerçi bir o kadar yıl da bu kelimeyi kullanmak aklıma gelmemişti ama neyse.

“Burada oturmuş düşünüyordum,” diye mırıldandı Jeff, bir nevi tartışma yapar gibi. “Biranın bir çeyrek galonu eskiden beş peniydi ve içinde muskatla sıcak olarak alabilirdin. Eski günler güzeldi. Ancak şimdi polis teşkilatından Yardımcı Komiser olarak burdasın, ünvanınla filan... ve sen polis değilsin Bert.”

“Eğer öyleyse sen de işadamı değilsin,” dedim, “ama bir milyonersin yine de.”

“Ah,” diyerek dediklerime katıldı Jeff, bunu düşünerek.

Biraz döndü, öyle ki sigarasının külü döküldü. Ellerini şakaklarındaki çukurlara aşağı yukarı sürtmeye ve sanki iyi göremiyormuş gibi gözlerini kırpmaya başladı. Gözlük takmaya alışmış insanların gözlüklerini çıkardığında sahip oldukları o mahmur bakışı birlirsiniz. Sürtünen ellerinin altında da işte o bakış vardı.

“Sanırım biliyorsun, belki de bilmiyorsundur,” diye devam ettim “dün gece bu mekanda olan her şeyi. William Augustus Illingworth adında bir adam bu sabah ofisime uğradı ve her şeyi anlattı.”

“Bu konuyla ilgili her şeyi ben de biliyorum,” diye homurdandı Jeff, dişlerinin arasından küfreder gibi. “Bu sabah Miriam ve Jerry anlattı bana. Sanırım bunu yapmaları gerektiğine karar vermişler.

Başlarının büyük bir belaya gireceğinin farkındalar ve ben de aynı yönde görüş bildirdim.”

“Aslına bakarsan Jeff, hepsinin başı belaya girecek. Soruştur-
ma yarından sonraki gün yapılacak ve o aptal kıyafet balosunu du-
yunca sorgu yargıcı küplere binecektir...”

Jeff oturduğu yerde doğruldu. Devletin olaya müdahalesi la-
fının, özellikle de polis müdahalesi söyleminin geçmesi, sanki
yaramaz bir köpeğe bir kova su atılması gibi etki yarattı onda.
Tekrar dikleşti. Onun, muhtemelen bu çocukların tarafını tutaca-
ğını ama sırf polise inat çok da sert davranmayacağını büyük bir
memnuniyetle gördüm.

“Ah, öyle mi?” diye sordu Jeff. “Sorgu hakimi küplere binecek-
miş, öyle mi? Kim bu sorgu hakimi? Adı ne?”

“Bir saniyeline boşver bunu şimdi. Müzedeki grup içinden bi-
rinin bu Penderel denen adamı öldürdüğünü biliyorsun değil mi?”

“Hı-hı. Evet,” diye yavaşça cevapladı Jeff. “Biliyorum. Bunu
örtbas etmek için hiç bir şey yapılamaz sanırın, değil mi? Bu ko-
şullar altında...”

“Hangi koşullarmış bunlar?”

Tekrar elini yüzünün yan kısımlarına doğru sürttü, fakat cevap
vermedi.

“Bak Jeff: Bunun Miriam ile ilgisi var mı?”

“Evet.”

“Ee? Penderel’i tanıyor muymuş?”

“Evet... Bir kaç dakika içinde beni görmek isteyen biri gelecek
buraya. Penderel’in ev sahibesi veya anlayabildiğim kadıyla ona
bakan kadın. Adını ve adresini aldım. ‘Bayan Anna Reilly, Taç ve
Ejderha Pub’ı , Lant Sokağı, Borough.’ Sonra da olayın ayrıntıları-
nı göreceğiz... Ayrıca diğerlerine, yani bütün gruba, Miriam, Jerry,
Holmes-lanet olsun ona-Baxter, Kirkton adlı kız, arkadaşı Butler
ve Pruken (Tüh be Bert!” dedi Jeff, ondan duyduğum ilk tiz sesli
şaşıрма kükremesiyle, “tüh be, ihtiyar Pruken’in buna yeteneği ol-
duğunu sanmazdım!); hepsine senin onlarla konuşman için buraya
gelmesini söyledim. Fazla zora sokmasan onları... haberin olsun,

tüh be, Illingworth'ün o sakalı taktığını görmek için üzerine para verirdim, verirdim kesin...”

“Bu biraz daha iyi,” dedim. “Şimdi bu Illingworth meselesi ve senin bundaki rolüne gelelim...”

“Benim rolüme mi?”

“Bak seni yaşlı ahmak, Illingworth'ü bu meselenin tam içine sokup her şeyin yayılmasını neden olan kişinin sen olduğunun farkında değil misin? Soruna yol açan da bu ya. Biri hatalıysa, o da sensin. Dün öğleden sonra ona Southampton'dan bir telgraf yolladın, değil mi?”

“Hı-hı. Vay canına!” dedi Jeff, sanki bir oyuncağın ipini çekmişsiniz gibi birden kollarını ve bacaklarını aynı anda titreterek. “Sanırım yaptım.”

“Öyle olduğunu sen de pekala biliyorsun. Peki. O telgrafi, Illingworth'ün dün gece Holmes tarafından otelindeyken aranıp kendisine o gece gelmemesi söylendikten sonra yolladın o telgrafi. Illingworth'e saat on otuzda burada olmasını söylemişsin. Peki. Sen neredeydin? Ne yapıyordun o sırada? Şehre geri dönmedin mi?”

Jeff iyice düşündü.

“Hı-hı. Ah, evet, şehre geri dönmüştüm,” diye cevapladı basitçe. “Bir restoran satın alıyordum da.”

Onu tanısaydınız, çocuklar bu yersiz sözün tamamıyla doğal olduğunu anlardınız, ne var ki böyle bir adamla birlikte ya da yakınında uzun süre yaşamak en güçlü adamları bile çıldırtabilirdi. O ve Illingworth farklı şekillerde de olsa birbirinin aynısıydı. İkisi bu müzenin sahibi olsaydı, sergilenenlerin yarısı kırık olur, diğer yarısı da burada olmazdı. Çocukları hep endişelendiren de buydu: Nasıl davranacağını, ya da gülümseyecek mi yoksa pençelerini mi çıkaracak hiç bilemezlerdi.

Dedim ki: “Demek bir restoran satın alıyordun. Çok güzel. Peki restoran satın alma fikri nereden çıktı? Bu ani bir istek miydi yoksa Illingworth'e bir oyun mu oynamak istedin?”

Doğruca yüzüme baktı. “Bert,” dedi, “yaptığım her deliliğin içinde bir amaç saklı, yoksa burada oturuyor olmazdık. O restoranı satın almaya gelince, bunun iyi bir delilik olduğunu

hissetmeye başlıyorum, gerçi o anda bunu düşünmemiştim... Bazen aklıma komik fikirler gelir. Ve bu ani bir istekti. Bilirsin beni. Southampton'dan trenle dönüyordum. Son dakikada arabayla gitmemeye karar vermişim çünkü arabayla gitmek bazen sırtımı acıtıyor. Trende de eski bir arkadaşım ile karşılaştım, Şiraz yakınlarında yer alan Zagros'tan Shattu adında bir herif ve onun Aguinopolos adında Yunan bir arkadaşı..."

"Restoran işletmecileri mi?"

"Evet. Asya yemekleri servis edilen bir yer açmışlar Soho'da. Ama dükkan iflas etmek üzereymiş çünkü kimse onların sanatından anlamıyormuş. O tür yemeklerden hoşlanırım ben de, yıllardır yiyorum. (Şiraz şarabından tattın mı hiç, ya da Yahudi ve Ermenilerin İsfahan'da yaptığı portodan? Ne hiç tatmadın mı? Mutlaka denemelisin!) Ben de dedim ki 'Mekanı ben desteklerim... hayır, lanet olsun, bakın!' dedim. 'Siz zarar etmeyin diye mekanı alır ya da hazır olan parayı ben sağlarım.' Çılgına döneceklerini sandım. Shattu dedi ki, 'Bunu kutlamamız gerek. Bu gece restorana gel de sana kendi ellerimle bir ziyafet çekeyim-oy!' Ve ben çok açtım Bert..."

"Yani bana Illingworth'ü unuttuğunu mu söylüyorsun?"

"Hı-hı," diye yanıtladı Jeff, burnunu çekerek. "Saat dokuz buçuk civarı Waterloo'ya vardık ve bir taksiye atladık, onlar halk şarkıları söylüyordu ve hep beraber coşup eğleniyorduk!" diye tiz sesle bağırды, masaya zevkle vurarak. "Bu restorana gittik işte. Konular birbirini izledi, yeni planları filan konuştuk... Buraya Greko-İran Restoranı adını vermişler ya da bunun gibi aptalca bir isim. Peh! 'Böyle iş yapılmaz,' dedim. 'Büyük bir elektrikli tabela alın, alabileğiniz kadar büyük bir şey olsun, üzerinde de SOHO'LU SHATTU yazsın, bunu alıp mekanın tepesine asın; bir de cam kavanozlar içinde yılanlar alıp içeri koyun, olaya egzotizm katın...' Durdu, homurdandı ve büyük bir mendile sümkükdü. "Ah, neyse boş ver. Konular birbirini izledi ve eve saat ikiye kadar gidemedim."

"Yani bu meselenin," dedim, "kısmen senin suçun olduğu konusunda kendini teselli edebilirsin."

Ayağa kalktı ve odada dolandı. Yüzü biraz tuhaf ve yorgun görünüyordu ve dışarıda yağmur yağıyordu.

"O restoranla çok eğlenebilirdim," dedi Jeff aniden.

“Ne demek eğlenebilirdim?”

“Ah, bir şey değil. Bu meseleyi atlattınca Doğu’ya döneceğim ve eğer Miriam-“ Ellerini birleştirdi, parmaklarını sertçe çıtlattı ve yukarı baktı. “Sormak istediğin bir şey var mıydı Bert? Önemli bir şey?”

“Olabilir. Mesela bu Mannering denen adamla ilgili ne biliyorsun, Miriam’la nişanlıymış?”

Birden dönüverdi. “Ne halt yemeye Miriam’ın üstünde duruyorsun? Mannering hakkında ben hiç bir şey bilmiyorum yani onunla tanışmadım. Düzgün bir oğlana benziyor, yalan söylemesine rağmen. Sana önemli bir şey var mı diye sormuştum.”

Masanın kapağının altından Popkins’in şeytani listesini çıkardım ve hemen şöyle bir baktım.

“Bir şey var,” dedim. “Burada dün gece bulunan kişilerin içinde, tıp okuyan veya okumakta olan var mıydı?”

Bu onu hazırlıksız yakalamıştı. Jeff anlamadığı hiçbir şeyi sevmeydi ve bu onu rahatsız etmişti. Bir tür ucube gibi kırıksıklıklarını oynatarak ve bıyığını burarak durdu.

“Ha,” diye mırıldandı. “Oyun nedir? Tıp öğrencisiymiş! Bildiğim kadarıyla yok. Miriam birinci sınıf okullardan kovulmak dışında hiçbir şey yapmadı. Jerry elektrik mühendisliği okumaya başladı, çünkü ona bunu yapması gerektiğini ben söyledim. Holmes’ün meselesi baştan aşağı kitaplardır, kitaplar ve kibarlık; okul müdürlüğü yapmıştı ama hiç tıp okumadı. Abbsley işe el koyana kadar Baxter çok fazla parası olan işe yaramazın biriydi-ho, ho! Dick Butler hakkında bilmediği pek çok aptalca macera yazar. Bekle bir saniye!” Durdu. “Sanırım bir arkadaşları var, adı Gilbert Randall, bir yerlerde tıp okuyor ama onun hakkında pek bilgim yok.”

“Kirkton denen kız hakkında ne biliyorsun?”

Yanaklarını şişirdi.

“Pek fazla şey değil. İhtiyar Binbaşı Kirkton’ın çocuğu, kuş uçmaz kervan geçmez bir yerden. Çok da kötü bir kız değildir,” diye homurdandı Jeff, kurnazca kıkırdarak ve burnunun yanına vurarak. “Şeytanı parmağında oynatır o kız yahu, içmeyi de pek sever! Suratıma karşı konuşmaya cesareti olan tek kişidir, bunun

için severim onu. Şimdi bizde kalıyor.” Derin derin düşünceye daldı. “Butler’den çok hoşlanıyor ve o da kızdan kaçma niyetinde değil; bu da eh işte.”

Kapı çaldı ve Jeff bir nevi bağırarak yerinden sıçradı.

“Bayan Reilly adında biri geldi, efendim, “ dedi Warburton’un, gündüz hizmetlisinin sesi. “Randevusu olduğunu söylüyor.”

“İçeri gönder,” dedi Jeff komik bir sesle. Bana baktı. “Sıkı dur, Bert ve ihtiyacım olursa bana yardım et. İhtiyacım olacağını sanmam. Ama seni uyarıyorum, yumuşak davranmayacağım.”

Ortadaki ışıkları açtı, bu da gözümü kırpmana neden oldu; sonra masanın arkasına oturup ellerini üzerinde birleştirerek öne eğildi. Yaşlı bir hayalet benziyordu, yalnız yanık tenli, ve kırmızımsıydı; ve ne zaman küçük siyah gözlerini kırpsa, bıyığı da seçiliyormuş gibi görünüyordu. Ve sonra gösterişli bir hareketle içeri Bayan Anna Reilly girdi.

Hiçbir kadının boynunda bu kadar büyük bir kürk parçası görmemiştim. Siyah, çok kuyruklu ve yükselip başını Elizabeth tarzı yakalar gibi çevreliyordu. Otuzlarının sonları ya da kırklarının başında hoş ancak oldukça tıknaz bir kadındı; teni ödül için dövüşen bir boksörünki gibi sertti ve hafif adımlarla yürürken sallanıyordu. Kahverengiye çalan sarı renkte terzi işi elbiselerden giymiş, altında da parlak ten rengi çorap ile parmak ucunda dans edecek kadar yüksek topuklu ayakkabılar vardı. Sol elinde ovalanmış gibi görünen üç elmas yüzük bulunuyordu. Belki de onun baştan aşağı parlamasına neden olan bu elmaslardı. Fark ettiğiniz ilk şey o boyun aksesuarından bakan ve sallanan yüzüydü: kare, esmer, bir sirk posterisi gibi boyalı ve odanın her yanına gülümseyerek manyetik ışınlar yayan bir yüz.

Evet, göze ilk çarpan şey buydu- dışlarındaki altın parıltılarla karışan manyetik ışınlar. Dışlarındaki o altın ışıltılar olmasaydı oldukça hoş bir kadın figürü olduğunu düşünürdüm, çünkü Juno tipindeki kadınları severim. Ve bir de sesini unutmamak gerekir, öyle aydın bir havası vardı ki bu insana acı veriyordu.

“Bay Wade?” dedi, “Zavallı sevgili Raymond ile ilgili aramıştım.”

Sanki odayı tütsüler gibi manyetik ışınlarla taradıktan ve Jeff’in üzerinde düzgün etkiyi bıraktıktan sonra suratını astı.

Hatta çantasından bir mendil çıkarıp, gözünün kenarından biraz rimelini sildi. Ne var ki çok dikkatle ve düşünceli bir biçimde bana baktığını fark ettim.

“Oturun,” dedi Jeff en sersemce sesiyle. “Berbat bir gün, değil mi? Kim bu zavallı sevgili Raymond?”

“Ama elbette anlıyorsunuzdur-ah, bu arada Bay Wade,” diye sözünü yarıda kesti bana gülümseyen ışınlar atarak, “sanırım avukatınız oluyor?”

“Şey, aslına bakarsanız öyle,” dedi Jeff. Ama bunu nasıl tahmin ettiniz? Burada bir avukat olacağını düşünmenizin nedeni nedir?”

Bir kahkaha attı-müzikliydi. Yere inen bir paraşütüne benzeyen bir hareketle bir koltuğa oturdu.

“Şimdi hepimizin konforu yerinde,” dedi Bayan Reilly eldivenlerini çıkararak (dünyada nefret ettiğim ve kullanan insanı dövmek istediğim tek bir kelime varsa o da “konfor” kelimesidir!) “Sanırım birbirimizi anlıyoruz, değil mi? Ha, ha, ha. Ama burası nasıl da büyüleyici bir oda böyle!”

Jeff dedi ki: Büyüleyici odası batsın. Kimsiniz ve ne istiyorsunuz?”

Bakışları biraz sertleşmiş olsa da bu soru onu hiç sinirlendirmemişti. “Ne tuhaf!” dedi. “Düşündüm ki-ben Bayan Reilly'im elbette. Merhum kocam Taç ve Ejderha Hanı'nın sahibiydi ve oranın mülkiyeti ondan bana miras kaldı.”

“Pub demek? İyi bir iştir. Varlıklı görünüyorsunuz.”

“Görünüş sıklıkla yanıltıcıdır, Bay Wade. Hatta sizinki bile aldatıcı olabilir, değil mi? Her neyse, diyordum ki, Taç ve Ejderha binasının üstünde yaşıyorum. Ve sanırım Londra'da Raymond Penderel'i, bu tamamen büyüleyici müzede dün gece öldürülen zavallı çocuğu tanıyan tek kişiyim. Benim evimde pansiyoner olarak kalıyordu, üç ay kadar filan..”

“Hı-hı. Ödemelerini yapıyor muydu?”

“Çok kötü günler geçiriyordu, zavallı çocuk,” daha yüksek bir sesle devam etti.”Ve bütün dertlerini anlatırdı bana-çok zarif biriydi Raymond! Öyle bir havası vardı ki! Çok da yakışıklıydı hani!” Kadın yapmacıkla gülümsedi; yemin ederim öyle yaptı.

“Yalnız dün gece, tam da buraya gelmeden önce burada yapacağı iş için kostümünü giymesine ve makyajını yapmasına yardım etmişim. Biliyor musunuz, poliste şu an bana ait bir eşya var! Raymond benden bir yemek kitabı ödünç almıştı.”

Bu sözyle hedefi gözünden vurmayı ya da bir sansasyon yaratmayı ummadığı açıktı ama etkisi aynen bu olmuştu.

“Ödünç aldığı şey-“ dedim ve ayağa kalktım. “Bir yemek kitabı. Niçin?”

“Fakat bunu bilmiyor muydunuz?” diye sordu Bayan Reilly, o neşeli kısa kahkahasıyla, bir yandan da başını sallıyor ve ellerini kucağına doğru indirip kaldırıyordu. “Ama ne tuhaf! Sizin bildiğinizi sanıyordum... Bakın, Raymond çok bilgili birini, bir profesörü oynayacaktı, sanırım. Raymond dün öğleden sonra gidip kendine rolünü öğretecek beyefendiyle -Bay Butler adında biri sanırım-buluştuğunda, Bay Butler ona profesörün elinde ya da cebinde belli bir kitap olmadan asla hiçbir yerde görünmediğini söylemiş. Kitabı unuttum (Kalküta ile ilgili bir şeydi sanırım). Ama Raymond bana dedi ki, ‘Gel canım,’ dedi, ‘gerçekçi olmaya inanırım. Onun gibi gerçek bir kitap alacak paramız yok; ama yine de kitabı açmam gerekmeyecek, değil mi? Yani burada, kitaplığında artık ne varsa dışarıdan o tür bir kitap gibi *görünecek*’ Biz de benim küçük kitaplığıma baktık ve bulabildiğimiz tek şey ben evlendiğimde sevgili kayınvalidemin benim için dayanıklı bir biçimde ciltlediği o yemek kitabıydı...

Aman tanrım.

Her ne kadar olay çok basit olsa da bunu daha önce görememiş olmam beni fazla rahatsız etmedi. Carruthers o kitabın pürüzsüz dana derisini tarif etmişti, cildinden dolayı seçilen kitabın. Müzenin zemininde yüzü yere gelecek biçimde durduğunu gördüğünde, içinde önce gizemli şeyler olduğunu sanmıştı, ta ki içine bakana dek. Yaratılması amaçlanan görüntü buydu. Aldatıcı bir kitaptı ve bizleri aldatmıştı. Hiç anlamı yoktu.

Popkins’in çıkardığı soru listesinden bir nokta daha silinebilir-di artık. Kenetlediği ellerinin parmaklarını kaldırıp indiren Jeff’e kısaca baktım.

“Hı-hı,” diye belli belirsiz mırıldandı. “Bazen mevzulara dı-

şarıdan bakmak gerekir. Siz polislerin unuttuğu da bu. Bazen çöp tenekesini eşelemeyi bırakıp, evin önüne bakmak yeterli olabilir olayı çözmek için. Ama ne olmuş yani? Neden benim vaktimi harcıyorsunuz, Bayan Umum? Neden polise gitmediniz? Yemek kitapları ilgimi çekmiyor. Niçin buraya geldiniz?”

Bayan Reilly’nin gözleri sert, hoş bir parlaklığa büründü.

“Sevgili Bay Wade! Tabii ki vaktinizi gereksiz alma niyetinde değilim! Ama size bir saniye önce Raymond’un bir pansiyoner olduğunu söylemiştim, siz de doğal olarak ödeme yaptı mı diye sordunuz. Ama mesele de bu ya. Yapmamıştı. Bana borcu var-bu kadar paragöz olmak korkunç bir şey, değil mi? Ama bir yandan da insanın yaşaması gerek! Bana yaklaşık üç aylık yemek ve yatak borcu var.”

“Demeyin yahu? Onu yemek ve yatak parasını benim mi ödemi istiyorsunuz?”

Kadının alnı kasvetle kaplandı. Ayakkabılarından birinin burununu oynattı ve inceledi.

“Şey-en azından ona ait eşyaları almak sizi ilgilendirir diye düşünmüştüm, yakın aile bağı göz önünde bulundurulunca...”

“Yakın aile bağı mı?”

“Evet. O-o sizin kızınızla evlendi, değil mi?”

Pencereye karşı gözlerini kırpmakta olan Jeff, kadına öyle sert, şüpheli ve şeytani bir gülümsemeyle döndü ki, bunun doğru olmadığını kesin emin olabilirdim. Jeff biraz kıkırdadı. Kadın, sirk makyajı altında kalan ardına kadar açık masum gözlerle ona döndü. Ama zor nefes alıyor gibiydi.

“Yani,” dedi Jeff. “Bayan Umph, böyle lanet olası bir zırvayı nereden duydunuz bilmiyorum. Ama bana inanın, burada ve şimdi söylüyorum ki kızım evli değildir. Ve ne olursa olsun Penderel gibi biriyle evlenmezdi, artık o da her kimse.”

Bayan Reilly kısa bir çığlık atarak koltuğundan kalktı. Nefesi sıkışmıştı ve gözleri parlıyordu.

“Fakat-bu korkunç! Ah, ne korkunç! Eminim hiç düşünemedim ya da bahsetmemem gerekirdi-Bakın, kızınızın ondan bir çocuğu oldu.”

15

Irak'tan Gelen Sır

Jeff o yumruğu yiyecek kadar apaçık ortada bırakmıştı kendini. Kadın yumruğu bekletmiş, vuracak gibi yapmış ve sonunda ömrüm boyunca bir adamın yiyebileceğine şahitlik ettiğim en sert darbelerden birini vurmuştu. Yüzü hariç, kılını bile kıpırdatmamıştı ama yüzü sanki patlayacak gibi olmuştu. Kendine hakim olmaya alışık değildi; yine de buruşuk gözkapaklarını aşağı yukarı oynatarak oturmuş, yavaşça nefes alıyordu.

“Sizi hafife almışım,” dedi. “Pekala. Siz istediniz. İstedığınızı alacaksınız.”

Bayan Reilly üzerine doğru eğildi.

“Boş konuşma büyükbaba,” dedi düz bir sesle. “Bu doğru ve sen de benim kadar biliyorsun bunu. Ve bir hayli koyu tenli bir velet, biliyorsun.”

Kadın oldukça sert vuruyordu ama alçak sesle söylenmiş bu sözlerden sonra itişip kakışma taktiklerini bıraktı. Yeniden altın dişleriyle gülümser ve cazibesiyle manyetik ışınlar yollar olmuştu.

“Ama belki de size söylesem iyi olur. Çocuk, bir oğlan, altı aydan biraz fazla oldu doğalı- tam olarak Ocak ayının dokuzunda- , Kahire’de, çok özel bir bakım evinde doğdu. Bununla ilgili bilginiz vardı, kızınızı oraya gönderdiniz çünkü sağlığı kötüydü ve kürtaj yapılmasına da cesaret edemediniz. Son derece düşünceli davranmışsınız.

“Zavallı Raymond evlenmek istiyordu, kalbini öylece kırmak ne korkunçtu, değil mi? Haberi (yani müstakbel mirasçısı)

duyduğunuzda, ki oldukça geç kalmıştınız, kızınızı Irak'tan Mısır'a yollamış ve eve döndüğüne dair yanlış bir haber yaymıştınız. Raymond çılgına dönmüştü. Bayan Kirkton'dan- onun da arkadaşlığından zevk almış, fakat böyle somut sonuçlar olmadan tabii- bilgi almaya çalışmış ancak, Bayan Kirkton kızınızla birlikte gitmiş. Doğal olarak Raymond onun peşinden İngiltere'ye gitmek istemiş ama parası yokmuş. Biraz da olsa para toplaması çok uzun zaman almış. Zavallı çocuk bunu nasıl başardı bilmiyorum, çünkü ben asla yapamam," diyerek gülümsedi nefes nefese kalmış bir halde, "ve dört ay önce buraya geldi. Bir de ne görsün? Onu kandırdığınızı ve kızınızın zaten burada olmadığını. Ah, Tanrım!"

Jeff dimdik oturmuş, sabit bir biçimde kadına bakıyor ve biraz gülümsüyordu; bu kadının canını sıkmışa benziyordu. Sesi birkaç ton tizleşti.

"Artık ilginizi çekiyor mu, sevgili Bay Wade?"

"Olabilir. Devam edin."

"Ve Raymond meselenin doğrusunu ancak bir arkadaşından öğrendi, yazamazdı çünkü adresi bilmiyordu. Ama elbette oğlunu görmek ve ona meşruluk kazandırmak için ısrar edecekti!... Sonra Tanrı'nın gözünde karısı olan kadının," bir soluk aldı Bayan Reilly, elini göstermelik bir biçimde kaldırdı ve Jeff'e bir nevi kıkırdayarak baktı, "gerçekten eve döndüğünü öğrendi. Ah, Tanrım- Penderel'in gerçekten İngiltere'de olduğunu bilmiyordunuz, değil mi?"

"Bilmiyor muydum?" dedi Jeff üstünkörü bir biçimde. "Kim bu Penderel denen adam? Bu kötü hikayeyi siz anlatıyorsunuz."

"Öyle düşünmüyordunuz ama yine de elimde ne olduğunu görmek istiyorsunuz."

"Öyle mi?"

"Öyle. Önce iki haftadan fazla bir süreliğine bir akrabasına gönderdiniz -böylece Raymond, zavallı kafası karışmış koca, diğer adresi de bilmesin diye- ve sonra döndüğünüzde, kızınızı da yanınızda çok da uzun olmayan bir süre önce getirdiğinizde-engel kurdunuz-ve engel kurdunuz- vah, vah vah! Mektupları ya da telefonları engelleyecek çok sadık bir uşağınız var değil mi? Ama buna gerek yoktu gerçekten. Zira, kızınız akrabalarının yanından şehre dönmeden hemen önce, bir iş için şehirden ayrılması gereken

Raymond değil miydi? Üstelik Raymond, beklediği takdirde büyük paralar garantiyken ortada parasız kalma niyetinde olmayan zeki bir çocuktuk. Evvelki güne kadar geri dönmedi. Siz ve Miriam ne düşünmüştünüz? Londra'da olmadığını düşündünüz, değil mi? Zira, elbette, olsaydı cazibesini kullanmak için çıkıp gelirdi, ya da-

"Ya da-?" diye sordu Jeff sabırla. Bekliyordu.

"İtiraf edin, itiraf edin, itiraf edin!" diye haykırdı Bayan Reilly, sanki çok kurnazca bir çapraz sorgulama oyunu oynar gibiydi. Pek hoş bir görüntü değildi bu. "Kızınızı tekrar serbest bıraktınız çünkü artık güvendedeydi. O da çirkin Kahire'yi unutmayı çok istiyordu. Bakıcısı olan bir çocuk. Oldukça tatsız olsa da hepsi geçmişte kalmıştı... Ama onun uçkurunu koruyamazsın, büyükbaba," diye çıkıştı ani bir düşmanlık ile ileri atılarak. "Bu derin tecrübeden hiç etkilendi mi sizce? Yo, tabi ki hayır! Kızınız Doğu'dan büyük bir gemiyle uzaklaşıp burada başka bir erkekle tanışınca gerçekten unutmuş gibi herşeyi. Tamamen hem de."

Jeff masanın arkasında yavaşça ayağa kalktı.

"Penderel ne istiyordu? Para mı?"

"Korkarım öyle," diyerek kıkır kıkır güldü Bayan Reilly, şaşırmış bir eda takınmıştı. "Zaman zaman çok kötü bir insana dönüşürdü. Dün geceki küçük oyunda bütün Londra'daki erkekler arasında Tanrı'nın gözünde karısı olan kadını görmek isteyen bu adamın seçilmesi ne şaşırtıcı bir tesadüf - ilahi takdir de diyebilirsiniz- değil mi?"

"Peki siz ne istiyorsunuz? Para mı?"

Bunu bekliyordum. Kendimi tutmayıp kadını yerde paspas gibi çiğnemek için can atıyordum ama bu kadar erken harekete geçmek olmazdı. Ardına kadar açık gözlerle bize baktı. Yüzündeki şaşkınlık ifadesi büyüyordu.

"Para mı?" Üstüme iyilik sağlık, hayır! Şantaj olurdu bu, öyle değil mi? Ah, yo, yo, yo, beni yanlış anlıyorsunuz! Cidden, tek bir peni bile istemem. Bir şey anlatmak ya da söylemekle tehdit etmiyorum..."

"Güzel" dedi Jeff. "Kapı orada. Çık dışarı."

“Zevkle, büyükbaba,” diyerek kıkırdadı, Jeff’e tatlı tatlı bakıyor ancak yine zor nefes alıyordu. “Bakın, söyleyeceğim her şey bir sıra jürinin önünde de söylenebilirdi, avukatınız da aynısını söyleyecektir. Cidden, bütün yapmak istediğim artık o öldüğüne göre, bavullarını vermek için sizin (ya da Miriam’ın) doğru kişi olduğunuzdan emin olmak. Ama tabii kız onunla evli değilse ve talepte bulunmazsa-“

Çıkmaya hazırlanıp oradan oraya telaş içinde koşuşturuyorken sözlerine devam etti:

“Bakın, zavallı adam bana yatak ve yemek için bir peni bile ödememişti. Bir düzine insan size bunu söyleyebilir; makbuzları nerede? Sonuç olarak bavulları-ve içlerindeki her şey- fatura ödenene kadar benim malım oluyor. Bunun kaçıışı yok. Sanırım -emin değilim ama öyle sanıyorum- valizinde bazı mektuplar var Miriam tarafından, *hamile* olduğunu öğrendiğinde yazılan. Bunları neden yazdığını bilmiyorum ve beni ilgilendirmiyor da. Ancak biri onun faturasını ödeyene kadar bavullarını alıkoymak zorunda kalacağımı biliyorum.”

Jeff kadına bir nevi ilgisizlikle baktı.

“Kodesi boylamadan önce,” dedi, “cehennemin dibine kadar yolun var... Faturası ne kadar tutuyor?”

“Şe-ey, şimdi,” dedi Bayan Reilly, kıpkırmızı dudaklarını büzerek ve başını bir yana yatırarak, “oldukça yüksek olacak, korkarım ki. *Oldukça* yüksek. Üç ay kaldı, görüyorsunuz ya ve Raymond son derece iştahlıydı. Ancak tam tutarı hesaplamadım pek, yalnız *oldukça* yüksek tutacaktır. Bir gün aramaya tenezzül ederseniz hesabı çıkarırım. Bu arada ne polis ne de başka biri ona ait olan tek bir şeyi bile evden alamaz; kanun bu, biliyorsunuz ve bazen polisin bile buna saygı göstermesi gerekir. İyi günler, beyler. Sizinle tanışma zevkine eriştiğime çok memnun oldum.”

“Bayan Reilly,” dedi Jeff, “Wellington Dükü’nü duymuş muydunuz? Böyle bir vakada onun ne söylediğini biliyor musunuz?”

“Hayır ve Gladstone’nun 1876’da ne dediğini de bilmiyorum,” dedi Bayan Reilly serinkanlılıkla. “Ama Waterloo’yu iştmişti, bu da size kapak olsun!”

“Demişti ki, ‘Yayınlarsan yanarsın,’” diye yanıtladı Jeff gözünü bile kırpmadan. “Ben de size şimdi bunu söylüyorum. Şantaj suçlaması için kaşınırsanız da kaşınmasanız da, yine de kanuni işlemleri başlatacağım. Yanımızda Polis Teşkilatı’nın Yardımcı Komiseri var. Saldır ona Bert.”

Gerçekten saldırdım ve o kadının içine Tanrı korkusunu saldırdım. Oradan vurdum, buradan vurdum (mecazi anlamda yani) geometride bilinen her şeyle soktum onu. Histeri krizi içinde derhal çöktü, ama şantaj tehdidi yapmadığı konusunda oldukça haklıydı ve bunu biliyordu. Bağlı kaldığı tek şey buydu; müthiş bir oyundu bu. Ama meseleyi daha da uzatmak istemedim, zira eğer kanuni sınırların içinde olduğunu düşünüyorsa bizim için hala bir çıkış yolu vardı.

Bizimkiler bavulları cinayet davasında incelemek için yalnızca “ödünç alırdı”. Mektupları bir yerlere saklamış olması durumunda, adama ait eşyaların bir parçası olarak incelenmesi için bir arama emri yayınlanırdı. Oldukça uzun bir inceleme olurdu bu. Ayrıca, avukat olmamama rağmen, bavullar meselesindeki yasal hakları hakkında söyledikleri bana biraz şüpheli gelmişti. Herkese ilan ettiği bilgiye göre Penderel bir “pansiyoner”di, kiracı değil. Bu nedenle kiracı defterinde imza yoktu, yazılı anlaşma yoktu, makbuz yoktu yani bu kişi bir misafirdi. Bu nedenle ev sahibesi misafirin bavullarını ölümünden sonra elinde tutamazdı, en azından en yakın akrabası istediği takdirde. Penderel’in Irak’ta yaşayan İranlı bir annesi olduğunu söylemişti birisi. Biz bavulları inceleme için alıkoyarken, Jeff oradan bir avukatla temasa geçer, o da anneye temas kurar ve zavallı oğlunun eşyalarını kurtarma yetkisini aldıktan sonra Jeff’i vekil olarak tayin ederdi. “Güzel,” dedik, “buyrun.” “Ama bana borcu var!” diye bağırdı Bayan Reilly. “Pekala,” dedi Jeff, “burada elli pound var. Size daha fazlasını borçlu olduğunu düşünüyorsanız, mahkemeye gidin ve birkaç valizin ederi için bana dava açın.”

Ben de Bayan Reilly’e oldukça rahatlatıcı sözler söyleyerek konuşmayı bitirdim, kadın ağlamaklı halde çıktı gitti. Sonra ben kapıyı kapattım ve meseleyi Jeff’e açıkladım, elleri titriyordu ve gömleğinin yakası kadar solgundu.

“Tanrıya şükür,” dedi Jeff. Oturması gerekti. “Bazen faydalı oluyorsun. Evet, Irak’ta bir annesi var; duymuştum onu. Sabrımın sonuna gelmiştim Bert ve blöf yapıyordum. İşe yarayacak mı sence?”

“İşe yaramasını sağlarız. Kendini topla ve dinle! O mektuplar, eğer mektupsa, üç kuruş etmezler...”

“Ah, öyle düşünmüyor musun?” diye alay etti Jeff. “Aslında, ben düşünüyorum.”

“O tarz konuşmaya hiç başlama şimdi. Yani mektuplar önemsiz, zira bütün mesele ortaya ÇIKACAK. Her yerde sansasyon olacak, bir mucize gerçekleşmediği takdirde er ya da geç ortaya çıkacak. Gerçeklerle yüzleşelim. Penderel’i öldürmek için bir neden olarak düşünülünce dehşet verici. Bu da-“

Jeff’in salt bu histeriyi içinden atmak için bir şeyleri parçalayacağını sandım. Bir adamın bir koltuğu oldukça incelikli bir şekilde kibrit çöpüne dönüştürmeye çalıştığı o serinkanlı ruh hallerinden birindeydi.

“Bu da,” diye ekledim,” eğer doğruysa. Öyle mi?”

“Evet, elbette doğru. Kızı öldürsem mi ne yapsam bilemedim. Hala bilmiyorum. Bak, şimdiki insanlar gibi geniş biri değilim, ama bu Penderel dışında başka biri olsaydı o kadar aldırış etmezdim. Onu tanı mıyordun sen, Bert. Penderel kadınlara ‘sevgili hanımefendi’ diyen türden biriydi, el öperken gösterişli hareketler yapan ve bütün bu süre içinde de gözünü kadının elmas yüzüklelerinden ayırmayan biriydi. Hı-Hı. Birbirini gerçekten seven, onurlu iki kişi için dünyadaki varlığını armağan edebilirim ama bu tür bir şey -özellikle senin kızın olunca- Reilly bir konuda haklıydı. Adamın Londra’nın bin mil içinde olduğunu ne ben biliyordum, ne de Miriam biliyordu.”

“Şimdi düşün! Bir sonraki ve en önemli soru. Meseleyi-yani çocuğu- kaç kişi biliyordu?”

“İşte ben de bunu bilmiyorum! Lanet olsun, kafan hiçbir şeyi almıyor mu senin? Kirkton denen kız biliyor elbette. Bildiğim kadarıyla başka da bilen kimse yok. Ama dediğim gibi, bilemezsin. Gizlemek için binlerce pound harcadım ama bu tür şeyler dışarı sızar. Çocuklara ne düşüneceğini asla ben söyleyemem...”

“Jerry biliyor mu?”

“Hımm. Olabilir. Ama Miriam’la çok yakın değildi hiç ve o da çorak topraklarda değildi, yani benden ya da ondan duymamıştır.

Sanmıyorum ama yine de duymuş olabilir. Hepsi de bir şeylerin ters gittiğini biliyor olabilir. Acaba Penderel'i ismiyle tanıyorlar mıydı?"

"Baxter mı yoksa Mannering mi?"

Jeff yüzünü ekşiterek sırttı. "Mannering'in bilmediğine dair küçük bir bahse girerim, sence? Baxter. Hımm. Hayır, gerçi o da Kahire'deydi. Aldığım önlemler kilerde saklanan gizli ajanlara vız gelir. Tanrım, Bert, bu çok büyük bir muamma! Londra'daki binlerce aktörün içinden ille de onu mu seçmeleri gerekiyordu?"

"Şey, o kadar da tuhaf değil aslında; tiyatro ajansından oldukça sıradışı isteklerde bulunmuşlardı. Yine de, asıl nokta şu: Bu insanlardan kaç, eğer Penderel'in şantajla kalkışarak sağda solda dolaştığını öğrenseler, onu öldürür ya da öldürebilirdi?"

Jeff alaycı bir kahkaha attı. "Buna karar vermek için kafama vurmadığımı mı sanıyorsun? Ben öldürdüm, özellikle. Jerry yapardı. Baxter yapardı. Mannering- bilmiyorum; zor soru. Miriam'ın kendisi-hımm. Söylemesi zor. Bazen cesurdur bazen suda kalmış ekmek gibi zayıf; komik kız. Dick Butler'ın bağlılığı o kadar güçlü olmazdı, çünkü o Harriet'la ilgileniyor. Ben nereden bileyim?" Bir dakika kadar çenesiyle oynadı. "Bak Bert; HEPSİNİN bu işe bulaştığını sanmıyorsun, değil mi? Bütün işin bir komplo olması ve başından beri planlanmış olması gibi yani? Bir keresinde bunun gibi güzel bir hikaye okumuştum. On üç kişi vardı ve HEPSİ ölü adamdan hıncını çıkarmıştı.

"Saçmalık," dedim haklı olarak. "Yoksa bu işi böyle aptalca yapmazlardı. Yok. Bir kişi bu cinayeti işledi ve bu kişi kim çıkarsa çıksın bu bir muamma."

Jeff ümitsizce bir ileri bir geri yürüdü ve yağmur pencereden sıçramaya devam ediyordu.

Dedi ki: "Pekala. Şimdi ne yapıyoruz? Sanırım konuyu tamamen gizlemeyi istememin faydası yok, ama elinden geldiği kadarıyla-?"

İlk iş on kırk beş ila on bir arasında yaşanan gerçek olayların üzerinde çalışmak ve birini safdışı bırakıp bırakamayacağımıza bakmaktı. Doğruca ana konuya gitmeyle ilgiliydi bu ve ilk olarak Pruene ele alındı.

Illingworth'e göre, bütün süre boyunca koca müze Pruen'in gözetimi altındaymış. Doğru! Pruen diğerlerinden önce gelmişti, salonda Walburton ile konuşuyordu şimdi. Görüşme sırasında Jeff'in burada bulunmasının onun yararına olmayacağına karar verdik. Bu yalnızca soruna yol açardı ve muhtemelen Pruen'in doğal olarak yapacağından daha fazla yalan söylemesine neden olurdu. Ayrıca, şimdilik kimseye Bayan Reilly'den bahsetmeyeceğimize ya da başkaları onun bildiğini biliyor mu diye öğrenmeye çalışmayacağımıza karar verdik: Bunun yayılması daha büyük sıkıntılara neden olabilirdi olabilirdi.

Pruen içeri girmeden önce Popkins'in şeytani listesini çıkardım, masanın üzerine yaydım ve oturup inceledim. Sorular cevaplanmış mıydı? Evet, birazı. On bir nokta içinden, dört tanesine tatmin edici yanıtlar almıştık: 6, 7, 8 ve 10 numaralı sorulara. 6. Soruda neden Miriam'ın cesedi gördükten sonra Harriet'ı sesini gizleyerek aradığına dair teorim gürlencesine doğrulanmıştı. 7. Soru, yemek kitabının olası anlamına dair olan, artık netti. 8. Soru da öyleydi, Jeff Wade'in Southampton'dan attığı telgrafla ve neden müzeye gelmediğiyle ilgili soru. 10 numaralı sorunun cevabı-kimse tıp okumuş muydu?- hayırdı. Bununla da bize 1 ila 5, 9 ve 11 numaralı sorular kalmıştı. Ee?

Mekan serin olduğu için kalkıp lavabodaki pencereyi kapattım. Parlak ışıklar yanıyordu şimdi, kilimlerin ve Fas işi oymaların bütün süslerini ve özellikle yavan olan yıkıntıların çerçeveli fotoğraflarını gözler önüne seriyordu. Jeff etrafında bol miktarda renk bulunmasından hoşlanır, kırmızı deri koltuklara kadar böyledir bu. Dün geceki partiden tek bir iz yoktu, asansördeki kapıdan kaybolan bir cam levha ve masanın üstündeki Green'in Pratik Arapça Dilbilgisi kitabı dışında. Soru listemi dilbilgisi kitabının içine gizledim. Sonra da Pruen tereddütle içeri girdi.

Ters görünümlü bir tipti bu Pruen. Uzun bir süredir görmemiştim onu; hatırladığımdan biraz daha zayıftı, yüzü daha alacalı ve Woolworth gözlüklerinin ardındaki gözleri daha ıslaktı-gözlerini silmek için gözlüğünü çıkarıp durmuştu- ama ilk defa onu üniformasız görüyordum ve kel olduğunu hiç bilmiyordum. Ayrıca burununu çekip duruyordu. Hiç de düşmanca değildi, zira ürkecek kadar korkmuştu. Onu bir sandalyeye oturttum, dizleri iki yana açıldı ve başı öne düştü.

Sonra dedim ki: “Bana yalan söyleyecek misin?”

“Hayır efendim!” (Illingworth kadar boğuktu sesi ve sandalyeden atlayacağını sandım.)

“Senin hakkında hiçbir şey söylemiyorum ama yalan söylersen bütün Wade ailesinin başının belaya gireceğini biliyor musun?”

“Siz onun arkadaşısınız,” dedi Pruken basitçe. “Size doğruyu söyleyeceğim.”

“Penderel’i kim öldürdü?”

“İki gözüm önüme aksın bilmiyorum,” dedi, yüksek bir trajedi aktörünün yapacağı bir hareketle. “Ben bu sandalyeden kalkamayayım ki öldüğünü bilmiyordum şeye kadar-biliyorsunuz efendim. O müfettiş gelene kadar.”

“Bundan önce Penderel ismini duymuş muydun? Kim olduğunu biliyor musun?”

“Hayır efendim. O ahlaksız tanımiyordum. Onlar da tanımiyordu. Öyleyse neden biri onu öldürmek istesin efendim? Size soruyorum, efendim?”

“Dün gece burada oynadığınız oyun hakkında her şeyi bildiğimi anlıyor musun? Bay Wade sana söylemişti, değil mi? O kısmı inkar etmiyorsun sanırım?”

“Pek değil,” diye yanıtladı samimiyetle. Yüzünde sanki sırtıyormuşçasına bir ifade vardı.

“Ruh, diyorum ona. Ruh!”

“Dün gece ön kapıda nöbette olduğun doğru mu?”

Israrlıydı. “Bütün gece boyunca efendim, müzenin kapanmasından öncesi de dahil. Kapandıktan sonra onu on gece ya da o civarlarda, on bire kadar oradaydım. Tam saat on birde o çatlak ihtiyar - biliyorsunuz efendim; kendisini Wallace Beery sanan kişi; ki bana sorarsanız bu işi yapan odur- gürleyerek asansörden fırladı! Lavabo penceresinden dışarı çıktı! Gerisini biliyorsunuz. Onu kömürlüğün içine sürükledik. Sonra Bay Holmes dedi ki ‘İşte! Bu işten kurtulmamız gerek polisler gelirse diye.’ Çatlaktan bahsediyordu tabii ki. Ama önce Bay Baxter’ın dışarı çıkıp o pencereden” -işaret etti- “geri tırmanması gerekiyordu, böylece o akıl hastanesi

kaçkınının kilitlendiği kapıyı açabilecekler ve palto ile şapkalarını bu odadan alabileceklerdi.”

Zor nefes alıyordu. Dedim ki:

“Bir dakikalığına bunu boşver şimdi. Dün gece yaşanan her şeyi bana anlatmaya başla; anladın mı, her şeyi?”

“Hay hay efendim. İşte anlatıyorum.” Derin bir nefes aldı ve konuya doğrudan daldı. “Dün gece, görüyorsunuz, kapıları yediden ona kadar açık tutuyor, her zamanki gibi işimi yapıyordum-“

“Bekle. Neden müzeyi dün gece açık tutmak hakkında özenliydin, hem de büyük işler planlanmışken? Fark eder miydi?”

“Fark eder miydi?” diye sordu Pruen gücünmüş bir ciyıklama ile. “Bakın efendim! Bizim buranın ne kadar popüler olduğunu bilmiyor musunuz, özellikle okulları ya da büyükleri ile gelen çocuklar tarafından sevildiğini? Size soruyorum: Pazarlar Galerisi’ne karşı koyabilen bir çocuk tanıyor musunuz? Ya da Sekiz Cennet’e, bir sultan sarayının yeniden yapımına? Burayı gezerken zevkten dört köşe olmuyorlar mı sanıyorsunuz?” (Doğruyu söylemem gerekirse, bunun üzerine fazla düşünmedim. Ben kimsenin müzelere gitmediğini düşünüyordum ama tavrından haklı olabileceğini de görüyordum.) “Burası,” dedi Pruen karanlık bir gururla, “Ulusal Galeride değil, biliyorsunuz. Popüler mi? Size tekrar soruyorum efendim, insanları çekmiyor olsaydı Bay Wade burayı bir dakika bile açık tutar mıydı? Pazarlar’a ya da Sekiz Cennet’e bakın! Barnum ve Bailey daha iyisini yapamazdı. Bay Wade gerçek bir şovmen. Büyük, elektrikli bir tabela almak istedik ve izin verselerdi yapardık da. Bir de Aynalar Salonu! Ben giriş ücretlerini toplardım. Burası kesinlikle çok popüler!”

“Pekala. Dün gece işler nasıldı?”

“Güzeldi. Cuma gecesi, görüyorsunuz ya efendim- ertesi gün okul yok. Çok güzel! İşte bu yüzden açmak zorunda kaldık. Bu kuralın bir istisnası var tabii. Genellikle üç temizlikçi kadın her gece gelir saat tam onda, müzeyi temizlemek için. Yalnız dün gece gelmediler. Gelmemeleri söylenmişti.”

“Devam et.”

Derin bir nefes daha aldı. “Şey, efendim, diğerleri-Bayan Miriam, Bayan Kirkton, Bay Jerry ve diğerleri- buraya,” başını

arkaya attı ve düşüncelerinden ıstırap çeker gibi alnını buruşturdu; öyle heyecanlanıyordu ki duyduğu korkuyu unutmuştu, “buraya on civarında geldiler. Evet, on civarında. Arka kapıdan girdiler, çünkü Bayan Miriam’da bir anahtar var. Doğru! Kendi rolleri için giyinmesi gerekenler, Bay Baxter ve Bay Butler, Bay Holmes’un dairesinde giyindiler. Peruk, bıyık ve sakal takacak olan Bay Jerry (gerçi onun sakal takmasına karşıydım) her zamanki giysilerini giymişti ve sakalı burada takacaktı. Buraya geldiklerinde doğruca bu odaya indiler ve benim müzeyi kapatmamı beklediler.”

“Ne zaman kapattın?”

Uzun uzun düşündü. “Onu on dakika geçe, yaklaşık olarak. Bazı şeyleri hatırlamam zor oluyor, görüyorsunuz efendim. Ve sonra-“

“Ve sonra, ne?”

Sandalyesinde kıpırdanıyor, yüzünü sıkıyor ve sandalyenin kolunda yumuşak bir şekilde vuruyordu.

“Vay be, aklıma şimdi bir şey geldi! Bakın efendim, bu yeni! Yalnızca bekleyin biraz ben düzene sokana kadar...”

“Pekala. Onu on dakika geçe kapıları kapadım ve sürgüledim. Sonra bu odaya indim - hepsi buradaydı- ve onlara kimsenin olmadığı haberini verdim. Bay Butler oldukça öfkeli bir biçimde yürüyordu. ‘Ajanstan gelen aktör herif nerde?’ diye sordu bana. ‘Geri kalanımız rollerimizin üzerinden henüz geçti; ajanstan gelen adam nerede? Daha gelmedi mi?’ Bay Butler işte bunu söyledi bana.”

“Aktör buraya saat kaçta gelecekti?”

“Bu da,” diye yanıtladı Pruken zafer duygusuyla bana işaret ederek, “Bay Butler’ın ardından söylediği şeydi. Bay Butler dedi ki, ‘Saat ondan sonra gelebileceği en erken vakitte burada olmasını söyledim’ Sonra oradaki daktilo masasında oturan ve huzursuz gibi görünen Bay Holmes- içlerine en ilgisizleri oydu- dedi ki ‘Bu iş başarılı olmazsa çok aptal görüneceğiz; adam nerede olabilir sizce?’

“Bay Wade’i taklit ederek ayaklarını masaya uzatmış oturan Bay Jerry de dedi ki ‘Biraz sabredin; henüz saat onu onbeş dakika geçmiyor. Peki ya tabut?’ - benim herşeyi anlatmamı istiyor musunuz yani? Bu kadar ayrıntı?”

“Evet.”

“Pekala,” diye katıldı bana Pruken ve zevke benzer bir duyguyla içini çekti. “Tabut olarak, üst kattaki büyük cam kutulardan birindeki bir gümüş sandığını kullanıyorlardı. Daha çıkarmamışlardı veya eşya sandığına koymamışlardı, çünkü müze kapanmadan önce teşhir edilenleri bozmalarını istememiştim... Elbette, efendim öğleyin İranlı kostümünü Bay Baxter için gizlice almaları gerekti, ona uyacak mı diye bakmak için; uymasaydı ne iyi olurdu ama!... Ama tabut kutuya konmamıştı. Ben önceden, akşamın erken saatlerinde, onlar için yukarı bir eşya sandığı çıkarmıştım. Bay Wade’in kilerdeki atölyesinden de bir torba talaş vardı. Ve biraz da mühür mumu, birinci sınıf gözüksün diye.

“Bay Jerry, Bayan Miriam ve Bayan Kirkton’ın da yardımıyla makyajını yapıp sakalını takarken, Bay Butler ve Bay Holmes’ün yukarı çıkıp sandığı hazırlamasına karar verdiler. Bay Sam Baxter yardım etmek istemedi. Süslü kıyafetlerle, yüzünde de boya varken gidip talaş içinde dolaşmayacağını söyledi. Böylece Bay Baxter Pazarlar Galerisi’ne girdi ve kendi kendine repliklerini mırıldanıp bir ileri bir geri yürüdü.” Pruken gözünü kırptı. “Çok da iyi bir aktör değil bu Bay Baxter-hey! be! Söyleyecek bir kaç satır sözü vardı- ben daha iyi yapardım...”

“Ayrılmadan önce hepsi salona çıktılar. Bay Holmes hançerin bulunduğu-yani o kamanın, efendim-cam kutunun kilidini açtı ve cebinden siyah bir takma bıyık çıkarıp ikisini birden Bay Baxter’a vermeye çalıştı. ‘Bunlar senin,’ dedi, ‘al bunları unutmadan.’ Ama Bay Baxter sanki ısırmış gibi yüksek sesle ‘Uzak tut bunları benden!’ dedi, ‘henüz istemiyorum bunları; bu şey kemerime takılı halde kaygan zeminde yürümeyeceğim- zamanı gelinceye kadar olmaz. O zamana kadar ortadan kaldır.’

“Böylece Bay Holmes hançeri ve bıyığı aldı ve geri dönüp onları merdivenin en alt basamağına koydu. ‘İşte oldu,’ dedi, ‘burada gözden kaçmazlar.’

“Sonra, dediğim gibi, ayrıldılar. Bay Butler ve Bay Holmes yukarı çıktı. İki genç hanım da Bay Jerry’nin sakalını takmasına yardıma gittiler. Bay Baxter dolanıp mırıldanmak üzere Pazarlar Galerisi’ne çıktı. Peki ben? Doğruca ön kapıların oradaki sandalyeye gittim ve

geri kalan sürede de oradan kılımı bile kıpırdatmadım... O zaman saat, efendim, yaklaşık olarak onu onbeş dakika geçiyordu.”

“Pruen,” dedim, “o kamayı kim çaldı? Kim aldı onu?”

Büzüldü, derin bir nefes aldı ve gözlerini ardına kadar açarak yukarı baktı.

“İki gözüm önüme aksın ki efendim,” dedi, “en ufak fikrim bile yok.”

Bir Aktörün İlk Kez Ortaya Çıkışı

Karşımda ellerini sıkıca birbirine kenetlemiş ve öne doğru eğilmiş bir vaziyette duran küçük lekeli solucan suratlı adam vardı. Küçük kafalı ve boynu kırış kırış bu adam yüz hatları donmuş bir şekilde ve sinsice sırtıyordu. İnsanların dergilerdeki reklamlarda nasıl görüldüğünü bilirsiniz, sizi bir şeyi almaya teşvik ederler ya? İşte öyleydi. Ama gözleri ölümcül derecede ciddi ve korkmuş görünüyordu.

“Seni cehennemden çıkma sulu gözlü cüce seni,” dedim kendimi zaptederek ve masanın karşısına uzanıp parmağımı yüzüne dayadım. “Doğru söyleyeceğine yemin ettin. O kamayı kim çaldı?

“Ama bakın!-“ dedi Pruen kırılmış bir ses tonuyla.

“O kamayı kim çaldı?”

“Beyin kanaması geçirmenize gerek yok, efendim,” diye yakındı. Sesi ip gibi inceydi ama bu ipe sıkı sıkı tutunuyordu. “Böyle devam ederseniz geçireceksiniz. Dinleyin efendim, bi’ saniye! Tek istediğim açıklamak için bi’ fırsat. Dinleyin!”

Yutkundu ve konuşması sakinleşti.

“Ben burada sandalyede oturuyorum-kapının orada. Gördünüz mü? Yaklaşık otuz (ya da yirmi dört, her neyse) metre ötede de merdivenler var. Hançer en alt basamakta. Benimle merdivenlerin arasında görüşümü kesen bir dizi cam kutu var değil mi? Işıklar? Ay ışığı kadar parlak değil. Ve sizin de gördüğünüz gibi, uzağı çok iyi gördüğümü söyleyemem. Şimdi size soruyorum-o an ile saat onbir arasında insanlar tekrar tekrar geçiyor oradan. Biri çabucak

eğilse, fark eder miyim? Kamayı fark eder miyim? Size soruyorum, bunu hiç düşünür müyüm? İşte! Beni yargılamadan önce neden hikayenin tamamını anlatmama izin vermiyorsunuz?”

Bu söylediği biraz mantıklıydı ancak hala onun yalan söylediğine inanıyordum. Neyse, ona devam etmesini söyledim.

“Öldürülen adamın içeri girdiği zamandan başlayarak, tabii,” dedi hile yapmadan ve boğazını temizledi. “Şey-“

“Nerede bıraktıysan oradan başla. Onu çeyrek geçe. Cesedin içeri girmesine yarım saat var. Konuya gel!”

Pruen bunun tamamen zaman kaybı olduğunu aksettirdi, ancak devam etti.

“Fazla bir şey fark etmedim. Ben oturduktan belki birkaç dakika sonra (pipomu çıkarıyordum çünkü görev başında içmemize izin yok tabii), küratör odasının kapısı açıldı ve Bayan Miriam ile Bayan Kirkton çıktı. Tam o anda,” - solucan şimdi sulh hakimi karşısında kanıt gösteren bir polis memurunu taklit ediyordu- “üst kattaki Arap Galerisi’nden Bay Butler çıldırmış gibi ortaya çıktı ve merdivenlerden aşağı koştu. Üzerindeki polis memuru üniformasıyla deli gibi görünüyordu. Ho ho!”

“‘Çiviler!’ dedi, yukarıya onlar için bıraktığım çekici sallayarak. ‘Çiviler! Çiviler nerede Pruen?’ diye bağırdı odanın karşısından. ‘Hiçbir şeyi kırmadan sandığı cam kutudan çıkarmak çok zor oldu ve talaş torbası patladı, şimdi de hiç çivi bırakmamışsın.’

“Bay Butler oldukça heyecanlı gibiydi.”

“Ona üzgün olduğumu söyledim. Kendisine kilerde, Bay Wade’in ceketinin ceplerinde sürüyle çivi olduğunu söyledim-gö-rüyorsunuz ya efendim, beyin bir atölyesi var ve iş kıyafetleri ve sevdiği her şey aşağıdadır- ben de dedim ki aşağı inip doğruca alıp gelirim. Ama Bayan Miriam çabucak ve güzelce konuşarak çivileri kendisi almak için ısrar etti. Her zaman yardımseverdir. Bayan Kirkton, Bay Butler ile yukarı çıkarken, Bayan Miriam çiviler için aşağıya indi.”

Pruen arkasına dayanmıştı. Ölgün, lakayit bir sesle konuşmaya devam ediyor, sanki bu işin bitmesi için sabırsızlanıyormuşçasına etrafa gözlerini kırparak bakıyordu.

“Sen,” dedim.

“Efendim?”

“Kızın çivi almak için istekle koşa koşa kilere mi indiğini söylemek istiyorsun?”

“Ve bu konuda çok nazikti,” dedi küstahça. Elleri titriyordu ve terlemek yerine gözleri sulanıyordu. “Bayan Miriam hakkında her zaman söylemişimdir, derim ki-“

“Ne zaman geri döndü?”

Uzun uzun düşündü. “Ah, beş , belki de sekiz dakika sonra. Bunun gibi bir şey.”

“Pruen, bu kuyruklu bir yalan. Lanet olsun, bunu yapmakla herkesi incittiğini anlamıyor musun? Dr. Illingworth’ün ifadesini dinledim ve bütün diğerlerinin de ifadelerini dinleyeceğim. Illingworth müzeye yaklaşık on bire yirmi beş kala gelmiş. Sen de diyorsun ki kız aşağı onu çeyrek geçeden az bir süre sonra kilere inmiş... Kızın yirmi dakika kadar süreyle çivi aradığı için aşağıda olduğuna inanmamı mı istiyorsun? Çünkü durum şöyle: Illingworth salonun arkasına yürüdüğünde Miriam’ın kilerden yeni çıktığını görmüş. Yirmi dakika! Ve hepsi bu kadarla kalmıyor. Tam kız yukarı çıkarken ve Illingworth oraya yürürken üst kattan birinin çivi çıktığını duymuş. Peki buna ne diyeceksin? Illingworth buraya on bire yirmi beş kala geldiğinde, kızın yukarı çıktığını görmüş mü?”

“Evet, gördü,” diye cevap verdi Pruen. Homurdanıyordu şimdi. “Evet gördü. Hem neden olmasın? İkinci kez aşağı inmişti kız.”

“Kilere ikinci kez inişi mi yani?”

“Evet efendim, İncil üzerine yemin ederim! Bunun meseleyle ilgisi olduğundan değil tabi. Değil! Ama buraya bakın ve anlatmama izin verin.”

Uzandı ve parmağını avucunun içine vurdu. Atmosfer konusunda yapılan aptalca konuşmalara bulaşmak istemem ama şimdi etrafında bir gerçeklik aurası vardı. Gerginliği azalmış, bir heves gelmişti, her zamanki kendini konuşmanın merkezine koyma hevesi. Artık konuşmak onu endişelendirmiyordu çünkü tehlike noktasını aşmıştı. Hangi tehlike noktası? Tabi ki, kamanın çalınması. Hançer tam o esnada çalındığı ve çalan kişinin Miriam Wade

olduğuna dair inancımı o sırada haykıramamak ürkütücü ve hoş olmayan bir histi.

“Çivileri almak için indi,” diye devam etti, boğuk, gizli bir havayla, “ve yukarı onlarla çıktı yaklaşık beş, altı-Yok, yaklaşık beş dakika diyelim. Bay Butler tekrar aşağıya iniyordu ona ne olduğuna bakmak için, kız yukarı çıktı ve ona çivileri verdi.”

“Bu da saat onu yirmibeş ile otuz dakika geçe arası oluyor, değil mi? (Diğer soru boğazıma takılmıştı. O anda sormadım.)

“Evet efendim. Kız ona çivileri verdi, o da tekrar yukarı çıktı. Sonra Bayan Miriam merdivenin önünde biraz dolandı-boş boş dolandı diyebiliriz- ve sonra salonun önüne, bana doğru hızla yürüdü. Ama yalnızca başını salladı ve bana gülümsedi. İran Galerisi’nin içine girdi-“

“Salonun sol tarafında kalıyor orası değil mi, arkaya doğru bakıyor?”

“Evet efendim. İçerde hiç ışık yanmıyordu; saat onda ziyaretçilerden kurtulduktan sonra kapatmıştım. Ben de dedim ki ‘Işıkları sizin için açayım mı?’ Ama o dedi ki, Yok boşver. Böylece her şey bir süreliğine duruldu. Sessizdi. Pazarlar Galerisi’nde yukarı aşağı yürüdüğünü duyabiliyordum Bay Baxter’ın, Arapça ya da başka bir dilde bir takım sözler mırıldanıyordu kendi kendine. Ben de aktör herif neden gelmedi diye endişelenmeye başlamıştım. Sonra Bayan Miriam İran Galerisi’nden çıktı ve salonda yürüdü- ve kilerin kapısını açıp tekrar aşağıya inmediyse ne olayım!”

“Kiler kapısını iyi görebiliyor muydun?”

“Ah, evet efendim. Koltukta otururken doğrudan görüş hattımda diyebiliriz-veya en azından yarısından fazlasını görüyordum işte. Eh, bunu düşünecek fazla zamanım yoktu, çünkü sonra kapı zili çaldı... Hah, dünya varmış dedim! Aktör herif geldi sonunda dedim! Üst kattakilerin duyduğunu sanmıyordum- yani Bay Butler, Bay Holmes ve Bayan Kirkton’ın- zira sandığa çivi çaktıklarını duyuyordum. Ay, amma da rahatlamıştım! Kapıları açtım ve içeri bu deli girdi...

“Şimdi size soruyorum,” diye ciyakladı Pruen, “bunun ajanstan gelen herif olmadığını nereden anlayacaktım? Sapına kadar rolünün hakkını veriyordu, yalnız sakalı yoktu! Gördüğünüz en komik

ağırlı başlı hava (ve bir de silindir şapka); uzun bir surat, çenesi içe çekilmiş, bir Amerikalı gibi büyük kemik çerçeveli gözlükleri vardı ve iddiaya varım botları 46 numaraydı. Ama o zaman bile efendim, şüpheli bir şeyler dönüyor gibi geldi bana. Çünkü ben biraz eğlenmeye başlayınca, ‘William Augustus Illingworth, D.D’ yazan bir kart çıkardı, ve burnumun dibine Arapça yazılı bir kitap soktu ve sinirli bir biçimde çekip yürüdü.

“İçimden düşündüm, ‘İşte! Yeteri kadar gerçek,’ diye ve birazcık endişelenmeye başladım. Ama belki de sorun yoktu- filmlerde çektikleri acıya bakın, her şeyi dosdoğru yapmak için! Pazarlar Galerisi’nin kapısının orada durdu, orada Bay Baxter’ı görmüş olmalı ki anlamadığım bir dilde bir süre konuştu. Bay Baxter tekrar geldi. Sonra da kaçık adam salondan geçti. Bayan Miriam kiler kapısından tekrar çıktı, adama baktı ve hiçbir şey demeden üst kata çıktı. Sonra bu odanın kapısı açıldı ve Bay Jerry öfkeyle dışarı çıkıp ‘Geciktin, içeri gir’ ya da buna benzer bir şeyler dedi.”

“Saat?” diyerek lafını kestim.

“Onbire yirmi beş kala olmuştu yeni,” diye yanıtladı Pruen olumlu olarak. “Adamın sahidenden de ne kadar geciktiğini görmek için saatime yeni bakmıştım. Yarım saat geç! Size soruyorum! Kaçık ve Bay Jerry bu odaya girdiler ve ben hala biraz endişeliydim-ama bunu düşünecek fazla zamanım yoktu. Üç ya da beş dakika geçmemişti ki birden: Pat!”

“Böyle zıplama!” diye bağırdım ona. Hoplamış ve avuç içlerini birbirine vurmuştu ve ben gergin insanlardan nefret ederim. “Ne demek, pat?”

Gerçekten şaşırmışa benziyordu.

“Bilmem. Bir tür çarpma sesiydi efendim, sanki bir şey düşmüş de kırılmış gibi. Ve ses Pazarlar Galerisi’nin olduğu yönden geldi, tam içeriden yani. ‘Bay Baxter!’ diye seslendim çünkü bir şey kırıldığını sandım ve Bay Wade’dan azar yerim diye düşündüm. Ben de aceleyle görmek için-“

“Dur bir saniye!” (Bu önemliye benziyordu) kapıların başından hiç ayrılmadığını söylediğini sanmıştım?”

Tekrardan sahici bir şekilde şaşırmış gözüküyordu. “Vay be, efendim, bu aklıma hiç gelmemişti! Evet, o zaman bıraktım kapıları;

fazla sürmedi ama. Bunu sayamazsınız çünkü fazla uzağa gitmiş sayılmam...” Yeni, makbul ve şaşırtıcı bir fikir onu felç etmişe benziyordu. “İşte bu! Ne dediğinizi anlıyorum, efendim! Yani benim arkam dönükken herhangi biri içeri sıvışıp kamayı basamaktan almış mıdır duyorsunuz?”

Bu aklıma gelmemiştii, ama yine de bir öneriydi.

“Ön kapılardan ne kadar uzak kaldın?”

Uzunca bir süre düşündü. “İki ya da üç dakika kadar, efendim. Şöyle oldu. İçeride ne olduğuna bakmak için oraya gittim, sonra bir baktım ki Bay Baxter yoktu orada ve ben neyin ters gittiğini merak ettim. Ortada kırılan bir şeye dair işaret görmedim. Sonra gördüm ama! Yerde kömür parçaları ve duvarda büyük, pis bir yer gördüm. Biri orada durmuş ve bir parça kömür atmıştı duvara.”

“Kim?”

“bunu ben de bilmiyorum efendim, çünkü Bay Baxter dışında kimse içeri girmemişti ve şimdi onu da göremiyordum. Seslenince sokaktan paldır küldür içeri girdi. Sekiz Cennet Galerisi’nde olduğunu söyledi- yan odadır orası ve salona çıkmanıza gerek olmasması için arada bir ara kapı vardır- ve dedi ki ‘Sorun nedir yahu?’ Ben de dedim, ‘Bay Baxter, efendim, kömürü siz mi attınız?’ O da dedi ki ‘Ne saçmalıyorsun sen? Kömür mü? Ne kömürü?’ Sonra ben gösterdiğimde, kömürle oyalanacak vakti olmadığını söyledi yalnızca ve sanki onu gücendirmişim gibi dışarı çıkıp, salondan geçti ve tam karşıdaki İran Galerisi’ne girdi.

“Ama doğrusu, efendim, ürpertici ve tuhaf bir hisle doldum. O küçük pat sesi buna neden oldu. Burada oldukça garip işler dönüyor diye düşündüm. Ve içeride olan bitene dair ürpertici bir hisse kapıldım.”

“Sakin ol. Pazarlar’dayken ve Bay Baxter İran Galerisi’ne gitmeden önce, salonda herhangi bir ses duydun mu? Ayak sesi ya da benzer bir şey?”

Sıçraması ve anımsamanın verdiği parıltılı bakış yalandan ya da hayal gücünden kaynaklanıyor olabilirdi. Ama bana gerçek gibi gözük-müştü.

“Evet, duydum ya! Hazır şimdi bahsetmişken- o an fazla üzerinde durmadım çünkü burada çok fazla yankı olur. Ama duydum,

iki gözüm önüme aksın ki, dışarıda ayak sesi gibi bir gürültü duyum! Kama o zaman çalındı, sözüme güvenin. Yemin ederim ben-“

“Bu ayak seslerini ne zaman duymuştun?”

Yüzünü yine fiziksel bir hamleyle hatırlamak için sıkıttı.

“Şey- Pazarlar’a bakmak için burnumu soktuktan hemen sonra, sanırım. Evet! Hemen hemen o sırada. Hızlı ve kendinden emin adımlardı. Hatırladım şimdi.”

Hayal gücü kuvvetli biri değilim çocuklar, ama dışarıda do-laşan hızlı ve kendinden emin adımlar fikri beni de ürkütmüştü. Dedim ki:

“Bu süre içinde diğerleri neredeydi?”

“Hımm. Bildiğim kadarıyla Mr Jerry, hala aktör olduğunu dü-şündüğüm deliyle birlikte odadaydı; diğerleri de, Bay Baxter hariç üst kattaydı. Üst katta olduklarını biliyorum çünkü, onu çeyrek ge-çeden onbire yirmi beş kalaya kadar-delinin buraya geldiği zaman-arada bir, aralarda, içlerinden biri merdivenin başında belirip ‘Gel-medi mi hala?’ deyip dururdu. Aktörü kastediyordu tabii. Bütün bunların zamanını size söyleyemem efendim. Hatırlayamıyordum. Birinin ardından başkası, ara sıra. Bayan Kirkton, Bay Holmes ya da Bay Butler hatırlardı. Ah, evet! Biri son kez seslendiğinde, bu, deli Bay Jerry ile bu odaya girdiğinde olmuştu ve Bayan Mi-riam kilerden ikinci kez çıkmıştı. Evet! Bay Holmes yukarıdaki galeriden çıktı ve bana ‘Gelmedi mi Pruen?’ diye seslendi (Endişe yüzünden biraz komik görünüyordu.) Ben de neşeyle seslendim ‘Yeni geldi, efendim ve şimdi Bay Jerry ile.’ Evet, bunu unutmu-şum. Bunu açıkça hatırlıyorum çünkü o sırada delinin geldiğini gö-ren Bayan Miriam’ın yukarıdakilere aktörün gelişini neden haber vermediğini merak etmiştim.”

“Bu Pazarlar’da kömürün duvara çarpma sesini duymadan önce miydi?”

“Evet efendim, birkaç dakika önce. Çok olmamıştı. Ama biri-nin duvara kömür fırlatmasına dönersek... Pat diye bir ses duydum ve sonra ne olduğunu size anlattım. Sonra tuhaf bir hisse kapıldım ve salonda ayak sesleri duydum...”

Bunların hepsini Popkins'in onaylayacağı bir biçimde kağıda döküyordum; onun hayali alkışlarını yanımda hissedebiliyordum. Ayrıca Pruen kadar da heyecanlanmaya başlamıştım.

"Bir saniye dur," dedim. "Seni Pazarlar Galerisi'nde bulduk; Baxter tam karşıdaki İran Galerisine gitmek için salonu geçmişti; Jerry ve - Dr. Illingworth bu odadaydı; diğerleri de üst katta. Saat onbire çeyrek kalaya yakın olmalı. Pekala. Salonun sonundaki merdiven haricinde aşağıya inmenin başka bir yolu var mı (bu katta üstündeki kattan, yani)? Mermer merdivenler dışında başka bir merdiven var mı? Senin tarafından görülmeden bu kata herhangi biri inebilir miydi?"

Kısa bir süreliğine cevap vermedi. Beni iyice inceliyordu. Kemikli elleri yakasının etrafına sarılıyor ve yakasını çekiştiriyordu; nefesinin ısıklı gibi bir ses çıkardığını duydum. Sanki soluk mavi gözleri genişleyip küçülüyormuş gibi ilginç bir ifade vardı yüzünde.

"Aşağı," diye tekrarladı. Sonra soruyu hatırlamış gibi göründü. "Sadece bir tane, efendim."

"Nedir o?"

"İran Galerisi'nin bir köşesindeki merdivenler, bu katta. İran Galerisi- çıkıp şimdi bakabilirsiniz, isterseniz eğer. Bütün şalların sergilendiği odaya çıkıyor. Özel bir merdiven gibi. Sarmal, demirden bir şey; bilirsiniz."

"Ve aşağı inmenin tek yolu bu mu?"

"Evet efendim. Asansör hariç, ama o da Aziz Paul kadar ölü ve zaten Bay Jerry ile deli onun tam dışında oturuyorlardı."

"İran Galerisi karanlık mı diyorsun?"

"Aynen öyle."

Bu kafa karışıklığında kafamı suyun üstünde tutmak için çabalamam gerekti, zira ben bir işadamıyım, dedektif değil, ama işi doğru yapıyorum sanmıştım.

"Peki. Şimdi hikayeyi Pazarlar'a gittiğin ve yerde ezilmiş kömürü gördüğün zamandan itibaren anlat."

Isıklı çalar gibi bir nefes aldı. "Etrafa baktım ve kolaçan ettim - şimdi ona geliyoruz- ve orada saklanan biri var mı diye etrafı

arayacakken -saklanacak çok yer var, siz de görebilirsiniz, çadırlar filan- derken, Zırr! Kapı zili tekrar çaldı.

“Tanrım, yüreğim ağzıma gelmişti! Saatimi çıkardım, çünkü Bay Mannering’in bu kadar erken gelemeyeceğini düşündüm, hem de hepsi hazırlıksızken. Elbette daha çok erkendi. Onbire çeyrek vardı. Ama düşündüm, Belki erken gelmiştir diye... Yok, diye düşündüm, öyle değildir; ona bağırıp bağırıp durdular -ya da Bayan Miriam bağırırmıştır- oraya onbirden önce gelmesin diye. Sonra acaba içeri aldığım deli yanlış adam olabilir mi diye meraklanmaya başladım. Ah, ender yaşadığım bir ruh halindeydim, size söyleyebilirim! Ancak bunu öğrenmekten ve gelen Bay Mannering ise diğerlerini uyarmaktan başka yapacak şey yoktu. Dürüst olmak gerekirse, efendim, yaşlı Bay Wade’in beklenmedik bir biçimde çıkagelmiş olma ihtimali korkutmuştu beni en çok...

“Şey, o kapının içinde küçük bir panel var (ufak bir şey) dışarı bakıvermek için bir tutamakla açabilirsiniz. Ben ön kapıya gidip paneli açtım. Ve karşımda sizin sonradan ölü olarak bulduğunuz adam vardı-“

Terler alnından akıyordu. Koluyla sildi, yüzüne pudra süren bir kadın gibi keskin küçük hareketlerle vuruyordu. Yutkundu.

“Ama sorarım size efendim, nasıl bileyim adamın kim olduğunu yahu?” Biraz koyu tenli, siyah sakallı ve sarımsı gözlükleri olan biriydi ve yakasını kaldırmıştı, bir nevi küçümseyerek bakıyordu bana. Kapıyı açıp aniden karşında görünce insanı şaşkına çeviren, tuhaf bir yüzdü bu; sanki bronz kapının içinden fırlamış gibiydi.

“Kimsiniz?’ dedim, ve o da tuhafımsı bir-bir-“

“Tonlama?”

“Evet efendim, dediğiniz gibi. Ve dişleri panelin alt ucunun tam üzerindeydi. Tanrım, ne görüntüydü! Biraz vahşi görünüyordu, yani ne demek istediğimi anlıyorsunuzdur umarım. Dedi ki, ‘Ben Brainerd’dan geldim, seni şapşal. Kapıyı aç.’ Sonra rahatsız bir his geldi bana- komik ama inanmışım ona ve diğer adam hakkında bir hata yaptığımı da anlamışım.

“Kapıyı açtığımda yine bir tür komik bir sesle dedi ki, ‘Bayan Wade nerede?’- aynen öyle dedi. Ben de ona ‘Yukarıda, diğerleriyle

birlikte; ama siz onu boşverin. Burada Brainerd'dan geldiğini sandığım biri var.' dedim.

"Beni geçip içeri girdi. Dedi ki: 'Üst katta, diğerleriyle birlikte. Tamam. Sen olduğun yerde kal,' dedi, ben bir hareket yapınca; 'Birini görmek istiyorum.' Tanrım, ama onda şeytan tüyü vardı! Hızlı, küçük adımlarla yürümeye başladı; başında eski bir silindir şapka ve kolunun altında da deri ciltli bir kitap mevcuttu. Ben hareket etmeye ve gırtlığımdan bir söz çıkmaya fırsat bulamadan gitti.

"Şimdi bu kısımda beni iyi dinleyin efendim. Bunu dün gece rüyamda gördüm. Görülecek rüya değildi ya; aniden bronz duvardan bana doğru beliren yüzü gördüm hep... Ama o yürüdü ve büyük siyah seyahat arabasıyla aynı hizaya geldiği anda bir gürültü oldu.

"Biri, Şşşt! Dedi. Aynen bu şekilde," dedi Pruken, dişlerinin arasından tıslayarak. "Şşşt! Sanki birinin dikkatini çekmek istediğinizde yaptığınız gibi. Anladınız mı? Belki yüksek sesle değildi ama bunun gibi bir yerdeki yankılar ve seslerle beraber adam sıçradı yerinden. Sıçradı ve başını sola çevirdi-arabalara doğru bakmak için. Biri orada durmuş 'Şşşt' diyordu. Aktör herif durdu ve bir saniyeliliğine bakakaldı. Hiçbir şey söylemedi. Sadece başını salladı ve arabanın oklarının altına çabucak eğildi-onun olduğu yöne takılmıştı- ve arabanın benim hiçbir şey göremediğim tarafına geçti. Araba dizisinin benim göremediğim en ucunda biri ayakta duruyordu.

Konuşmasını yarıda kestim çünkü Pruken'in sesi her seferinde bir ton daha tizleşiyordu.

"Yani," dedim, "oturduğun yerden diğer tarafı göremiyor muydun?"

"Efendim, iki gözüm önüme aksın ki görmüyordum! Gidip benim sandalyeme oturun ve deneyin. İşte benim sandalyem-bu şekilde. Arabaların bu tarafında, sonunda kiler kapısı olan dizi dizi kapılar boyunca aşağı doğru baktım. O araba sırası solda kalıyor. Evet! Sıra sıra sütunlar ve bu sütunlarla sol yanımdaki duvar arasında dizilmiş faytonlar var; aralarındaki koridor ve diğer taraftaki duvar ile buraya sığmış olmalarından başka bir olayları yok. Işık çok da parlak değil, bildiğiniz gibi ve arabalardan gelen ağır gölgeler var.

"Ben de oraya doğru gitmeye başladım, ne olduğunu merak ediyordum zira. Sonra Bay Mannering'in her an gelebileceğini

fark ettim ve kapıların başından ayrılamazdım; çünkü zaman ilerliyordu... Bakın, ne yapmam gerektiğini bilmiyordum. Yine de biraz yürüdüm ve ‘Merhaba! Neredesiniz? Arabaların arasında ne yapıyorsunuz? Kim var orada?’ diye seslendim.

“Ve hiçbir cevap gelmedi.”

“Hayır efendim, korku diyebileceğiniz türde bir hisse kapılmadım; o müfettiş arabada cesedi bulana kadar korkmamıştım. Sinirlenmiştim. Sanki hoş bir şey olmasını umarsınız da kötüye gider ya. Ama sonra-!”

Pruen öne doğru eğildi. Üzerinde bir esinlenme ışığı vardı, tıpkı ışıkları titreyen bir gaz küresi gibiydi.

“Sonra ancak şimdi anlamını çözebildiğim bir şey gördüm, çünkü bir şeyleri hatırlar ve onları birleştiririm. Geriye, ön kapılara doğru baktığımda ve paneli kapatmak için gittiğimde, tam kapıların içinde yerde bazı izler gördüm. O izler bir dakika önce orada değildi. Pis, kirli lekeler vardı mermerin üzerinde, sanki kara toz gibi, adamın botları bırakmıştı-“

“Penderel’in botları mı? Aktörün yani?”

“Evet efendim, yeni içeri giren adam. İzler salona doğru uzuyordu biraz ve sonra solup bitiyordu. Bu adam botlarına bu kadar pisliği nereden bulaştırmış? Ve sonra, efendim, bir şey hatırladım. Adam salonda arabaların yanından geçerken, *sırtında* bir şey vardı- ve onun silindir şapkası- arkasıyla ilgili bir şey tanıdık geliyordu. Ve bu da oydu:

“Buraya, size söylediğim gibi onbire çeyrek kala gelmişti. Hepsi bu kadarla kalmıyor. Zira aynı adam akşamın erken saatlerinde de müzedeydi, saat ondan biraz önce.”

Pruen zafer duygusuyla arkasına yaslandı.

“O müzedeydi,” diye tekrar ettim durakladıktan sonra, “daha önce, saat ondan önce. Yani içeri girdi, etrafa baktı ve tekrar dışarı mı çıktı demek istiyorsun?”

Pruen düşüncelerini bir hizaya sokmakta sorun yaşıyordu yine.

“Ne demek istediğimi bilmiyorum, Tanrı yardımcım olsun! Ama size ne hatırladığımı anlatmaya çalışacağım. Hepsi karışık-ne demek istiyorum-?”

“İzlenimler?”

“Hmm,” diye homurdandı Pruen, oldukça şüpheyle. “Şöyle oldu. Benim mesleğimde, efendim, müzeye giren insanları gözlemleme şansınız olur; onların ufak tefek tavırlarından ve ilk geldiklerinde nasıl davrandıklarından bahsediyorum. Şimdi, size dediğim gibi, dün akşam burada kalabalık bir grup vardı. Müdürleriyle beraber iki öğrenci grubu. Yaşlı bir hanım ve bir bey. İki sevişen çift: sevişenleri bir kilometre öteden anlarsınız, ve onlar posta güvercini gibi doğruca Pazarlar galerisine giderler. Şehir dışından gelen bir aile grubu. Ne kadardı bilmiyorum; dahası da vardı. Ancak silindir şapka ve siyah palto giymiş bir tek bey vardı. Onu farkettim çünkü genel olarak silindir şapkalı insanlar buraya gelmezler gece-neden bilmiyorum ama genel olarak gelmezler... Bu adamın yüzünü iyi göremedim çünkü saat ona çeyrek kala ailenin arkasından gelmişti. Bu beyi sadece arkadan gördüm (yani adamı bir beyefendi olarak görmüştüm o zaman; meğerse bu aktörmüş). Eh!

“Şimdi, onu başka bir nedenden ötürü de fark etmiştim. İnsanların içeri girdiğinde davranış biçimleriyle ilgisi var bunun genellikle. Gelenlerin onda biri, efendim, içeri girdiğinde durup kararsız bir biçimde bakar, tam kapıların içinde. Sonra, onda biri döner ve bana bakar. Neden, bilmiyorum. Bana bir şeyler sormayı düşünüyorlar herhalde. Bazen sorarlar, bazen sormazlar ama genel olarak bir şey sorsalar da sormasalar da bana bakarlar. Bana sorulan tuhaf soruları duysanız şaşarsınız efendim! Çoğu bir giriş ücreti olup olmadığını öğrenmek ister, bazıları bir işkence odası olup olmadığını, bazıları da lavabonun nerede olduğunu; özel olarak işaretlenmiş kapılara rağmen içeri girmemelerini sağlamak için sürekli olarak bodrum kapısında -bunu otomatik olarak yapıyorum- ve merdivenin diğer yanındaki kapıda, benim yaşadığım yerde kuş uçurtmam gerekiyor.Eh!

“Bu adam ilk defa geldiğinde, saat ondan önce, ne bir şey sordu ne de etrafa bakındı. Doğruca salonda dolaşmaya başladı. Ben de düşündüm ki ‘Sen lavaboyu arıyorsun, ben de arkadaki kapılardan birini açacak mısın diye gözetliyor olacağım seni.’ İşte o zaman silindir şapkeyi ve paltoyu fark ettim. Ama o kapıları açmadı. Hayır, arabaların yanında durdu- sonra sanki Mısır Galerisi’ne gidecekmiş gibi arabaların arasından geçti. Mısır Galerisi sol taraftan ikinci odadadır.

“Sonra adam aklımdan tamamen çıkmıştı, çünkü bazı çocuklar gelip sorular sormuştu bana. Kapatma saati geldiğinde adamın dışarı çıkmadığı gibi bulanık bir fikre kapıldım. İşte bu yüzden size söylediğim gibi etrafa bakınmam gerekti, herkes çıkmış mı diye emin olmak için. Biraz önce sorduğunuzda adamı hatırladım.”

“Çıkmış mıydı?” diye sordum.

Pruen tereddüte kapıldı.

“Şey, efendim, etrafa baktığımda onu bulamamıştım ve onbire çeyrek kala- yaklaşık bir saat sonra- kesinlikle tekrar gelmişti. Diyebilirim ki dışarı çıkmış olmalı, değil mi, tekrar geldiğine göre?”

Bunda hiç abartı yoktu. Pruen kararsızdı; ama ben değildim çünkü durum anlaşılmaya başlıyordu. Dedim ki:

“Düşün şimdi! Bu olay diğerleri-Miriam ve Jerry ve bütün grup- buraya gelmeden önce mi olmuştu?”

“Evet efendim. Bundan birkaç dakika önce.”

“Penderel (Penderel’in kim olduğunu bilmiyormuş gibi davranma!) o buraya ilk geldiğinde kilere saklanmış olması mümkün müydü?”

Pruen’in ifadesi bir tuzak arayan ve ayağını yaya koymak üzere olan birinin ifadesiydi.

“Müze kapanana kadar mümkün değildi, Tanrı yardımcım olsun ki! Efendim, tüm gece yalnızca iki kez gözlerimi o kiler kapısından ayırdım: buna yemin ederim. İlk seferinde herkesi saat onda dışarı çıkardıktan sonra etrafa bakarkendi. İkincisi de biri Pazarlar Galerisi’nde kömürü duvara çarptığındaydı. Yani-”

“Ama,” dedim, “müzeye girmiş ve kendisini gizlemiş olabilir, değil mi? Sonra da sen insanları dışarı çıkarırken kilerde saklanmıştı belki. Cevap ver! Olamaz mı?” Tamamen yitirmeden önce bu konuyu bir süre daha düşünmem gerekiyordu: aynı anda ilgilenmem gereken fazlasıyla konu vardı.

Yine de, Penderel’in ayakkabılarındaki kömürün açıklamasını apaçık görebiliyordum, müzeye ikinci kez girdiğinde yerdeki lekeleleri bırakan kömürün.

İlk olarak ona on dakika kala giriyordu: zamanından önce. Bir nedenden ötürü gizleniyordu ve kilere saklanıyordu; bunun nedeni muhtemelen Miriam Wade’in yolunu kesmek ve onu tek başınayken yakalamak amacıyla gizlenmek istemesiydi. Pekala! Diğerleri ondan kısa bir süre sonra vardılar, Pruen müzeyi kapatırken hepsi bir arada küratör odasında durdular kısa bir süreliğine. Sonra- kah- retsin, Miriam Wade çivi almak için kilere indi!

Dolayısıyla, et kafalılar, Miriam, Penderel ile orada karşılaşmış olmalı. Bu karşılaşma önceden planlanmış mıydı? Yo, yo, yo; olmaz! Penderel’in Londra’nın bin beş yüz kilometre civarında olmadığını düşünüyor olması bir yana, Penderel onun dünyada karşılaşmak isteyeceği son kişiydi. Ama onunla karşılaştı. Ne oldu? Bilmiyoruz. Yalnızca beş dakikadan biraz daha uzun süre sonra kilerden çıktığını biliyoruz. Merdivenin önünde birkaç kez aşağı yukarı yürüdükten sonra Pruen’i geçip karanlık İran Galerisi’ne yürümüş. Orada kısa bir süre kaldıktan sonra kilere geri dönmüş. Bu sefer çok daha kısa bir süre kalmış, sonra da tekrar aceleyle yukarı çıkmış. Bu iki görüşmede neler oldu?

Tek bildiğimiz Penderel'in ne yaptığı, bu da kanıtı uydurmak için yapmış olabileceği tek şeydi. Bodrumun önünden kömür kilerine gitmişti. Orada birkaç kutu istiflemiş (Carruthers'ın sonradan bulduğu üzere) kömürlükten dışarı sokağa tırmanmak için. Bu yüzden ayakkabılarının tabanında kömür tozu vardı, tekrar ön kapılara ulaşmak için atması gereken birkaç adımda tam olarak silinmemiştir. Tekrar müzeye döndüğünde, *öfkeli bir ruh halindeydi ve Bayan Wade'i soruyordu*. Tekrar soralım, o iki görüşme sırasında ne olmuştu? Bir şey kesindi: Oyunda rolünü oynamak için müzeye gelmeye karar vermişti, sanki önceden orada gizlenmiyormuş gibi.

Ve çocuklar, bir tuzağın içine düştü. Biri onu bekliyordu, araba sırasının arkasında görünmeden.

Evet, bu pis bir işti ve yaşlı Illingworth gibi ben de beni korkuttuğunu itiraf etmekten utanmıyorum. Bütün bu mesele sisli ortamdaki bir atlıkarınca gibi zihnimde dönüyordu. Pruen'in yüzü bunların ortasından fırlıyor ve anlamsız sesler çıkarıyordu.

Pruen'a dedim ki: "Arabaların arkasından birinin 'Şşt!' diye bir ses çıkardığını duydun. Seslendin ama cevap gelmedi ve Penderel bu-bilinmeyen kişiye katılmak için gittikten sonra ön kapıların başından ayrılmak istemedin. Herhangi bir şekilde bakabildin mi peki?"

Çinliler gibi ellerini kollarının yenlerinden içeri sokmuş aşağı yukarı oynatıyordu. Oldukça içler acısı bir hali vardı.

"Biraz baktım efendim. İran Galerisi'nin kapısına çabucak koştum. Siz orada dururken, arabaların öbür tarafına düz bir çizgiyle bakabilirsiniz: koridora yani, arabalar ve duvar arasına."

"Herhangi bir şey gördün mü?"

"Hiçbir şey, Tanrı şahidim olsun ki! İkisine ait hiçbir iz yoktu. Ayrıca ortada bir şey döndüğünü düşünmem için bir neden yoktu-yani suç anlamında. Tuhaf bir iş olduğunu düşündüm, hepsi bu."

"Nereye gitmiş olabilirler? Sen o tarafa bakmadan önce seyahat arabasına girmiş olabilirler mi?"

"Sanırım öyle oldu," dedi ümitsizce.

"O tarafta arabanın kapısı açık mıydı kapalı mı?"

"Kapalıydı, efendim," dedi kısa bir duraklamadan sonra. "Yani, eğer açık olsaydı fark ederdim ve hiç bir şey fark etmedim."

“İkisi ortadan kaybolduktan sonra herhangi bir ses duydun mu-konuşma, ayak sesleri, bunun gibi şeyler?”

Korkusu artmıştı. “Tanrım, şimdi siz bahsedince aklıma geldi-bazı ayak sesleri duyduğumu sanmıştım! Evet ve yemin ederim bunlar önceden salonda duyduğum hızlı ve kararlı ayak sesleriydi, kömür duvara çarpınca duyduğum sesler. İşte bu! Hızlı ve kararlı sesler...”

“Neredeydi? Sesler nereden geliyordu?”

“Bilmiyorum efendim. Sanki havadan geliyordu; yankılar yüzünden. Bir sesin yerini belirleyemiyorsunuz. Ayrıca duyduğum ayak sesleri çok değildi. Birkaç tane.... Aktör herifin arabanın ok-ları altından diğer tarafa geçmesinden iki ya da üç dakika sonraydı. Ama hatırlamanız için sebep yoksa zamanları tayin etmek biraz zor.

“Duyduğun adım sesleri kaçan birinin sesi miydi?”

Bana döndü. “Susar mısınız, efendim?” diye bağırdı. “Ben zaten endişeliyim burda oyun başarısızlığa uğradığı halde keyfime nasıl baktım diye, sonra o eşya sandığının etrafında dansettim ve bütün bu süre içinde o herifin cesedi ve benim yanımda yalnızca fenerim vardı! Tanrım!” Açık avuç içlerini sandalyenin kollarınabir aşağı bir yukarı vurmaya başladı. “Bu olmadan bile endişeliyim yeterince. Yalnızca fenerimle, o şeyle yapayalnızmışım. Tanrım, rüyamda da görürüm artık! Şimdi sizde bana kaçan adımları soruyorsunuz... Öyleydi! Koşan birinin adımlarıydı ve şu anda bildiğim şey bu.”

Onu tekrar yola getirmeye çalışmadan önce bu öfke patlaması-nın yükselip dinmesini bekledim.

“Sakin ol, lanet olsun!” demek zorunda kaldım. “Bu işi çözdük. Katil, Penderel’i eline geçirince, çok hızlı davranıyor. Onu ya arabanın içine sokup, bıçaklıyor, kapıyı yavaşça kapatıyor- ve kaçıyor. Veya arabaların arkasındaki koridorda Penderel’i bıçaklı-yor, cesedin bir süre bulunmayacağı, en arkadaki arabalardan biri-nin kapısını açıyor, Penderel’i içeri tikiyor ve kaçıyor. Birkaç adım koşma sesi duyduğunu söylemiştin. Birkaç adım... O halde katil salonun karşısına veya yukarı kaçmış olamaz sanırım, değil mi? Yoksa onu duyardın.”

“Görürdüm de! Çünkü hemen bakiverip sonra ön kapılara geri döndüm. Hayır efendim.”

“O halde nereye gitmiş olabilir?”

“Mısır Galerisi’ne efendim. Orası tek yer. Görüyorsunuz ya, o galerinin kapısı o koridorda, iki arabanın arasında kalıyor. İran Galerisi’nin kapısıyla aynı hizada- tıpkı Pazarlar ve Sekiz Cennet gibi birbirleriyle bağlılar, salonun öbür tarafından.”

“Birbirleriyle bağlılar,” dedim. (Ne düşünmekte olduğumu anlıyorsunuz, değil mi?) “İran ve Mısır galerileri bağlantılıydı. İran Galerisi karanlıktı. Peki ya diğeri?”

“O da karanlıktı. Anlıyorsunuz ya efendim, odaların ikisini de dün geceki oyun için kullanmayacaktık. Ve mesela, Bay Mannering’in bir ihtimal İran Galerisine girip de, Mr Baxter’un İranlı kıyafetini vitrinlerin birinden aldığımızı görmesini istemedik.”

Tuttuğum notlar şu ana dek hep eğri büğrü ve okunmaz bir haldeydi fakat kendim bile şüphe duymama rağmen söylediği her bir parçayı benimsemeye çalışarak üzerinde çalışmaya devam ettim.

Ayrıca bu unutmuş olduğum bir şeye aniden dönmeme neden oldu.

“İşte!” dedim, “haydi kişileri bir açıklığa kavuşturalım. Baxter! Biri duvara kömürü attıktan hemen sonra Baxter’ın karanlık İran Galerisi’ne doğru dolandığını söyledin. Bütün bu süre içinde orada mıydı? Ne yapıyordu? Penderel geldiğinde çıkıp bir şey söylemedi mi?”

Pruen yanağını ovuşturdu.

“Sanırım diğerleriyle yukarı çıkmış olmalı. Yani İran Galerisi’ndeki demir merdivenleri kullanarak. Hayır, sonrasına kadar dışarı çıkmadı. Ben de size bunu söyleyecektim. Üzerinde isteksizce çalışıyor ve kanıt üzerine bir ileri bir geri ilerliyorduk- ama gerçekte aktörün ön kapılardan içeriği girdiği zamanla adımların koşarak uzaklaştığını duyduğum zaman arasında yalnızca çok kısa bir süre geçmişti.

Ne yapacağımı bilmediğimden ön kapılara geri döndüm ve birine seslendim. ‘Bay Butler! Bay Holmes!’ diye seslendim, sırf ne yapıldığını görmek için, zira hemen hemen sarhoştum o sırada...”

“Eee?”

“Bağırıp yankı yaptıktan hemen sonra İran Galerisi’nde ayak sesleri duydum. Bay Holmes aceleyle dışarı çıktı. Sessiz kalmam için ellerini sallayordu ve öncekine göre daha solgun görünüyordu. Bana dedi ki ‘Bu patırtı da ne oluyor?’ diye sordu bana (üst kattaki odalardan o demir merdivenle inmişti, görüyorsunuz ya). Sonra ona o iki adamdan bahsettim: Önce içeri gelen o deliden ve şimdi bu kaybolan adamdan. Ve konuşmasına berbat bir biçimde devam etti.

“‘Nerede o?’ dedi Bay Holmes. ‘Neden bana söylemedin?’

“‘Efendim,’ dedim çünkü ses tonunu beğenmemiştim ‘yerimden ayrılmamamı siz söylemişsiniz bana. Ve diğer adam da Bay Jerry ile odada- ilk gelen gözlüklü zayıf adam- ve Bay Jerry onun iyi olduğunu düşünüyor gibi, ben neden aksini düşünüyem? Hem, beni mazur görün’ dedim onun karşısına geçip, ‘neden önemsiz ufak bir ambalaj sandığını çivilemek için hepiniz otuz dakika harcadınız?’

“Meğerse, sonradan öğrendiğim kadarıyla, o gümüş sandığı-nın kurşun kapağı öyle paslanmış ki uzun süre onunla uğraşmışlar. Ama bunu ben bilmiyordum. O kadar uzun süre kendi başıma bırakıldığım için biraz telaşlanmıştım. Ama Bay Holmes yumruklarını alnına bastırmış öylece duruyordu ve dedi ki:

“‘Tanrım, her şeye rağmen Illingworth’müş gerçekten!’

Ardından benim yanımdan telaş içinde ayrıldı ve küratör odasına, şu an bulunduğumuz odaya doğru aceleyle gitti. Tam o sırada Bay Butler ve Bay Baxter mermer merdivenlerin başında belirdiler. Bir eşya sandığını çekip itiyor onu aşağıya doğru indirmeye çalışıyorlardı. Mr Holmes bir yabani gibi parmağını dudaklarına götürdü ve sessiz kalmaları için onlara bir hareket yaptı. Sonra bana işaret etti ve çok ağır bir biçimde içeri bakmak için küratör odasının kapısını açmaya başladı...

“Bay Holmes’ün kafasını yarıya kadar kapıdan içeri sokmuş dinlerken ve oraya bakarken onlar da sandığı aşağı indirdiler. Sonra Bay Baxter, Bayan Miriam ve Bayan Kirkton ile beraber koşarak bana geldiler bütün bunların ne olduğunu anlamak için ama Bay Butler parmağını şıklattı ve sanki bir şey unutmuş gibi tekrar yukarı koştu.

“Ve tam o anda, çat! Küratör odasının kapısı büyük bir çarpmayla Bay Holmes’ün yüzüne kapandı ve bizim de ödümüz

patladı yine. İşte o sırada deli faaliyete geçmişti yalnız o sırada bunu bilmiyorduk biz...”

Bu da, çocuklar, benim için yeni olan bir tanıklığın sonuydu. Illingworth’ün ifadesinde Pruën’in hikayesini ispatlayan veya aksini ispatlayan kesin bir delil olduğundan emindim şimdi. Ve tam olarak birbirine uyuyordu. Bu şekilde:

Pruën’in hikayesi pek o kadar süslü değildi ama bütün gerçekler mevcuttu. İran Galerisi’nin kapısının yakınında Pruën, Miriam, Harriet ve Sam Baxter’dan oluşan bir küçük grup , Pruën hikayesini anlatırken onu dinlemişlerdi. Holmes küratör odasının kapısına vuruyor ve neler döndüğünü soruyordu. Butler yukarı çıkmış, copunu kaybettiğini söylüyordu. Derken küratör odasının kapısını Illingworth’ü zaferle asansöre taşıdıktan sonra Jerry açtı ve Holmes içeri girdi. O ve Jerry bir ya da iki dakika sonra dışarı çıktılar, yüksek sesle tartışıyorlardı. Sonra Baxter onların yanına geldi, siyah takma bıyığı yerde buldu ve biraz tartıştıktan sonra üçlü İran Galerisi’nin yanındaki gruba katıldı. Jerry Illingworth ile yaşadıklarını anlatırken, Butler’ın mermer merdivenlerden indiğini duydular. Atlı arabaların yanına doğru gitmiş, her birinin içine bakıyordu ve seyahat arabasının kapısını açmıştı...

Sonra Butler arabanın kapısını çarparak aşağı zıpladı. Araba sırasının uzak tarafında oldukları için kimse içerisini görememişti elbette. Ama Butler Illingworth’ün başını, vantilatöre yansıyan silüetini kısa bir an için görmüştü ve böylece önce Illingworth’ün peşinden koşma ve sonra da kömürlükten onu aşağıya çekme çılgınlığı başlamış oldu.

“Ve” diye bitirdi Pruën heyecanla, “bizim-hiçbirimizin- ölü adam hakkında bilgisi yoktu.” (Butler’in erken keşfinden hala habersiz görünüyordu.) “Bizi tek korkutan polisin ne olduğunu öğrenmek için yanında takviye ile gelmesiydi. Böylece hepsi bir an önce kaçmaya karar verdiler. Bay Butler önceden gitmişti; hala sersemlik içindeki o ihtiyar deliyi götürüyor, deliyi evini bırakmakta ısrar ediyordu. Bay Butler oldukça korkmuşu benziyordu ve bu da beni şaşırtmıştı. Ayrıca o gece daha sonra Bay Holmes’ün dairesinde buluşmak için söz verdirtti herkese. Komik geliyor şimdi; düşünüyorum da-“

Korkmuş bir ifadeyle uzun uzun düşündü ama tekrar devam etti.

“Bay Butler ayrılınca Bayan Miriam da gitti. O-şey, o pek iyi değildi efendim; sağlığının kötü olduğunu biliyorsunuz.” Keskin gözlerle bana baktı. “ Kendini daha iyi hissetmek için biraz araba kullanmak istediğini söyledi. Arabası Palmer Yard’a park edilmişti. Bayan Kirkton onunla beraber gitmeyi teklif etti ama Bayan Miriam dinlemedi bile. Daha sonra onlara Bay Holmes’ün daire-sinde onlara katılacağını söyledi, eğer kendini daha iyi hissederse ve aceleyle dışarı çıktı...”

“Yalnız başına mı?”

Hevesle başka bir konuya atladı. “Aklıma gelmişken. Bayan Miriam, eğer oyunun içindeyse, neden dün gece daha sonra müze-ye *geri* geldi, hem de müfettiş buradayken, hiç merak ettiniz mi? İşte bu. Biraz araba kullanmaya gitmişti. Sonra döndü ve her zamanki gibi arabasını Palmer Yard’a park etti ve bu odada bir ışık gördü. Yani onların hala burada olduğunu sandı ve görmek için içeri girdi.

“Ama burada değillerdi, gerçi Bay Holmes kalmak istemişti burada, polis olsun olmasın. ‘Aktör adama ne oldu? O nerede? Nereye gitti?’ deyip durdu. Oldukça endişeliydi, ama Bay Baxter yalnızca dedi ki, ‘Lanet olsun aktöre; bizi yüzüstü bıraktı, görmüyor musun ve ben de bu cehennemlik giysiler içinde burada durmaya-çağım.’ Sonra feci özenli biri olan Bay Holmes dedi ki, “Burası darmadağınık olmuş; temizlememiz gerekecek.’

“‘Bu konuda siz endişelenmeyin, efendim,’ dedim ona. ‘Ben temizlerim, önümde koca bir gece var.’

“‘Evet,’ dedi Bay Holmes, ‘O gümüş sandığının içindekileri boşaltıp dört yüz kiloluk kurşunu üst kattaki cam vitrine kaldırıp taşıyamazsın öyle değil mi?’

“Ama Bay Jerry dedi ki ‘Bu yeteri kadar kolay, sizi et kafalılar. Şimdi kaçarsınız ve kargaşa dininceye kadar bekleriz; eğer kargaşa kopersa ki, bundan şüpheliyim. Sonra hepimiz döner ve mekanı temizleriz. Bu arada Ron’un dairesine gidebiliriz. Zaten dönmemiz gerek, çünkü Sam’in o İranlı kostümünü yerine koyması gerekecek.’

“Ve Bayan Kirkton bunun en iyi fikir olduğunu söyledi. Çabuk, çabuk, çabuk diye haykıırıyordu. Tuhaf bir şey çünkü bütün mekânın ışıklarını kapatmış yalnızca benim fenerimin ışığıyla salonda

duruyorduk öylece. Ama Bay Holmes telaşa düşmemiştir. Hançerin bulunduğu cam vitrinin üzerine koydu fenerimi ve dedi ki:

“‘Eh, zaten’ dedi, ‘hançeri yerine koyacağız çünkü değerli bir parça.’ Ve anahtarlarını çıkarıp vitrini tekrar açtı. ‘Hançer nerde, Sam? Ver onu bana.’

“Sağı solu belli olmayan bir bey olan Bay Baxter da bağırdı:

“‘Bende değil!’ diye haykırdı. ‘Bütün gece boyunca sordum sana ona ne yaptın diye ve tüm bulabildiğim bu yerde duran takma bıyık. Bıyık ve kama beraberdi; kama nerede şimdi? Şu anda nerede olduğu hiç umrumda değil; yapmanı istediğim tek şey bizimle gelip buradan çıkmam-’

“Kapı zili iki kez uzun uzun çaldı.

“‘Vay canına! Efendim, zil çaldığında nasıl sıçradılar görme-lyidiniz! Hepsinin yüzü fener ışığıyla aydınlanıyordu; yalnızca Bay Jerry ve ben korkmuyorduk üstelik birbirimize sırtıyorduk. Elbette gerçekte zile basan-bunu şimdi biliyoruz- Bay Mannering idi! Ama Bay Baxter gelenin polis olduğunu sandı; o saçma sap-pan kostüm üzerindeyken bulunmaktan ve Diplomatik Hizmet’ten veya her ne deniyorsa oradan ayrılmak zorunda kalacak kadar dalga geçileceğinden korkuyordu. Tanrım, az kalsın deliye dönecekti! Bay Holmes’ün durumu da daha iyi değildi.

“‘Buradan çıkıyoruz’ diye bağırdı Bay Baxter. Takma bıyığı aldı ve görebildiği ilk yere sakladı: vitrinin içine. Sonra Bay Holmes’ten onun anahtarını kaptığı gibi göz açıp kapayıncaya kadar vitrini kilitledi. Ve sonra hepsi arka kapıya doğru koşuşturdular. Yalnızca Bayan Kirkton bir saniyeliğine durdu. Ellerini omuzlarıma koydu-tanrım! İri mavi gözleri korku dolu, yaşlardan parlıyordu, gerçi neden olduğunu bir türlü anlayamadım ya- bana dedi ki:

“‘Bana söz ver,’ dedi. ‘Ne olursa olsun, üzerine Aziz Paul düşse ya da ölümler mezarlarından çıksa bile herhangi birimizin bu gece burada olduğunu asla başkasına söylemeyeceksin.’”

Pruen durdu, uzun bir nefes aldı ve omuzlarını düzleştirdi. Bana baktı. Gözleri gururla parlıyordu.

“‘Ve, Tanrı şahidimdir, efendim,’ dedi “o göz kırpan ceser mezarından yuvarlanıp düştüğü halde, müfettişiniz benim sözümü tuttuğuma tanıklık edebilir.”

Uzun bir sessizlik oldu, bu arada yağmur hala pencereye sıçırıyordu ve Pruken kırmızı deri koltukta dimdik oturuyordu. Onu baştan aşağı süzdüm. Pruken ve Illingworth'ten, bulabileceğiniz en farklı iki insandan, hikayenin iki bölümünü elde etmiştik artık.

"Evet, sen bir budalasın," dedim, "ama bunu geçelim şimdi. Bak, Mannering için düzenlenen bu 'oyun' hakkında yalnız iki şey benim aklımda net değil..."

"Evet efendim?" diye sordu ve sırttı.

"Mannering'e yapılacak bu şaka kaşla göz arasında düzenlendi, değil mi? Yani Jeff Wade'in dün gece dışarıda olacağını dün öğleden önceye kadar bilmiyordun. İşlerini herkesle nasıl bu kadar hızlı ve sorunsuz halledebildin? Replikler filan?"

Kıkır kıkır güldü. "Ah, bir hafta boyunca bu konuşuldu ve hazırlandı. Yalnızca tarihe karar verilmemişti. Yakın bir zamanda olacaktı: iyi bir fırsat ne zaman elimize geçerse. Ve bu da iyi bir fırsattı, çünkü, görüyorsunuz ya gerçek Dr. Illingworth Londra'daydı. Bay Şeyh Mannering'in gazetelerden göreceği üzere ve bu da onun inanmasına yardımcı olacaktı. Ah, numara için pek çok plan düşünülmüştü."

Sır verecekmiş gibi öne eğildi

"İnanır mısınız, gözden çıkarmak zorunda kaldığımız orijinal ilk planımızda düzmece bir cinayet sahnelemek bile vardı. Yani gerçek ceset filan kullanarak tam bir cinayet. Elbette efendim, tıp fakültesinden alından bir cesetten bahsediyorum- siz neden sıçradınız?"

Beynim bunlara katlanamıyordu. Dedim ki: "Bana bak, bu benim bir sonraki sorumdu. Bir tıp fakültesinden ceset almak mı dedin? Çeteden biri Çarşamba günü şöyle başlayan bir not yazdı mı: *'Sevgili G., Bir ceset olmalı-gerçek bir ceset. Ölme şekli önemli değil, ama ortada bir ceset olması gerek. Cinayeti ben hallederim-fildişi saplı hançer işi görür, ya da tercih edilirse boğma yoluyla'*. Biri bunu yazdı mı?"

Pruken utangaç bir şekilde kafasını salladı. "Bu doğru efendim. Dün gece kimse sahip çıkmaya cesaret etmedi ya da - yani nasıl olduğunu biliyorsunuz. Eski yönetici size Bay Jerry'nin Gilbert Randall adında, tıp okuyan bir arkadaşı olduğunu söylemiş miydi? Onun otopsi odasından bir ceset alabileceği fikrine kapıldılar;

‘ölüm şekli’ yani cesedin nasıl öldüğü önemli değildi yeter ki kullanabilecekleri bir ceset bulsunlar. Oyunda kullanacaklardı. Bay Jerry de bu odadaki makinenin başına oturup bir not yazmaya başladı. Ama Bay Holmes onu engelledi ve dedi ki, ‘Tanrı aşkına seni et kafalı, böyle bir şey yazma. İlla bunu yapmak istiyorsan Randall’ı gör; mektup yanlış ellere geçerse bir hayli komik duracak yoksa. Böylece Bay Jerry notu cebine tıktırdı ve sonra Bay Holmes’ün dairesinde düşürmüş. Elbette Bay Jerry, Bay Randall’ı gördüğünde muhtemelen gerçek bir ceset ayarlayacaklarını öğrenmiş ve böylece de bu fıkirden vazgeçmek zorunda kalmışlar.” Pru- en neşeyle kıkırdadı. “Dün gece siz burada yoktunuz ama Müfettiş Carruthers o notu ağırbaşlı ve dehşetli bir biçimde çıkardığında bir sansasyon yarattı. Bay Holmes’ün korkudan ödü patladı. Öyle korkmuştu ki eğer Müfettiş Carruthers görüşmenin notlarını size bıraktıysa bunu kayıtlarda göreceksiniz... Mr Jerry araya girip durumu açıklayacakken Bay Holmes onu durdurdu. Ama, hayret bir şey, efendim, gerçekten de yanlış ellere düştü ve gerçekten de feci komik görünüyordu durum.”

Yine kandırılmışım.

Bir nevi sersemlemiş bir halde arkama yaslandım. Illingworth ve Pru- en’den hikayenin tamamını öğrenmiştik. Ve elimizde- ne vardı? Bir insanı çılgına çevirmeye yeterdi. Büyük acılar ve çabalarla, Scotland Yard’ın zeminini şimdiye dek kirletmiş en dağınık yap-boz oyununun parçalarını eşeledikten elimize pek bişey geçmemişti. Parçaları yerine oturtuktan sonra resim tamamlanmıştı. Peki ne görmüştük? Bize dilini çıkaran birinin resminden başka bişey yoktu. Parçalar bir araya gelmesine rağmen, Penderel’i kimin öldürdüğünü bilmeye öncekinden daha yakın değildik.

Bu lanet gerçek benim bir karara varmamın nedeniydi. Pru- en bana ümitle bakarken ben bir zamanlar saç dolu kafamdan kalanı tırmalıyordum.

Dedi ki, “Şimdi, efendim, ne yapacaksınız? Tanrı üzerine yemin ederim ki, size anlattıklarım gerçek. Deneyebilirsiniz! Herhangi birine sorun! Hepsine sorun! Bay Wade bütün diğerlerini sorguya çekeceğinizi söylemişti bana-“

Sert bir biçimde konuştum: “Pru- en, dostum, diğerlerini sorguya çekmeyeceğim.”

Gözlerini dikip bana baktı ve şimdi diğerlerine söylediğimi ona o zaman söyledim. Bu kararı vermekle kendimi öyle iyi hissettim ki adama bir puro verdim.

“Pruen,” dedim “bu vakaya burnumu sokma nedenim rüzgarın nasıl estiğini öğrenmek (karışık metaforlara yapılacak tüm atıflar hor görülecektir); işlerin ne kadar kötü olduğunu görmek ve Jeff Wade’e elimden geldiğince yardım etmektir. İşlerin ne kadar kötü olduğunu ve bunun nasıl olduğunu keşfettim. Elimden gelen bütün yardımı vermeye hazırım hala, makamımı kötüye kullanmaktan hapisaneye gitmeden. Ama gerisi benim alanımın dışında. 14 Haziran gecesi bu müzede sekiz kişi vardı: Miriam, Harrier, Jerry, Baxter, Holmes, Butler, Illingworth ve sen. Eğer Illingworth’ü dışarıda tutarsak, bu yedi kişiden herhangi biri Penderel’i öldürmüş olabilir. Bu müzenin dışında ellerinde fırsat olduğu takdirde onu öldürebilecek en az iki kişi vardı-Mannering ve Jeff. Illingworth’ü de sırf huysuzluğundan veya vakada yer alan herkesin listesini tamamladığı için katarsak elimizde on kişi var-“

“Afedersiniz, efendim” diye araya girdi Pruen, “ama bir süre önce burada olan ve bir tür tartışma çıkaran o sert suratlı hanımı unutmuyor musunuz? Ne dediğini duymadım ama o ayrıldığında sizin ona dediklerinizden onun Penderel ile bir bağlantısı olduğunu anladım...”

“Doğru!” dedim. “Bayan Anna Reilly. Evet, o da girmeli listeye. Böylece elimizde, mümkün olsun olmasın, onbir şüpheli var. Tekrar ediyorum, evladım: ben bir moderatör ve yöneticiyim, bir dedektif değilim. Eşeğe kuyruk takma işi bunu gözleri kapalı yapmaya alışkın biri tarafından yapılmalı, ki bu ben değilim. Bu nedenle-“

“Hımm” dedi Pruen düşünceli düşünceli.

“Bu nedenle ünlü dedektif, Başkomiser Hadley’i salıverme zamanı geldiğini hissediyorum. Evladım: Popkins benim konumumu doğru olarak tanımladı. Garip parçaları toplayan biriyim. Yani hem çılgın hem de çirkin parçaları. Ben bir süpürürücüyüm bir ya da birçok anlamda. Popkins aydınlatmam için onbir noktadan oluşan bir liste hazırladı. Onbir nokta, onbir şüpheli; her şeyin çetelesi tutuluyor. Popkins demişti ki: ‘Aşık olan sorgulama kısımlarını atlıyorum; bunlar yalnızca garip olan noktalar.’ Bu konuda hiç şüphesiz ki haklıydı. Ama Popkins ayrıca şunu da demişti: ‘Bütün

bunlara bir cevap bulduğunuz zaman katili bulacağınızı ileri sürüyorum.’ Burada da ancak Popkins’in aptal bir yalancı olduğunu ileri sürebilirim.

“Bu noktaların her biri cevaplandı; bazıları tam olarak, bazılarıysa kısmen; ve bütün mesele, aksine, öncekinden biraz daha çılgınca ve anlaşılmaz bir hale dönüştü. Ve bu vakadaki desteğim, deliliğe ve ölümüne olan tek katkıım ve son yardımım bu, yalnızca bu olacaktır. Silahlarımı ona çeviriyorum ”

Pruen benim ne hakkında zırvaladığımı düşünedursun, ben Popkins’in onbir noktalık listesini masanın üzerine yaydım ve kalemlikten büyük bir kırmızı kalem aldım. Listenin üzerinde son soruyu yazdım:

Raymond Penderel’i kim öldürdü?

Üçüncü Bölüm

Binbir Gece Masallarındaki İskoç:

Başkomiser David Hadley'in İfadesi

Gecenin Perdesi Düştü, Ama Katilinki Değil

Raymond Penderel'i kim öldürmüştü? Size söyleyebilirim. İlk başta şüphelenmiş olamayacağınız bir kişi ama ben bundan eminim, Başsavcı bundan emin, İçişleri Bakanı bundan emin, hatta Sir Herbert bile bundan emin. Adli bir hata olmasaydı, Penderel'in katili şimdi- asılmış olurdu demeyeceğim çünkü ne polis ne de jüri şantajcı bir jigolonun ölümüyle sarsılmaya meyilli değiller, ama en azından bir cezaya çarptırılmış olurdu.

Sorun da bu. Sir Herbert'ın tarif ettiği meşhur dedektif olsam da olmasam da bu izi sürme hususunda asla aşırı istekli olmadığını kabul etmeye hazırım. İşin tamamı doğal bir fiyaskoyla sonuçlanmış olsaydı Başsavcı bu işin peşini bırakmaya ve çözülmemiş olarak kalmasına meyilli olacaktı.

Ama böyle bir şey olmadı. Kasıtlı bir küçümseme ve adaletin sekteye uğratılmasıyla karşılandık, bu da bizim katile "Cık, cık" dememizi bile imkansız kıldı. Şimdi böyle bir şeye izin verilemez ve sırf bir yalancı şahidi enlemek için bile olsa da bir çıkış yolu bulmamız gerek. İçişleri Bakanı bu işi yapmaya kararlı, gerçi bu sefer okkanın altına gidecek kişi ben değilim. Ve er ya da geç kişiselliğin dahil edilmesi zorunluysa bizim vaka bugüne kadar çıkardığım en iyi iş olduğundan hakkımızın korunduğunu görmeyi isterim.

Bu mesele bir hikaye anlatma yarışmasına dönmüş olduğundan, kabul etmem gerekir ki ne Carruthers'in gösterişli ironisinde ne de Sir Herbert'ın geveze rahatlığında hak iddia edebilirim. Ne de, hatta, Illingworth'ün uçuk ve çok heceli canlılığında: bana öyle geliyor ki yaşlı papaz şu ana dek hikaye anlatmada üstün başarı

payesini ele geçirdi. Açık, dolambaçsız, mantıklı bir anlatıya inanırım, bu üç özelliği de vurgulayarak; Sir Herbert'in Pruken'i çektiği sorgu, örneğin, eğer önemini takdir edeceksek aydınlığa kavuşturulması gereken biraz karışık bir hikayeye sonuçlandı mesela. *Clarté, clarté, clarté*.^{*} Sık sık okuyabildiğim ve tekrar okuyabildiğim tek yazar Lord Macaulay'dir, çünkü anlamını çıkarmak için ikinci bir kez okunması gereken bir cümle asla olmaz yazdıklarında. Dr. Fell size dramdan ve çınlayan ifadelerden (Macaulay'in yaptığı gibi) hoşlandığımı söyleyecektir ama bunlar mutlaka açıklık ve mantığa hizmet etmelidir.

Bu vakada olduğu kadar saf mantığı kullanma şansını yakalayabileceğin başka hiçbir vaka olmamıştır eminim. Çünkü bu vakada çok fazla tuhaflık var. Beyler; mantık, gariplikler arasında kaybolmamıştır aksine bunlar arasında formunu korumaktadır. *Sıradan* bir olay ya da bulmacada bir düzine açıklama olabilir, böylece dedektif yanlış olanı seçer ve bütün davasını en başa döndürür. Ama çok sıradışı bir olay için genellikle bir tane olası açıklama olur; durum ne kadar tuhaf olursa, buna yol açan nedenlerin listesi o kadar küçülür. Örneğin yemek kitabını ele alalım, çok kolay bir açıklaması oldu ve yine de açıklanmadan önce çok kafa karışıklığına neden olmuştu. Mantık burada yalnızca tek ve basit bir açıklama olduğunu gösterirdi. Mantığı terk edip yıldızlara bakarak cevabı aramamız doğal insani mizacımız olduğundan gözden kaçmıştı. Zira sorun bu denli tuhaf olduğunda çözümün de tuhaf olması gerektiğini düşünüyoruz.

Ben de bütün bu olaylar dizisinin sizi yanıtlıma doğru adım adım götürmesini öneriyorum. Davaya, Sir Herbert'in size söylediği gibi Cumartesi günü getirildim, ama asıl araştırmaya veya sorgulamaya sonraki Pazartesi'ne kadar başlamadım. Fakat mevcut her raporu okudum ve Carruthers ile iki saatlik bir konferansım oldu. Bu konferansta oldukça akıllı çelen bazı bulgular kafama dank etti. Şu an için nasıl çıkarımlarda bulunduğumu size söylemeyeceğim, yalnızca bunların ölü adamın ayakkabıları ve gözlüğüyle ilgili olduğunu söyleyebilirim; ama dava ilgimi çekmişti, aşırı derecede ilgimi çekmişti ve keşke Fell Fransa'nın güneyinde gülüp oynamak yerine dava üzerinde tartışmak için burada olsaydı. Cumartesi öğleden sonra geç saatlerde Sir Herbert bana adam yolladı.

* Fr. Açıklık

Wade Müzesi'nden gelmiş ve size az önce anlattıklarını işitmişti. Ayrıca bana tuhaf noktalar listesini de vermişti. Kıymetli Popkins (biraz bağınaz bir budala ama yine de mantıklı bir adam) listeyi güncellemişti. Ve bu Carruthers'ın raporundaki ilk önermeyi güçlü bir biçimde doğrulamaya başlıyordu.

Yine de, tedbir benim göbek adım ve o yüzden henüz ne olduğunu söylemedim. Bunun yerine konuyla ilgili çeşitli kişilerle bağlantı kurmaya çalıştım. Geoffrey Wade'in onların hepsini bir arada enselerinden yakalayarak sorgulamaya getirmekle övünmesine rağmen dağınık görünüyorlardı.

Miriam Wade ihtiyarın Hyde Park Gardens'taki evinde sinir sarsıntısı geçiriyordu; her durumda, yirmi dört saatlik dinlenmeye ihtiyacı olduğunu söyleyen iki doktor vardı. Genç Baxter Duke Sokağı'ndaki dairesinde zilzurna sarhoştı. Diğerleri meseleyi daha hafife almışa benziyorlardı, ama bazı gelişmeler olmuştu. İhtiyarın evini aradığımda benimle konuşan Jerry Wade, en yeni gelişmeden bahsetti.

Butler ve Mannering arasında yeni bir kavga yaşanmıştı (ki, ister inanın ister inanmayın, dostane bir şekilde sona ermişe benziyordu). Carruthers'ın bir gece önce Mannering'in çenesine bir tane geçirdiğini ve yere serdiğini anlattığını hatırlıyor musunuz? Cumartesi sabahı erkenden Butler Mannering'in odasının girişinde bekliyormuş Mannering aşağı indiğinde. Mannering asansörden iner inmez Butler ona gitmiş ve demiş ki: "Günaydın. Bir adamın elleri ceplerindeyken ona vurmaman gerektiğini kimse söylemedi mi sana?" Mannering bir saniyelğine ona bakmış ve demiş ki: "Ellerin ceplerinde mi şimdi?" - ve başka bir törene gerek kalmadan tekrar çekilip vurmaya hazırlanmış. Bu kez Butler buna hazırmış ve Mannering'in tam ağzına sersemletici bir yumruk indirmiş. Ardından da müthiş bir kavga kopmuş yerde. Bu gürültülü kavga çevredekilerin dikkatini çekmeye başladığında ve kapı görevlisi de kısmen müdahale etmek zorunda kaldığında her ikisi de epey bir hırpalanmış. Butler önce Mannering'e sonra da kendine bakmış ve gülmeye başlamış. Bir dakika sonra Mannering de sırtımayı başarmış ve demiş ki, "Yukarı gel de bir içki içelim." Butler "Olur," demiş ve çıkmışlar. Aralarındaki anlaşmazlığı gidermiş ve ikisinin de kötü olmadığına karar vermişler gibi görünüyorlarmış.

Bu olayın herhangi bir anlamı olabilirdi veya hiçbir anlamı olmayabilirdi, fakat tüm delillerin üstünden dikkatlice bir kez daha geçerken asıl işi yapmayı Pazar gününe ertelemeye karar vererek yine de dosyalayıp arşive geçirdim. Ben de Pazar gününü evde geçirdim, kendimi çalışma odama kilitledim, pipomu yaktım ve bulguları mümkün olan her açıdan inceledim. Şimdi düzeltilen ve güncellenmiş olan Popkins'in listesine özel olarak dikkat ettim. Bu liste gerçeğe giden gerçekten değerli önerilerin birçoğunu içeriyor ve düzeltilmiş biçimiyle listeyi sizin dikkatinize sunuyorum.

I

- 1. Müzenin ön kapısının hemen içindeki kömür tozu izlerine, Carruthers'ın yerde bulunduğu fark edilmesi zor lekeler ne oldu?

Yorum: Öldürülen adamın ayakkabılarının tabanında bir tabaka kömür tozu bulunduğundan, izler de muhtemelen adam tarafından bırakılmıştı. O zaman beyaz mermerin üzerinde iz bırakmasına sebep olacak şekilde nerede bulunmuştu müzeye girmesinden hemen önce?

Yanıt: Bodrumda ve kömür kilerinde bulunmuştu. Müzeye 9:50 civarında girmiş, kendini gizlemiş ve 10:00 ila 10:10 arasında bir zamanda, Pruen kiler kapısını gözetlediği bir anda, Penderel kilere inmişti. 10:15'te öbür grup dağıldı- Butler ve Holmes yukarı çıktı, Baxter Pazarlar Galerisi'ne gitti ve iki kadın Jerry Wade eşliğinde küratör odasına gittiler.

10:18'de veya biraz daha sonra (saatler yaklaşık olarak verilmektedir) iki kadın küratör odasından çıkmıştı, tam o anda Butler çivi isteyerek aşağıya inmişti. Çivilerin tam olarak nerede olduğunu bilen Pruen gidip almayı teklif etmişse de, Miriam Wade kilere kendisinin gitmesinde ısrar etmişti. O kilere gitmişken, Harriet Kirkton Butler ile yukarı çıktı.

Miriam Wade kilerden yaklaşık 10:25'te ya da daha sonra çıktı; Butler ise Miriam'ın gecikmesine neyin sebep olduğunu öğrenmek için mermer merdivenlerden iniyordu tam o sırada. Miriam Wade bir kaç dakikalığına ortalarda dolandı ve İran Galerisi'ne girdi; sonra da ikinci kez kilere indi, orada çok kısa bir süre kaldı. Yukarı

10:35'te, Dr. Illingworth müzeye vardığında çıktı. Sonra Holmes, Butler ve Harriet'in yanına gitmek için üst kata çıktı.

Bütün bu süre boyunca Penderel hala kilerdeydi. 10:45'ten kısa bir süre önce kömür kilerine girmiş, kömür deliğinden sokağa tırmanmış ve daha önce orada hiç bulunmamış gibi kendini müzenin kapısında göstermiş olmalıydı.

Bu bize bir zaman çizelgesi yanında bir yanıt sunuyor. Ancak Popkins'in yöntemini uyguluyor olsaydım, yanıtı bir yorum eklemem gerekirdi. Bu yorum şöyle olurdu: Neden? Penderel neden kömür deliğinden kaçtı ve müzeye döndü? İsterseniz buna Miriam onu hiç tanıımıyormuş gibi davranması için ikna etmişti; kilerde onunla birlikte bulunmaması için ancak müzeden gizlice ayrılması ve sanki oraya ilk gelişiymiş gibi dönmesi için ikna etmişti diye yanıt verebilirsiniz. Şu an için bu noktaya itiraz etmeyeceğim.

- Listedeki 2. Nokta, "Sevgili G, Bir ceset olmalı," vs. ile başlayan not meselesi tamamen açıklanmıştır ve şu anki değerlendirmede bir tarafa bırakılabilir. Devam ediyoruz:
- 3. Carruthers'ın Pazarlar Galerisi'nde ortada bir neden yokken duvara atılmış bulunduğu büyük kömür parçası ne oldu?

Yorum: Dr. Illingworth ya da bir başkası bu konudan bahsetmedi ve hikayeye pek uymuyor. Bu konuda sorgulanmaya uygun kişilerden biri salonu sürekli açık olarak gören Pruen ve Dr. Illingworth müzeye (yaklaşık) 10:35'te vardığında Pazarlar Galerisi'nde bulunan Baxter.

Cevap: Pruen bu konudan bahsetti ve hala hikayeye uymuyor. Kömürün parçalanması, Dr. Illingworth'ün gelişinden sonra zaman çizelgesine uyuyor. Pruen çarpma sesini Illingworth'ün gelişinden "üç ila beş dakika" sonra duyduğunu söylüyor. Sayıları yuvarlarsak çarpma 10:40'ta oldu diyelim.

Pruen gürültünün Pazarlar Galerisi'nden geldiğini duymuş. Ancak bütün bu süre içerisinde gözü bu galerinin kapısında olmasına karşın, kimsenin içeri girdiğini görmemiş- 10:15'ten beri içeride olan Baxter haricinde.

Pruen derhal durumu araştırmak için içeri girmiş ve galeride kimseyi bulamamış. Etrafa bakmak için içeri girdikten hemen sonra

arkasında kalan salonda ayak sesleri duymuş (“hızlı ve keskin” olarak tanımlıyor bu sesleri). Pruen o anda parçalanmış kömürün izlerini görmüş. İzlere baktığı sırada Baxter galerideki tezgah ya da çadırların arasından çıkmış. Baxter Sekiz Cennet Galerisi adındaki odada olduğunu söylemiş ve kömür hakkında hiçbir fikri yokmuş. Sonra Baxter Pruen’in yanından ayrılmış, salonu geçmiş ve İran Galerisi’ne girmiş.

Son olarak, kapı zili 10:45’te çaldığında ve Penderel içeri alındığında Pruen hala Pazarlar Galerisi’nde iz arıyormuş.

10:40 ile 10:45 arasında diğerleri neredeydi? Baxter’ın açıklaması mevcut, en azından görünüşte. Holmes, Butler, Harriet ve Miriam üst katta beraberlerdi bildiğimiz kadarıyla. Jerry Wade Illingworth ile beraberdi.

Kömürü kim attı ve neden atılmıştı?

Zira:

10:15 ile 10:45 arasındaki yarım saatte, yani Pruen’in bütün salonu gözaltında tutmadığı tek zaman, Pazarlar Galerisi’nden gelen sesi araştırmaya gittiği zaman olması önemli bir nokta.

İşte bu nedenle anlamasa dahi her şeyi kağıda döken, hayranlık uyandıran Popkins. Yazdığı bütün sözlere kısaltmaksızın dikkatinizi çekerim; çünkü bütün meseleye dair anahtar içerdiklerini düşünüyorum. Bir sonraki fıkrını buna bağlı olarak açmak amacıyla gayet mantık çerçevesinde beyan ettiğinden Popkins’in kendisinin de böyle düşündüğü açık.

- 4. Siyah takma bıyığın başından neler geçti?

Yorum: Baxter tarafından takılması planlanan bu bıyık, -Holmes’a göre- Holmes tarafından kamaıyla birlikte akşamın erken bir saatinde ana salonun merdiveninin üstünde bir yere konuldu. Kamaıyla birlikte, ortadan kaybolmuş gibiydi. Daha sonra müzenin zemininde Baxter tarafından bulundu; sonra da gözden kaybettik ve Carruthers bıyığı kilitli bir vitrinin içinde, kamanın olması gereken yerde buldu. Bu bir anlam ifade ediyor mu? Pruen’ı sorgulayın, orada nöbetteydi.

Yanıt: Pruen sorgulandı ve önemli olanları hariç bıyığın bütün hareketlerinin izini bulduk. Dr. Illingworth tarafından duyulan

Holmes'ün ifadesi doğrulandı: Kamayı ve bıyığı Baxter onları almayı reddettiği zaman, merdivenin en alt basamağına saat 10:15 civarında koymuş

Bu da şu sorulara yol açıyor:

(a) Kama ve bıyık ortadan ne zaman kayboldu?

(b) Neden *ikisi* birden çalınmıştı?

Baxter bu nesnelerin yokluğunu farketmiş gibiydi ama ilk olarak ne zaman fark etti henüz bilmiyoruz. Bundan ilk bahsedışı saat onbirden kısa bir süre önce, Illingworth asansörde kapalıyken ve bütün mekan karmaşa içindeyken olmuştu. Illingworth Baxter'ın bıyığı seyahat arabasının yanında yerden aldığını görmüş; ve Baxter'ın Holmes'a kama ne olduğunu sorduğunu duymuş. Sonra Baxter bir panik anında kurtulmak için onu cam vitrine sokmuş ve vitrini Holmes'ün anahtarıyla kilitlemiş. Ama 10:15 ile 11:00 arası tartışmaya açık.

Fakat, kama ve bıyığın 10:45'te Penderel'in gelişinden *sonra* çalınmadığını farz etmeliyiz, zira cinayet çok çabuk işlenmişti. Bu nedenle bu iki nesne 10:15 ile 10:45 arasındaki yarım saatlik bir arada çalınmış olmalıydı.

İki alternatif bulunmakta:

Kama ve bıyık ya 10:15 ile 10:40 arasında çalındı ki bu durumda Pruen'ın gözleri önünde yapılmış olması gerekirdi, böylece Pruen kimin çaldığını biliyor ve kasıtlı olarak yalan söylüyor. Ya da bu iki nesne 10:40 ile 10:45 arasında çalındı. Bu durumda kömürün duvara fırlatılması Pruen'in dikkatini dağıtmak ve hırsız-katile fırsat vermek için hazırlanmış bir numaraydı.

Ama iki nesnenin de neden alındığına dair elimizde hiçbir ipucu yok.

Bu sonuncusunda, dostumuz Popkins (öyle düşündüm) meseleyi abartıyordu; çünkü neden iki nesnenin de çalındığına dair fikrim belirginleşiyordu. Ama kendime fazla hızlı gitmememi söyledim, çünkü onbire çeyrek kala ile onbir arasındaki onbeş dakika hakkın-da şüphelilerin hiçbirini sorgulamamıştım.

Doğal olarak, bunlar vakam için hayati önem taşıyan dakikalardı; gerçi, sizi uyarırım, sizin muhtemelen düşünebileceğiniz

şekilde değil. Pruen'in hikayesine göre, Penderel'in 10:45'te müzeye girişi ve 11:00'de cesedinin erkenden Butler tarafından bulunması arasındaki zamanda bütün bu insanlar neredeydi? Yine Pruen'e göre, Penderel salonda yürüdü, arabaların gölgesinde duran biri tarafından çağırıldı ve ortadan kayboldu. Kısa bir zaman sonra, Pruen olanları anlamazken ve orada kim olduğuna dair seslenmesine cevap gelmediğinde korkuya kapılmış. O "hızlı ve kararlı" ayak seslerini tekrar duymuş. Arabaların diğer tarafına bakmak için koşmuş ve hiçbir şey görmemiş.

Birisinin yanına gelmesi için bağırdığında, Holmes hemen İran Galerisi'nden çıkmış. Danıştıktan sonra Holmes Illingworth'ü araştırmak için küratör odasına gitmiş ve Illingworth Dedektif-Müfettiş Wallace Beery rolüne kendini iyice kaptırdığında Holmes yüzüne kapıyı yemiş. Bu sırada Baxter ve Butler eşya sandığını aşağıya taşıırken peşlerinden de Miriam ve Harriet geliyormuş.

Başka bir ortak mazeretimiz olmadığı sürece yukarıdaki gruptan herhangi birinin Penderel'i öldürme fırsatını bulmuş olabileceğinin şüphesiz farkındaydım artık. Yukarıda birden fazla galeri vardı. Bunlardan birinde demir bir merdiven, *karanlık* olan İran Galerisi'ne iniyordu. Biri o merdivenden inip, bitişikteki Mısır Galerisi'ne girebilirdi-burası da karanlık, unutmayın- Mısır Galerisi'nin kapısından çıkıp arabalar yüzünden görülmesi zor salona girmiş ve Pruen'in bulunduğu konumdan görülmeden Penderel'i beklemiş olabilirdi. Hangisiydi?

Ancak Popkins'in listesinden üç noktanın üzerinde durdum çünkü Müfettiş Carruthers'ın raporuyla birlikte bu noktalar, katile karşı kesin kanıta götürecek ipuçları vermişti. İsterseniz listenin geri kalanına bakabilirsiniz ama diğer bütün sorular tamamen yanıtlarını buldu. Hikaye dallanıp budaklandıkça içlerinden yalnızca bir husus ikna edici bir şekilde aydınlığa kavuşmuştu ve bu konuya Sir Herbert çoktan değinmişti bile: Cinayeti kim işlemiş olursa olsun bu Miriam Wade değildi.

- 5. ve 6. noktaları ele alalım örneğin:

Cinayetten sonra neden müzeye döndüğü ve neden Harriet'i sesini değiştirerek aradığıyla ilgili sorular. Müzeye geri dönmüştü çünkü oradan diğerlerinden önce ayrılmıştı, arabayla dolaşmaya çıkmıştı çünkü canı gerçekten sıkındı ve arabasını her zamanki

yerine park etmeye geldiğinde müzede bir ışık görmüştü: böylece diğerlerinin henüz ayrılmadığını sanmıştı. Sir Herbert'in belirttiği gibi, cesedi bulduktan sonraki davranışları-diğer kızı araması ve ortak bir sır hakkında Harriet ile yalnız konuşabilmek için sesini değiştirmesi- cinayetten suçlu bir kadının davranışları değildi. Bu iki husus hakkındaki önemli gerçek herkesin önemini bugüne dek göz ardı etmiş gibi görüldüğü bir hadise. Acaba Fell, bu önemi şimdi görüyor musun? Gerçek şu: Miriam'da müzenin arka kapısının anahtarı vardı.

Ben bu arayı sona erdirirken bunu düşünüp taşınmın. İyi ki Croydon'da sakın bir Pazar geçirmişim. Zira Pazartesi sabahı olaylar hızlı ve karanlık olmaya başlamıştı.

Saat dokuzda ofisime vardığımda, Harriet Kirkton'ın konuşmak için beni beklediği söylendi.

Hava hala soğuk ve yağışlıydı ve ofisimde şömine yanıyordu. O kahverengi badanalı duvarların hiç de neşe saçan bir hali olmaz pek; camlara deli gibi vuran yağmurla daha da az neşe saçıyorlardı. Yazışmalarımı gözden geçirirken kızı dışarıdaki bankta beklettım. Sonra masamın üzerindeki ışığı açtım, bir başka ışık daha açtım ve yanına bir sandalye çevirdim. İnsanların yüzünün üzerine ışık yöneltmesi saçmalığına hiç inanmasam da, şahitleri kendinizinkinden hafifçe alçak bir sandalyeye oturtulmasına inanırım. Size cevap verirken yukarı bakmak zorunda kalmalarının yarattığı etki genellikle iyi olur. Sonra da kızı içeri getirmelerini söyledim.

O konuşmaya girmeye çalışırken ben de Harriet Kirkton'ın detaylı bir karakter analizini çıkardım. Carruthers, kızın yüzünün Ruhun Uyanışı adlı tablo ya da Paskalya kartlarındaki melekler gibi olduğunu söylemekle oldukça haklıymış, ama boş denen türden bir kız hiç değildi. Ufak mevzularda aptala yatsa da büyük meselelerde önsezi sahibi bir kız gibi gelmişti bana. İnce, atletik yapılıydı ne denir bilirsiniz: uzun bir yarış köpeğı gibi- burnunun etrafında birkaç çil vardı, gözleriyse gördüğüm en iri ve en manalı mavi gözlerdi. Üzerinde bir yağmurluk, başında da altında sarı saçlarının uçlarını görebildiğiniz ıslak bir keçe şapka vardı; yumruğı masamın kenarında kıpırdanarak öne doğru oturmuştu. Bir kadın endişeli olduğunda nefesi kesilmez veya kekelemez, bir birini açan alakasız konuşmalara sığındığında sesinin hafifçe titremesi ve yüzündeki gerginlik dışında bunu zerre kadar fark etmezsiniz. Bu kız

öyle tedirgindi ki bir an önce konuya girdi. Gözlerinde gerçek bir parlaklık ve ışık vardı.

“Sizi görmem gerekti,” dedi.

Bir kalemle sümenin kenarını dürtükledim ve dedim ki, “Buyrun?”

“Ve Miriam’ın adına geldim,” diye devam etti, iri gözleri hala benim üzerime sabitlenmişti. “Dışarı çıkacak kadar iyi değil. Bay Hadley-ne kadarını bildiğinizi öğrenmeye geldim. Durun!” Doğrusu ben hiçbir şey söylemememe rağmen elini kaldırdı. “İnsanların polise bunu sormamaları gerektiğini biliyorum ama bu farklı bir dava ve bana söylemeniz gerek...”

“Evet?”

“Durum şu. Gazetelerde o konuda hiç bir şey yayınlanmadığını biliyorum. Ama dün Reilly adında korkunç bir kadın evi telefonla aradı ve ‘R.P.’ hakkındaki çok önemli bir konu üzerine Miriam’la konuşmak istedi. Telefonu ben aldım. Görünüşe göre onda bazı eşyalar varmış, valizler ya da başka şeyler.” Durdu. Gözleri masanın kenarına dönük halde oldukça alçak sesle ve hızlı bir biçimde konuşuyordu ama “eşyalar” sözcüğü boğazına takılmıştı, sanki bir insanın boğazına kılçık takılması gibi. “Ayrıca Yardımcı Komiser ile konuştuğunu söyledi, her şeyi biliyormuş. Neden bahsettiğimi anlıyor musunuz Bay Hadley?”

“Evet, anlıyorum.”

“Peki, ortaya çıkması şart mı?” diye haykırdı gözümün içine bakmazken bile bir tür atılımla. “Ortaya çıkması şart mı? Ah, Tanrı aşkına daha fazla izlenmemiz gerektiğini söylemeyin bana!”

Bu tür bir durum sizin ciddi bir biçimde rahatsız olmanıza neden olur. Yanaklarında bir kırmızı leke kadar parlak renk vardı; bunun dışında balmumu gibi solgundu yüzü. Kızın kilo almaya ihtiyacı vardı. Biraz daha uyku, daha az içkiye ihtiyacı vardı ama o sabah birkaç kadeh viski içmişti.

“Kimse sizi izlemeyecek, Bayan Kirkton,” dedim. “Beni dinleyin, sizinle açık konuşacağım. Biz insanız. Skandallardan biz de en az sizin kadar hoşlanmıyoruz. Ama hoşlansak da hoşlanmasak da bir katilin peşinden gitmek zorundayız ve bu işin zorluğu da şu:

Bu cinayetin doğrudan Bayan Wade ya da sizin yüzünüzden işlendiği neredeyse kesin.”

Kısa bir süreliğine ağır ağır soluyarak hareketsiz kaldı.

“Yani o konuda sizin de bilginiz var,” diye belirtti sormaktan ziyade, masanın köşesine bakarak.

“Bir saniye Bayan Kirkton. Eğer istemezseniz bana hiçbir şey anlatmak zorunda olmadığınızı anlıyorsunuz... Biz de durumun kamuya açık olmasını istemiyoruz; bu ancak bizim devamımıza engel olur her durumda; ta ki birisine karşı bir dava açılana kadar. Şayet tutuklama için yeterli kanıt olmazsa elimizde bu kaçınılmaz bir durum. Ama bu konuda fazla umutlanmayın. Sonuç itibariyle davayla ilgilenecek sorgu hakimini de göz önünde bulundurmak gerek. Sorgu hakimlerinin çoğu bizim dediklerimize uyar, bizim oyunumuzu oynar ve karanlıkta kalmasını istediğimiz şeyleri karanlıkta bırakmada bize yardımcı olurlar. Ama bazı sorgu hakimleri davayı mahvetseler bile ilgi odağı olmaktan ve ellerinden geleni meydana çıkarmaktan hoşlanan işgüzar budalalardır. Ve Willerton -bu işe bakacak olan adam, kötü şans- bu adamlardan biridir. Sizi bu konuda uyarmak adil olur.”

Bu ruh halindeki bir şahitle zorbalık taslayarak konuşmak aptallık olur. Sanki bir çocuğa bir şey açıklamış gibi sakın ve ağır bir biçimde konuşursanız genellikle öğrenmek istediğiniz şeyi keşfedersiniz. Bu kız öyle incinmişti ki şimdi sadece serseme dönmüştü.

“Ama,” dedi sanki hiçbir şey anlayamıyormuş gibi, “ama- bu durumda Miriam ne yapacak? Bu Bayan Reilly...”

“Bu kısmın sizi endişelendirmesine izin vermeyin. Bayan Reilly’n icabına biz bakarız. Kendinizi- hepinizi- tamamen benim ellerime bırakmak isterseniz, işin geri kalanı hakkında neler yapılabileceğine bakarım. Ama bu da kati ve tamamen açıklık anlamına geliyor. Bunu anlıyor musunuz Bayan Kirkton?”

Titredi, ancak kafasını evet anlamında salladı.

“Bu sizin tercihinizle ilgili bir mesele,” diye devam ettim. “Ve siz hepiniz Cuma gecesi müzede neler olduğuyla ilgili yalan söyleyerek zaten olumsuz bir konuma düştünüz...”

Masaya vurdu. “Bu da daha fazla sorun demek, sanırım,” dedi ümitsizce.

“Ah, sorgu hakiminden birkaç iğneli laf duyacaksınız. Ama bizimle kesinlikle açık olursanız bunların sizi endişelendirmesine gerek yok.

“Size bilmek istediğiniz her şeyi anlatacağım,” diye yanıtladı bir fısıltıdan pek de yüksek olmayan alçak, sakın, cansız bir ses tonuyla. “Herhangi bir şey ve her şey, Tanrı yardımcım olsun ki.” Sesi kayıtsız bir biçim almıştı. “Evet, size güveneceğim. Siz güvenilir birine benziyorsunuz. Evet. Ne bilmek istiyorsunuz?”

“Pekala. Şimdilik Bayan Wade’i konunun dışında tutup doğrucaya konuya gireceğiz. Bu Penderel denen adamın metresiydiniz siz, değil mi?”

“Evet. Yok. Hayır, metres doğru kelime değil. Yani bu kulağa sanki uzun süreli bir ilişki varmış gibi geliyor, anlıyor musunuz? Onunla bir haftasonu geçirdim sadece. Ona dayanamadım!” Bilinçli bir şekilde yüzünü sakın bir havaya soktu ve öfkeli bir hareketle el çantasını açıp bir ayna çıkardı. Elleri titriyordu. “Neden bu meseleyi büyütüyorum ki? Yani bunu zaman zaman yaparız, değil mi? Sanırım nedeni onun çok - güzel sözler söylüyor olmasıydı. Anlıyor musunuz?”

“Sizden para almaya çalıştı mı hiç?”

“Hayır. Bende hiç para olmadığını biliyordu.”

“Bu ilişkiyi kaç kişi biliyordu?”

“Benim ilişki mi demek istiyorsunuz? Miriam biliyordu. O söylemiş Miriam’a. Bakın, Miriam’dan önce beni tanıyordu ve ikimiz de -ne Miriam ne de ben- birbirimizin onu tanıdığını bilmiyorduk. Meseleyi aşırı derecede karıştırdığımın farkındayım, ama anlıyor musunuz? Sonra Miriam hamile olduğunu öğrendiğinde ve ondan gitmesini ve kendisini bir daha asla görmek istemediğini söylediğinde, Penderel güldü ve onu elbette göreceğini söyledi. Sırf, ona benim hakkımda anlattığı şakaya anlam kazandırmak için.”

“Miriam hala-hoşlanıyor mu ondan?”

“Miriam mı?” Bir kahkahanın başlangıcına benzeyen kısa, küçümser bir nefes verdi; bir tür “Hıh” gibi bir ses ve sanki bir böcekten kurtulmuş gibi omuzlarını kıpırdattı. “Miriam mı? Olası değil.”

“Şimdi özel bir soru. Richard Butler’a aşık mısınız?”

“Evet.”

“Siz ve Penderel arasındakileri biliyor mu?”

“Evet.”

“Ne zamandan beri?”

“Bu sabahtan beri. Ona söyledim.” Merakla açılan gözlerle bana baktı; ve hakiki bir histerik kahkaha sınırına geldi. “Ah, Tanrım! Rink’in onu öldürdüğünü düşünmüyorsunuz değil mi? Ah, bakın! Son derece eski kafalı olmalısınız. Penderel gibi şeylerin insanlığın vücudundaki bir ur olduğunu düşünebilir ama onu öldürme yoluna da başvuramaz. Böyle düşünmüyorsunuz, değil mi?”

Ona ne düşündüğümü söylemedim, şimdi siz diğerlerine söylemediğim gibi. Bana bakmaya devam ediyordu, artık büyüyen bir zafer duygusuyla.

“Ve size bir şey daha söyleyeyim Bay Hadley. Penderel’i her kim öldürmek istediye, onu kimin öldürmediğini ve öldüremez durumda olduğunu size söyleyebilirim. Müzede üst katta bütün süre içinde beraber dört kişiydik-dört kişiydik! Rink-Rink bana cesedi daha önce-yani- onbirde bulunduğunu anlattı bana. Zor nefes alıyordu, ama bunu yapmış olamaz ve bunu oldukça iyi biliyorsunuz. Yani onu öldürmüş olamaz. Rink ve Ron Holmes ve ben hepimiz üst kattaydık yaklaşık onu yirmi geçeden saat onbire kadar. Miriam yanımıza onbire çeyrek kaladan hayli önce gelmişti ve saat onbire kadar hepimiz beraberdik. Dördümüz beraber. Bu konuda ne düşünmüyorsunuz?

Ne düşündüğümü ona söylemedim yine, o gözlerimin içine patlayacak gibi bir içtenlik veya meydan okumayla bakıyordu; hangisi olduğunu pek anlayamadım. Ona dedim ki:

“Buna güvenebilir miyim, yoksa bu da başka bir ortak mazeret mi?”

“Buna güvenebilirsiniz Bay Hadley. Bu doğru, yemin ederim ki doğru!”

Masamın çekmecesini açtım ve içinden Carruthers’ın çizdiği müzenin kabataslak planını çıkardım.

“Burada zemin katın bir haritası var. Üst kattaki odalardan hangisinde olduğunuzu zemin kat planındaki odalardan hangisinin üstüne denk düştüğünü belirterek gösterin. Anladınız mı?”

“Evet. Kesinlikle. İşte! Görüyorsunuz, üst katta dört ana galeri var, aynı alt kattakiler gibi. Bu galerilerin dışından bir tür balkon geçiyor. Biz Arap Galerisi’nde idik, o da doğrudan bunun üzerindediydi; Mısır Galerisi olarak işaretlenen galerinin üstünde.”

“Arap Galerisi’nin yanındaki nedir peki?”

“Şal Odası diyorlar oraya.”

“Orası da alt kattaki İran Galerisi’nin tam üstünde mi?”

“Evet, elbette.”

“Şal Odası’nın bir köşesinde İran Galerisi’ne inen bir sarmal demir merdiven olduğunu biliyor musunuz?” Gözlerini hala sabit bir biçimde bana dikmiş halde kafa sallarken ben devam ettim: “Bunu açıklığa kavuşturalım o halde. Diyelim on otuzbeşte, Bayan Wade yanınıza gelmek için yukarı çıktığında, siz ve o ve Holmes ve Butler hepiniz Arap Galerisi’nde idiniz ve birbirinizin görüş alanından hiç çıkmadığınıza yemin etmeye hazır mısınız - ne kadar süreyle?”

“Yaklaşık onbire beş kalaya kadar,” diye cevapladı emin bir şekilde. “Sonra Rink ve Ron sandığı sarmayı bitirmişlerdi. Sam Baxter alt kattan bizim yanımıza yeni gelmişti; Şal Odası’ndaki küçük merdivenden çıkmıştı. Sonra en güçlüleri olan Rink ve Sam eşya sandığını alt kata taşımaya başladılar. Ron-eyet, Ron Pruen’in aşağıdan bağırdığını duydu. Ron da küçük merdivenden hızla aşağı indi mesele nedir diye görmek için, bu arada Rink ve Sam de sandığı ana merdivene indirdiler. Olan her şeyi biliyor musunuz bilmiyorum...”

Çok gönülsüz bir tanıktan, çok konuşkan bir tanığa dönüşmüştü, elimden geldiği kadar yavaşça onun dikkatini dağıttım.

“Tekrar soralım, Bayan Kirkton. Yaklaşık on otuzbeşten on elibeşe kadar siz, Bayan Wade, Holmes ve Butler birbirinizin görüş alanından hiç çıkmadığınıza emin misiniz?”

Sırf tekrar işi görür, ille de bir tanıgın ifadesini değiştirmez ama gömülü gerçekleri ortaya çıkarır. Harriet Kirkton budala değildi. Masanın köşesini çekiştiriyordu, belli ki nerede hata yaptığını görmek için arayış içindeydi. Şimdi başını salladı, ama kıpkırmızı olmuş yüzünde bir değişiklik olmamıştı.

“Evet, ne demek istediğinizi anlıyorum,” dedi yavaşça. “Pruen’le konuşuyordunuz, değil mi? O komik ihtiyar Dr. Illingworth’ün müzeye, Miriam’ın yukarı bizim yanımıza gelmesiyle yaklaşık aynı zamanda gelmesinden bahsediyorsunuz; bu da on otuz beş olur, değil mi? Bunu düşünmemiştim. Ve hemen sonra Ron Holmes Pruene bağlamak için balkona çıkıp aktörün gelip gelmediğini sormuştu... Demek istediğiniz bu muydu?”

“Eee?”

Dudaklarını kapattı. “Ron odadan yaklaşık yirmi dakikalığına çıkmıştı. Hemen kapının dışındaydı. Önce ayak seslerini sonra seslendiğini ve en sonunda da geri döndüğünü duyduk. Nereden bakılırsa bakılsın, bu da onun bizim görüş alanımızın dışına çıkmamış olması demek, değil mi?”

Nereden bakılırsa bakılsın, hiç kuşkusuz öyleydi.

“Bununla bağlantılı küçük bir nokta var Bayan Kirkton,” diye devam ettim. “Ajanstan gelen aktör olduğunu herkesin sandığı Illingworth, Miriam kilerden çıkarken onunla karşılaşmış...”

Bunu gelişigüzel bir biçimde söyledim, zira onun kilere herhangi bir önem verdiğimi düşünmesini istemiyordum.

“...ve sonrasında Miriam doğrudan size katılmak için yukarı çıkmış. Ne var ki bundan kısa bir süre sonra Holmes Pruene aktörün gelip gelmediğini sormak için hummalı bir biçimde dışarı çıkmış. Aşağıda, salonda onunla karşılaştığı konusunda herhangi bir şey söylememiş mi Miriam?”

Bana öyle geliyordu ki bu soruya hazırlıklı değildi ve bunu hiç düşünmemişti.

“Hayır, söylemedi, aklıma gelmişken! Hiçbir şey söylemedi.”

“Yukarı çıktığında tavrı nasıldı? Sinirli? Endişeli? Sıkkn?”

“Oldukça sinirli ve sıkındı,” diye yanıtladı Harriet Kirkton, düz bir ses tonuyla. “Benden doğruyu söylememi istediniz, ben de bunu yapıyorum.”

Bu kız hafifçe- şiddetli değil de, hafifçe- tehlikeli bir görevden geçerken pek çok insanın takındığı bir pozisyon takınıyor, kendisini fiziksel olarak kasıyordu. Hafifçe hırlamaya başlamış saldırgan görünümlü bir köpeğin yanından geçerken insanların yaptığı gibi.

“Neden sıkkın olduğunu biliyor musunuz?”

“Hayır, Bay Hadley, bilmiyorum.”

Bu düşüncenin iyice kafasına girmesi için bıraktım. Masamdan kalktım, pencereye yürüdüm ve ceplerimdeki bozuk paraları şıngırdatırken dışarıda yağın yağmura baktım. Ama ışık çemberini geçerken göz ucuyla onu bir an için gördüm. Mübalağa yapmayı sevmediğimden bunu olduğundan abartılı bir şekilde söylemek istemiyorum; fakat bana göre gözümü başka tarafa çevirdiğimde kaslarında ani bir rahatlama ve hemen akabinde korkunç bir gerilme olmuştu. Boğazındaki kasılan kırıksıklıkları gösterecek şekilde başını hafifçe geriye çekmişti ve pembe-beyaz sevimliliğiyle pejmürde bir Burne-Jones resmi gibi görünüşünde yağlı göz kapaklarını açıp kapatmıştı. Ama o yalnızca yağmurluğunun cebinden bir sigara tabakası çıkardı ve sessizce yere bakmaya devam etti. Sonra ben arkama döndüm.

“Bayan Kirkton, eğer ifadeleriniz kanıtlanabilirse, dört kişi için -görünüşe bakılırsa- bir mazeret sağlamış oldunuz. Bu da iki kişiyi oldukça kötü bir duruma sokar, anlıyorsunuz değil mi? Sizin bulunduğunuz koşullar altında, cinayeti işlemiş olabilecek yalnızca Baxter ya da Jerry Wade oluyor.”

Bu da onu oldukça korkutmuştu.

“Ama bu imkansız! Yo! Yo! Ah, bu tamamen saçma. Durun! Patron Illingworth ile beraberdi, değil mi? Hem o asla- Ve Sam’e gelince- *Sam!*” Sesi, cümlelerin ancak bir hareketle tamamlanabileceği bir perdeye çıktı; Sam’in bir katil olarak yetersizliğini ifade etmeye kelimeler yetmiyordu. “Sam-aman tanrım! Ona bir bakın! Onunla bir konuşun! Yani, o her yönüyle iyi biri, elbette, ama onu bir katil olarak düşünmek-!”

“Yani, bir katil olarak adlandırılmak pek de iltifat sayılmaz. Onun öyle olmadığını savunduğunuz takdirde onun aleyhinde bir şey söylemiş olmazsınız.”

“Ah, ne kastettiğimi biliyorsunuz!” Öyle hiddet doluydu ki gözlerine yaşlar geldi. “Başka bir zaman olsaydı ağzınızın payını verirdim fakat şimdi olmaz. İşi espiye dökmek istemiyorum. Bir köşeye çekilip sinir krizi geçirmek dışında hiçbir şey yapmak istemiyorum. Yani, kızıl saçları ve kötü geçmişiyle (ki genel olarak

çok sarhoş olmaktan ibaret) ve yeni bulduğu itibar ve onun- onunla kısa bir süre konuşun işte! Dedğim gibi, oldukça iyi birisidir, ama bir kadına evlenme teklif ederken her cümleyi ‘ne demek istediğimi anlıyor musun?’ diyerek noktalayan türden bir adamdır. Hem, düşününce Arap Galerisi’ne yanımıza saat onbirden önce gelmişti...”

“Hangi saatte? Bunu hatırlıyor musunuz?”

“Ah, bilmiyorum. Rink ile bunun üzerinden onlarca defa geçtik ve neyin ne zaman olduğuna karar vermeye çalıştık! Saat onbire beş kalaya kadar yukarıdaydı demem gerekir. Muhtemelen daha önce. Ve eğer-“

Clarke bekleme odasının kapısını çaldı ve elinde katlanmış bir notla içeri girip, notu masamın üzerine bıraktı; telefonu kullanmak çok daha kolay olabileceksen bu onun özenli özel iletişim yoluydu. Notu açtım, şöyle diyordu, “Hanımefendiye arabada eşlik eden aşağıdaki iki adam dışarıda bekliyor. İsimleri Butler ve Wade. Görmek isteyebileceğinizi düşündüm.”

Clarke’a dedim ki, “Evet, sana zamanını haber veririm.”

Tekrar kıza döndüm ve devam ettim.

“Varsayalım, Bayan Kirkton bu ilişkiyi başından itibaren kabaca açıklıyoruz. Şimdi, Bay Mannering’e oynanacak bu oyuna gelelim mi?”

“İşte bu beni en kötü hissettiren şey!” diye haykırdı. “Komik bir şey, ama öyle. Greg Mannering durumu bizim aleyhimize çevirdi, değil mi? Onu aptal yerine koymak için düzenledik bu oyunu ve o bizi en kötü şekilde aptal yerine koydu. O hikayeyi sorgu hakiminin önünde anlattıklarında onun güldüğünü -ve herkesin güldüğünü- gözümde canlandırabiliyorum. Ve bu bizi de fena gösteriyor, anlamıyor musunuz? Ama asla zarar vermek istememiştik. Yalnızca İblis onu ciğerini deşmekle tehdit ederken onun kendisini kaybetmesini görmek istemiştik. Nedeni onun çekilmez kibri; onu tanısaydınız anlardınız.”

“Bayan Wade’e aşık mı?”

Düşünceli görünüyordu. “Evet, sanırım gerçekten öyle.”

“Peki ya Bayan Wade?”

“Ne tuhaf, değil mi,” dedi bana acayip bir sesle, “ondan emim ama Miriam için aynı şeyi söyleyemiyorum? Miriam’ı anlamak biraz zordur, üstelik onu benim kadar tanıdığınızda bile. Aşık olduğunu sanmıyorum, hayır değil.” Harriet sırttı. “Geçen gece o polis müfettişinden fena halde etkilendiğini biliyorum-adı neydi? Carruthers. Ama Greg Mannering’ten bahsetti, Greg Mannering’le övündü ve Greg Mannering için öyle titizlendi ki sırf kendini korumak için buna devam etmesi gerek. Ve bir şey var. Eğer ondan bu kadar hoşlansaydı, bu oyunu düzenlememize izin verir miydi, şüpheliyim. Yani: onun yerinde Rink Butler olduğunu düşünün, çok iyi davranış sergilemedi diye onun için böyle bir oyun oynanmasını asla ama asla izin vermezdim.”

“Peki siz Mannering hakkında ne düşünüyorsunuz? Genel olarak yani?”

Elinde yakılmamış bir sigara olduğu halde uzun bir süre düşündü.

“Bu konuda çok düşündüm. Bence o bir *numaracı* fakat bu imajının altında da güvenilir bir insan yatıyor. Yani Himalaya ormanlarında ya da her neredeyse çılgın kahramanlıklar yapabilir, sırf hava için; ama mesele şu ki, gerçekten de kahramanlığı yerine getirir.”

Kalemle sümenin kenarını bir süre daha dürttüm. “Pekala. Dedğim gibi başlayın, en başından ve Cuma gecesi olan her şeyi bana anlatın- yaklaşık saat ondan, anladığım kadarıyla sizin grubun müzeye geldiği zamandan itibaren. Kimsenin bahsetmediği bir küçük nokta var yalnız...”

Tekrar tetikleydi, ama soru sorarcasına başını salladı.

“Cuma gecesi ya da Cumartesi sabahı biri biraz geçe Carruthers cesedi bulduktan sonra sizi gizlendiğiniz yerden çıkarmak için Holmes’ün dairesine gitti. Telefon santralindeki çocuğun dediğine göre hepiniz saat dokuzdan beri yukarıdaymışsınız. Bu ayarlanmıştı sanırım?”

“Evet, yaşanan fiyaskodan sonra müzeden aceleyle geldiğimizde ayarlanmıştı. Bir cinayet olduğunu sahiden ve gerçekten bilmiyorduk o zaman ama yaptığımız şamata yüzünden biraz sorun olacağını düşünmüştük. Jerry çocuğa kocaman bir bahşiş

verdi ve bunu söylemesini istedi. Çocuğun başı belaya girmeyecek, değil mi?”

“Hayır, şimdilik değil.”

“Ve, görüyorsunuz, sizin Müfettiş Carruthers’ın hiçbir biçimde yukarı çıkmasına izin verilmeyecekti, feci bir hata olmasaydı. Biz Rinkey’i bekliyorduk- Rinkey yaşlı Illingworth’ü eve bırakmak için gitmişti ve kendisini Ron’un dairesinde beklememiz için yemin ettirdi. Henüz cinayet hakkındaki haberi vermemişti. Eh, Rink dışında kimsenin yukarı çıkmaması için Ron çocuğa dedi ki, “Buraya az sonra polis memuru kılığına girmiş bir adam gelecek; doğruca yukarı çıkmasına izin ver.” Sonra sizin gerçek müfettişiniz gelmiş, gülmüş ve çocuğa demiş ki ‘Geldiğimi haber verme; kapıyı çalıp polis memuru olduğumu söyleyeceğim.’ Yani doğal olarak çocuk da düşünmüş ki-“

“Anlıyorum. Ama akşamın erken saatlerinde talimat almamıştı, siz müzeden dönmeden önce, üst katta bir parti olduğunu söylemek için?”

“Yok, kesinlikle hayır. Bakın, ne düşünüyorsunuz? Neden orada bir Sfenks gibi oturup hiçbir şey söylemiyorsunuz?” Masanın kenarına yumruğuyla vurmaya başladı. “Ne düşünüyorsunuz? Ne oldu?”

“Sakin olun Bayan Kirkton. Saat ondan itibaren alalım, hepinizin müzeye vardığı saatten. Oradan devam edin.”

“Her şeyi zaten biliyor gibi görünüyorsunuz,” dedi hüzünlü bir biçimde. “Muhteşem zaman geçirecektik, ama öyle olmadı. Pruen müzeyi kapattıktan sonra Rink ve Ron Holmes sandığı hazırlamak için yukarı çıktı; Sam kendi rolünü tekrarlamak için bir yerlere gitti; Miriam ve ben de Jerry’nin sakallarını takmasına yardım etmeye başladık...”

“Bir saniye. Arada bir şey oldu anladığım kadarıyla. Tam o andan önce Holmes’ün fildişi saplı kamayı cam vitrinden aldığı doğru mu? Ve onu siyah bir takma bıyıkla beraber merdivenin en alt basamağına koyduğu?”

“Evet, bu doğru.”

“Bayan Kirkton, bir sonraki soruyu doğru olarak yanıtlamazsanız bunu biliyor olacağım ve sizin için işler zorlaşacak, bunu anlamanızı istiyorum. O kamayı merdivenden kim aldı?”

Kendini hazırlıyor gibiydi.

“Miriam aldı,” dedi sakince.

20

Ok Başlı Anahtar

“Beni yanlış anlamayın!” diye haykırdı ve elini tekrar kaldırdı, gerçi ben hala hiçbir şey söylememiştim. “Ortada bir şey-*şüpheli* bir şey olduğunu ya da Miriam’ın onları çaldığını kastetmiyorum. Rinkey ve ben bunu yaptığını gördük, yaşlı Pruen da gördü; evet ve onları tekrar yerine koydu. Onları saklamadı diyorum size! Keşke ne düşündüğünüzü bilebilseydim.” Beni inceledi. “Ama yine de, sizi epey şaşırtmış olan bir fikrim var.

“Şöyle oldu. Grup dağıldıktan sonra, size anlattığım gibi, Miriam ve ben Jerry’nin sakalını takmasına yardım ediyorduk ve Miriam dedi ki, ‘Bak, Patron, doğru kıyafetleri giymen gerek-!’”

“Kıyafetler mi?”

“Evet. İşte, Patron her zamanki kıyafetlerini giyiyordu. ‘Ama’ dedi Miriam, ‘kilerde babamın eski ceketleri var. Onlardan birini alman gerek. Aşağıya inip bir tanesini alayım, olur mu? Aşağı inip sana bir tane getireyim!’ Patron sakala sövüp sayıyordu, tam olarak takması zordu ve zaten yapışmamıştı ve fazla dikkat etmemişti. Ama Miriam bu fikir konusunda çok hevesliydi. Böylece Miriam ve ben salona gittik, Miriam ceket için aşağıya inecekti...”

“Onunla beraber gitmene izin verir miydi?”

“Evet elbette! Ben gidiyordum. Ama sonra Rink aşağıya bir telaşla indi ve içi yanmış gibi çivi istedi, bunun üzerine Miriam dedi ki, ‘Ben alırım, ben alırım!’ Bu arada Rink az kalsın merdivenin üzerindeki kamaya takılıp düşecekti zaten. Rink bana dedi ki, “Sen bizimle yukarı gel, güzelim. Hiç değilse balmumunu halledersen

sen.' Yukarı çıktık; ve tam tepeye varmıştık ve yandaki galeriye doğru dönüyorduk ki, aşağıya bakıverdim. Miriam tam da yerden kamayı alıyordu ve ben ona bakarken uzanıp takma bıyığa da dokundu. Şimdi beni dinleyin," dedi kız ters ters, "çünkü bu katışık-sız bir gerçek, yemin ederim ki! Miriam bize gülümsedi ve dedi ki 'Dikkat etmezsek biri bu kamaya takılıp düşecek. En iyisi güvenli bir biçimde Sam'e vereyim.'"

"Butler böyle söylediğini gördü ve duydu mu?"

"Şey-evet, sanırım, ama emin değilim. Acelesi vardı ve önüm-den Arap Odası'na giriyordu, yani bunları duyduğuna yemin edemem ama duymuş olmalı."

"Peki ya Pruen? O görmüş ve duymuş olmalı, değil mi?"

"Duymuş mudur bilemem çünkü uzun bir salon orası. Ancak kesinlikle Miriam'ı görmüş olmalı diye düşünüyorum, tabii arada cam vitrinler olmadığı taktirde. Bana inanıyor musunuz? İnanmıyor musunuz?"

"Sakin olun, Bayan Kirkton. Buyrun, sigaranızı yakayım." Sigarayı parmaklarının arasında döndürüp duruyordu; bir kibrit çaktım ve sigarasını yaktım. Kırmızı lekeler tekrar yanaklarında beliriyordu ve gözleri parlıyordu. "Kamayla ne yaptığını biliyor musunuz?"

"Şey- başka bir yere koydu."

"Bunu kesin olarak biliyor musunuz? Onu gördünüz mü?"

"Hayır ama sonradan ona sordum- mesele ortaya çıktıktan sonra. Ona dün sordum, çünkü fena halde korkuyordum; ama bana zerre kadar fark yaratmayacağını söyledi ve sorulması durumunda kesinlikle polise bununla ilgili her şeyi anlatmamı söyledi. İşte!"

"Kamayı yerden aldığında tavrı nasıldı?"

Kız soluk, alaycı bir gülümseme takındı. "Hala iğrenç ellerini ovuşturan suçlu alçakları arıyorsunuz, değil mi Mr Hadley? Son derece normal görünüyordu, biraz heyecanlı ve şaşkıındı ama son derece normaldi."

"Şaşkın mı? Neye şaşırmıştı?"

"Bilmiyorum."

“Devam edin.”

“Ama hepsi bu kadar, görmüyor musunuz? Size kesinlikle bütün anlatabileceklerim bunlar. Rink ve Ron Holmes ile yukarı çıkmıştım. Sonra orada gecikme oldu. Önce, etrafındaki çanak çömleği kırmadan o sandığı cam vitrinden çıkarmaları çok uzun sürdü. Ve içinde talaş olan torba patladı. Sonra da sandığın kapağının çok paslandığını gördük, öyle ki üzerinde çekiç ve keskiyi çok dikkatli bir biçimde kullanmadan açılmazdı. Miriam yanımıza gelmek için yukarı çıktı, size anlattığım gibi ya da sizin bana anlattığınız gibi diyelim, onbire yirmibeş kala civarında...”

“Ne zaman, sanırım öyle demiştiniz, tavrı endişeli ve sıkındı?”

“Hepimiz öyleydik, ona bakarsanız. Bütün o gecikme ve vakit de gitgide daralıyordu! Anlayacağınız, sandığı çıkarttılar, üzerine mühür mumu yapışmış olduğunu gördüler ve kapağın zaten açılmayacağını bir başkası fark etmeden önce sandığa çivilemeye başladılar. Acele ettiğinizde böyle şeyler hep olur. Evet, hepimiz biraz öyleydik-biliyorsunuz. Yani bunun bir anlamı yok. Ama size anlatabileceğim her şeyin sonunu getiriyor. Zira saat onbire beş dakika kala kadar hepimiz Arap Galerisi’nde iddik”

Masamdaki telefonu kaldırdım ve dış odadaki Clarke’a şöyle söyledim:

“İçeri gönderin.”

Sigarasını el alışkanlığıyla dudaklarına götürmek dışında ne bir ses çıkardı ne bir hareket yaptı. Onun bitkin ve ilgisiz olduğunu da söylemem gerekirdi. Richard Butler ve Jerry Wade odaya Pierce’in kılavuzluğunda süklüm püklüm girdiğinde bile, yalnızca tuhaf bir biçimde gülümsedi ve onlara şöyle dedi: “Demek sizi enselediler, öyle mi? Gelin, partiye katılın.”

“Araya girelim dedik,” dedi Butler. “Tatlı sözlerin işe çok yarayabilir, ama senin desteğe ihtiyacın olabileceğini düşündük. Nasılsınız başkomiser?”

Richard Butler ile ilgili biri Carruthers ve diğeri Illingworth’ten olmak üzere iki farklı izlenim edinmiştik: Carruthers’tan zeki şarlatanınki ve Illingworth’ten, doğal olarak, polis üniforması içinde büyük bir şeytanınki. Onu, ikinciden ziyade birinci izlenime

daha yakın ve sakin bir şekilde yargılamam gerekirdi fakat büyük duygusal gerilme altında olmadığı sürece ikisi de çok da mühim değildi. İri yarıydı, hoş ve oldukça zeki bakan grimsi gözleri haricinde sıradan bir yüzü vardı ve özenle fırçalanmış siyah saçları tepelerde seyreliyordu. Muhtemelen yaşamının sonraki evresinde şişmanlayan ve klüplerde kıkırdayan türden biri olurdu. Oldukça gergin bir halde gülümsediği zaman gördüğüm üzere dişlerinden biri yerinde yoktu ve bir gözünün üzerinde bir kesik vardı. Keskin gözlü ufak tefek genç, yanında bir laternacının melon şapka giymiş maymunu gibi daha uyanık ve kararlı ve belki de daha sakin duruyordu. İkisi de yağmurluk giymişti, ikisinden de yağmur damlıyordu ve ikisi de gergindi: Jerry Wade daha fazla. Oturduğunda, bir koltuğun doğruca kenarına çökmüştü, ki bu da acı verici ve sarsıcı bir işlemdi.

“Beni tanıyor musunuz bilmiyorum, başkomiser,” dedi, sesinin titremesini durdurarak. “Yaşlı Illingworth’ün hikayesindeki şehvet düşkün ve korkunç Dr. Gable benim. Illingworth dün benim ihtiyarı görmek için uğradı, ben de yaptığım kötülüklerin tarihini kütüphane kapısının ardından dinledim. Bu Bay Butler.”

Onu şöyle bir inceledim. “Bay Butler,” dedim, “Penderel’in öldürülmesinden sonra yardımcı olmakla suçlanabilecek kişi. Cesedi arabada bulan fakat bu bilgiyi saklayan kişi-“

“Size soruyorum, Bay Hadley; siz olsanız ne yapardınız?” diye sordu Butler basitçe. “Ağzınızdan kaçırıp hemen müzede bir panik mi yarattırdınız? Onlara sonra söyleyecektim, elbette, Illingworth’ü taksiyle götürdükten sonra. Ama sizin polis memuru benden önce geldi ve hepsi de müzede olmadıklarına yemin etmişken, onlara ihanet edip sürprizi ortaya çıkaramazdım. Başıma gelecek bir şey varsa, gelsin; ama suçumu olduğundan daha kötü göstermeyin... O meseleye gelince, Illingworth de arabadaki cesedi gördü, ama hemen ardından size ulaştığını da söylemeyeceğinizi sanıyorum.”

Kendi rahatlığına uzun uzadıya bir edayla tekrar gülümsedi ve şapkasını düşürdü.

“Oturun, ikiniz de,” dedim. “Sigara içebilirsiniz. Oldukça kötü bir konumda olduğunuzu anlıyorsunuz değil mi Bay Butler?”

“Oldukça, teşekkürler.”

Yana döndüm, “Ve siz Bay Wade; Dr. Illingworth’ün hikayesi-ne tamamen inanılmadığı takdirde- ve kendisi oldukça dengersiz bir beydir- cinayet suçuyla tutuklanabileceğinizi biliyor musunuz?”

“Ah! İsa aşkına!” dedi Patron ve kibritle parmaklarını yaktı. “Durun, bekleyin bir! *Ben* mi? Neden?”

“Çünkü bütün diğerlerinin, bir olasılıkla Bay Butler’in dışında, bir şey söyleyebilecek dengersiz yaşlı rahiplerin ifadesine bağlı olmayan mazeretleri var.”

“Şey, ister inanın ister inanmayın, ben yapmadım,” dedi. “Ama bu aklıma gelmeyen bir şey. O yaşlı Metro-Goldwyn-Mayer’in hezeyan geçirdiği oldukça doğrudur, size bunu günahların yüzünden söyleyebilirim. Yemin ederim onun sorunu ne bilmiyorum! Tabii sürekli gerilim romanları okumak onun beynini dönüştürmediyse. Benim ihtiyarım görmek için dün öğleden sonra eve geldiğinde, yalnızca *Kıyamet Hançeri* adlı bir kitap taşıyordu yanında, bir de yanında bunun devamı gibi görünen bir kitap daha vardı *Dr. Chianti’nin Dönüşü* adında, bunu da Selfridge mağazasındaki biri savunmasız bir anında eline tutuşturmuş. Eğer ona biri bir Vahşi Batı hikayesi hediye ederse, Edinburgh’da fırtına beklemeleri hayırlarına olur. Yine de,” alnını sildi, “hezeyanları olabilir ama-lanet olsun!- yani biz gerçekten oradaydık...”

İddialarını kısa kestim. “Bu arada Bay Butler; dördünüzün tam bir mazereti olduğu gerçekten doğru mu? Bayan Wade, Bayan Kirkton, Bay Holmes ve sizin?”

Bu konuda tuzak kurmanın faydasız olduğunu göreceksiniz. İster doğruyu söyleseler, ister yalan, buna önceden karar vermiş olacaklardı. Ben açık bir dürüstlük politikası benimsedim. Butler ağır gözkapaklarının altından beni inceliyor, başparmaklarını birbirinin etrafında çeviriyor, Harriet’e soran gözlerle göz atıyor (Harriet da uysal uysal sigara içiyordu) ve aynı açık tavrı benimsiyordu.

“Sanırım öyle diyebilirsiniz,” diye kabul etti iğneleyici bir ses tonuyla. “Şey-adam geldiğinde biz kesinlikle üst kattaydık. Onbire çeyrek kala, değil mi? Evet. Ama bakın, neden zavallı Sam’i bırakalım?”

“Bay Baxter da sizinle yukarıda mıydı?”

“Kesinlikle öyleydi. Yani, onbire çeyrek kala geldi yukarı.”

“Bunu fark edecek kadar saatinize dikkat mi ettiniz?”

Yüksek sesle güldü. “Hayır. Ama bizim bulunduğumuz Arap Galerisi’nde bir saat var; bir sergi saati ama çalışır durumda ve saati doğru gösteriyor. Haliyle ona dikkat ediyordum. Hepimiz öyleydik, saat onbire ne kadar yaklaşıyor diye. Sam kafasını içeri soktuğunda onbire çeyrek kalaya sadece bir ya da iki saniye vardı.”

“Buna yemin edersiniz elbette?”

Butler’ı rahatsız eden şey, sanki sıradan bir durummuş gibi yalnızca beyanı kayda geçirirkenki takındığım uysal eda gibi görünüyordu. Elinde olmadan gözlerini bana dikti. (Ben kenetlediğim ellerimi inceliyordum.) Harriet’a bir baktı, sonra da Jerry’ye ve ayakkabılarını zemin üzerinde ileri geri hareket ettirdiğinde Butler bir tuzak ararmış gibi görünüyordu.

“Yemin mi?” diye tekrarladı. “Ah! Evet. Elbette. İşin doğrusu, bana yalancı diyeceğinizi sanmıştım.”

“Neden?”

“Neden mi?” Şey, polis öyle yapar da ondan, değil mi? Bir bakıma bu sizin işiniz. Kimse yalan söylemeseydi siz nerede olurdunuz?”

“Bu,” dedim, “doğru sayılır. Şimdi bu olayda sizin rolünüzü ele alalım. Raymond Penderel hakkında konuşabiliriz.”

Grupta bir hareketlenme olmuştu. Kız sigarasını şömineye attı ve koltuğun sırtına dümdüz yapıştırdı sırtını. Jerry Wade cebinden bir mızıkla çıkardı.

“Cuma gününden önce Raymond Penderel ismini duymuş muydunuz, Bay Butler?”

“Hayır,” dedi Butler, oldukça kesin bir biçimde. “Dahası, Müfettiş Carruthers cesedi bulduktan sonra bahsedene kadar bu adı hiç duymamıştım.”

“Bir aktör tutmak için Brainerd Ajansı’nı siz aramıştınız, değil mi?”

“Evet.”

“Cuma öğleden sonra Piccadilly’de bir barda Penderel’le buluştunuz, rolünü ona anlatmak için, değil mi?”

“Evet,” diye kabul etti Butler ve tekrar bir kahkaha attı. “Anlamadığınız şey şu. Onları aradım, isteklerimizi açıkladım ve dediler ki ‘Ah, aslında tam adamı elimizde: Bay Bilmemkim. ‘İsme hiç dikkat etmedim; duydum mu onu bile bilmiyorum. Size şunu sormama izin verin: size tanıtılır tanıtılmaz ismini hemen tekrar edebileceğiniz , sosyal - profesyonel değil- hayatınızda kaç kişi var? İsimleri hatırlamayız bir sebebimiz olmadığı takdirde. Bir telefon görüşmesinde mırıldanarak zikredilen, problemdeki X bilinmezi kadar soyut olan birine ait bu ismi, aslında hiç duymamış gibi daha ne kadar az hatırlayabilirdim ki? Bu kesinlikle doğru, başkomiser. İsmi bilmiyordum. Dedim ki, ‘Ona bugün öğleden sonra saat ikide benimle Caliban Bar’da buluşmasını ve orada beni sormasını söyleyin.’ Onunla buluştum. O domuzun görünüşünü o zaman da beğenmemiştim. Ama yeterince kabiliyetli görünüyordu. Ona ismini sorduğumda, ‘Ah boşverin; bu gecelik ismim Illingworth olacak,’ dedi. Biraz tuhaf davrandığını düşündüm, bir de bir melodramlardaki kötü adamlar gibi kıkırdıyordu.”

“Bir saniye. Onun hakkında hiçbir şey bilmiyordusanız, neden ‘o zaman bile o domuzun görünüşünden hoşlanmadığınızı’ söylüyorsunuz? Onun hakkında şimdi bir şey biliyor musunuz?”

Butler durdu. Jerry’ye dedi ki: “O lanet avukatı yanımızda getirmemiz gerektiğini biliyordum.”

“Faydası yok, Rink,” dedi Harriet, yanakları alev alevdi. “Hep-sini biliyor. Yani beni biliyor ve Miriam’ın Penderel’le bir ilişkisi olduğunu biliyor.”

“İlişki” kelimesini çok hafifçe vurgulamıştı. En sonunda başından beri kaçınılmaz bir yolda yürüyorduk ve hangi yolu seçeceğime çok önceden karar vermiştim. “İlişki,” ve ciddi bir ilişki, bu meselede yeterince derin bir nedendi. Kesinlikle gerekli olmadığı sürece çocuk meselesini açmaya gerek yoktu. Hata olmaması için kelimelerin arasını açarak dedim ki:

“Evet, bir ilişki yaşanmış. Bu ilişki sırasında Bayan Wade Penderel’in metresi olmuş. Resmi olarak bütün bildiğim bu ve eğer hepiniz sakın olursanız, herkesin bilmesi gereken şey de bu.”

Bir sessizlik oldu. Bunlar birbirine sadık arkadaşlardı. Harriet Kirkton’ın gözlerinde yaşlar vardı. Jerry Wade başını indirmiş ve ağzı mızıkaya sıkıca yapışmıştı.

“Bu-“ diye mırıldandı Harriet. “Bu- kabul edilebilir,” diye ekledi garip, cansız bir ifadeyle. “Peki ya şu korkunç sorgu hakiminize ne olacak?”

“Hepiniz adına dava takibi yapacak iyi bir adam bulun. Paniğe kapılmayın ve aldanmayın. Atlatacaksınız. Ama unutmayın: Bana yalan söylemeyin. Size tekrar soracağım. Herhangi bir şey hakkında biriniz yalan söyledi mi?”

“Hayır,” dedi Jerry Wade, sessizce. Başını kaldırıp baktı. Yüzü kanlanmıştı ve o canayakın kötümserlik maskesini pek takamamıştı. “Ve-teşekkürler. Kimse size yalan söylemeyecek artık.”

“Kızkardeşiniz ve Penderel hakkında bilginiz var mıydı Bay Wade?”

“Hayır yoktu. Yani, dün geceye kadar bunu bilmiyordum. Sonra Miriam bana söyledi. Penderel’in isminden bahsedildiğini duymuştum ama: bir yazıda bahsi geçiyordu. Çok uzun zaman önce Miriam bana o isimle tanıştığı ‘fena halde çekici’ biri hakkında yazmıştı bana, ama o bunu hep yapar. Bir Michael Arlen öyküsünde geçen birine benzediği için ismi hatırladım.” Mızıkaya birkaç nota kötümserlik üfledi. “Ne yapmam gerekiyor ? ‘Efendim, bu kulübün basamaklarında sizi kırbaçlayacağım!’ Keşke bilseydim ama. Bir şeylere faydam dokunurdu. Ama pek fazla değil. Ah, hadi ordan! O şeytan!”

Uzunca üfledi mızıkasına ve sonra gözlerini kapadı.

Tekrar Butler’a döndüm. “Diyelim Cuma gecesine dair açıklamanızı aldık. Mesela neden Bay Mannering’i rezil etmek konusunda çok istekliydiniz?”

Butler şaşırmış görünüyordu. “Doğrusu, bilmiyorum. Onun hakkında duyduğum dedikodular, sanırım veya muhtemelen benim her zamanki bir tür gösteri sunma isteğim. Aslında onu tanıdığınızda pek de fena biri değildir.” Eksik dişini gösterdi. “Onunla yakın arkadaş olabileceğimi hiç sanmam, ama-şey, işleri düzgün gitmesi için bırakırsanız hayat daha kolay olur. Duydunuz mu bilmiyorum ama küçük bir kavga geçti aramızda. Olayın tam ortasındaiken birden bire iki kişi sırf diğerlerini eğlendirmek veya hayranlık uyandırmak için birbirini vurması çok komik bir geldi ve katılmaktan kendimi alamadım. O dakikada felsefe gibi bir şey

ulaştım. Sanki zehirli gazın içine girip de onun gülme gazı olduğunu öğrenmek gibi bir şey. Bahsettiğim ruh hali evrensel olursa çok savaş olur muydu diye sorguluyorum. Ama o gösteri-şey, dediğim gibi genel amatör temsil seviyesine düşüldü.”

O akşama dair kendi açıklaması her noktasıyla diğer açıklamalarla aynıydı, bu yüzden tekrar etmeyeceğim. Onu yalnızca bir yerde durdurdum. O ve Harriet üst kata, Arap Galerisi’ne çıkarırken, Miriam Wade’in çivi almak için kilere gittiği bilindik hikayeyi anlatıyordu.

“Siz yukarı çıktınız,” diye araya girdim. “Şimdi, Bayan Wade kamayı merdivenden aldığı zaman, ne demişti?”

Butler ayağı bir şeye takılmış gibi durdu. Ardından bana baktı.

“İşte!” diye haykırdı karnının altından darbe yemiş birinin tavrıyla. “İşte, lanet olsun, diyorum ki-!”

Harriet ters bir şekilde konuştu: “Eğer gaf yaptıysam özür dilerim. Zerre kadar fark etmez, onlarca kez üzerinde durduğum üzere, ama söz verdiğimiz gibi Bay Hadley ile adilce oynamalıyız. Rink, görmüş müydün bilmiyordum, ama kesinlikle duymuş olacağını düşündüm. Miriam kamayı merdivenden aldı; geri koydu elbette ve bunun ona zerre kadar zararı olmaz çünkü bütün süre boyunca bizimle yukarıdaydı... Bana öyle bakma!”

“Sana öyle bakmıyorum,” diye itiraz etti Butler incinmiş bir tonda. Bir mendil çıkarıp alnını sildi. “Aklıma gelmişken, ‘Sam’e güvenli bir biçimde ver’ gibi bir şey söylediğini duydum kesinlikle. Evet, vay canına! Söyledi! Ama ilk defa biri bahsediyor bundan...”

“Miriam ve ben bunu beraber tartıştık,” diye söyledi pat diye kız. “Ve dürüst olmakta anlaştığımıza göre- eh, işte.”

“Ee, onunla ne halt etti?” diye sordu. “Sam’e mi verdi? Beline koyduğunu hiç görmedim. Ama o lanet şeyi en son ne zaman gördüğümü hatırlayamıyorum. Hatırladığım tek şey de Sam ve ben tabutu saat onbirde aşağı indirirken merdivenin üzerinde olmadığı, çünkü onu arıyordum. Tanrı aşkına, nereye koymuş ki?”

Onu durdurdum. “Bayan Kirkton’ın söylediklerine göre, onun bir yere ‘koyduğu’ndan daha fazla bir bilgiye sahip değiliz. Ama bu bekleyebilir. Mazereti sağlam olduğundan, bu pek de zarar verici değil. Olaydaki son perdeye geelim... Sizin cesedi bulmanıza.”

Hepsi sessizleşti. İlk defa olarak Butler yalnızca gergin olmak yerine ciddi biçimde rahatsız görünüyordu.

“Ah, evet,” dedi. “Şu. Duymuş olduğunuz gibi Sam ve Ben ‘tabut’u aşağıya saat onbirden hemen önce indirdik. Müzenin ön kısmında neler konuştuklarını duymadım. Düşünebildiğim tek şey saatin henüz onbir olmadığı, Mannering’in gelmediği ve hala numarayı yapabilecek olmamızdı. Sonra da galiba copumu üst katta bıraktığımı hatırladım...”

“Cop niye? Trafik polisi kılığına girmişsin.”

“Öyle mi?” diye sordu kararsızca. “Evet. Üniformayla beraber gelmişti ayrıca çok gerekliydi. Görüyorsunuz ya, ben bir polistim ve oldukça önemli bir figürdüm. Bizim bu küçük oyunumuzun bir sonu olması gerektiğini anladınız, değil mi? O da şu: Sam Baxter Mannering’in üzerinden eğilerek onu bıçakla tehdit eder etmez bununla yetinmeyecekti veya Mannering’i ister korkutmuş olalım ister olmayalım, açık bir şaka olarak suya düşecekti. Yo, yo yo. Kötü bir dramatik birlik olurdu ve işi ileride kullanmak üzere saklamak istiyorduk. Tam Sam bıçakla eğildiğinde, bu arada Illingworth rolünü oynayan oyuncu diğerlerini tabancayla korurken, Harriet serbest kalacak ve bağırarak kaçacaktı. O anda ben giriyorum. ‘Illingworth’ (kılık değiştirmiş şeytani Müslüman) bana yakın mesafeden ateş açıyor. Ben yere yıkılıyorum, tüniğimin altından kırmızı mürekkeple dolu saçmayı kırıyorum; ama ölü numarası yaparken bile ateşim dolu. Tekrar ateş etmek için yaklaşırken onun bileğini copumla hareketsiz hale getiriyorum ve silahını kavriyorum. Sonra hem Prens Taifli Abu Obiad’ı ve hain Illingworth’ü istediğim yerde kısıtıyorum. İlenerek küratör odasına götürülüp kilitlemiyorlar. Sonra ben, kötü bir biçimde yaralı halde, Mannering’i tabancayı alıp bu tehlikeli adamlara gözcülük etmeye zorluyorum. Ya yan çiziyor, ya da kabul ediyor. Eğer kabul ederse şöyle diyorum: ‘Onları Scotland Yard’a götürecek cesaretin var mı?’ ‘Evet, evet,’ diye haykırıyor korkusuz Mannering. ‘Beni onlara götür!’ Tabancayı amansız bir kararlılıkla tutarken ben kısık sesle ‘Hazır ol!’ diyorum- ve kapıyı birden açıyorum. Dişlerini gıcırdatarak hızla içeri dalıyor.

“Masanın iki yanında, perukları ve sakallı bir yanda durmuş, ayaklarını masanın üzerine koymuş halde ve zevkle puro içerek, Sam Baxter ve aktör ortalarında bir şişe viskiyle rahatça oturuyorlar.

“‘İzninizle’ diyorum yerlere kadar eğilerek, ‘izninizle size Dr. William Augustus Illingworth ve Prens Taifalı Abu Obiad’ı takdim edeyim.’”

Dedim ki: “Bu tefrikanın son bölümünü dinlemekten elbette çok memnunum. Ama-“

Butler ilkel bir hareket yapıyor.

“Ah, şimdi burada anlatınca feci halde aptalca geliyor kulağa,” dedi pat diye. “Her şey öyle gelir kulağa, özellikle durum komedilerinde. Ama hepimiz bunun son derece güzel bir fikir olduğunu düşündük ve o anda yüzünün kamera etüdü ilginç olacaktı. Önemliydi, çok önemliydi çünkü o copun bende olması gerekiyordu. Anlamıyor musunuz? Gerçekten inandırıcı bir kavga sahnesi kurgulayamazsın ama takviyeli bir kola vurabilirsin! Vaktin yaklaştığını farkedip de copu bulamayınca, ben de gürleyerek onu aramaya çıktım. Sonra hatırladım ki, içeri girdiğimde yürümemi engellemesin diye arabaların birinin içine atmıştım.

“Diğerleri salonun ön kısmında, o şeyin diğer tarafındayken, seyahat arabasının salona bakan kapısını açtım. Neden o kapıyı seçtim bilmiyorum. Belki de en gösterişli görüneni oydu diye... Ve orda o lanet şey yüzüstü yerde yatıyordu tam göz hizamın altında.

“Aklıma gelen ilk fikir bunun bana yapılmış çılgınca bir şaka olduğuydu. Ben de ne sövdüm ne de bir şey söyledim. Arabanın içine çektim kendimi ve görebilmek için o şeyi dikine kaldırdım.”

“Onu tanımış mıydınız?”

Butler yine suratını mendiliyle siliyordu. “Evet, elbette. Sakalı yanaklarından çıkıyordu; bir saniyede tanıdım. Ben de onu yarı dik tuttum, aşağıya atladım ve kapıyı suratına kapattım... Sonraki birkaç dakika hemen hemen hatırladığım, ya da hatırlamadığım en kötü dakikalardı. Sanki herkes bana bağıırıyordu ama meseleyi net göremiyordum. Bunun dışında orası biraz karanlık. Salonun karşısına bakıp da asansörün içindeki vantilatörün arkasından çıkan bir kafa silüetini belli belirsiz görünce kendime geldim. O kafanın altında korkunç herhangi bir yanı yoktu ama bana korkunç gelmişti.”

Derin bir nefes aldı.

“Peki. Illingworth’ün görmediği bir şey var, eğer bu hikayeyi ihtiyar Wade’den doğru duyduysam. O yere yuvarlamıştı tünediği

yerden; benim arabaya gittiğimi görmemiş ve gördüğü ilk şey ben içerde dikilirken daha fazla ışık almak için kapıyı ardına kadar açmam olmuş.

“Kapıyı ilk açtığımda bir şey düştü. Onun üzerinde ya da yanında olmalıydı ve kapıya doğru yuvarlandı. Yakaladım; elimde değildi yakalamamak. Cebime koymuş olmalıyım, gerçi böyle bir şey yaptığımı hatırlamıyorum. Onu bir kez daha bulmam- aslında bakarsanız onu bir daha aklıma getirmem- bu sabaha rastlar, üni-formayı yokluyordum onu kiraladığım kişilere götürmeden önce. Bundan kimseye henüz bahsetmedim ve ne anlama geliyor bilmiyorum. Ama size vermek için buraya geldim, ve işte.”

Diğerleri sıçradı ve ben de yüzümün ifadesini zor kontrol ettim. Oldukça acayip bir şekli olan çelikten bir anahtar koydu masama. Uzun, dar bir sapı, başında dar bir deliği ve bir ok şeklinde dört düz ufak çıkıntısı olan bir cisimdi.

“Ah, lanet olsun- dedi Jerry ve durdu.

“Evet?”

“Ne olduğunu biliyorum bunun. Yöneticinin sevdiği özel tasarımlardan biridir. Müzenin duvarında duran arka kapı anahtarına benziyor.”

Aniden ayağa kalktım.

“Hepsi bu kadar,” dedim. “Hepiniz artık gidebilirsiniz.”

21

Aynadaki İz

Yine de onları bırakmadan önce birkaç şey daha belirlenmişti. Öğrenebildiğim kadarıyla yalnızca üç kişide müzenin arka kapısına ait anahtarlar vardı: bunlar Ronald Holmes, yaşlı Geoffrey Wade ve Miriam'dı. Jerry Miriam'da bir anahtar olduğunu hiç bilmiyordu, ama Harriet hatırlıyordu. Miriam bir gece önce Holmes'ten bir tane anahtar edindiğini söylemiş. Buna rağmen Harriet, Butler'ın seyahat arabasında bulduğu anahtarın Miriam'ın olamayacağını, çünkü ikinci anahtarın hala arkadaşının elinde olduğunu ve onu bir gece öncesinde gördüğünü belirtti. Butler'ın bulduğu yeni ve parlak bir anahtardı; yeni kesilmiş ve daha iyisi de çilingirin firma adı üzerine kazılıydı. *Bolton, Arundel Sokağı, Strand.*

Son olarak içlerinde parmak izlerinin alınmasına karşı çıkacak olur mu diye sordum. Çoğu kişi bunu reddederdi hakları gereği. Ama bu üçü bu fikirle ilgilenmiş, hatta Butler ısrar etmişti.

“Buna açıklık getirmek istiyorum, çünkü o bıçağa dokunmuş-tum,” diye itiraf etti rahatlıkla. “Kavramadım ya da elime almadım, anlayın. Yalnızca dokundum-Sanırım belirsiz bir biçimde o şeyin gerçek olduğundan emin olmak için. Durumu nasıl ele alacağız?”

Onlar gittiklerinde, Wade Müzesi'ne bir bakmak için gitmeden önce oturup bütün raporları inceledim ve tasnif ettim. Fotoğrafları gözden geçirirken keşfettiğim üzere kamanın üzerinde bulunan çeşitli izler neredeyse anlamsız olacak derecede karışık ve lekeliydi. Böyle bir kanıtla asla mahkumiyet emri alamazdık. Ama beni büyük ölçüde tatmin eden başka ipuçları vardı. Çavuş Betts'i anahtar

ile birlikte Bolton'a yolladım. Vine Sokağı'ndaki Carruther'sı arayıp, küçük bir görev dışı iş yaparak Prince-Regent Court, Pall Mall Place'te benim için bir işi araştırmasını; sonra da müzede bana katılmasını istedim. Ben müzeye gitmek için çıktığında neredeyse öğle yemeği zamanıydı.

Çiseleyen yağmur bitmek üzeretti, ama hava hala soğuk ve rüzgarlıydı. Ve Carruthers'ın müze gibi ciddi görünümlü bir yere dair acayip fikirlerinin çok renkli olmasına rağmen, orasının ıssız görünüşü hakkında aynı fikirde olmak zorundaydım. Mekanın civarında aylaklar yoktu bugün ve hala halka kapalıydı. Kapılar, adını Warburton olarak veren gündüz görevlisi tarafından açıldı. Yalnızca bir kornişin ışıkları açılmıştı ana salonda ve mekan yarı yarıya karanlıktı. Yine kabul etmeliyim ki bana sıradan görünümlü bir salon gibi geldi burası, herhangi bir müzedeki gibi aynı. Şiirsel değerler yerli yerindeydi, ama bunların bir mezura ve iyi bir görme yetisinin yeterli bir muadili olduğunu düşünmüyorum.

Biri o ünlü "Pazarlar Galerisi"nden bana doğru geliyordu, ki bu benim ilk ilgi alanımdı. (Neden olduğunu anladınız mı?) Yarı karanlıkta bana doğru gelen ve benimle konuşan kişi, kendi tanımlıyla, Bay Ronald Holmes'tü. Ondan oldukça olumlu bir biçimde etkilenmiştim; bana, gözünüzün içine bakabilen ve saçmalıklarla gözü boyanmayacak becerikli, enerjik ve sessiz bir genç adam gibi geldi. Gergin olmasına rağmen tavırlarında sinirlilik yoktu ve düşündüğünü dosdoğru söylüyordu.

"Evet efendim," dedi. "Sir Herbert sizi beklememizi söylemişti bize. Bay Wade şu anda küratör odasında, Dr. Illingworth ile beraber müzeye en yeni gelen parçaları inceliyorlar. Oraya gitmek isterseniz eğer-?"

"Küratör odasını boşver," dedim. "Kilere bakmak isterim. Ama önce başka bir şey var. Salondaki bütün ışıkları yaktırır mısınız?"

Bana meraklı gözlerle baktı ama hiç yorum yapmadan Warburton'la konuşmak için gitti. Bu arada ben de kömürün fırlatıldığı teşhirin yandan çıkıntılı duvarına gittim; kafamın üstündeki kırmızımsı sarı sertleşmiş plaster üzerinde hala görünürdü izi. Sizin de duymuş olduğunuz gibi, pirinç eşyalar sergileyen perdeli bir standın tam üstündeydi (gördüğüm en tozlu mikrop yuvasıydı). Sırtımı bu kabinin girişine vererek buradan son derece geniş ve

yüksek kemerli geçit ve sonrasındaki salona doğru görebildiğim şekilde bir görüş çizgisi ölçtüm. Işıklar açıldı. Bu konumdan salonun hemen karşısındaki İran Galerisi'ne giden kemerin bir parçasını ancak görüyordum. Ama tek sıra halinde beş arabayı, Mısır Galerisi'ne giden kemeri ve sondaki kiler kapısını da eğik ve net bir şekilde görebiliyordum. Pazarlar Galerisi karanlık olduğundan, salonun o kısmı aydınlık bir sahne gibi önümde parlıyordu ve bir hata yapma olasılığım yoktu.

Bütün bunları fark ettiğim zaman ısıklıla "John Peel" şarkısını çalıyordum oldukça tatmin olmuş bir şekilde. (Nedenini anlıyor musunuz?) Sonra Holmes'e işaret ettim, zira değerli bilgiler verebilirdi bana ve kilere gittim. Holmes beni kararlı bir ifadeyle inceliyordu, ben de acaba benim ne düşündüğüm hakkında bir fikri var mı diye merak ettim. Ama o hiçbir şey söylemedi.

Carruthers size kilerin kısmi bir tasvirini önceden vermişti. Kapının ardında beton merdivenlerden aşağı iniyordunuz. Bu merdivenler bütün müzenin arka duvarını cephe alıyordu. Aşağı inerken sağınızda bu uzun dar bölümü kilerin geri kalan kısmından ayıran bir tahta perde vardı. Solunuda ise kapalı bir kömür teknesi. Basamakların üzerinde durduğunuzda 3 metre ileride size bakan arka duvar, dışardaki zeminin yarı seviye altında üç adet yüksek bodrum penceresi ile delinmişti. Kilerin taştan bir zemini vardı ve beyaz badanalı duvarları nispeten temizdi. Anlatabiliyor muyum?

Holmes elektrik ışığını açtığında bütün gördüklerim bunlardı. Belki Carruthers'ın kendi hikayesinde bu gerçekten bahsettiğini hatırlarsınız: Cinayet gecesinde kömür deliğinden aşağı indiğinde ve buradaki kilerin arkasına geldiğinde bir hava akımı hissetmişti. Benim zaten bildiklerime ek olarak, bu bir öneriydi. Kömür teknesine dayalı olarak külüstür bir mutfak sandalyesi buldum. Bunun üzerine çıkararak sırayla her pencereyi denedim ve bulmam gerektiğini bildiğim şeyi tam olarak buldum. Ortadaki pencere kilitli değildi.

Sonra Holmes'e döndüm, asılı duran ampülün tam altında duruyordu. Işık, gözlüğüne opak bir yansıma veriyor ve yüzüne gölge vurmasını sağlıyordu. Elleri ceplerinde dikiliyor, dişlerinin arasından bir şarkı ısıklıyordu.

"O zaman," dedim "Cuma gecesindeki olaylara dair hikayenizin üzerinden geçelim. Birkaç insanın açıklamasını aldım ve bunlar

da uyuşuyor gibi görünüyor. Size buranın avlusu etrafındaki arka duvardaki kapıyı sormak istiyorum. Her zaman kilitli midir?”

Şaşırmış olduğu açıktı. “Her zaman, efendim. Duvardaki kapı diyorsunuz yani? Evet, her zaman, Bay Wade’in emriyle. Hırsızlığa karşı yeterince önlemimiz var elbette, ama Bay Wade avluda serserilerin uyumasını istemiyor. Evet, St. James civarında bile serseriler bulunabilir. Şey-“ Tereddüt etti ve elinin tersiyle alnını sildi. “Bunu neden öğrenmek istediğinizi sorabilir miyim?”

“Bana o kapının yalnızca üç adet anahtarı olduğu söylendi. Sizde bir tane var, büyük Bay Wade’de var ve Bayan Wade’de var. Bu doğru mu?”

“Pek değil, efendim. Yalnızca iki adet anahtar var.”

“İki mi?”

“Evet. Görüyorsunuz ya, Bayan Wade benimkini ödünç almıştı. Bay Wade Cuma sabahı gittiğinde, *onunkini* ödünç almak zorunda kaldım. Ayrıca, güzel bir plandı.” Gülümsedi. “Şimdiye kadar bütün o aptalca gösteri hakkında her şeyi biliyordunuz. Buna rıza gösterecek kadar budalaydım, durum bu. Rıza gösterdiğim için, bari işi adamakıllı yapmak ve Bay Wade’in beklenmeden dönüp de bizi arka kapıda basması riskine girmemek gerektiğini düşündüm.”

“Yani Bay Wade’in o kapıya anahtarı Cuma sabahından beri yoktu?”

“Bu doğru. Bu arada, anahtar burada, görmek isterseniz.” Dürrüst olanı yapmakta istekliydi. Butler’ın seyahat arabasında bulduğu anahtarın birebir kopyasını cebinden çıkardı, yalnız bu anahtar eski ve boyası çıkmıştı. “Bunu ona geri vermem gerekecek. Zaten yeteri kadar hır çıkarıyor. Miriam Cuma gecesi çiviler için buraya indiğinde, belli ki içerideki sevgili atölyesini dağıtmış ve bozmuş.” Holmes kafasıyla tahta perdeyi işaret etti. “Onun iş eldivenlerini, tornavidalarını ve ıvır zıvırını dağıtmış Miriam, aynı kendisinin yaptığı gibi. Bilmesem, ihtiyarın orada kendisinin çalıştığına yemin edebilirdim.”

Meseleyi bir iki saniyeliğine düşündüm ve sonra anahtarı inceledimç

“Diğer anahtar,” dedim, “şu an Bayan Wade’de olan-o da mı eski böyle?”

“Eski mi?”

“Yeni kesilmemiş mi?”

“Yüce Tanrım, hayır!” Kafası daha da karışıyordu, ama saygılı ve dikkatli hali devam ediyordu. “Bunlar en azından birkaç yıldır elimizde.”

“Anahtarla ne yapmak istiyordu, biliyor musunuz?”

“Zerre kadar fikrim yok. Ben de ona aynısını sordum. Ama Miriam tuhaf bir kızdır, başkomiser.” Gülümsemesi biraz katı bir hal almıştı ve bu da yüzünün daha yaşlı görünmesine neden olmuştu. “Naz, biliyorsunuz! Size her zaman bu cevabı verir. ‘Ah, hadi ama; soru sorma!- bir kez nazımı çekiver!’ Onun hiçbirşeyini reddetmem. Bakın, gereğinden fazla meraklı olmak istemem ama bütün bunlar ne hakkında yahu?”

“Teşekkürler. Bir süreliğine yukarı çıkar mısınız?” diye teklif ettim. “Burada kendi başıma yapmam gereken bazı işler var...”

Omuzlarını silkti. “Nasıl isterseniz efendim. Mr Wade’e söyleyeyim mi-“

“Hayır. Bayan Wade’i görmeden Bay Wade ile konuşmak istemiyorum. Buradan sessizce çıkmam için ortalığı boş bırak. Müfettiş Carruthers gelirse eğer, bana gönder. Aydınlığa kavuşturmam gereken bir nokta var sadece. Cuma gecesi, Dr. Illingworth serbest kaldığında ve onu kömürlük deliğinden içeri çektiğinizde, bu kişilerden biri de siz miydiniz?”

İnsanların yüzünün tamamen donakaldığını görmüşünüzdür. Onunki de öyle oldu. Onun aklına göre (ve belki de haksız değildi) maskaralık neredeyse cinayet kadar kötüydü.

“Ben buradaydım, evet. Bay Richard Butler onu delikten içeri çekti, Baxter’ın yardımıyla. Bütün meselenin savunulamaz olduğunun oldukça farkındayım efendim...!

“Evet, elbette. Buraya inip de kömürlüğe gittiğinizde, eşya sandıkları dizilmiş miydi sokağa kolayca çıkılması için? Bir tür doğal köprü gibi?” Başını olumlu anlamda salladı, gözlerini kısarak ve ben devam ettim: “ Böylece grubun hiçbir üyesinin ayakkabılarının tabanlarına kömür tozu bulaşmasın diye? Bu doğru mu?”

“Sanırım öyle. Kesinlikle hiç bir iz farketmedim ama böyle bir şey ile de pek ilgili değildim.”

“Ve, asıl kömürlük dışında, kömürün saklandığı bir yer var mı burada, ilerideki tek neden başka?” İşaret ettim.

“Hayır. Hayır, tek yer burası.”

“Son olarak, meseleyi açıklamak için, Bay Holmes: Bu kilerin herhangi bir yerinde bir ayna var mı?”

Öyle şaşırmıştı ki zeki yüzü oldukça aptal görünüyordu. Yüzünün bir tarafı kıvrıştı; yakasını çekti, boynunu oynattı ve sonunda bir kahkaha patlattı.

“Bağışlayın, başkomiser ama bu aşırı derecede ilginç bir dedektif sorusu! Arkadaşınız, Dr. Fell hakkında duyduğum anekdotlar gibi konuşuyorsunuz. Bu onun yöntemiymi, değil mi?”

“Boşverin onu şimdi,” dedim sertçe. “Soruya cevap verin.” (Bu, o gün duyduğu ilk gerçek yüzüzlük örneğiydi.)

“Ayna!” diye tekrarladı ve yine sırtıttı. “Bir kilerde bulabileceğiniz neredeyse son şeydir. Fakat, aslına bakarsanız birkaç tane var. Bay Wade’in aklına bir keresinde büyük bir şov fikri olarak Aynalar Koridoru gelmişti - Madame Tussaud’s müzesi gibi, ancak onu caydırmayı başardık. Şu yamuk gösteren komik aynalardan birkaç tane aldı yani; onları burada tutar ve önlerinde durup kahkahalarla gülerdi. Ama aynalar hiç kullanılmadı ve orada kömür teknesinin yanında istiflenmiş halde duruyorlar.”

“Hepsi bu kadar, “ dedim; ve Holmes yüzünde ciddi bir gülümseme ile yanımdan yavaşça geri çekildi- beni sabit bir şekilde izleyerek- topuğunun arkası merdivene değene kadar. Sonra, gülümsemeye devam ederek yukarı çıktı. İşin aslını bilmeseydim, bu aynaların bulunması fikrinden hoşlanmamış olduğunu düşünürdüm.

Aynaları, ışığın oldukça loş olduğu, kömür teknesinin ilerisindeki uzak duvara dayalı halde buldum. Bunlar duvar aynalarıydı, en üsttekinin yüzü dış tarafa bakıyordu ve tozdan öyle grilemişti ki yalnızca bulanık bir görüntü görülebiliyordu. İnsan figürüne Tanrı’nın verdiği şekli bozan, yüzeyi bir dizi şişkin kabartılardan oluşuyordu - ne türden bir şey olduğunu bilirsiniz- ve kendi kendilerine gülmek zorunda oldukları halde bir maymun evine gülmesi gereken insanlar tarafından gülünç bulunan bir gösteri sunuyordu.

El fenerimi çıkardım, ışığı aynaya tuttum ve bir saniyeliğine fena korktum. Tozdan oluşan boş bir yüzey üzerinde bir yüz doğruca bana bakıyordu: kabusların da ötesinde geniş ve düzleşmiş bir su-rattı bu, uzun bir bıyık ve kurt gibi bir dizi dişleriyle. Bu sadece benim yüzümdü elbette. Ama bu vakadaki hiçbir şey kilerin sessiz-liği ve karanlığındaki tozun içinden bana doğru itilen o düzleşmiş ucube gibi kabusla dolu değildi.

Ama ben bununla ilgilenmiyordum. Kendi yüzümden başka hiçbir şey görmüyordum çünkü aynanın yüzeyi bir parça halinde temizlenmişti. Bu temiz parçayı incelemek için eğildim ve soruş-turma memurlarının bazen başına gelen o Tanrı lütfunu buldum. Tozun hemen kenarında üst taraftan gelmiş fakat bulunduğu nok-tada durmuş açık ve net bir şekilde görünen bir parmak izi vardı.

Katili ele geçirmiştım. Yalnızca birkaç tane daha talimat çı-kartılması-örneğin o kömür teknesinin benim fenerimden daha güçlü bir ışık altında incelenmesi gibi- ardından da Miriam Wade ile bir görüşme yapılması gerekiyordu ve sonra katil elimdeydi. Bundan özellikle memnun değildim; hatta biraz keyfim kaçmıştı. Ama bu işi tamamlamam gerekiyordu, bu da bir vicdan sahibi olmanın lanetiydi.

Merdivenlerin başındaki kapı açıldı, ben de el fenerimi kapattım.

“- ama vicdansızın biri gerçekten masandan eldivenleri aşır-dıysa,” diye belirdi ölçülü, yüksek, tartışmacı bir ses, “hemen bir imada bulunabilirim, alındığı bilgi-“

“-ve tornavida!” diye ciyakladı başka bir ses. “Lanet olsun, be-nim küçük tornavidamı o lanet Arap gümüş sandığını açmak için aşırıdılar, büyük olan nerede? Bastığın yere dikkat et. Bab-el Tılsım taklidi henüz açılmadı, ama atölyemde ve bir deneriz eğer- Mer-haba!”

Ayakları, özellikle Dr. Illingworth olduğunu fark ettiğim uzun, zayıf adaminkiler beton basamaklarda bile büyük tıkırtı çıkarmıştı. Yaşlı Geoffrey Wade önden önden telaşla yürüyordu; uzun bıyıkla-rı bile acele ediyor gibiydi. Arkasında, her adımda omuzlarını sil-keleyen diğer kişi büyük gözlüğü ve yakasına tıktırdığı uzun kı-rışık çenesiyle sendeleyerek yürüyordu. Yaşlı Wade’in beni köşede dikilirken görmesi için yeterince ışık vardı. Merdivenin sonunda öyle ani bir biçimde durdu ki Illingworth ona çarptı.

“Merhaba!” diye cıvıladı. “Kimsiniz? Hey? Kim var orada?”

Işığımı açtım ve açıkladım. Hemen önümde kafası kısmen bir yana yatık ve hafif cam gibi parlayan küçük kara gözlerinde ne olduğu tam olarak anlaşılmaz bir ifadeyle kabarık bir hindi gibi durdu. Ben açıklama yaparken onun gözü geziniyordu. Havada bir şeyler vardı. Bir şey için hazırlanıyordu.

“Ha?” dedi, göğsünü kabartıp cebindeki bozuk paraları şıkırdatarak. “Hadley, ha? Evet, evet, evet. Bert Armstrong söylemişti bana. Ama böyle gizlice gelmene gerek yok.” Sonra başını geriye attı ve keyifle şakıdı. “Başıboş dolaşmak ha!- Ama benim komik aynalarımı mı ilgileniyorsun? Gel, iyice bakalım!”

Öyle yay gibi fırladı ki kıpırdayacak zamanım olmadı. Benim ötemdeydi, koluyla aynayı temizliyordu ki ben kolundan tutup onu çektim. Ama olan olmuştu. Artık bir parmak izi yoktu orada.

Onun yerine duyabileceğiniz bir sessizlik vardı o kilerde. Derken öfkeli, kıkırdayan bir keyifle şakıdı, “Ne halt ediyorsun sen?” diye sordu. “Hangi akla hizmet-“

Fell, oldukça soğukkanlı bir adam olduğuma hak verirsin sanıyorum. Kendi işime bakmaya çalışırım ve tehdit etmeyi ancak zayıf bir adam sever. Ama sanırım yüzüme su gibi atılan -o da pis su- onun o ahmak, kaçık kahkahası yetmişti. Ve bu duyguyu ne bu vakada son defa hissediyordum, ne de son defa başıma geliyordu.

“Ne yaptığının farkında mısınız?” diye sordum kendime bile tuhaf gelen bir sesle.

“Yaptım mı? Yaptım mı? Ne demek yaptım? Yüzünden o ifadeyi sil-“

“Yukarı çıkın,” dedim ve bu kez sesim daha rahat çıktı.

“Aha?” dedi Wade, başını bir tarafa atıp yumruklarını kalçalarına koyarak. “Bu mudur yani? Bana benim mekanımda emir vermeye çalışacak cürete sahipsın yani öyle mi?”

“Sen bu işe karışma” dedim; “ve hemen konuyu kapat.” Bu meselede ailen için elimden geleni yapmaya çalıştım. İster Geoffrey Wade ol, ister Tataristanlı Cham, umrumda değil; ama Tanrı şahidimdir, sana yukarı çık dediğim zaman çıkacaksın yoksa cezaevine gider hayatın boyunca orada kalırsın. Hangisini istiyorsun?”

Bana dersimi verecekti elbette, ama o an gitti. Bu durum, yanlış giden herhangi bir şeyi hoş fakat tedirgin bir şekilde sorgulayan Illingworth için hiç de dinlendirici bir iş değildi. İşleri bir perspektife koymak için kilerde bir ileri bir geri yürüdüm. Tepen attığında bir çeşit içten yanmalı bir hale giriyor olmalısın ve buna rağmen sesinin her zamankinden daha yükseğe çıkmasına da izin vermiyorsun her neyse, sonrasında kötü oluyor ama. Hayatında adamakıllı sert tavırla karşılaşmamış o uzun bıyıklı zorba, merdivenden bana güldü ve nüfuzunu kullandığı zaman olacaklarla tehdit etti.

Benim için en iyi tedavi ses çıkarmadan çalışmak ve henüz yok edilmemiş başka kanıtlar var mı diye bakmaktı. Beyaz badananın üzerine bulaşmış başka bir şey buldum, bu bir parmak izi olabilirdi de, olmayabilirdi de. Fakat şüpheli bir şeydi. Carruthers buraya birkaç dakika sonra vardığında ben hala bakıyordum.

“Oldukça haklıymışsınız, efendim,” dedi bana. “Prince-Regent Court’tan geliyordum. Ve sormamı istediğiniz şey konusunda haklıymışsınız.”

Ona bazı talimatlar verdim, bunların arasında ben Yard’ı Betts ve Preston’ın kömürü kazıması ve parmak izi araçları için araya dek orada kalması da vardı. Sonra oradan ayrıldım. Üst salondan geçerek dışarı çıkarken Holmes ise üst kattaki yerin çevresinde dönen üst galerideydi. Kollarını mermer korkuluğa dayamıştı, büyük siyah seyahat arabasının tepesinden çok yüksekte değildi. Orada hareketsiz duruyor, gözlüğünde bir tür minyatür ve daha genç Illingworth mavimsi beyaz ışığa karşı belirliyordu. Ve nazik bir şekilde başını sallamış olmasına rağmen, acaba bu kazara mı oldu yoksa yaşlı Jeff’i kilere gitmesi için o mu uyardı diye düşündüm. Müzede araştırılacak daha çok şey vardı, ama önce Miriam Wade’i görmem gerekti.

Dışarıdaki yağmurlu havada birkaç nefes aldıktan sonra kendimi daha sakin hissetmiştim. St. James Sokağı’ndaki bir telefon kulübesinden Yard’a haber saldım ve polis arabasıyla Hyde Park Bahçeleri’ne öğle trafiğinin kalabalığında gittim. Dışarıdan bakınca Geoffrey Wade’in evi, sokağı kaplayan diğer boz renkli taş evlerden daha iddialı ve daha farklı değildi, yalnız daha büyüktü.

Ama içi iddialıydı. Bahçesi ve her şeyiyle çok sevdiğim East Croydon’daki altı odalı evimle aşırı gurur duysam da bu konularda

otorite değilim. Fakat yine de sadece polislik mesleğinin getirdiği bir yetenek olup olmadığını bilmesem de bir uşak gerçekten bir uşak gibi davrandığı zamanla bir Viktorya dönemi komedisindeki gibi davrandığı zaman arasındaki farkı anlarım. Bu uşak beni huzursuz etmişti. Birçok pelüş atın durduğu büyük bir salonun içinden geçirerek, Rönesans tarzı dedikleri türden eşyalarla donatılmış küçük bir odaya götürdü beni. Sonra da, kartımı büyük bir özenle taşıyarak, Bayan Wade'in beni görüp göremeyeceğini öğrenmeye gitti.

Fazla beklemem gerekmedi. Dışarıda salondan hışırtılar ve fısıltılar geliyordu, bunlara hakim olan kararlı bir ses "Onunla ben ilgilenirim," diyordu. Derken kapı perdeleri Cyrano de Bergerac gibi bir hareketle aralandı ve Bay Gregory Mannering'in sakin ama küçümser tavrıyla karşı karşıya kaldım.

"Buyrun beyefendi?" dedi. "Evet nedir sorun?"

Miriam Neden Kileri Ziyaret Etti

Onun Mannering olduğunu biliyordum, çünkü başkası olmazdı. Odaya lakayt bir havayla, parmaklarıyla kartıma fiske atarak girdi ve bu tavrının arkasında nedenini anlamadığım bir nefret vardı. Fakat onu oldukça yakından inceledim. Boyu posu yerindeydi, çok geniş omuzları ve dar bir beli vardı ve bunu da açık gri takım elbisesi çok vurgulamadan belli ediyordu. Kıyafetiyle ilgili her şey Fell'in 'çılğıncasına iyi zevk' olarak adlandırabileceği türdendi. Başını arkaya yatırmıştı ama çok fazla değil; yontulmamış yanık tenli yakışıklılığı bir tür komik kibirle kaplanmıştı ve Carruthers'ın bahsettiği o "dağınık kaşlar"ın -artık ne anlama geliyorsa- altından bana bakıyordu. Yine Carruthers'ın bahsettiği o "bastırılmış heyecanın arkaplanında yatan sempatik böbürlenme ve övünme" özelliğinden hiçbir iz yoktu. Onu sempatik olarak adlandırmazdım. Fakat hiç şüphesiz onda bir güç vardı. Uzun pence-reler tarafından aydınlatılmış ve sahte görünen ancak muhtemelen gerçek olan o Rönesans mobilyalarının karşısında belirgin halde omuz atarak içeri girdi.

Ve gülümsedi.

"Beyefendi," dedi ağır bir nezaketle, "polisin çalışma biçimi hakkında herhangi bir şey biliyor musunuz?"

Bu yalnızca yüzüzlük değil; bir tür saçmalıktı. O ise kendine göre oldukça ciddiye. O gün ilk defa kahkaha atmaya yatkın hissettim kendimi ve az kalsın yüzüne karşı gülecektim. Çenemi sıkarak kahkahamı bastırdığımı gördü ve o tuhaf nefreti büyüdü.

“Eh,” dedim, “Cinayet Masası’nın bir başkomiseriyim, ama sanırım bu ona nasıl baktığınıza bağlı. Siz Hindistan’daki eşkiya cinayeti esrarlarını çözen genç adam değil misiniz?”

Masaya geldi.

“Haydarabad’ın kuzeyindeki kırsal kesimi biliyor musunuz?” diye sordu kibarca.

“Hayır.”

“Veya yukarı Junna’yı?”

“Hiç duymadım.”

“O zaman sizce,” dedi, “bu cehaletinize rağmen benimle bu şekilde konuşmak için yeterli misiniz?”

Mantık nasıl karşı çıkarsa çıksın, bu adamın beni çileden çıkarmadığını söylemek yalan olurdu. Yine de kişilikleri unutup işe koyulmak istiyordum ki, devam etti:

“Size sordum, Bay -“ karta bakar gibi yaptı, bunun fazla sorun yarattığını gördü ve sözünü şöyle değiştirdi: “Size polisin çalışması hakkında herhangi bir şey bilip bilmediğinizi sordum. Sebebi suydur. Siz Bayan Wade’i görmek istiyorsunuz. Eğer kanunları biliyorsanız, hiçbir soruyu yanıtlamak zorunda olmadığını da biliyorsunuz demektir ve ayrıca isterse bir avukat talep edebilir, bunu da biliyor olmalısınız.”

“Evet, bunu biliyordum. Bu yüzden beni kabul edecek mi diye bilmek istiyorum.”

“Bunun üzerinde biraz düşünmemiz gerek çünkü bu sabah kaba bir biçimde ileri gittiniz. Ofisinize üç kişi geldi ve sormaya hakkınız olmayan sorularla onları rahatsız ettiniz; onlar da bu soruları yanıtlayacak kadar zayıftı. Hey Tanrım!” Ağzını açtı ve kahkaha ile güldü. “Benim tavsiyelerime karşı geldiler. İlle de gitmeleri gerekiyorsa bir avukat almalarını söylemiştim onlara... Dedğim gibi, ne tür küçük aptalca tuzaklar kurdunuz veya ne tür zorbalıklar yaptınız bilmiyorum. Fakat-“

Kapı perdesinde bir hareketlenme oldu ve Harriet Kirkton içeri koştu. Peşinden daha hantal bir şekilde irice genç bir adam girdi, aşırı kızıl saçları onu hemen anımsatıyordu. Sam Baxter üzerinde ağır duran bir sabahlık giymişti, elinde de bir bardak viski ve soda

vardı. Koyu kahverengi gözleri, kırmızımsı gözkapakları altında kısılmıştı; ifadesi, Mannering'in de dediği gibi, yumuşak başlı mizacını, kendisinin bile yoğunluğuna pek de inanamayacağı şekilde şaşırtan beğenmeme tarzındaydı.

"Greg, aptal olma," dedi Harriet keskin bir sağduyu sesiyle. "O bizim dostumuz. Gerçeği biliyor."

"Gerçek," diye tekrarladı Mannering, gülümsedi ve burun deliklerinden bir ses çıkardı. "Evet, gerçeği ben de biliyorum, görüyorsunuz ya. Bu yüzden onu gizlemeye çalışıyorum."

Baxter bardağıyla bir hareket yaptı ve itiraz eden bir sesle konuştu, "Ama lanet olsun, kız onu *görmek* istiyor! Onu her şekilde görecektir. İşte, başkomiser, bu sabah ben de sizi görmeye geldim, yalnız çok içtiğim için toparlanmaya çalışıyordum. Bana istediğinizi sorun. Ben Prens Abu'ydum, biliyorsunuz"-bu noktada Mannering'in sırtması arttı-"ve belki yardım edebilirim."

"Mesele," dedim, "Bay Mannering'in herhangi bir soruyu cevaplamaya istekli olup olmayışı."

"Değilim, elbette," diye yanıtladı Mannering.

"Neden?"

"Çünkü zorunda değilim ve öyle yapmayı tercih etmiyorum," diye bilgilendirdi beni havalı bir gülümsemeyle.

"Bana mı yoksa sorgu hakimine mi yanıt vermeyi tercih edersiniz?"

Kahkaha attı. "O eski soru, o eski hikaye, polisin ebedi tehdidi. Sevgili Bay Hadley, sizce bu soruşturma için beni mahkemeye çağırabilir misiniz?"

"Sevgili Bay Mannering," dedim, zira bu mesele beni oldukça sinir etmeye başlıyordu, "bir bağlantısı olduğunu düşünürlerse Canterbury Başpiskoposu'nu bile mahkemeye çağırabilirler. Özellikle de ekselanslarının bir yalancı olduğunu en azından bir açıdan kanıtlayabilirlerse eğer."

Bunun onu çenesinden yumruk yemişe çevireceğini düşünmüştüm ama etkisi oldukça zayıf olmuştu. Kaşlarını neredeyse şaşı görünecek şekilde biraraya getirdi ama duyduğu küçümseme öyle

tuhaf ve tamdı ki ağzını bir Yunan maskesi gibi kare bir biçimde açtı ve soluk bir şekilde sırttı yine.

“Öyle miyim gerçekten?” dedi, hoşgörülle. “Eski hikaye ve eski blöf. Aslına bakarsanız ben yalan söylemem. Yalan söylemeye zahmet etmem, hepsi bu.”

“Aslına bakarsanız ben de blöf yapmaya zahmet etmem. Sizi sorgulamam tamamen gerekli değil, zira Müfettiş Carruthers’a bazı ifadelerde bulunmuşsunuz zaten ve bunlar da kayıt altında. Benim merak ettiğim bu ifadelere bağlı kalıp kalmayacağınız.”

“Hangi ifadeler?”

“Anlıyorum. Demek sonunda soruları cevaplamaya isteklisiniz?”

“Bunun bağlayıcılığı oldukça zayıf bir söz olduğunu şimdiden söyleyeyim ama. İstersem cevaplarım ve istemezsem cevaplamam, elbette.”

“Öyle olsun. Suçlu bir kişi bile daha fazlasını söylemez, öyle değil mi? Pekala. Müfettiş Carruthers’a Cuma gecesi Pall Mall Place’teki Prince-Regent Court’a onbire yirmi kala uğradığınızı söylemişsiniz. Santraldaki oğlan yukarıda bir parti olduğunu söylemiş size ama çocuğu dize getirmişsiniz ve yine de yukarı çıkmışsınız.”

Söylediklerime bir soru tonu eklemeyen, sadece defterimden okudum. Bir omzunu kaldırdı hafifçe, sabit gözlerle bana baktı ve hiçbir şey söylemedi.

“Bu söylediklerim alıntıydı,” diye açıkladım, “sizin yalancı olduğunuzu söylemek için değil, fakat sizin mi yoksa diğerlerinin mi doğruyu söylemiş olduğuna karar verme arasındaki seçenek olduğu için. Bayan Kirkton bu sabah ofisimdeyken bana dediğine göre oğlana üst katta bir parti olduğu onlar müzeden saat yediden çok ileri bir saatte döndükten sonrasına kadar söylenmemiş. O zamana kadar çocuk herhangi bir şey söylemek için emir almamış; hepsinin dışarı çıktığını sanıyormuş ve bildiği tek şey de buymuş. Peki: sen hariç bütün kilise yanlış şarkıyı mı söylüyor?-bu arada, söylediğiniz buydu, değil mi Bayan Kirkton?”

Kız yüksek arkalıklı bir koltukta oturuyordu ve gözleri etrafta huzursuzca dolanıyordu.

“Söylediği o mu bilmiyorum,” dedi Baxter şiddetli bir esinle, “ama bu doğru. Yani, bunu hatırlıyorum! Bizim bütün gece orada olduğumuzu söylemek için çocuk birkaç pound almıştı.”

Mannering’in kahkası monoton bir hal almaya başlamıştı, çocukların oyuncak sinema makinalarında gösterdiği o bitmek bilmeyen makaraların sesli filmleri gibi bir nevi. Fakat kahkahası kulak tırmaladıkça tırmaladı ve açıkça Harriet’ı endişelendiriyordu.

“Bütün hepsi bu mu, dostum?” diye sordu eğlenerek.

“Yok, hiç de değil. Mesela, gerçekte saat kaçta gittiniz mekana, yani gerçekten saat kaçta oraya vardınız?”

Bu onu etkilemişti. “Ah? Demek oraya gittiğimden emin değilsiniz? Çok kötü. Çünkü, anlıyorsunuz ya, gittim.”

Burada emniyeteydi ve bunu biliyordu ama açıkça herkesi bir budala sanıyordu.

“Oraya gitmiş olmanızdan şüphe duymuyorum. Sadece soruyordum: hangi saatte diye? Her durumda onbire yirmi kala olamaz. Oğlan o saatte gelmediğinizi söylüyor. Müfettiş Carruthers onunla konuşalı yarın saat bile olmadı.”

Mannering omuzlarını biraz çekerek masanın etrafında yürüdü ve sırtı ışığa gelecek şekilde bir konuma girdi. Düşünüyor gibiydi. Öz güveni öyle eksiksizdi ki yanından geçerken beni dirseğiyle kenara itti.

“Bu çok zekice, *monsieur l’inspecteur*,” dedi. “Aslına bakarsanız, oğlan beni hiçbir durumda görmemiştir, zira arka yoldan ve arka merdivenlerden yukarı çıkmıştım/görülmemek için ve neden Bay Holmes’ün dairesini ziyaret etmek isteyeyim ki? Beyefendi, doğru zamanda öğreneceksiniz, ama benden öğrenmeyeceksiniz, çünkü sizi merak içinde bırakma niyetindeyim ve bu yüzden cevap vermemeyi tercih ediyorum. Ah, pekala! *Lahm elkhazzeer yuhfaz muddah izâ mullih!* Bunu, benim mükemmel tekerlememi ayrıntılarıyla açıklamamama izin verin, böylece bunu defterinize yazabilirsiniz. Anlamı, ‘domuz eti tuzlandığı takdirde uzun süre dayanır’ demektir ve bu işlemi size de tavsiye ederim. Bu arada, Bayan Wade’i göremeyeceksiniz.

Bir kadın sesi şöyle dedi: “Neden?”

İçeri girdiğini görmemiştim. Ellerini bir koltuğun sırtına koymuş halde ayakta duruyordu ve artık sonunda Miriam Wade'i görmüştüm. Bu kıza bakmak için mantıklı bakış açısı, nesnel ve sağlıklı bakış açısı nedir?

Hiç şüphesiz hoş görünümlüydü ve gözlerinin etrafındaki gerilme dışında turp gibi görünüyordu ayrıca. Bayan Hadley'in onun hakkında ne düşüneceğini tahmin edebiliyorum ama bunun benim ifademde bir yeri yok tabii. Turp gibi diyorum, zira gözüme ilk çarpan şey buydu: pembe bir sabahlık, ev elbisesi ya da bunun gibi bir şey vardı üzerinde ve pembeyi hep kötü bir renk olarak görsem de onun boyuna posuna beğenilir bir biçimde uymuştu. Sizi bunun bilincine varmanızı sağlıyordu, eğer ne dediğimi anlıyorsanız; Carruthers anlayacaktır. Ayrıca belli bir dereceye kadar, herkesin onun peşinden neden gittiklerini anlıyordum- güzel, edalı ve (Tanrı bilir) biraz saf. O içeri girdiğinde odanın bütün havası değişmişti. Hayır, hayır Fell, ne yaşlı bir şehvet düşkünüyüm, ne de şiirsel kaçamaklara teslim oluyorum; ben yalnızca olguları belirten, gerçekçi bir adamım. Elleri koyu renkli koltuğun üzerinde ayakta duruyordu; koyu saçlı, koyu renk gözlüydü ve inanıyorum ki Londra'da başka bir kadının öğlen saat birde bir misafir odasına ev elbisesiyle girdiğini görmek insanı hayrete düşürürdü. Fakat bu bilinçsizce fark edilen enteresan bir durumdu ve bunu farkettiğim için suçluluk hissetmiştim ben de. Umarım ne düşündüğümü anlatabilmişimdir!

Oldukça huysuz bir biçimde konuştu: “Neden beni görmeyecekmiş?”

“Seni darağacına göndermek istiyor, hepsi bu,” dedi Mannering soğukkanlılıkla. “Eğer bunun senin için anlamı yoksa-“

“Saçmalık!” diye haykırdı Miriam hazla sırtarak ve bir elini kaldırdı. “Diğer polis memuru nerede, hani nazik olan? Darağacıymış! Ah, ne korkunç bir *zırvalık*!

Mannering kendi etrafında döndü.

“Seni yalnızca uyarıyorum, canım,” dedi aynı serinkanlı tonda, “sana yapmamamı söylediğin şeyi yaparsan- eh, o zaman ilişkiyi kesmemiz gerek, değil mi? Hem bu mesele ortaya çıkınca başka bir kocayı nereden bulacaksın?

Kızın yüzü beyazladı, ama konuşmadı. Manner'ing'in bu konuşmayı kolayca yapmasındaki serinkanlı duruş ve kuvveti daha önce hiçbir sahnede görmemiştım; o mermer gibi duygusuzdu ve bir o kadar manyaktı ama o cümleyi öyle söylemişti ki - bu sözleri başka birinin önünde başka bir kadına ya da erkeğe söylenseydi, fırtınalar kopardı. Fakat o öyle bir şekilde belirtmişti ki kimse ne konuşmuş ne de onu sorgulamıştı. Dönüp gözünde lakayt bir ışıltıyla bana başıyla selam verdi ve bir kelime daha etmeden odadan dışarı çıktı.

Ve Miriam Wade'in gözlerinde gördüğüm şey korkuydu. Biraz kenara çekildi, koltuğa kendini bıraktı ve aniden ağlamaya başladı.

Hım! Görüyorum ki bu sahneyi hatırlamakla ve Fell anlasın diye tamamen resmini çizmekle muhtemelen gerçekçi bir adam sınırlarını aşmışım. Yine de, öyleydi. Miriam'ı yalnız sorgulamak istediğimi söyleyerek diğerlerini dışarı çıkardım. Ardından kapı perdelerini örttüm. Ama artık oyunu çok dikkatlice oynamadığım taktirde yenileceğimi hissettim.

Biraz yürümüş ve yüksek pencerelerden birinin yanına baskılı deriden bir sırtı ve pirinç çivi başları olan kanepenin türü bir şey oturmuştu. Az olan ışık yüzünün ve boğazının bir tarafına düşerken pembe ev elbisesi etrafına çevrili olduğu halde, iri gözleri üzerine sabitlenmiş bir şekilde öne eğilmişti. Burada bilinçli bir kasıt olmaksızın yemin etmeye hazırım ki, böyle bir tavırla kadınlardan oluşan herhangi bir jüri onun sırf bu görünüşünden dolayı asılmasına karar verirdi. Yine de, seviyeli bir mesafede yer alan bir koltuğa oturdum ve kim olduğumu açıkladım.

"Ve," diye kararlı bir biçimde nokta koydum açıklamama, "onun sizi korkutmasına izin vermemelisiniz."

Bir sessizlik oldu. Fakat onun yüzündeki ifadeyi pek okuyamıyordum. Halıyı inceliyordu.

"Ah, o beni korkutmuyor. Yani- ne demek istediğimi bilmiyorum. Onu anlayamıyorum! Bana- bana bu sabah pis sürtüğ dedi."

"Bizim bildiklerimizi biliyor mu?"

"Bilmiyorum," diye yanıtladı açık bir saflıkla ve bana baktı. "Ben ona söylemedim, ve başka birinin de söylemiş olabileceğini hiç sanmıyorum. Belki de böylesi iyidir. Bazen hoşlanıyorum ondan ve bazen de tüylerimi diken diken ediyor. Ben-" Durdu.

“Bayan Kirkton bu sabah ofisime geldiğinde bütün meseleyi- ne demek istediğimi biliyorsunuz- herkesin duyacağından korkma derecesinde endişeliydi. Bu konuda siz nasıl hissediyorsunuz?”

Tekrar bana baktı anlaşılmaz bir ifadeyle; biraz utanç verici olan o çıplak bakışlardan biriydi bu ve bıkkınlık veya mizah bile olabiliirdi içinde. Sonra başını sanki düşünür gibi bir yana attı ve aynı açık bir saflıkla konuştu.

“Şe-ey, doğruyu söylemek gerekirse- bebeği ortaya çıkarmaları koşuluyla; bu koşulla, elbette; bu çok korkunç olurdu- o halde doğruyu söylemek gerekirse çok fazla önemsememem gerekir. Harriet’in neden üzgün olması gerektiğini anlayamıyorum. Elbette daha önce bilinmiyor olsaydı, babamdan fena halde korkuyor olmam gerekirdi; ama zaten bildiği için bana hiçbir şey yapmayacak ve bunun dışında beni endişelendirebilen bir şey yok. Diğerlerine gelince, duyulması ve o türden herhangi bir şeyin başıma gelmesi, bunun neden beni endişelendirmesi gerektiğini anlamıyorum, ya siz?” Gözlerini eğlenceli bir ifadeyle kocaman açtı ve gülümsedi. “Açık sözlü olalım, olur mu?”

Bu biraz sarsıcı olmuştu ama belli etmedi.

“O halde,” dedim, “bütün gerçeği bana anlatmamanız için hiçbir gerekçe yok, öyle değil mi?”

“Bilmiyorum!” diye haykırdı ve ellerini kenetledi.

“Bilmiyorum demekle ne demek istiyorsunuz?”

Alıngan bir biçimde: “Ne dediysem o. Bana ne sormak istiyordunuz?”

“Öncelikle! Cuma gecesi, saat onu yaklaşık onsekiz dakika geçe siz ve Bayan Kirkton müzedeki küratör odasından çıktınız. Ve kilere indiriniz-görünüşe göre çivi almak için. Bu doğru mudur?”

“Evet.”

“Ve kilerde Raymond Penderel ile buluştunuz. Bu da doğru, değil mi?”

Yüzü beyazlamıştı. Bütün bunların sanki anlaşılır şeyler olduğu gibisinden öylesine konuşmaya çalışmıştım ancak bu neredeyse korkudan ödünün patlamasına neden olmuştu.

“Evet! Bu benim aleyhime değil, öyle değil mi? Evet! Bunu nereden bildiniz?”

“Bir saniye. Onunla randevulaşmış mıydınız?”

“Ran- aman Tanrım, hayır! Hayır!” Kendi açık sözlülüğü kadar ezici bir içtenlikle ayağa kalkıp tekrar oturdu. “Hayır. İnanın bana, Londra’da olduğunu bile bilmiyordum. Ne babam ne de ben biliyorduk. Yaşadığım en korkunç şoktu. Aşağı indim ve o oradaydı, lambanın altında durmuş bana eğilerek selam veriyordu. Bir anlığına kim olduğunu anlamadım, çünkü siyah bir sakal ve görünüşünü değiştiren renkli bir gözlük takmıştı ve olduğundan yaşlı görünüyordu. Fakat bana yaklaştı, gözlüğünü çıkardı ve dedi ki, ‘İyi akşamlar, canım. Beni tanımadın mı?’” Kız titredi. “Ve şimdi o öldü.”

“Devam edin. Sonra ne oldu?”

“Dedim ki, ‘Buraya nasıl geldin?’-Londra’yı kastediyordum, ama o dedi ki ‘Müze kapanmadan önce geldim, canım ve bekçinin bakmadığı bir anda küçük bir fare gibi buraya gizlice girdim.’ Sonra dedi ki, ‘Nasıl bizim-?’” Durdu ve aceleyle devam etti: “Ben de size bunu sormak istiyordum Bay Hadley. Bana sordukları zaman, bebekten bahsetmek *zorunda* mıyım? Mesele bu. Harriet dedi ki ona bunun gerekli olmadığını söylemişsiniz. Kalanı ve diğerleri için benden para talep etti diyemez miyim?”

“Eğer isterseniz söyleyebilirsiniz. Ajanstan gelen aktörün kendisi olduğunu söylemiş miydi size?”

“Hayır! Yalnızca konuşmaya devam etti ve korkunç şeyler söyledi. Para istedi benden, tam on bin pound. Çılgına dönmüştüm. Dedim ki ‘Buradan çıkman gerek, çünkü-’” Cümlelerin yarısında durmuştu yine.

“Çünkü?”

“Çünkü,” daha önce söylemeye niyetlendiği şeyi belli ki zorla değiştirmişti, “çünkü dedim ki eğer gitmezse diğerlerini çağırıp onu dışarı atıracakımı söyledim... Kahkaha attı ve benim bunu yapmayacağımı düşündüğünü söyledi. Benim aklımda şüphe vardı, ‘Aman Tanrım, şu çivileri alıp tekrar yukarı çıkmazsam hepsi aşağıya iner.’ Büyük atölyeyi aceleyle aradım ve çivileri aldım, tekrar geri gittim ve bütün bu süre içinde beni konuşarak takip ediyordu.

Merdivenlere kadar peşimden geldi yine. Onun siyah sakalını, si-
lindir şapkasını ve rüyada gibi hemen omzumun üzerinde bir aşağı
bir yukarı sallanan yüzünü hiç unutmayacağım.

“Sonra çıkması için ona bağırdım. Dedim ki ‘Hemen dışarı çık;
beni ille de görmek istiyorsan ben yalnızken gel; burada olmaz. Bir
pencere var,’ Dedim, ‘dışarı çık!’ Ve koşup merdivenlerden çık-
tım. Onun peşimden geleceğini sandım, ama gelmedi. Yukarı çık-
tığımda Rinkey’ye çivileri verdim-o da onları almak için gelmek
üzereydi- ve sonra ana merdivenlerin önünde bir süre ileri geri yü-
rüdüm, o kilerden çıkarsa diye. Çıkmadı, ben de bir yere gidip dü-
şünmek istedim. Nasıl hissettiğimi anlayabilirsiniz. Bunun üzerine
karanlık olduğu için kimsenin beni göremeyeceği İran Galerisi’ne
gittim. Ama şöyle düşünüp durdum, ‘Diyelim ki yukarı çıktı, ya
da, ah, Tanrım, diyelim ki-!’ Kendisini yine kontrol etti. “Ne dü-
şündüğümü boşverin, yalnız aşağıya inip onun sonunda gitmiş
olup olmadığını görmem iyi olur diye karar verdim. Ben de tekrar
aşağıya indim. Işık halen açık olsa da kiler boştu. Tam karşıdaki bir
pencereden bir hava akımının estiğini hissedebiliyordum. Ben de
‘Söyler söylemez def olup gitmiş; şimdilik bu da bir şeydir’ diye
düşündüm ve ‘Aha! Giderken sakalını bırakmış!’ dedim içimden.”

“Fakat hala fena halde canım sıkılmıştı, tahmin edebileceğiniz
gibi ve hızla tekrar yukarı çıktım. Merdivenlerin başına varmış-
tım ki ajanstan gelen aktör sandığım bir adamla yüzyüze geldim.
Ama diğerlerinin yanına gitmek için yukarı çıkmaya devam ettim,
Harriet’in da size söylediği gibi...”

Bütün vaka çözülmeye başlıyordu şimdi, yavaşça fakat kaçı-
nılmaz olarak derli toplu bir hale bürünüyordu, başından beri öyle
olması gerektiği şekilde. Bin tane anlamsız parça bir bütün haline
geldiğinde meydana gelen türden bir heyecan hissetmekten kendi-
mi alamıyordum.

“Onu daha sonra o arabada veya dışarıdaki zeminde uzanmış
halde ölü olarak gördüğümde- şey, ne *düşünecektim* ki?” diye sor-
du. “Harriet’ı aramaya ve ne yapacağımı ya da söyleyeceğimi sor-
maya çalıştım, çünkü Harriet zekidir; ancak-“

“Yine bir saniye verin, Bayan Wade. Her şeyi açıklığa kavuş-
turacak birkaç meseleyi atladık... Kilere ilk defa indiğinizde yanı-
nıza kamayı ve takma bıyığı da almıştınız, değil mi? Lütfen inkar

etmeyin. Bayan Kirkton başkalarının bilmesine karşı olmadığınızı söylemişti. Neden onları aşağı götürdünüz?”

Gözlerini bana dikmeye devam ediyordu ve gözleri daha da açılmıştı.

“Ya-“ yeni bir düşünce gelmişti aklına ve onu şaşırtmıştı. “Onu ben öldürmedim! Ulu Tanrın, ben yapmadım! Düşündüğünüz bu mu? Bu mu?”

“Hayır. Hiç de değil. Sakin olun! Belki onları neden aşağı indir-
diğinizi cevaplamanıza yardım edebilirim. Eğer bunu cevaplama-
mayı aklınızdan geçiriyorsanız o zaman size bir de şunu sorayım:
Daha sonra onlarla ne yaptınız?”

“Ama bilmiyorum ki! Mesele de bu! Hatırlayamıyorum. Onları
tamamen unutmuşum; tümüyle unutmuşum! Ben kilere gittikten
sonra onlara ne olduğuyla ilgili zerre hatırlamıyorum. *Onu* aşağıda
görmenin yaşattığı şok. Onları ancak uzun süre geçince hatırladım
ve sonrasında düşünüp dursam da yine de-“

“Aslında Bayan Wade, onları kilerde bırakmıştınız, değil mi?”

“Öyle olmalı,” dedi bıkkınlıkla, “çünkü yukarı çıktığımda on-
ların yanımda olduğunu hatırlamıyorum.”

Öne doğru eğildim: “Sonunda! Bay Mannering sizin o gece
ona oynayacağınız oyunu bütün bu süre içinde gerçekten bilmiyor
muydu?”

“Hayır!”

“Tekrar düşünün lütfen. Hazırlıklı olması ve kendini komik du-
ruma düşürmemesi için ona önceden haber verdiğiniz doğru değil
mi? Onunla çok böbürlendiğiniz için onun görünüşü kurtarmasın-
dan emin olmak istediğiniz doğru değil mi?”

“Cuma gecesine kadar planın bütün ayrıntılarını bilmediği-
niz ve bilmeyecek olmanız doğru değil mi? Yeni bir şey çıkarsa
diye, onunla bir konferans yapmak için numaranın başlamasından
hemen önce ona müzenin kilerinde buluşmanızı söylediğiniz doğ-
ru değil mi? Bu amaçla hep kilitli tutulan arka kapının anahtarını
Holmes’ten ödünç almadınız mı? Onda bu anahtarın Arundel
Sokağı’nda yapılmış bir kopyası yok muydu? Ona arka kapıda içeri
gelmesini - ve sizinle müzenin bodrum penceresinden konuşmasını

- söylemediniz mi? Kilere palto ya da çivi almak üzere koşmak için bu kadar hevesli olmanızın ve bu işi sizin adınıza başkasının yapmasına izin vermemenizin sebebi bu değil mi?

“Siz kilere inerken merdivenin üzerinde kamayı gördüğünüz ve onu neyle ‘öldüreceklerini’ göstermenize güleceğinizi düşündüğünüz doğru değil mi? Kamayı bu nedenden ötürü almadınız mı? Yukarı bakıp da Bayan Kirkton’ın sizi izlediğini gördüğünüzde, ‘bu şeyleri Sam’e vermek’ ile ilgili bir şeyler söylemediniz mi ve her şey ona düzgün görünsün diye kamanın yanında takma bıyığı da yerden almadınız mı? İkisini de yanınızda aşağıya götürmediniz mi? Ve orada, Penderel ile karşılaştınız.

“Kama ve bıyığı orada bıraktığınız ve unuttuğunuz doğru değil mi? Son ve kaçınılmaz olarak-kendi planınızın ayrıntılarına göre-Gregory Mannering Penderel ile konuşmanızın her kelimesini kilerin penceresinin hemen dışından duymuş olmalıydı, bu doğru değil mi? DEĞİL Mİ?”

Evin gıcırdamasını duyabileceğiniz uzun bir sessizlikten sonra, küçük bir kız gibi suratını ellerinin arasına aldı ve ağlamaya başladı.

“Evet,” dedi.

İki gün sonra, sansasyonel ama sonuçsuz soruşturmadan sonra; malum bir daire arandıktan, malum kanıtlar bulunduktan ve ağın her teli örüldükten sonra yani iki gün sonra -sırada size göstermeyi teklif edeceğim, suçun adım adım eksiksiz analiziyle-Gregory Mannering’i cinayet suçuyla tutuklama yetkisi için başvurdum.

Çarşamba günü öğleden sonra randevuyla Başkomiser, Başsavcı ve Sir Herbert ile burada, Sir Herbert'in ofisinde buluştuk. Önce aynı şimdi yapmaya niyetli olduğum gibi, davamın adım adım ana hatlarını elimden geldiğince mantıklı ve kısaca ortaya serdim.

Bu nedenle sizden, tam bir netlik amacıyla, Miriam Wade'in ifadesini unutmanızı istiyorum; destekleyici kanıtları şimdi bildiğinizi unutmanızı istiyorum; ve başından beri bize sunulan gerçekleri benimle birlikte gözden geçirmenizi istiyorum. Dikkatinizi herhangi bir kişiye ya da nesneye vermenizi değil, yalnızca kanıtların düz anlatımını takip etmenizi istiyorum.

O gece sahneye çıkan ilk aktör, soruları ve cevapları kayıt altına alınan, Gregory Mannering'dir. Duvardan atlayıp Çavuş Hoskins'e saldıran deli olduğu belli kişi hakkında henüz hiçbir şey bilmiyoruz. Ancak Mannering hakkında bir şeyler biliyoruz.

Cuma gecesi onbiri on dakika geçe, deli adam ortadan kaybolduktan ve çavuş gittikten sonra, Mannering Wade Müzesi'nde polis memuru Jameson'ın gözleri önüne çıkar ve önemsiz bir mesele üzerine büyük bir tartışma çıkarır. Henüz bunun gereksiz bir tartışma olduğunu söylemiyoruz; yalnızca bu gerçeği kayıt altına alıyoruz. Jameson bir "ortadan kaybolma" ile ilgili sorular sormak üzere polis merkezine gelmesini istediğinde ondan, kendisine eşlik ediyor; sonra ortalığı velveleye vermeyen, ama "oldukça tuhaf" görünen biri olarak tasvir ediliyor ve defalarca bu konu hakkında Jameson'u sorgulmaya kalkıyor.

Carruthers o zaman bize onu tarif etmişti. 1.80'in üzerinde boya sahip, geniş omuzlu ve beli dar biri; yüzü bronz, saçları siyah, gözleri mavi; akşam elbisesi giymiş siyah bir palto, silindir şapka ve bir bastonu var. Hikayesini anlatırken sinir bozukluğu çekiyormuş gibi görünüyordu: Miriam Wade o öğleden sonra onu arayıp "bir mezarı açacakları" özel bir gösterim için müzeye gelmesini istediğini ancak o vardığında müzenin esrarlı bir şekilde kapalı olduğunu anlattı. Ancak Carruthers şu sözleri kullanana kadar dikkate değer bir şey gelişmedi:

"Hayaletler takma sakal takar mı? Bu hayalet sessizce yatıyordu ve çavuşun gözleri önünde ortadan kayboldu; *onu birileri taşıyordu.*"

Ve, esrarlı bir biçimde, Mannering bayıldı.

Yine de bunu tuhaf bir durum olarak kaydediyoruz, zira Carruthers beyaz sakallı deliden bahsediyordu. Carruthers sonra müzeye gitti, orada Pruen'le konuştuktan sonra bulduğu ilk şey kömür tozuyla bırakılmış bir dizi lekeli izdi. Bu izler müzenin ön kapılarına doğru birkaç metre uzanıyor, sonra siliniyordu; fakat temiz bir ayak izi bırakılmadığından, kimlik saptama açısından yararsızdı.

Carruthers sonra seyahat arabasında bir ceset buluyordu, yüzü kapıya dönük şekilde dayanmıştı ceset ve kapı açılınca dışarı devrilmişti. Cesedi incelediğinde onu etkilemiş benzemeyen ama öylesine hayati önem taşığından çok güçlü bir şekilde vurgulanamayan bir gerçeğı fark etti. O da şuydu:

Cinayete uğramış adamın ayakkabısının tabanları yalnızca kömür tozuyla tabakasıyla kaplanmış değildi, bu kalın bir tabakaydı.

Bunu dikkatli bir biçimde düşünmenizi istiyorum. Ayakkabılarının tabanlarında kömür tozu olan biri müzeye girmiş- leke bırakacak kadar kömür tozu kalmayana dek beyaz mermer zeminde iz bırakmış ve sonuç olarak izler zayıflayıp kaybolmuş. Fakat seyahat arabasında tabanları kalın bir tabaka kömür tozuyla kaplı bir ceset yatıyor. Bu yüzden biliyoruz ki, müzeye girip de mevcut izleri zeminin üzerinde bırakan bu kişi muhtemelen cinayete uğramış adam olamaz. Mantık yürütmeye başlamamız gereken doğal ve hatta apaçık nokta bu işte.

Ayakkabılarının tabanlarında kalın ve bozulmamış bir tabaka kömür tozu olan bir adam, kapalı bir seyahat arabasının içinde

yatıyor. O adam oraya nasıl geldi, diri mi yoksa ölü olarak mı? Oradan yürümüş olmasına imkan yok, çünkü eğer yürümüş olsaydı yol boyunca her iki tarafında uzanan geniş beyaz mermer zeminde ayak izleri hiç şüphesiz görülecekti. Fakat müzenin hiçbir yerinde kömür tozunun izi mevcut değil, ön kapıdan altı adım kadar içeri gelen izler hariç. Yani bu durumda ölü adam bir biçimde bulunduğu yere götürülmüş ya da taşınmıştı.

Nereden götürülmüştü peki? Müze merkezi ısıtmaıyla ısıtıldığından ve başka bir yerde ateş ya da kömür muhafazası olmadığından, adam kilerden taşınmış olmalıydı.

Cesedi inceliyoruz. Adamın hakiki bir siyah bıyığı var, ama siyah bir takma sakal takmış. "Takmış" diyorum ama bu tam olarak doğru değil. Çenesi ve yanaklarının eter zımkıyla parlamasına ve sakalın tamamen yapıştırıldığını gösteren bir tür tiftiğe rağmen, yine de sakalları artık çenesinden en fazla altı peni boyunda bir nokta kadar sarkıyordu. Bir boğuşma sırasında zor kullanarak sökülmüş değildi, zira yırtık izi yoktu. Ayrıca şiddetle koparılmış olması durumunda mutlaka meydana gelecek herhangi bir pürüz ya da aşınma da mevcut değildi. Dikkatli bir biçimde çıkarılmıştı sakal, fakat bir küçük parça halinde orada takılı bırakılmıştı.

Sakalı bu şekilde kim neredeyse çıkarılmış halde bırakmıştı? Bu kişinin ölü adam olamayacağı apaçık görünüyor. Bu büyük, ağır bir sakal; sakalı çenesinin altında altı peni boyunda nokta olarak sarkar halde etrafta dolanmayı seçmiş olması durumunda bile, sakalın o kadar küçük bir zımk parçasıyla durmuş olması ihtimal dışı. Adamın arabaya taşındığına olan inancımızla birlikte, başka birinin -katilin- bu işi kurban öldükten sonra yapmış olduğu açıktır.

Peki neden?

Katilin ne yaptığına ilişkin elimizde iki alternatif var. Katil ya (1) sakalı yüzünden dikkatlice çıkardı, yalnızca o ufak parçayı bırakarak ve bulunduğu şekilde takılı kalmasına izin verdi; veya (2) sakalı tamamen çıkardı ve sonrasında adamın yüzüne aceleyle geri takarken sakal yalnızca o küçük noktaya yapıştı.

Bu iki alternatifi geçip, diğer kanıtlara devam edelim. Ölü adamın boynunda siyah bir ipe bağlı olarak renkli bir gözlük asılı bulduk. Ama bu gözlük ipi *paltonun yakasının dışına* koyulmuştu. Tekrar ediyorum, beyler, bunu dikkatlice düşünün. Gözlük takan

insanlar gözlüklerini palto yakasının etrafına sarılı bir iple takmazlar. Bir adamın gözlüğünü unutması durumunda bile ve yalnızca paltosunu giydikten sonra boynuna assa dahi, o geniş ipin bir rahip atkısı gibi önüne çıkmasını istemeyecektir ve onu paltonun, hatta ceketin içine, ait olduğu yere sıkıştıracaktır. Bu nedenle ölü adamın üzerinde bulunan gözlük başkası tarafından oraya konulmuş ve öldükten sonra aceleyle boynunun etrafına sarılmış olmalı.

Fakat bu teori, eğer ilk alternatifi kabul edersek anlamsızlaşır: yani, çenenin üzerindeki küçük parça dışında sakal özenli bir şekilde çıkarıldıysa. O durumda hem toplayan hem de çıkartan anlaşılabilir bir katilimiz var demektir. Adamın boynunun etrafına bir gözlük koyuyor, ama orada takılı bıraktığı halde sakalı çıkarıyor. Bununla birlikte, ikinci alternatifi kabul edersem elimizde tamamen mantıklı bir açıklama var demektir: sakal önce tamamen çıkarılmış ve sonradan aceleyle tekrar takılarak yalnızca o parça yapılmış. Şimdilik gözlükte de aynı şey olmuş olduğunu görüyoruz. Gözlük de ölü adamın üzerinden alındı- ve sonra aceleyle paltosunun dışına geri koyuldu.

Vardığımız sonuçlar bu anlama geliyor. Bir adam kilerde cinayete uğruyor ve cesedi oradan seyahat arabasına taşınıyor. Adam, henüz hayattayken, renkli bir gözlük ve siyah takma sakal takıyormuş; bunlar yüzünden çıkarılmış ve tekrar yerlerine konmuş. Son olarak *başka biri* o gece bir kez ayaklarının altında kömür tozuyla müzeye girmiş.

Şimdi, bu ikinci adamın katil olduğunu söylemek, analizin bu noktasında çok büyük bir adım ve mantığa göre teminatsız olur. Diğer yandan, *yalnızca* bu iki kişinin ayakkabılarının tabanlarında kömür tozu olduğu dikkate alınınca, onlar arasında bağlantı kurmak ve ikinci adamın muhtemelen suç hakkında bir şeyler bildiğini söylemek mümkün. Şimdiye dek vardığımız bütün sonuçlar içinde, yalnızca bir tanesi zorlu bir bulmaca ortaya koyuyor, o da şu: Katil neden hem sakalı hem de gözlüğü ölü adamdan çıkarıp, sonra onları tekrar yerine koyuyor? Cevap için yıldızlara başvurabiliriz, ama en açık ve en mantıklı cevap şu olur: Onları kendisi için yani kılık değiştirme niyetiyle istiyordu (bir tutam sakal ve renkli gözlüklerin insana sahnedeymiş hissi vermesi gibi). Fakat kendisi için istediye, bunları ölü adama geri vermek neden gerekliydi? Yine elimizde çok karmaşık olmayan bir yanıt var:

Çünkü bunların ölü adamın üzerinden hiç alınmadığı farzedilmeliydi. (1) Bu eşyaları kılık değiştirmek için istediği, ama (2) yine de bu eşyaların ölü adamın üzerinden ayrıldığını kimsenin düşünmemesi gerektiği noktalarını bir arada ele alınca, kendisinin ölü adam *kılığına* girmek istediği gibi basit bir sonuca ulaşıyoruz. Ölmüş olan bir kişiyi taklit etmek istiyordu.

Bu durumu bir anlığına bırakıp, ilerleyelim. Carruthers'ın kanıtlarından sonra, ertesi gün Dr. Illingworth ve Pruen'in hikayelerini dinliyoruz. Bu hikayeler olayın çevresindeki unsurlar hakkında neredeyse mantık örgümüzü sürdürebileceğimiz eksiksiz bir dizi gerçeği önümüze seriyor.

Ve hemen bu “diğer adam” yeni yerdeki lekeleri bırakan adam hakkında bazı önemli gerçekler öğreniyoruz. Bu adam, *kendisinin Penderel olduğu iddiasında bulunarak*, saat onbire çeyrek kala müzede belirdi ve içeriye kabul edildi. Bu akıl yürütmemizin bir doğrulaması da var: burada bir sahtekar onun gözlüğü ve sakalıyla Penderel kılığına girmiş. Bu eşyaları taktığına göre, Penderel'in çoktan ölmüş olduğunu, onbire çeyrek kaladan biraz önce öldürüldüğünü varsaymamız gerek.

Bu sahtekarın kim olabileceğini tartışmadan önce, Penderel'in gerçekten ne zaman öldürüldüğüne karar vermeye çalışalım. Pruen'in ifadesine göre müzeye “ilk olarak” ona on dakika kala gelmiş. Kilere saklandığına inanmamız için nedenlerimiz var ve bu onun kilerde öldürüldüğüne olan inancımızı destekler durumda. 10:15'ten önce öldürülmüş olamaz, zira 10:15'te kama merdivenlerin üzerinde herkesin gözü önündeydi ve henüz çalınmamıştı. 10:45'ten sonra öldürülmüş olamaz, zira o vakit sahtekar malum nesneleri takarak ön kapıya gelmişti. Karar vermek için herhangi bir şekilde bu yarım saati daraltabilir miyiz?

Bunu yapabiliriz. Eğer Penderel 10:15 ile 10:45 arasında kilerde öldürülmüşse, cesedi seyahat arabasına ne zaman taşındı? Ceset Butler tarafından arabada saat onbire bir ya da iki dakika kala bulundu. Pekala. Kılık değiştiren katilin, Penderel kılığına girerek cesedi üst kata 10:45 ile 11:00 arasında taşımış olabileceği tasavvur edilemez. Zira, bunu yapmak için katilin müzenin arka kısmına yürümesi, Pruen'in gözü önünde kiler merdivenlerinden inmesi, kurbanının cesedini kaldırması, o büyük ağırlığı

-Penderel'in boyu 1.80 civarındaydı- üst kata ve ve Pruhen'in doğrudan gözlerinin önünde kapıdan içeri taşınması, cesedi arabaya yerleştirmesi ve kaçması gerekirdi. Bu olasılık dışı maddeleri hemen boşverebiliriz. Sonuç olarak onbeş dakikayı aradan çıkardık; artık Penderel'in 10:15 ile 10:45 arası öldürülmüş VE cesedinin arabaya konulmuş olması gerektiğini biliyoruz.

Fakat bu denli ağır bir yükü kiler kapısından taşıyan bir adamın 10:45 ile 11:00 arasında kesinlikle görülmüş olması gerekirdi, ayrıca Pruhen de onu, salonun tam görüşünde olduğu nöbetlerinde önceden defalarca görmüş olmalıydı Pruhen'in akli salondan tamamen başka yerde olduğu 10:40 ile 10:45 arasındaki o beş dakikalık süre hariç, Pruhen tarafından herhangi bir zamanda görülürdü. Bu Pruhen'in tetikte olmadığı tek zamandı yani cesedin yukarı görülmeden taşınıp arabaya yerleştirildiği tek zaman.

Ne için oldu? Pruhen Pazarlar Galerisi'nde bir çarpma sesi duyar; araştırmak için oraya gider ve bir kömür parçasının oradaki duvarın yüksek bir yerine atıldığını görür. Pruhen başarısızlıkla sonuçlanan bir arama için beş dakika harcar. Her ne kadar yeterince net bir şekilde görünse de görünüşe göre diğerlerinin de gözden kaçırdığı bir şeyi o da atlar. Genel varsayıma göre kömür Pazarlar Galerisi'nin gerçekten içinde olan biri tarafından atılmış gibi görünmektedir. Ama Pruhen'in ifadesine göre Baxter haricinde oraya kimse girmemiştir ve eğer kömürü Baxter atmışsa bütün gece kilere hiç inmediği için bu kömür parçasını nereden bulmuştur? Doğrusu, atılan nesne de yapılan tercihin bizi yalnızca tek bir yöne götürmesi gerekir. Bu bizi önce kömürün belirli bir mesafeden ve kiler kapısı yönünden atılmış olması gerektiği varsayımına götürür. Eğer müzeyi ziyaret ederseniz -veya buradaki plana bir göz atarsanız bile- bunu kesin kılan bir şey göreceksiniz. Kömür o duvarda parçalanarak dümdüz olmuştu: düz bir hizayla fırlatılmıştı. Eğer kömürün isabet ettiği duvara sırtınızı dönerek durursanız, kömürün gidebileceği yalnızca bir tane düz hiza olduğunu göreceksiniz: kiler kapısına giden eğik bir hat. Başka bir kapıdan gelmiş olsaydı, bir bumerang gibi bir daire ya da yarım daire şeklinde tanımlanması gerekirdi.

Ek olarak, kiler kapısı en yakın atlı araba tarafıyla Pruhen'den yarı gizli durumda. O kapı ve en yakın atlı araba arasında geniş bir alan var ve (son olarak) kapı yüzünüz arkaya baktığında dışarı, sol taraftaki duvara doğru açılıyor. Dolayısıyla biri o kapıyı azıcık

açmış, eğilerek aradan sıvışmış, ayağa kalkmış ve atmış olmalı: sıradan bir kriket sahasından altı metre daha uzun olmayan bir mesafe. Pruen araştırmaya gittiği zaman, katil yükünü üst kata taşıdı- seyahat arabasını seçti çünkü tamamen kapalı tek araba oydu- cesedi sakladı ve kilere döndü-ne için döndü? Görelim.

Ceset, arabaya 10:40'ta yerleştirildi. Ölüm saatini bulurken öbür beş dakikayı elemiştik. Daha da ileri götürebiliriz bunu. Eğer fildişi saplı kama Penderel'in göğsüne saat 10:40'ta saplı duruyorsa, ne zaman ve nasıl kilere ulaştı? Müzede kilere tek (Pruen diğer zamanlarda tetikte olduğu için) inen kişi yalnızca Miriam Wade'di. Dolayısıyla masumane veya suçlu bir biçimde, kamayı aşağıya indirmiş olmalıydı. Pruen-Sir Herbert'in ona dair incelemesinde- yalnızca bir noktada kem küm etmiş ve yan çizmişti: yani, kızın kilere ilk ziyareti, kamanın oraya kızın ilk inişinde çalınmış olduğu olasıydı, yaklaşık 10:18'de. Yani Penderel 10:20 ile 10:40 arasında öldürülmüştü. Böylece bizim ölümle ilgili tespiti zor 45 dakikalık zaman dilimimiz hemen yirmi dakikaya indirilebilir.

Devam edelim. Kamayı su götürmez bir biçimde o çaldığından bu durum Miriam Wade için durum çok mu kötü görünüyor? Şöyle ki, eğer Penderel'i o öldürdüyse, kesin surette bir suç ortağı vardı: Penderel kılığına giren ve müzeye 10:45'te giren sahtekar. Dahası, bu suç ortağı dışarıdan biri olmalıydı, zira müzedeki her bir kişinin varlığının kritik zamanlar sırasında açıklaması yapılabilir. Ama bir an için bunu unutup, kendinize şunu sorun: Kilere indiğinde, neden kamayı aldı? Penderel'in orada beklediğini biliyor muydu ve kamayı onu öldürmek için mi almıştı? Penderel'in Londra'nın bin beşyüz kilometre içinde olduğunu bildiğini düşünmek için bir parça kanıtımız olmadığı gerçeği bir yana, bu teoriye ciddi itirazlar bulunmakta. Eğer oraya Penderel'le karşılaşmayı umarak ya da kamayı kullanmayı umarak indiyse, o durumda Miriam Wade'in tamamen çıldırmış olması gerektiğini söyleyebiliriz yalnızca. Zira kilere gittiği gerçeğine dikkat çekiyor; çivileri almaya gitmek için ısrar ederek şamata çıkarıyor ve Pruen'in -diğerleriyle beraber, bunu sonra öğreneceğiz- tam gözü önünde *açıkça* kamayı merdivenlerden alıyor. Bir cinayet planı yapıp da buna neşeli, güler bir şekilde dikkat çekmek için böyle büyük acılar çekmezsiniz. Yok, kamayı aşağıya masumane - en azından cinayet açısından masum- bir tavırla taşıdığını varsayabiliriz yalnızca.

Ama kamayı neden yanına aldı ve kilere gitmek için neden çok istekliydi? Birisiyle buluşmak için miydi? Zira hemen, sonradan ortaya çıkan ve Penderel rolünü oynayan sahtekarı hatırlıyoruz. Dışarıdan biri; bakalım bu dışarıdan gelen kişinin bir tasvirini oluşturabilecek miyiz.

Penderel yani gerçek Penderel, Carruthers tarafından tasvir edilmişti. Kendisi bir metre seksen santim boylarında, geniş omuzlu ve dar kalçalı biriydi; siyah saçları, hafifçe koyu bir teni, kahverengi gözleri ve siyah bir bıyığı vardı; üzerinde akşam kıyafeti, silindir şapka ve siyah bir palto vardı. Bu vakada Pruën'in zayıf ve sulu gözlerinin önünden - fırça gibi sakalın altına gizlenmiş ve gözlerinin rengini saklayan renkli bir gözlükle- Penderel olarak geçecek biri var mı? Pruën, elbette Penderel'i daha önce hiç görmemişti; ceset *daha sonra* bulunduğu adamın bu olduğuna ona inandırmak yeterliydi. Ve bütün vakada bu tanıma uyan tek bir kişi var: Gregory Mannering. Uygun köstüm, uygun boy, uygun saç, koyu ten rengi olarak görülmesi için uygun bronzluk; zira gözleri gözlük sayesinde, yüzünün yarısı ise sakal sayesinde gizli. İlk bakışta yalnızca bir tek noktada sıkıntı mevcut, zira Penderel'in haki ki bir siyah bıyığı vardı. Eğer Mannering şayet sakalı alıp taktıysa, bıyığı nasıl bulacaktı? Hareketlerinin izini sürmesi çok zor olmuş olan ve hiç alakası yokmuş gibi görünen o esrareniz ve tarif etmesi zor siyah bıyık bize anında bir yanıt sağlayabilmişti.

Bıyığı bir anlığına boşverip, Mannering'in bu fiziksel tasvirinin bizim oluşturduğumuz resimle nasıl uyum sağladığına bakalım. Miriam kilerde biriyle buluşmaya gider -bu dışarıdan gelen kişinin Mannering olduğunu varsaymak mantıklı mıdır? Muhakkak ki öyle. Onunla buluşmak için; neden? Sonuç o kadar net ki bunu belirtmemek pek gerek yok. Mannering'e bir oyun hazırlanıyordu ve onunla öyle çok böbürleniyordu ki bu oyunda çok da kötü duruma düşmemesini sağlaması gereken Miriam Wade ona önceden haber verdi. Dahası, Miriam Wade planla ilgili son ayrıntıları bildirmek için onunla kilerde buluşmak için sözleşti. Bu çıkarım, fiziksel kanıtla uyum sağlıyor mu? Sağlıyor: zira kiler onunla gizlice buluşabileceği tek yer, ayrıca adamın girebileceği kolaylıkta erişilebilir pencereleri var. Ve buna destek olarak elimizde Carruthers'ın ifadesi var; ceset bulunduktan sonra gecenin hikayesini Miriam Wade'e anlatırken, kız "*kiler penceresi*"

sözlerini mırıldanmış. Mannering müze arazisine bu pencerelere erişmek için girmiş olabilir miydi? Evet, Miriam Wade'de arka kapının anahtarı olduğunu biliyoruz çünkü. Bu nedenle onu ne ile "öldüreceklerini" göstermek için kamayı yanına aldı. Kama-yı merdivenin üzerinde dururken gördüğünde komik bir dürtüyle muhtemelen takma bıyığı da aldı.

Sonraki soru şu: Bu ikisi birlikte Penderel'i öldürmek amacıyla mı kilerde buluşmayı kararlaştırdılar? Bu soruyu, yalnızca Miriam'a uygun düşen aynı nedenden ötürü elemek gerekir. Çünkü niyeti bu olsa davranışına böyle bir dikkat çekmezdi. Her şey bütün suçun önceden tasarlanmış olmadığını, fakat Penderel'in hiç beklenmedik bir anda kilerde belirdiğini gösteriyor.

Elimizdeki olguları ve sonuçları sırasıyla düzenlediğimizde şu şekilde bir olay örgüsü ortaya çıkıyor:

Miriam, aklında cinayet düşüncesi olmaksızın Mannering ile kilerde buluşmayı kararlaştırıyor. Kimsenin bilgisi olmaksızın Penderel müzeye geliyor ve kendini kilerde gizliyor. 10:18 veya 10:20'de Miriam yanına kamayı ve bıyığı da alarak kilere iniyor. Beş ila yedi dakika sonra kilerden yukarı çıkıyor. Bundan beş dakikadan daha fazla bir süre sonra tekrar kilere iniyor ve 10:35'te neredeyse hemen yeniden belirerek yukarı çıkıyor. Pruen'in dikkatini dağıtmak için 10:40'ta kömür parçası atılıyor-neredeyse Mannering tarafından atıldığı kesin. Ceset arabaya götürülüyor, Mannering kilere dönüyor, kömürlük deliğinden sokağa tırmanıyor, müzenin zilini çalıyor ve taklidini gerçekleştiriyor. Sakalı ve gözlüğü ölü adama geri vermesi gerek. Salonda yürüyor ve sırtı Pruen'e dönükken "Şşşt" sesini kendisi çıkarıyor. Durup arabalara doğru bakarak Pruen'e sesin başka biri tarafından çıkarıldığı izlenimini veriyor. Arabanın altına atlayarak kapıyı diğer taraftan-cesedin hala yatmakta olduğu taraftan- açıyor ama ancak sakalı aceleyle geriye itebiliyor, yemek kitabını adamın ölü eline, gözlüğü ise boynunun etrafına koyuyor. Ve son olarak sahte bıyığından kurtuluyor, sonradan arabanın altında bulunuyor. Bu yalnızca birkaç saniye sürüyor. Ardından Pruen Mannering'in kararlı adımlarını tekrar duyuyor. Bu olayı takip eden karışıklıkta, kilere inebilir ve pencere ile arka kapı yoluyla kaçabilir.

Bu taklidi gerçekleştirmek neden gerekliydi?

Bu, problemin özü. Gerçek katilin kim olduğuna karar vermede iki alternatifimiz var, bunlar:

1. Suç daha önceden tasarlanmış olmasa da, Miriam Wade ve Gregory Mannering, Penderel'i kilerde bulduklarında bu suçu birbirleriyle çakışarak işlediler. Ya Miriam ya da Mannering Penderel'e kamayı sapladı. Sonra Mannering, Miriam'ın sağlam bir mazereti olması için, adamın kılığına girdi- bu arada Miriam yukarı çıkıp arkadaşları arasındaki yerini dikkatlice tekrar aldı.

2. Hem cinayeti hem de kılık değiştirmeyi gerçekleştiren Mannering'ti ve Miriam iki konuda da bir şey biliyordu.

İlk bakışta olasılıklar kuvvetli bir biçimde birinci alternatifin tarafında. Düzenbazlığın yapılmasındaki asıl neden olarak tek iyi gerekçeyi görünüşte yalnızca bu sağladığından, desteklemek amacıyla hiç şüphe götürmez gibi görünen sağlam ve ikna edici gerekçeler ortaya koyabilir. Miriam elinde kamayla kilere giderken açıkça görüldüğünü biliyordu. Kilere inen tek kişi oydu. Bu nedenle ceset orada suçluluk duygusunu o kadar açık hedef alacak şekilde bulunmamalıydı. O kılık değiştirme gibi öylesine tehlikeli bir maskaralığı risk almak için, en az o kadar güçlü bir neden olması gerekiyordu; zira başka türlü Mannering'in gereksizce başını ipe sokması demekti.

Ama konuyu tekrar inceleyin. En doğal gelen açıklamayı aramanın gerekliliğini vurgulamıştım; ama eğer şimdiye kadarki en doğal açıklama buysa, şüphesiz bugüne kadar iki komplocu tarafından izlenmiş -veya izlenebilecek- en yapmacık yol olarak devam ediyor. Şimdiye dek tamamen inandırıcı olan durum, sonradan deliliği düşünüyor. Zira:

Eğer Miriam Penderel'i bıçakladıysa, ya da Miriam ve Mannering beraberce onu bıçakladıysa, bu iş Miriam ilk olarak kilere indiği zaman ilk beş ila yedi dakika sırasında yapılmış olabilir. Miriam ilişkide suçluluk duyması gereken biri varsa, o kişi olmayı tercih etti. Kilere elinde kama ile indiğini; Penderel ile karşılaştığını, onunla konuştuğunu; bunu düşünmek için ya kamayla beraber ya da aşağıda bırakmış olarak tekrar yukarı çıktığını; biraz düşündükten sonra tekrar aşağı indiğini-Pruen'in gözleri önünde- Penderel'i aşağıda bulunduğu birkaç saniye de, o zaman bıçakladığını; bekleyen Mannering'e "Devam et," dediğini ve tekrar yukarı çıktığını düşünmek mantıklı değildir.

Devam edersek, Penderel'i öldürmekle bir ilgisi vardıysa, bu 10:18 ile 10:25 arasında olmuştu. Penderel, çılgın bir kavga esnasında öldürülmüştü. Miriam, olayı gören ya da sonra içeri giren Mannering'e, "Bana yardım etmelisin," der; ikisinden biri ya da diğerinin (bu hipotezde bile muhtemelen Mannering'in) aklına ölen adamı taklit etmek gelir. Her şeyden önce, ceset üst kata görünmeden taşınmalıdır.

Bu da elbette planın en tehlikeli kısmıdır; taklit etmekten bile daha tehlikeli. Cesetten kurtulurken Pruen'in dikkatinin dağıtılması gerekir. *Eğer bu ikisi gizlice anlaşarak hareket ediyorsa*, yapacakları yalnız bir tane doğal ve kaçınılmaz şey var, başka türlü her yol delilik olur. Mannering işi yaparken Miriam Pruen'in dikkatini dağıtmalı. Bu yalnızca onun için basit bir yol olmakla kalmaz, zira Pruen o kıza tapar; ayrıca onun aradığı mazereti de sağlar kendisine. Salonun bir ya da iki dakika boş kalması için onu Pazarlar'a veya İran Galerisi'ne götürmek...

Fakat Miriam ne yapıyor? Üst kata 10:25'i biraz geçe çıkıyor, orada oyalanıyor, İran Galerisi'ne gidiyor, geri geliyor, merdivenlerden aşağı iniyor ve tekrar yuları çıkıyor-üst kattaki arkadaşlarına katılmak için. Oynayacakları dolap için hala hazırlanıyorlar mı? Eğer öyleyse neden Pruen'in dikkatini herhangi bir zamanda dağıtmıyor? Cesaretini kaybettiğini savunmak kabul edilebilir değil, zira kilere ikinci kez gitmek için tereddüt etmemiştir; o gece cesaretini herhangi bir bakımdan kaybetmemiştir; ve son olarak Pruen'le sadece konuşmakta risk neredeydi? Ne de Mannering'i bırakıp giderdi, zira sürekli tehlike altında olan kendi boynuydu.

Son bir düşünce olarak, elimizde planın ikinci tehlikeli noktası var, o da taklitçinin girişi, sakal ve gözlüğü geri götürmesi ve tekrar ortadan kaybolması. Diyelim ki Pruen onu takip etmek için ısrar etti ve diyelim ki Pruen bir tür tartışma çıkardı, ya da diğerlerini çağırdı? Mannering'in işi biterdi. Eğer bir komplo olmuş olsaydı, ikinci komplocu işlerin düzgün gittiğini görmek için; Pruen'i doğru düşünce yapısında tutmak için ve yine taklitçi kaçarken onun dikkatini dağıtmak için el altında olurdu ve yine Miriam için zerre kadar tehlike olmazdı; bunları düşünmek pek de inanılması güç değil. Tam aksine, bu ona mükemmel bir mazeret sağlardı.

Bu noktaya kadar, beyler, bütün kayıtları karşılaştırdıktan sonra Pazar günü geldim. Vakayı benim yapacağım gibi inceleyin,

Miriam'ın suç ortaklığına olan bir inançla tutarlı tek bir nokta bulamadım hiçbir yerde - hem de hiçbir yerde. Cinayet bana göre tek kişinin işi gibi geldi; aşırı kibirli, güçlü, teatral, cüretkar bir adamın işi. Benim kendi analizimde olayların gidişi şu şekilde vuku bulmuş olmalıdır:

Miriam kilere gitti ve beklenmedik bir biçimde Penderel ile karşılaştı. Mannering pencerenin dışındaydı ve bunu duydu; fakat orada olduğunu belli etmedi. Çok az erkek, onun duymuş olduğu açıklamaları duyunca hemen ortaya çıkardı. Miriam, Penderel'e gitmesini emrederek ve diğerlerinin onun neden çivileri almadığını öğrenmek için her an aşağı inceklerinden korkarak, kamayı ve bıyığı arkasında bırakıp üst kata koştu. Sonra Mannering pencereden içeri girdi- ve eyleme geçti. Doğuda çok zaman geçirmişti ve bir Doğu silahını kalbe ulaşacak şekilde kullanmayı bilirdi. Neden eyleme geçmişti peki? Hakiki bir aşk, kibir, geleceği mahvetme arzusu ya da üçü birden olduğunu söyleyebilirim size; yine de Mannering'in tipindeki, kendisini inciten ve kibrini ilığıne kadar kurutan bir hikayenin açıklanmasıyla birden kendi bilindik öfkelerine atılan bir adam kaçınılmaz bir biçimde Penderel'in karşısına çıkardı ve (hayalgücümüzü kullanalım burada, ki ben uygun bulmuyorum) "Doğulu iti kendi Doğulu bıçağıyla katlederdi." Gizlemek için, birileri aşağıya inerse diye, cesedi saklamak üzere mümkün olan tek yere sürüklerdi: yakındaki yüksek duvarlı kömür teknesine. İçindeki kahramanlık duygusu hala güçlü olurdu. Ve sonra- birinin aşağıya indiğini duyar. Gelen Miriam'dır, boş kileri bir kez gözden geçirip Penderel'in gittiğini düşünerek aceleyle üst kata çıkınıştır.

Adama hakkını verin. Ondan hoşlanmıyorum, hatta ölesiye nefret ediyorum diyebilirim; ama onun büyük bir cesaret gösterdiği inkar edilemez. Miriam'ı ikinci kez gördüğünde farketti ki kaçınılmaz olarak bu cinayet için Miriam suçlanacak. Kamayı aşağı indiren oydu, orada olduğu biliniyordu, Penderel onun sevgiliydi. Gerçekten ona aşık olsa da olmasa da, Mannering cinayetle suçlanan bir nişanlının onu tuhaf bir konuma sokacağını biliyordu. Hayatının bir parçası olan o şaşırtıcı ve teatral hünelerinden birini kullandı. Yalnızca Mannering böyle çılgınca fakat başarılı bir plan tasarlayabilirdi, yalnızca Mannering'te cesedi üst kata taşıyacak güç bulunabilirdi, yalnızca Mannering ölü adamın yerine inandırıcı bir biçimde geçebilirdi. Sakalları kendi yüzüne takmak için tek

bir şeye ihtiyacı vardı: bir aynaya. Yoksa, yaptığı işe nasıl devam edeceğini tam olarak bilecek kadar müzeyi yeterince iyi biliyor muydu? Evet, çünkü Holmes tarafından “kilerlerde bile” gezdirildiğini kanıtlayacak tanıklık var elimizde. Ve yerdeyse gireceği kılığı tamamlayacak kurtuluşu var: Penderel’in gerçek bıyığının yerine geçecek takma bir siyah bıyık. Daha sonra polis merkezindeki bayılması neydi peki? *Mannering’in birkaç gün önce, üst kata son derece ağır bir sandık taşıdıktan yaklaşık yarım saat sonra başına gelen, benzer bir bayılmadan bahsedilmemiş miydi bize? Cuma gecesi kalbinin verdiği tepki, oldukça ağır bir ceset taşımanın verdiği tepki sebebiyleydi.*

Pazar günü, dediğim gibi bu sonuçlara vardım ve Pazartesi bunları denemeye başladım. Benim göbek adım Temkin olduğundan, Miriam Wade’in suç ortaklığıyla ilgili olasılığı son ana kadar bir kenara bırakmadım. Çünkü o benim sorduğum soruları tamamen ve özgürce yanıtlasaydı, kamayı kilere götürdüğünü veya Penderel’i orada gördüğünü gizlemeseydi, düşüncemin gerektirdiği üzere onu dışarıda bırakabilirdik. O noktaya kadar sonucu biliyorsunuz.

Geriye bir duruşmada kanıt olsun diye topladığımız Mannering’in suçuna dair fiziksel kanıt ve Çarşamba günü Başkomiser’in ve Başsavcı’nın önüne koyduklarım kalıyor önünüze koymak için. Kilerdeki kömür teknesi tersyüz edildi ve incelendi, sonuç olarak bir sürü kan lekesi bulundu; cinayet yalnızca kilerde işlenmekle kalmamış, ölü adamın bedeni önce Buda gibi çömelir bir pozisyonda duvara dayanmış, böylelikle ayakkabılarda kalın bir tabaka toz varken kıyafetlere çok az bulaşmış. Mannering’in Bury Sokağı’ndaki dairesi için bir arama emri çıkarıldı. Dairede bir çift beyaz çocuk eldiveni bulduk- cinayet gecesinde akşam kıyafetleriyle beraber taktığı eldivenler- bu eldivenler kömür tozuyla kaplıydı ve parmak uçlarında kan lekeleri vardı. Ayrıca yerel İran kostümü içinde bir fotoğrafı vardı, suçun işlendiği kamanın tamı tamına benzeri beline takılıydı.

Butler tarafından arabada bulunan anahtar, Arundel Sokağı’ndaki Bolton’ın yerinden onun tarafımdan elde edildiği öğrenilmiştir; Miriam Wade’in anahtarından yapılmış olan bir kopya.

Elimizdeki tek temiz parmak izi, size anlattığım gibi, Geoffrey Wade tarafından kilerdeki ayna üzerinde bozulmuştu. Sonrasında

başka bir parmak izi daha bulduk, uzmanlar incelediği zaman soruna neden olacak güvenilir bir iz, fakat mahkemeye götürecek kadar güçlü bir iz. Son olarak Mannering'in mazereti yerlebir oldu. Prince-Regent Court'taki iki santral görevlisi oğlanın ifadesini aldık, yalnızca Cuma gecesi oraya saat 10:40'ta gelmemekle kalmamış, ayrıca bütün gece de orada değilmiş. Mannering elbette arka yoldan yukarı çıktığını söyledi ama bu kanıtlanamaz. Aksine, bizim yararımıza kanıtlanabilir; zira apartmanın kapıcısı arka kapının bütün akşam boyunca kilitli olduğunu düşünüyormuş. Fakat ziyaretinin amacını kabul etmeye istekliyiz, zira araştırmamızın mühim saatleri olan 10:30 ila 11:00 arasında oraya gitmemiş olduğu açıktır.

Bu kanıtları Sir Herbert'in ofisinde masaya koyduktan sonra, arkama yaslandım ve kararı Başsavcı ve Başkomiser'e bıraktım. Hemen sonrasında gelen o şaşırtıcı aradan dolayı o öğleden sonrayı unutmam olanaksız.

Başsavcı hikayemi anlattıktan sonra ilk konuşan kişiydi.

"Bence olur," dedi, o her zamanki gönülsüz haliyle. "Daha fazla gerçek teşhir işime yarayabilirdi-onlara ateş açmak için daha fazla şey- ama sanırım bu yeter. Ha?"

Başkomiser homurdandı. Dedi ki:

"Jeff Wade'in o parmak izini bozmuş olması rezillik, bu konuda bir şeyler yapabilmemiz gerekirdi elbette ama yapamayız. Lakin Mannering'in suçlu olduğu konusunda hiç şüphem yok. Ha Armstrong?"

Sir Herbert hiçbir şey söylemedi. Eski imaları ya da tartışmaları kurcalamayacağım şimdi, özellikle bölüm şefimle beraber; yaparsam budalayım demektir. Fakat tam Başsavcı belgelerini toplarken ve biz de purolarımızı söndürürken, o çok kıymetli Popkins bir telaşla içeri girdi. Endişeli görünüyordu.

"Bağışlayın, beyler," dedi, "fakat burada"- Söylediği sözü değiştirdi. "Bay Geoffrey Wade burada ve sizi görmek istiyor. Söylediğine göre elinde Bay Mannering'in masum olduğuna dair kesin bir kanıt varmış."

24

Mazeret

Yine söylüyorum, o sahneyi ya da oturduğumuz kurul masası etrafındaki yüzleri unutmam imkansız. Aydınlık bir Haziran öğleden sonrasıydı, güneş Yardımcı Komiserlerlere izin verilen lüksün üzerinde parlıyordu ve açık pencerelere rağmen dumandan oluşan bir sis mevcuttu.

Fakat meşguliyetleri savunacak zaman yoktu. Kasıla kasıla yürüyerek - tam kelimeyle kasıla kasıla- içeri yaşlı Jeff girdi. Cart renkli bir takım ve gri bir melon şapka giymişti ve düğme deliğinde bir çiçek vardı. Sert ve beyaz bıyığıyla vahşi, güleryüzlü bir mizaca bürünmüştü; sesi tiz fakat kendinden kesinlikle emindi. Arkasından Mannering girdi, bir film yıldızı kadar hoş tavırlıydı. Geoffrey Wade yürüdü, belgeleri masanın bir kenarına karıştırarak itti ve masanın kenarına oturdu.

“Güzel bir gün, değil mi?” dedi candan bir biçimde. “Eğer bilmiyorsanız, ben Jeff Wade'im. O Jeff Wade. Hepinizle birazcık konuşmak istedim.”

“Öyle mi, cidden?” diye sordu Başkomiser, cümlelerin taşıyabileceği kadar iğneleyici bir tonda. “Ee?”

Diğeri keyifle kıkırdadı. Ardından boynunu yakasının içine soktu ve masanın karşısına baktı.

“Genç Mannering’e karşı yeterli delile sahip olduğunuzu sanıyorsunuz, değil mi?” diye sordu.

“Eee?”

Pörsümüş yaşlı şeytan eğleniyordu. Ellerini paltosının göğüs cebine koydu ve bir cüzdan çıkardı. O cüzdandan daha önce hiç görmediğim ve var olduğuna inanmadığım bir şey çıkardı. Bu beş bin poundluk banknottu, masanın üzerine yaydı.

“Altı peni koyun,” dedi.

“Ulu-Tanrı-Adına,” diye mırıldandı Başsavcı sanki gözlerine inanamıyormuşçasına. “Yoksa yapmaya çalıştığınız şey-“

“Hayır, beyler,” diye araya girdi Mannering yumuşak bir ses tonuyla ve oldukça saygılı bir biçimde. “Bu bir rüşvet değil, yoksa müstakbel kayınpederim o kadar ileri gitmez; diyebilirim ki herhangi birinizi daha az fiyata satın almak mümkün olurdu. Bir altı penilik koyun.”

Kimse hiçbir şey söylemedi, zira mesele öfkeyi de aşmıştı. Yaşlı Wade masanın üzerine eğildi ve beşbin poundluk banknota hafifçe vurdu.

“Kimse altı penisini riske atmak istemiyor mu?” diye sordu. “O kadar da yakın değilsiniz herhalde? Mannering’e karşı elinizde yeterli kanıt olmadığına ve olduğunu ispatlamaya çalışmanız halinde de Büyük Jüriyi bile inandıramayacağına dair elimde bu kağıt parçasına karşı altı peniye iddiaya girerim. Ne dersiniz?”

“Jeff,” dedi Sir Herbert, kısa bir duraklamadan sonra, “bu çok ileri gidiyor. Sana bir yere kadar ayak uyduracağım fakat eksiksiz, saf ve su katılmamış bir yüzsüzlük olarak bu, bugüne kadar yapılmış olduğun veya yapma olasılığın olan her şeyi aşıyor. Dışarı çık ve git şimdi.”

“Yalnızca bir saniye,” dedi Başkomiser. “Hiçbir delil bulunamayacağı konusunda neden bu kadar eminsiniz? Evet, tartışmanın konusu ne?”

Popkins araya girdi, zira kapının diğer tarafından büyük ölçüde gürültü geliyordu.

“Sanırım Bay Wade’in grubundan geliyor, efendim,” diye bilgilendirdi bizi tatlı dille. “Onlar burada hatırı sayılır bir güç oluşturuyorlar.”

“Onlar şahitler,” diye duyurdu Wade serinkanlı bir biçimde. “On üç kişi. 14 Haziran Cuma gecesi saat dokuzdan onbire çeyrek kalaya kadar Mannering’in Dean Sokağı’ndaki Greko-İran

Restoranı'nda (şimdi adı Soho'lu Shatto'dur) benim yanımda oturduğunu kanıtlayacak şahitlerdir. İki mal sahibi oradadır, bay-lar. Shattu ve Aguinopopolos. Dört garson, bir vestiyer görevlisi ve bir kapıcı bulunuyor aralarında. Orada yemek yiyen dört ba-ğışsız şahit var, son olarak-

"Bu," dedi Başkomiser sakince, "yalnızca oniki kişi yapar."

"Ah, on üçüncü de başka bir şey için var," diye yanıtladı ihti-yar, ilginç bir şekilde sırtarak. "Bekleyin. Hepsi de iyi birer İngil-tere vatandaşıdır ve bir İngiliz jürisine kabul edilebilirler. Böyle bir tanıklıkla bir balığın hiç su içmediğini bile kanıtlayabilirim. İşte mazeret dediğiniz budur. Bunu çökertebilir misiniz? Deneyebilir misiniz? Şahitlerin hepsi burada; haydi deneyin. Bunu mahkemeye götürün, ben de hakim kürsüsünde kıpırdadığı anda davanın reddi-ni alayım. Ama o kadar ileri gidemeyeceksiniz, Büyük Jüri'nin bu talebi reddedeceğine küçük bir iddiaya girerim. İşte bu yüzden sizi uyarıyorum: Bu meseleyi hemen şimdi bıraksanız iyi olur, yoksa çok fena sıkıntıya gireceksiniz."

Sir Herbert dedi ki: "Lanet olsun, o restoranı sen ald-"

"Kanıtla," dedi ihtiyar ve ona sırttı. "Bu işin dışında dur, Bert. Bana faydan dokundu ve sana saldırmak istemiyorum."

"Sanırım restoranla beraber başka bir şey alıp almadığınızı sor-gulamaya sanırım izin verilebilir?" diye sordu Başsavcı kılını bile kıpırdatmadan.

"Hele bir sormayı deneyin," dedi Wade ve öne doğru eğilip ba-şını adama doğru salladı, "bugüne kadar görüp görebileceğiniz en yüksek bedelli iftira davasıyla karşı karşıya kalırsınız. Ha, sorma-yacak mısınız? İşte suç üstü yakalayacağım adam burada." Parma-ğını bana doğru sapladı. "Sanırım Bay Komiser Adınherneyse, beni tehdit etmenin asla sağlıklı olmadığını öğreneceksiniz sanırım."

"Değil mi?" dedim. "Bakalım Bay Mannering ne diyecek. Bay Mannering, Cuma gecesi saat dokuz ile on kırkbeş arası bu resto-randa olduğunuzu mu söylüyorsunuz?"

Mannering, ağırbaşlı bir nezaket ve kendini beğenmiş bir mem-nuniyetin bir araya geldiği bir ifadeyle başını salladı. Hoşnut hoş-nut gülümsedi.

"Oradaydım."

“Müfettiş Carruthers’a ve sonra da bana verdiğiniz ifadede onbire çeyrek kala Prince-Regent Court’u ziyaret ettiğinizi söylemenize rağmen mi?”

“Bağışlayın,” dedi Mannering, hala ağırbaşlı bir şekilde, “Beni pek anlamış olduğunuzu sanmıyordum. Elbette Cuma gecesi Müfettiş Carruthers ile konuştuğumda, sizin hemen anlayacağınız bazı aşırı heyecanlı hisler o sırada beni pek sorumlu kılmıyordu. O zaman ne söylediğimden emin değilim, müfettiş de tanıklık edemez, zira herhangi bir ifadeyi ne imzaladım ne de paraf attım. Aslına bakarsanız size Pazartesi günü ne söylediysem ona da aynısını söyledim: yani, Cuma akşamı sahidin Prince-Regent Court’u ziyaret ettiğim halde, orayı ne zaman ziyaret ettiğimi size söylemek lütfunda bulunmadım. Yalnızca arka yoldan gittiğimi belirttim ve size başka bir bilgi vermeyi oldukça haklı olarak reddettim. Şeybunu inkar edebilir misiniz?”

“Hayır, bana söylediğiniz şey buydu.”

Belli belirsiz bir cömertlik gösterisinde bulundu. “Fakat,” dedi bu muzaffer gürleyen kişi, “Cuma gecesi gerçekten ne olduğunu size anlatmaya hazırlıklıyım şimdi, sizin geleneksel aptalca hatalarınızdan birini yapmanızı önlemek amacıyla. Şimdiye dek hiçbir şey söylemedim, çünkü Bay Wade’i mahcup etmek istememiştim.

“Bakın, Bay Wade ile o Waterloo İstasyonu’ndan gelirken karşılaştık, yanında iki -şey- restoran sahibi arkadaşı vardı, saat ondu ve yemek davetini kabul ettim. Sonrasında müzeye geçecektik, önceden ayarlandığı üzere; Bay Wade Dr. Illingworth’e telgraf çekip, bizimle orada on otuzda buluşmasını istediğini bildirdi bana. Ne yazık ki Bay Wade M. Shattu ile İran hakkında konuşmaya o kadar meraklıydı ki, Dr. Illingworth’ü -bu konuda açık olalım beyler- görmezlikten gelmeye karar verdi. Fakat iyi doktorun hislerini incitmek istemiyordu. Bu yüzden müzeye gider miyim diye sordu, Dr. Illingworth orada bekliyor olacaktı ve makul bir bahane uydurmamı istedi. Restorandan çıktığımda onbire çeyrek vardı. Mal sahiplerinden biri olan ve arabasını Pall Mall Place’in arkasındaki ahırlara park eden M. Aguinopolos o sırada evine gidiyordu ve beni götürmeyi teklif etti. Ne var ki yoldayken bir hata olduğunu fark ettim. Bizim ilk baştaki niyetimiz, sizin de bildiğiniz üzere, müzedeki toplantıyı saat onbirde yapmaktı. Bay Wade

Dr. Illingworth'e saatin deðiřtiđini belirten bir telgraf göndermekle kalmayıp-aynı zamanda diğerlerini de bir toplantı olmayacağı konusunda bilgilendirmeyi ihmal etmişti, sabahleyin iptal etmişti toplantıyı. O kişiler telgraf almadılar ve sonuç olarak müze terkedilmiş olacaktı. Ne ben, ne de kapı eşiğinde bekliyor olması gereken Dr. Illingworth içeri girebilecekti. Yine de Bay Holmes'un Pall Mall Place'te oturduğunu hatırladım. M. Aguinopolos'a arabasını genellikle oraya bıraktığı ahırların arka yolundan sürmesini ve benim de gidip Bay Holmes'  bulacağımı söyledim. Ben arabadan çıkınca Prince-Regent Court'un arkasından geçiyordum ve arka kapıda (birisine talimatlar veren) Bay George Dennison ile, apartmanın yöneticisiyle karşılaştım..."

Bu noktada Sir Herbert Armstrong masaya vurdu.

"Yaşasın yalancı şahitlik!" diye gürledi. "Jeff, restoran gibi o apartman bloğunun da sahibi sensin! Pruen Carruthers'a dedi ki--"

"Kanıtla," dedi Wade soğukkanlılıkla. "Seni tekrar uyarıyorum Bert: bu işe karışma. Devam et, ge adam."

Mannering'in hoş tavırlı ama mesafeli tavrı geri dönmüştü. "Evet, elbette. Bay Dennison -Bay Wade'in bahsettiği onüçüncü şahit- beni içeri aldı ve arka yoldan benimle birlikte Bay Holmes'un dairesine geldi. Ne var ki orada kimse yoktu ve bütün grubun müzeye gitmiş olduğuna inanmamı sağlayan bazı kanıtlar gördüm. Bu olay yaklaşık saat onbirde olmuş olmalı. Tekrar aşağıya indim, Bay Dennison'la konuştum ve yürüyerek müzeye gittim. Karanlıktı. Diğerlerinin içeride olması gerektiğini hissettim ve ısırarla kapıyı aldım. Bunu yaparken bir polis memuru tarafından engellendim. Benim çabalarımı yanlış yorumladığı anda, doğal olarak Bay Wade'in -bağışlayın efendim- Bay Wade'in saygın bir konuk olan Dr. Illingworth'e karşı yaptığı terbiyesizliği aıklayamadım ve dolayısıyla da kendimi mazur g steremedim.

Mannering tekrar gülümsedi, fakat kaşları atıktı ve alay eder gibi bir kibarlıkla gözlerini dikti.

"Sanırım hepsi bu kadar. Bu arada- beni şimdi tutuklamak ister misiniz?"

"Bu bir formalite," dedi Başkomiser ona meraklı gözlerle bakarak, "ki beni büyük ölçüde memnun edecek."

Yaşlı adam keyifli bir ifadeyle öne doğru eğildi.

“Yapacak mısınız?” diye sordu. “Güzel! Ee- bahse giren yok mu beyler?”

Yine o aptalca kıkırdama üzerimize pis su atılmış gibi atıldı. Ve o kahkaha atabildi.

Üç hafta sonra Büyük Jüri davayı reddetti.

Ve bu da, Fell beni hikayemin neredeyse sonuna getiriyor. Başında yaptığım ifadeleri şimdi anlayacaksın. Penderel’in gidişinde ki adaletsizlik veya derin yıkım üzerine kimse azap içinde göğsünü yumruklamaya meyilli olmayacaktır, gerçi bazılarımız bu cinayetin Miriam Wade’in eğlenceye olan düşkünlüğünden faydalanan herkese güçlü bir serzeniş olduğunu düşünebilir. Ancak bütün mesele es geçilemeyecek şekilde adalete karşı atılmış bir yumruktu. Durduğumuz yeri görüyorsun.

Mannering’e cinayet sebebiyle dava açamadığımız gibi Wade’e de yalancı şahitlik yüzünden dava açamıyoruz. Mannering’in restoranda olması hikayesinin başından sonuna kadar uydurulmuş bir yalan olduğuna eminiz. Buna eminiz- ve başını sallamandan buna senin de emin olduğunu görüyorum. Fakat bu yoğun çabalarımız tek bir şahidin bile ifadesini yıkamıyordu. (Ki bu arada bu durum Jeff’in bizi içi dolu kauçuk hortum dâhil olmak üzere üçüncü dereceden yöntemler kullandığımız yönünde suçladığındaydı. Doğru değildi, ama hayatımda ilk defa bir lastik hortum kullanmayı bu kadar çok istemiştim.) Hiç açık vermediğini görmek için avukatlardan oluşan eksiksiz bir alay ile yaşlı adam gazetecilere yaklaşılarak hükmü kesinleştirdi ve bizim kendi yetersizliklerimizi örtbas etmek gibi çarpık bir arzumuz olduğunu söyledi. Bu da elimizde bir dava olduğunu düşünmemize sebebiyet verdi.

Ne yapabildik? Mannering işin içinden çıktığından dönüp kızın aleyhinde bir delil göstermeye çalışamazdık, buna inanmış olsaydık bile; Mannering bütün meselenin direği idi, artık her kim suçluysa. Bu olay bizi yenmişti- ve yaşlı adam da bunu biliyordu. Hayatı boyunca hiç aşağılanmamış o kibirli şarlatan, bize karşı galip gelmiş, bizi köşeye sıkıştırmıştı. Sir Herbert, eski dostu bile, bu konuda çok mutlu değildi.

Bu yüzden bütün gece oturup konuştuk. Penderel'in katilini adalet karşısına getirmek umrumuzda olduğundan değil, gerçi Penderel de bazı aşağılık yönleri olsa da sonuç olarak en azından herkes gibi çalışan, nefes alan bir insandı. Ama o yaşlı şeytan kanunu köşeye sıkıştırmakla açıkça böbürleniyor ve bu da sorun yaratıyordu. Son bir çare olarak, muhtemelen başarısızlık oranı çok yüksek olan bu vaka sana öneriliyor. Sen de bizim gibi Mannering'in cinayeti işlediğine ve Wade'in yalancı şahitlik yapmış olduğuna emin olmalısın. Ancak onları kapana kısırmak için bir yol var mı?

Bu üç aydan fazla bir süre önceydi ve sonuç mahiyetinde eklenecek yalnızca birkaç şey var. Herkesi oldukça yakından izledik ve neler olup bittiğini biliyoruz. Bu ilgini çekebilir. Büyük Jüri bir dava açmakta başarısız olduğunda ve bütün curcuna sona erdiğinde, Miriam ve Mannering ayrıldılar birbirinden, görünüşe göre karşılıklı olarak anlaşarak. Mannering Çin'e gitti, fakat şimdi o daha zengin bir adam. Özel ve ağız sıkı kanallardan Mannering gitmeden önce ihtiyarın onun hesabına tam yirmi bin poundluk bir çek yatırdığını öğrendik. Bu senin için bir anlam ifade ediyor mu?

Diğerlerine gelince, aynı konumda sayılırlar. Bayan Reilly'nin ağızını kapattık, gerçi ihtiyata yardımcı olmak bizi pek memnun etmedi. Wade Müzesi Madame Tussaud Müzesinden daha kalabalık; Pruen hala gece bekçisi ve Holmes da yardımcı küratör. Soruşturmanın patlak vermesi yüzünden Baxter elçilikten ayrılmak zorunda kaldı; fakat bütün bunlar yüzünden küçük grupları birbirine daha da yakınlaştı gibi görünüyor. Jerr, Butler ve Harriet Kirkton onları bıraktığımız gibi. Illingworth-şey, Illingworth kısa bir süreliğine kahraman oldu.

Miriam'la ilgili sana sadece onu bir ay önce gördüğümü ve yaşamış olabileceği toplumsal dışlamanın onu pek az etkilediğini söyleyebilirim. Öyle ki, öncesinden daha iyi vakit geçiriyor gibi görünüyor. Sahtecilikten birini tutuklamaya gittiğim bir barda onunla karşılaştım. Göz kamaştırıcı bir kıyafetle yüksek bir taburede oturuyor ve her zamankinden daha güzel görünüyordu. Mannering hakkında dikkatli bir soru sordum, o da onu bir süredir ondan hiç haber almadığını söyledi. Ve kalkarken dedim ki;

"Bana dürüstçe söyleyin. Aramızda kalsın, Mannering hakkında gerçekten ne düşünüyordunuz?"

Barın arkasındaki aynaya baktı ve rüyadaymışçasına gülümse-
di. “Bence,” diye yanıtladı, “Shaw’ın oyunundaki karakterin de-
diği gibi: ‘Ne mükemmel! Ne harika! Ne muhteşem! Ve, ah, ne
kaçış!’ Bu arada o nazik genç polis memurunu görürseniz söyleyin
ona, Perşembe gecesi uygunum eğer görüşmek isterse.”

Böylece başladığımız gibi yine Carruthers ile birlikte sona er-
diriyoruz bu davayı.

Son

“Merhaba!” dedi Carruthers. “Dışarısı aydınlık.”

Kitaplarla kaplı büyük odanın pencereleri griydi ve masanın üzerindeki elektrikli lambanın sert ve gerçekdışı bir görünümü vardı. Durmadan yenilenmesine rağmen, ateş şömine rafının altındaki büyük taş geçit içince büyük bir köz yığınının dönmüştü. Ağır duman masanın etrafında oturan oldukça pejmürde görünümlü insanların gözlerini sulandırıyor. Bu insanlar şafağın sökmesini keşfetmenin hafif şaşkınlığıyla gacır gucur kıpırdanıyor veya dönüyorlardı. Odanın içi soğuk ve boğucuydu. Yardımcı Komiser gözlerini açtı.

“Bu budalaca bir oyundu,” diye homurdandı Sir Herbert Armstrong, bu saatte hep asabiliği tutardı. “Bütün gece oturmak. Peh!” Cebine uzandı ve belirsiz bir şekilde bir cep ajandasını inceledi. “Hamsin Yortusu’ndan sonraki on yedinci Pazar. Güneş 6:20’de doğuyor. Bu gece zaman duygusu öylesine birbirine karışmıştı ki hatırlatayım istedim. Ben ayrıca St. Michael Yortusu yangın sigortanız varsa yarın sona erdiğini bildirmem gerekiyor. Siz tembel he-riflerden kiliseye giden var mı? Carruthers, senin utanman gerek. ‘O nazik genç polis memurunu görürseniz-’”

“Affedersiniz efendim,” diye yanıtladı Carruthers şüpheli bir tevazuyla. “Ben hiçbir şey söylemedim. Komiser-“

Yalnızca Hadley canlı ve sakın görünüyordu ve sönük piposunu çekip duruyordu.

“Bunu yalnızca,” diye açıkladı şüpheli bir ciddiyetle, “hikayeyi tamamlamak için ekledim. Asıl konu, artık gerçeklerin üzerinden

geçerek bir gece harcadığımıza göre, kahin ne diyor? Bütün mesele hakkında Fell ne düşün-Lanet olsun, uyumuş! FELL!

Dr. Fell, en büyük, en rahat ve en eskimiş deri koltuğuna kurulu halde, koltuğun üzerine yığılmış oturuyordu. Gözlüğü asılı kalmış ve ellerini gözlerinin üzerine bastırmıştı. Şimdi bir hassas gözü parmaklarının arasından belirdi.

“Uyumuyorum,” diye yanıt verdi asaletle. “Kullandığınız dil bana acı veriyor ve beni şaşırtıyor. Öhhö.” Bir an hırıltı ile elle-riyle şakaklarını ovuşturarak. O an için Şimdiki Noel’in Hayaleti gibi değil de, oldukça yorgun ve yaşlı bir adam gibi görünüyordu. “Yalnızca kendime soruyordum,” diye devam etti doktor boğazını temizleyerek, “her vakanın sonunda kendime bilmem kaç kez sorduğum o aynı soruyu: Adalet nedir? Zaman, aynı şakacı Pilate gibi, yanıt için yerinde durmayacak. Öh, boşverin. Sabahın bu saatinde sizin ihtiyacınız olan şey bolca brendi katılmış, demli bir çay. Bir dakika durun.”

Hırıltı ile kendini dik oturacak şekilde kaldırdı ve iki bastonuyla şömineye doğru ağır ağır yürüdü. Küçük bir masanın üzerindeki bir kağıt yığınının arkasında bir ocak halkası gizliydi. Dr. Fell bir çaydanlık çıkarıp, içinde su olduğundan emin olmak için salladı. Ocağı yaktı, parlak sarı ve mavi alevler belli belirsiz tıslayarak gürledi ve o loş odadaki tek ışık kaynağı oldu. Bir saniyeliğine Dr. Fell alevin üzerine sanki bir ortaçağ masalındaki bir siyacı gibi eğilmiş olarak kaldı. Işık onun boyun kısmını, yer yer grileşmiş büyük karışık saçlarını, haydut tipi bıyığını ve siyah ipi sallanan ağırbaşlı gözlüğünü karanlığın içinde yakaladı.

Derken kafasını salladı.

“Önce, Hadley,” diye haykırdı dalgın bir halde, “çıkardığın muhteşem iş için seni kutlamak istiyorum. Hani şu sayılardan oluşan ve çizgileri birleştiren bir resim çıkan çizimlerdeki gibi bir noktadan bir noktaya kaçınılmaz olarak gidiyorsun.”

“Boş ver onu,” dedi Hadley biraz şüphe içinde. “Soru şu ki, katılıyor musun? Sence doğru mu?”

Dr. Fell kafasını salladı.

“Evet,” dedi; “evet, bence oldukça doğru, olabildiğince.”

Sir Herbert Armstrong ajandasını bırakıp şaşkınlıkla doğruldu oturduğu yerden. “Olabildiğince mi?” diye haykırdı. “Bu meselede başka bir katman olduğunu söyleme bana! Bunu kaldıramam. Yuh yani! Gizemli karakterlerle süslü bir bilmece kutusu buluyoruz. Onu açıyoruz ve içinden başka bir bilmece kutusu çıkıyor. Onu da açıyoruz ve- bak, sihirbaz silahını ateşledi ve güvercin en sonunda uçtu. Başka bir şey yok, değil mi?”

“Bir dakika durun, efendim,” dedi Hadley, her zamanki özenli. “Hadi dinleyelim Fell. Bu saatte şaka maka olmaz! Ne demek istiyorsun?”

Doktor, ağır bir zelzele etkisi gibi omuzlarını silkti. Gaz ateşinin yanında duran büyük bir koltuğa oturdu ve piposunu çıkardı. Bir süre gözlerini kırparak piposuna baktı ve çaydanlığın altından gelen ince gürleme sesinden başka çıt çıkmıyordu. Derken aniden konuşmaya başladı:

“Benim acizane düşünce biçimime göre beyler, Gregory Mannering’i cinayetten mahkum edemeyeceğiniz gibi Jeff Wade’i de yalancı şahitlikten mahkum edemeyeceksiniz. Size teselli olacaksa eğer, sanıyorum ihtiyarın içine Tanrı korkusu salmanın ve oyunu sizin kazanmasının bir yolunu görebiliyorum. Bu da sizin istediğiniz şey gibi görünüyor. Fakat bu yolun bilgece olup olmadığına gelince-“

Yine elleriyle şakaklarını ovuşturdu.

“Evet Hadley, iyi bir iş çıkarmışsın. Şimdi, beni tanımlayan güzel, eski bir tabir vardır ve ben bu tabira göre kelimesi kelimesine ‘dağınık fikirli’ olmakla eleştirilirim. Bu yaşlı fikirler gerçekten her yere dağılmış durumda. Ben bütün araziye ateş açan ve kimseye av bırakmayan şaşı gözlü avcı gibiyim. Daha fazla ışık olduğu gerekçesiyle Regent Sokağı’nda kaybettiği bir şilin için Picadilly’de özenle arama yapan o eski fıkradaki adam benim. Ama orada olmadığını bildiğiniz halde bir yerde ipucu aramanın sağladığı olumlu sonuçlar lehine de sıklıkla pek çok şey söylenir. Böylece başka türlü hiç farketmeyeceğiniz şeyleri görürsünüz.

“Siz, beyler, kendinize bir problem yarattınız ve bunu keskin çizgilerle belirlediniz. Bunu ustalıklı bir şekilde yaptınız fakat problemin neyin parçası olduğunu bilmeksizin siz buna eksiksiz bir cevap vermekle uğraştınız. Probleme dair gördüğünüzü

düşünmediğim bir parça mevcut. Bunu Gereksiz Mazeret bilmececi olarak adlandırmama izin verin. Mannering'in mazeretinin sahte olduğu konusunda aklımızda şüphe olabileceğini sanmıyorum. Jeff Wade, Monte Kristo Kontu'yla eşdeğer bir genişlikle, on üç şahidi tehditle ya da rüşvetle satın alarak kendisine kirliden de öte bir hikaye vermelerini istedi. Bu şahitlerin onikisi gerçekten gerekliydi. Yani bu gereklilik anlattıkları hikayeyle ilgiliydi, bunu anlatmak için bu kadar çok kişiyi ortaya çıkarmak gerekli değildi. Fakat on üçüncüsü fazlalıktı. Bu on üçüncü şahit büyük ölçüde diğer yalancı şahitlik mevzuusuyla tutarlı bile değildi. Zira o dışarıdan biriydi ve ortada herhangi bir sebep olmasa bile, eğer Hadley'in analizini tamamen kabul edersek onun yalan ifadesini elde etmek için Jeff epey sorun yaşamış olmalı.

"Şimdi izin verin neye inandığımı söyleyeyim. Bence Hadley'nin suç canlandırması oldukça doğruydu, yalnızca ufak ve muhtemelen değersiz bir ayrıntı dışında. O ayrıntı da Penderel'i aslında Gregory Mannering'in öldürmemiş olması.

"Bana göre gerçek katilin genç Jerry Wade olduğu son derece açık görünüyor fakat onun aleyhine de yeterince kanıt bulabileceğinizden şüpheliyim."

"-Korkarım sizi şaşırttım," diye devam etti Dr. Fell, ardından sadece Hadley'den gelen dehşetli bir yemin ifadesinin takip ettiği uzun bir sessizlikten sonra. Doktor, kasvet içinde sırtını dayamış oturuyor, yalnızca gazdan gelen ışık yüzüne dokunuyordu. Dalgınlıkla hırıldadı ve başını salladı. "Bunu size anlatırken kendi çarpık yöntemimi kullanmama ve olayı vurgulamak için vakanın sonundan başlamama izin verin. Ayrıca bir analogi ile başlamama da müsaade verin.

"Diyelim ki Carruthers Islington'daki büyükannesini saat onbir ve geceyarısı arasında öldürmekten suçlanıyor. Sen, Hadley ve Sir Herbert ve ben ona onbir ve on iki arasındaki saat için sahte bir mazeret oluşturmak üzere bir araya geliyoruz. Dorchester Otel'i'nin yöneticisini (ki bu zalim bizden para alıyor) ve ortağını buluyoruz; yedi görevli ve dışarıdan üç kişi buluyoruz (bunlar da bizim tuttuğumuz insanlar), orada yemek yiyen bu kişilere D. Lloyd-George, S. Baldwin ve N. Chamberlain diyeceğiz. Bütün bu kişiler Carruthers'ın saat onbir ile oniki arasında yemek salonunda olduğuna ve on ikide oradan ayrıldığına yemin ediyorlar.

“Bu onu tamamen temize çıkarıyor. Kimse on ikiden sonra nerede olduğunu önemsemiyor, zira sonrasında büyükannesini muhtemelen öldürmüş olamaz ve zaten Park Lane’den Islington’a gece yarısından sonra gitmesi o kadar uzun sürerdi ki bu mazereti vurgulamak için fazla boşluk bırakır. Bu nedenle onun Savoy’a saat oniki onbeşte yöneticiyle sohbet etmek için uğradığını kanıtlamak üzere başka bir şahide rüşvet vererek herhangi büyük bir riske girmemize gerek yok. Bütün yönleriyle gerekli bir mazeretin dışında. Eğer buna başvurursak mutlaka arkasında daha güçlü bir nedene ihtiyacımız var demektir.

“Bu vakada Mannering için de öyle durum. Mannering’in İran Restoranı’ndan onbire çeyrek kalaya kadar ayrılmadığını Jeff kanıtladı- tam da taklitçinin Wade Müzesi’ne girdiği zamanda. Bu yeterliydi. Peki bu işi dikkatle planlayarak Mannering’in Aguino-popolos tarafından Prince-Regent Court’a arabayla götürülmesi, apartmanın yöneticisiyle karşılaşması ve arka yoldan yukarı çıkmasıyla ilgili uzun mazeretleri uydurmalarının nedeni neydi? Cevap çok açık. Çünkü Mannering’in o gece apartmanı ziyaret ettiği ifadesini desteklemek hayati derecede gerekliydi.

“Peki neden o kadar gerekliydi? Hadley’nin dediği gibi, yalnızca mekanı ziyaret ettiği gerçeğine siz önem vermediniz, onbire yirmi dakika kala ön kapıdan gelmediğini kanıtlayabildiğiniz sürece. Bu konuda onu sıkıştırmayacaktınız bile: sen, Hadley, onunla Wade’in evinde konuştuğunda ona da bu kadarını söylemiştin. Yine de, apartmanı bir ara ziyaret etmiş olduğu iddiası sizi ikna etmeye çalıştığı en önemli şey olduğu sizin için -Mannering için- açık olmalı.

“Davranışlarına ilişkin dikkatimizi çeken bir nokta varsa, o da o yeri ziyaret ettiği hususundaki bıkmadan usanmadan ve hatta aşırıya kaçan ısrarıdır. Bundan şüphe etmediğinizde bile yüzünüze atıyor, Carruthers ile ilk konuştuğu zamandan, Sir Herbert’in ofisinde şahitlerini ortaya çıkardığı zamana kadar durum böyle. Hikayesinin bütün ayrıntılarıyla doğrulanmasını istemesi ona doğal geliyor, fakat suçla ilgisi olmayan bir noktada ilginç bir sabit fikirliliğe benziyor oldukça. Peki, ifadesine göre Prince-Regent Court’ta ne halt etti? Yukarı çıktı, Holmes’ün daire kapısını açık buldu, etrafı kolaçan etti ve *şömineden katlanmış, tamamlanmamış, Jerry Wade tarafından yazılmış bir mektup aldı...*

“İşte, beyler, bütün sır burada. Şömineden birinin cebinden düşmüş olan bir not aldı (öyle söylüyor). Onu bulduğunu not polis merkezinde kendi cebinden düşünce açıklıyor ve buna bir açıklama bulması gerekiyor.

“Şimdi Mannering’in bir yalancı olduğunu biliyoruz; Prince-Regent Court’a hiç gitmemiş olduğunu biliyoruz. O zaman nereden almıştı o notu gerçekten ve notu apartmanda bulunduğunu ısrarla haykırarak söylemesi neden onun için bu kadar gerekiyordu? O şeyin bir tarafının kömür tozuyla kirlenmiş olduğunu görünce, onu suç mahallinde bulmuş olması gerektiğini anlıyoruz. Zira Mannering - kömür tozunun hesabını vermek için- notu Holmes’ün dairesindeki şöminede kömür ateşinin yanında bulunduğunu söylemek gibi büyük bir hata yaptı. Carruthers o daireyi ziyaret etti; iki odayı da gezdi; hiç bir ateş görmedi, ne kömür, ne de odun ateşi. Siz beyler anlamalısınız ki bu dairelerde yalnızca elektrikli şömineler vardır ki bunlar uygarlığımızın kara lekesidir.

“Korkarım o küçük nota yeterince önem verilmedi: ‘Sevgili G., Bir ceset olmalı-gerçek bir ceset,’ çünkü bir oyunla ilgisi vardı. Bir oyun olarak açıklandı; ve unutuldu. Fakat bununla bağlantılı önemli nokta bu değildi. Önemli nokta, içeriğinin bir önemi olmasına rağmen, bulunduğu yerin önemli olmasıydı. Jerry Wade’in bir tıp öğrencisine yazıp bir ceset istemesi bir fark yaratmadı. Notun, Holmes’ün evinde bulunmayan bir kömür ateşi yanına düşürülmüş olması ya da Wade Müzesi’nin kilerinde bir cesedin yanına düşürülmüş olması oldukça büyük bir fark yarattı. Anlaşılmaz olan büyük bir soru işaretini açıklıyor. Bu da Jeff Wade’in Mannering’i temize çıkarmak için neden bu kadar çaba harcadığını ortaya koyuyor zira amacı kendi oğlunu temize çıkarmaktı. Bence bu durum Mannering’in daha güçlü ve daha lezzetli Doğu maceralarına yardımcı olacak o küçük yirmi bin poundluk çeki bile açıklar.

“Hadley’in bana has olduğunu söylediği tersliğimle size önce sonu aktardım. Yine de hikaye ilerledikçe, Jerry Wade’in Penderel’i öldürmüş olma ihtimalinin kesinliği açıkça ortaya çıktı...

“Siz bariz şüphelilerden bahsediyorsunuz. Miriam Wade’in kesinlikle kilere inen tek kişi olduğunu ve kiler kapısından başka aşağı inen başka bir yol olmadığını, bu yüzden katilin ya Miriam ya da pencereden giren biri olduğunu söylüyorsunuz. Sorun şu ki, kilere

inmek için başka bir yol daha vardı. Kocaman, büyük bir asansör. Merdivenlerden kaçınmak için doğuştan isteksiz olabilirim, ama benim zihnimde o asansör alev alev yanıyordu. Bu vakada nereye dönerseniz dönün onun ya üzerine düşüyor ya da çarpıyorsunuz. Asansör beynin içinde şarkılar söylüyor ve tıngırdıyor. Ve asansör hakkında duyduğumuz ilk şey ise -onun arızalı olduğu.

“Carruthers bunu cinayet gecesini önce Pruken’den duyuyor, gidip Illingworth’ün komik kaçışının kanıtlarını aynı kişiden bulduğu zaman. Pruken bu arada bu olay üzerine sizin dikkatinizi çekmesi gereken bir söz söylüyor (bazı diğer sözleri gibi). Pruken ihtiyarın asansörü birinin bilerek bozduğuna yemin ettiğini söylüyor, çünkü ihtiyarın aleti gelişigüzel kullanmak gibi şiddetli bir huyu varmış ve birkaç kere neredeyse kafasından oluyormuş.

“O şeyi kim bozabilirdi, diye düşündüm. Eh: Jerry Wade, ihtiyar babasının Armstrong’a söylediğine göre elektrik mühendisiymiş...

“O asansöre ve Cuma gecesini geçen olaylar sırasındaki geçmişine uzun bir süre bakmanızı istiyorum. Illingworth bu konuda çok aydınlatıcı. Sanırım Illingworth’ün müzeye girdiği anda gözüm Jerry’nin üzerinde olmaya başladı. Bu on otuzbeşte olmuştu ve Miriam kilerden yeni çıkıyordu. (İkinci ziyareti için inmişti, kileri görünüşte boş bulmuştu, Penderel’in gittiğini düşünüp tekrar yukarı koşmuştu.) Illingworth onun yanından geçti ve küratör odasına döndü. Tam o anda kapı birden açıldı ve sakal ve huzursuzluğun görkemiyle Jerry Wade uzun adımlarla dışarı çıktı. Illingworth’e, yaşlı doktorun dışarıda *konusarak* vakit harcamamasını söyledi. Peki Illingworth neden *konusarak* oyalanmak istiyordu ki? Bu Jerry Wade’in söylediği şey.

“Burada yeterli dikkatin verilmediği yine küçük bir nokta ortaya çıkıyor. Illingworth’ten küratör odası ve asansörle ilgili bir ton uygun gerçek duyduk. Kapı, tekrarlandığı üzere, çelik kaplı; arkasından hiçbir şey duyulamaz. Asansörün kapıları öyle kalın ki içerde kapalı kalan Illingworth, küratör odasında Jerry ve Holmes’ün ne söylediklerini duyamıyordu. Salonda geçen herhangi bir konuşma-katılıyor musunuz? - *yalnızca asansör kapıları açıkken* duyulabiliyordu. Sonra büyük vantilatör perdesinin içinden de duyulabiliyordu, ama bunun dışında tek bir hece bile işitilemezdi.

“Illingworth müzeye geldiğinde, Pruen ile salonun dibinde konuşurken Baxter ile az ileride konuştu. O halde, Jerry Wade onu nasıl duydu? Eğer görme ve duyma imkanı olmayan bir odada kapalıysa Jerry Wade adamın orada olduğunu nasıl biliyordu? Ancak asansörün içinde olması halinde mümkündü bu. Bu numarayı yapmanın başka bir yolu yok. Asansörün içinde ve dışarı bakmak için kutunun üzerinde duruyor olmalıydı.

“Oldukça tuhaf bu, başlangıçta. Zira, Illingworth küratör odasına girdiğinde, asansör kapılarının sıkıca kapalı olduğunu üzerlerinde de dikkatlice asılmış bir “HİZMET DIŞI” tabelası olduğunu gözlemlemişti-kaçmayı düşündüğü zaman bahsediyor bundan. Eğer Jerry asansörün içindeyse, bunu gizlemek için neden zahmete girsin? Aman Tanrım, beyler!- bunu daha fazla gizledi. Ertesi güne atlayalım ve yaşlı Illingworth’ün gerçekten asansörde olduğundan emin olmak istedikleri zaman parmak izi görevlilerinin asansör hakkında söylediklerini dinleyelim. Illingworth asansörün içindeydi ve onun parmak izlerini buldular. Tuhaf ayrıntı bu değildi. Tuhaf ayrıntı başka hiçbir parmak izi bulmamış olmalarıydı.

“Başka iz yoktu. Hımm, Jerry asansörün içinde olmalıydı, bir yerlere dokunmuş olmalıydı, ama hiçbir yerde tek bir parmak izi yoktu. Bu yalnızca izler dikkatlice silindiyse olabilir. Neden bir adam parmak izlerini siler? Neden o asansörün içinde olduğunu gizler? ‘Sevgili G.,-’ ile başlayan ve Penderel’i öldürdüğünde kilerde düşürdüğü mektup size cevabı verecektir.

“Görüyorsunuz ya, onun o geceki davranışlarının hiçbirinden tatmin olmadım. Dr. Illingworth’ün ajanstan gelen aktör olduğunu uysalca kabul edişinden tatmin olmadım. Kendi kendime dedim ki: Dünya üzerinde Illingworth’le yarım saat konuşabilip de onun bir tiyatro ajansından geldiğine gerçekten inanan hiçbir insan yoktur. Jerry Wade bunun için yeterince saf değil. Illingworth’e inanmış gibi yaptı, Illingworth’ün yararına büyük bir gösteri sundu, çünkü kendi canı uğruna Illingworth’ün ajanstan geldiğini düşünmüş gibi yapması iyi olacaktı. Gerçek aktörün ölüsünün kilerde yattığını bildiğine ilişkin en ufak bir ipucu vermezdi. Amatör aktörün, profesyonel olanı bıçakladıktan hemen sonra Illingworth’ün yararına çok iyi bir performans gösterdiğini teslim ederim.

“Hadley, suça dair düşünceni benimkiyle uydur ve ikisinin de bir şablon çizimi gibi nasıl bir araya geldiğini gör: tamamen

doğru. Kendi karışık yöntemimle bunun ana hatlarını çizmeyi deneyeceğim. Zira Pazartesi öğleden sonra bizzat duyduğun ufak konuşmanın içinde elimizde başka bir önemli ipucu var, Jeff Wade aynanın üzerindeki parmak izini silmeden hemen önce Jeff Wade ve Illingworth kilere inerken...”

Hadley tutulmuş bir şekilde koltuğundan kalktı ve masanın karşısına gözlerini dikti.

“Yani,” dedi “Illingworth’ün ihtiyara tekrarladı şeyi mi diyorsun? Illingworth şöyle bir şey demişti ‘Eğer vicdansızın biri gerçekten masanızdan eldivenleri aşırıysa,’ buna Jeff de şöyle cevap vermişti, ‘Evet, bir de tornavida-’”

Dr. Fell başını salladı.

“Of. Aynen öyle, evladım. Biri Jeff’in üst kattaki masasından eldiven ve bir tornavida çalmış. Bu neyi gösteriyor? Daldan dala konan düşüncelerimiz doğruca o sözde bozuk asansöre gidiyor, ki biri düzeltmeye çalışmış olabilir...”

“Jerry Wade, Miriam ve Harriet onu bıraktığı zaman, küratör odasında onu onsekiz dakika geçeden itibaren onbire yirmi beş kelaya kadar yalnızdı. Onbeş dakikadan fazla bir süre yalnız kaldı. Sakalını takıyordu ki pek uzun süren bir iş değildi, zira Harriet o ve Miriam Jeff’in yanından ayrıldığı zaman neredeyse bitmiş olduğunu ifade etmişti. Miriam onun için bir şey alacağını söyleyerek dışarı çıkmıştı,-neyi? Taklidini tamamlamak için ihtiyarın ceketlerinden birini. Onun aklına ne geldiğini söyleyeyim Hadley, sanki ben oradaymışım gibi. ‘İhtiyar uzakta; güzel. O asansörle kendini öldürmesinin imkanı yok. Yukarıdakiler az sonra büyük kurşun tabutu aşağıya indirmek isteyecekler; bu işi kolaylaştıralım onlar için, zira tabutu buraya alacağız. Asansörü tamir edeyim- bir ya da iki saniye sürer, zira kendim bozdum onu.’ İhtiyarın masasından bir tornavida alır ve iş yağlı olursa diye bir çift de eldiven alır. Asansöre girer. ‘Hallettim! Oldukça basit. Deneyelim bakalım. Nereye gideyim? Al, lanet olsun, asansörü kilere göndereyim de ihtiyarın ceketlerinden birini kendim seçeyim...’

“Aşağıya iner ve kilerin perdesiz kısmında, ihtiyarın atölyesinin olduğu yerde asansörden iner. Ve sesler duyar.

“Miriam, kama ve bıyık yanında olduğu halde aşağıya Manne-ring ile buluşmaya inmiştir. Ancak onun yerine Penderel ile karşılaşmıştır. Ve Jerry de karanlıkta tüm hikayeyi duyar...

“O genç adamı alaycı maskesi çıkmış olarak gördün Hadley; pek çok kez gördün. Onların Jerry’le etkisizliği yüzünden dalga geçtiklerini duyduk: çınlayan, vuran ve inciten bir ses ‘Kes sesini seni büyümüş cüce!’ Onun kendisiyle dalga geçtiğini duyduk ve arka planda kendine eziyet ettiğini, çünkü o bir kaza tek heceli malum bir kelimeyi bile söylemeyecek ‘bizim iyi Jerry’ o sadece. Fakat sen ofisinde Miriam’ın çocuğunu ortaya çıkarmayacağını duyurduğunda onun yüzünü de gördün. O iyi huylu küçük cin, karanlıktan çıkmış kötü bir cine de dönüşebilir. Ki karanlıktan çıktı da- Penderel’in karşısına...

“Miriam, geri durması için Penderel’e bağırarak üst kata koşar. Penderel, iyi kötü tatmin olmuş halde bekler ve ne yapacağını düşünür. Ve Jerry tahta perdenin öbür tarafından çıkar. O bütün sahneyi sallanan elektrik lambasının altında görebiliyorum. Kama orada, yerde durmaktadır. Belki sadece, ‘Şimdi, lanet olsun sana,’ demiştir ve etkisiz ağabey bu ölümcül meselede ayı bir çabuklukla atlamıştır, aynı sonrasında bir mazereti olduğu gerçeğine dikkat çekmek için Illingworth’le yaptığı kukla gösterisine atladığı gibi. Kamayla yaptığı vuruşta kalbi belki kazara delmiştir veya belki arkadaşları Randall’dan bu tür şeylerin kullanılışı hakkında bir şeyler öğrenmiştir. Ama yine de bana göre bu bir kazaydı sanıyorum. Fakat Penderel, Harun el Reşid kadar ölü bir biçimde yere yığılıyor. ‘Biri aşağı inerse diye bu cesedi ortadan kaldırmalı. Kömür teknesine sürüklemeli.’ Bu gücün onda olduğunu sanmıyor musunuz? Illingworth gibi iri ve ağır bir adamı asansöre sürüklediğinde bu kuvvet onda vardı. Saat kaç! Yalnızca on otuz. ‘Buradan çıkmak gerek...’

“Atölyeye döner, eldivenleri ve tornavidayı saklar. ‘Üst kata dönmem lazım; asansör henüz tamir edilmemiş gibi davranmalıyım.’ Üst kata koşarak çıkar ve içeride hiçbir parmak izi bırakmadığından emin olmaya koyulur. İyi bir iş çıkarması gerekir ve ayrıca asansörü tekrar bozması. Bu işe koyulmuşken salondan sesler duyar. Asansörün içinde dik olarak yerleştirilmiş kutuyla dışarıyı görebiliyordur. Illingworth. Bu da kim? Karar veremez fakat ajanstan gelen aktörmüş gibi davransa iyi olur. Asansörü tekrar

kapatır, dışarı çıkar ve Illingworth'le bir iki dakika sonra kapıda görüşecek kadar soğukkanlıdır...”

Dr. Fell sönmüş piposundan hırılayarak nefes çekti.

“Ama alt kat? Mannering bütün olayı camın ardından görmüştü. Miriam'ın ikinci kez aşağı indiğini görmüştü - Jerry yukarı çıktıktan hemen sonra- ve Miriam'ın gittiğini görmüştü...”

“Mannering'in düşünceleri mi? Bakın! Ağabey suçu işlemiştii ve muhtemelen kızkardeşinden şüphelenilecekti. Onun sebebini kendi yorumunuzla okuyun, ama benimki bu. O gece cesur bir hamlede bulundu ve kendisine biçilen tehlikeli mankafa rolünü üstlenerek zorlu bir sıkıntının atlatılmasını ve kendisiyle kafa bulan ekibin bu işten sıyrılmasını sağladı. Mannering'in el çabukluğu ve cesareti olmasaydı, abla kardeş büyük olasılıkla cinayetten aranıyor olurlardı. İşte tam da Mannering'in bastırılmaz kibrinin aldığı biçime uygun bir hareket. Tam da istediği fırsat ayağına gelmişti. Herkese tükürdüğünü yalatacak ve kendisiyle dalga geçme niyetlerini boğazlarına tıkacaktı! Sonra Miriam'a ‘Teşekkür ederim. Sana nasıl biri olduğumu gösterdim ve şimdi de iyi günler.’ diyecek ve çekip gidecekti. Aslanın arenasına atlayıp leydi'nin eldivenini alan fakat bunu yaparkenki amacı o eldiveni kızın yüzüne fırlatmak olan delikanlının hikayesini hatırlayın. Mannering arenanın ürkütücü renkleri altındayken o aptal borazanların sesini duyar gibi oldu sanki ve kendini o konumda varsaydı. Bu duygu halinde mutluluk buldu. Yaptı - sizin söylediğiniz şeyi yaptı. Ve kömür teknesinin içinde yerde, Jerry'nin cebinden düştüğü yerde Jerry Wade'in cinayeti işlediğinin son kanıtı olan o tahrip edici notu aldı.”

“Elbette Mannering sonrasında korkuya kapıldı. Yaşlı Jeff'in yardımı da burada devreye girdi. Müteşekkir babadan gelen yirmi bin sterlinin açıklaması da işte burada yatıyor. Sonuna doğru bir bilmece kalıyor ortada. Mannering sırf gösteriştten ilham ve cesaret almış ve hırslanmış olmasına rağmen kahraman ve soylu yürekli biri miydi; yoksa Penderel gibi bu son derece kötü bir olaydan bile kendisine pay çıkartacak bir hain miydi? Bilmiyorum. Ben kendisinin de bildiğini sanmıyorum. Himalaya Dağları'nda en yüksek tepeye tırmandığı ya da peşinde köpekbalıklarıyla Hellespont'ta yüzdüğü son gün dahi bunun bilincinde olduğunu sanmam.”

Pencerelerin dışında gri renk açılıyordu. Dr. Fell ayağa kalktı mutlak bir sessizliğin ortasında ve pencerelerden birini açıp sabahın serin havasını soluklanmak için topallayarak öne çıktı.

“Fakat hiçbir kanıt yok- dedi Hadley birden.

“Elbette şu an hiç kanıt yok,” diye katıldı Dr. Fell neşeyle. “Aksi takdirde bütün bunları size anlatmazdım. Genç adamı tutuklamanızı istemiyorum. Zaten yeterince yaygara ve şamata koptu. Jeff Wade’i bir korkutun isterseniz - fakat (benim iştahımı artıran bir metafor yaratacak olursak) sihirbazın silahının ucundaki son kutudan çıkan güvercin ağzında bir zeytin dalı taşısın ve bunu sizin vicdanlarınızın üzerine bıraksın.”

Hepsi birbirine baktı ve Hadley hemen gülmeye başladı.

“Bana uyar,” dedi Sir Herbert ve kafasının arkasını kaşıdı. “Ben sessiz kalıyorum.”

“Tanrı bilir ben de, efendim,” diye katıldı Carruthers.

Dr. Fell, geniş bir gülümsemeyle arkasına döndü ve topallayarak şöminenin yanındaki gaz ocağına gitti. “Benim haklı olup olmadığımı hep merak edeceksiniz,” dedi onlara “ve -aramızda kalsın- ben de öyle. Fakat bu çaydanlık yeterince kaynadı.”

Gazı kapattı. Ocağın sönerken çıkardığı ses duyuldu ve çaydanlık tıslamayı bıraktı. Ardından, hepsi sorunsuz bir iştahla kahvaltı için hazırlandılar.

Polisiye klasiklerinin ünlü üstadı John Dickson Carr'ın kitaplarındaki üç dedektif karakterinden biri olan Dr. Gideon Fell, Binbir Gece Cinayetleri'nde tuhaf bir cinayet vakasıyla karşılaşır. Mermer sütunlu Wade Doğu Sanatları Müzesinde siyah kürüklü devasa bir at arabası sergilenmektedir. Müzede olan bazı tuhaf olayları araştırmaya gelen bir müfettiş bu arabanın kapısını açtığında içinden bir ceset sarkar dışarıya doğru. Ama bu sıradan bir ceset değildir. Cesedin göğsünden süslü bir İran hançeri, çenesinde takma bir sakal, elinde de bir yemek kitabı vardır. Bu acayip parçalar Dr. Gideon Fell'i geçici olarak şaşkına çevirmiş olsa da alt edemez ve doktorumuz tüyler ürpertecek derecede korkunç bir suçun çözümünü aydınlatacak ipuçlarıyla olayı açıklığa kavuşturur.

Doğunun gizemleriyle örülü bu macera yer yer komik ama merak unsurunu her daim koruyan etkili bir anlatımla çıkıyor okurun karşısına...

**NOTA
GENE**

Binbir Gece Cinayetleri

Çeviren: Sanem Erdem

9 786055 513603